Waarom spreekt men nooit van de '8ste en 10de corridor'?

Drie weken na het begin van de oorlog verklaart generaal Michael Jackson, commandant van KFOR in Macedonië en weldra in Kosovo, aan het Italiaanse dagblad *Sole 24 Ore:* 'Vandaag zijn de omstandigheden die ons hierheen brachten veranderd. Vandaag is het absoluut noodzakelijk de stabiliteit van Macedonië te garanderen en zijn toetreding tot de NAVO voor te bereiden. Maar wij zullen alleszins lang genoeg blijven om de veiligheid te garanderen van de energiecorridors die over dit land lopen.'

Waarop het Italiaanse dagblad preciseert: 'Het is duidelijk dat Jackson verwijst naar de 8ste corridor, de as Oost-West die gecombineerd zou moeten worden met de pijplijn die energiebronnen uit Centraal-Azië naar de Zwarte en de Adriatische Zee moet brengen en die Europa met Azië moet verbinden. Dat verklaart waarom grote en middelgrote naties, en vooral Rusland, niet uitgesloten willen worden bij de afrekeningen die de eerstvolgende maanden in de Balkan zullen plaatsgrijpen.'[1]

Waarom toch het economische aspect van dit conflict helemaal verdoezelen? Waarom de werken die in de zomer van 1999 in Albanië begonnen, voorstellen als 'herstellingen' en als 'steun in ruil voor goede en loyale diensten' terwijl het over niet meer of minder gaat dan het begin van de 8ste corridor die reeds lang geleden werd bedacht en gefinancierd? Waarom zwijgen over het pan-Europese transportproject dat de strategieën van de grootmachten bepaalt?

Het strategisch project van de Europese Unie

De 'corridors' maken deel uit van een project dat in het begin van de jaren 1990 werd gelanceerd door de Europese Unie. Objectief: de economieën en gebieden van Oost-Europa volledig integreren in de Europese markt. Bijna al die strategische assen vertrekken uit, of zijn rechtstreeks verbonden met het hart van Europa: Duitsland.

De corridors vormen een geheel van communicatiekanalen in oostelijke en zuidoostelijke richting: 18.000 km autostrades, 20.000 km spoorwegen, 38 luchthavens, 13 zee- en 49 rivierhavens, talloze olie- en gaspijpleidingen. Hun doel: de toevloed van investeringen in het Oosten en de afvoer van grondstoffen en afgewerkte producten uit het Oosten vergemakkelijken. Het gaat hier om een strategisch project: de EU plant een investering van 90 miljard euro tussen nu en 2015.

Op de kaart merk je dat Kosovo zich midden op een corridor bevindt die al eeuwenlang de verbindingsweg vormt tussen Europa en het Midden-Oosten. Diezelfde route was cruciaal voor de Duitse oorlogsmachine tijdens de Tweede Wereldoorlog.

De VS verhullen hun ambitie niet om de strategische knooppunten van de corridors van de Balkan onder controle te krijgen. Zij hebben hun veto gesteld over corridor 10 die via Servië passeert. Zij boden Roemenië 100 miljoen dollar aan om de pijplijn meer naar het noorden te verleggen (via Hongarije).

Hun objectief is tweeledig: Joegoslavië buitenspel zetten en in de zuidelijke Balkan een obstakel opwerpen voor de Russische belangen. De Italiaanse oliefirma ENI voorzag een pijplijn vanuit Pitesti (Roemenië) tot bij de Joegoslavische raffinaderij van Pancevo (Servië), maar de VS hebben deze raffinaderij met een opvallende verbetenheid vernietigd.

Het strategische belang van de corridors

De corridors zijn de strategische autostrades voor de Europese economie van morgen. De slag om hun controle is een kwestie van miljarden euro's.

Via welke kanalen zullen de producten uit het zuiden en het zuidoosten van Europa - en dan voornamelijk de olie en het gas van de voormalige Sovjet-Unie - naar het westen komen? De kwestie van de elkaar beconcurrerende pijpleidingen heeft de Kaukasus al in vuur gezet (zie de kaartjes p.134-135). En dat zal ook morgen weer het geval zijn, zoals blijkt uit het tracéplan van de rivaliserende pijpleidingen (zie p. 382 en 383).

Enerzijds wil Moskou doorgaan met het verschepen van de Kaukasische petroleum via Rusland en de Zwarte Zee naar het Westen, anderzijds doet Washington het onmogelijke om Rusland hierbij tegen te werken en te verzwakken. Hun belangrijkste strategie daarbij is het pleiten voor een nieuwe, lange en dure pijplijn Bakoe-Ceyhan via Turkije.

Die tegenstellingen krijgen hun verlengstuk in de Balkan waar de verschillende opties om de olie vanuit de Zwarte Zee te verpompen met elkaar in botsing komen. Om zogenaamde ecologische redenen wil Turkije de Russische petroleumtankers de doorvaart via de zee-engte van de Bosporus verhinderen. De Oekraïne wil een pijplijn van 670 km aanleggen vanuit Odessa naar het noorden.

Roemenië is dan weer vragende partij om de Russische olie via Novorossiysk naar de haven van Constanta te brengen en de Grieks-Amerikaanse belangen beschermen een pijplijn die via de Bulgaarse havenstad tot de Egeïsche Zee moet lopen. Hierdoor zou de Turkse pijplijn onrendabel worden.

De oorlogen van morgen zullen eens te meer een verdacht oliegeurtje verspreiden.

Het gevecht voor de controle over de strategische routes

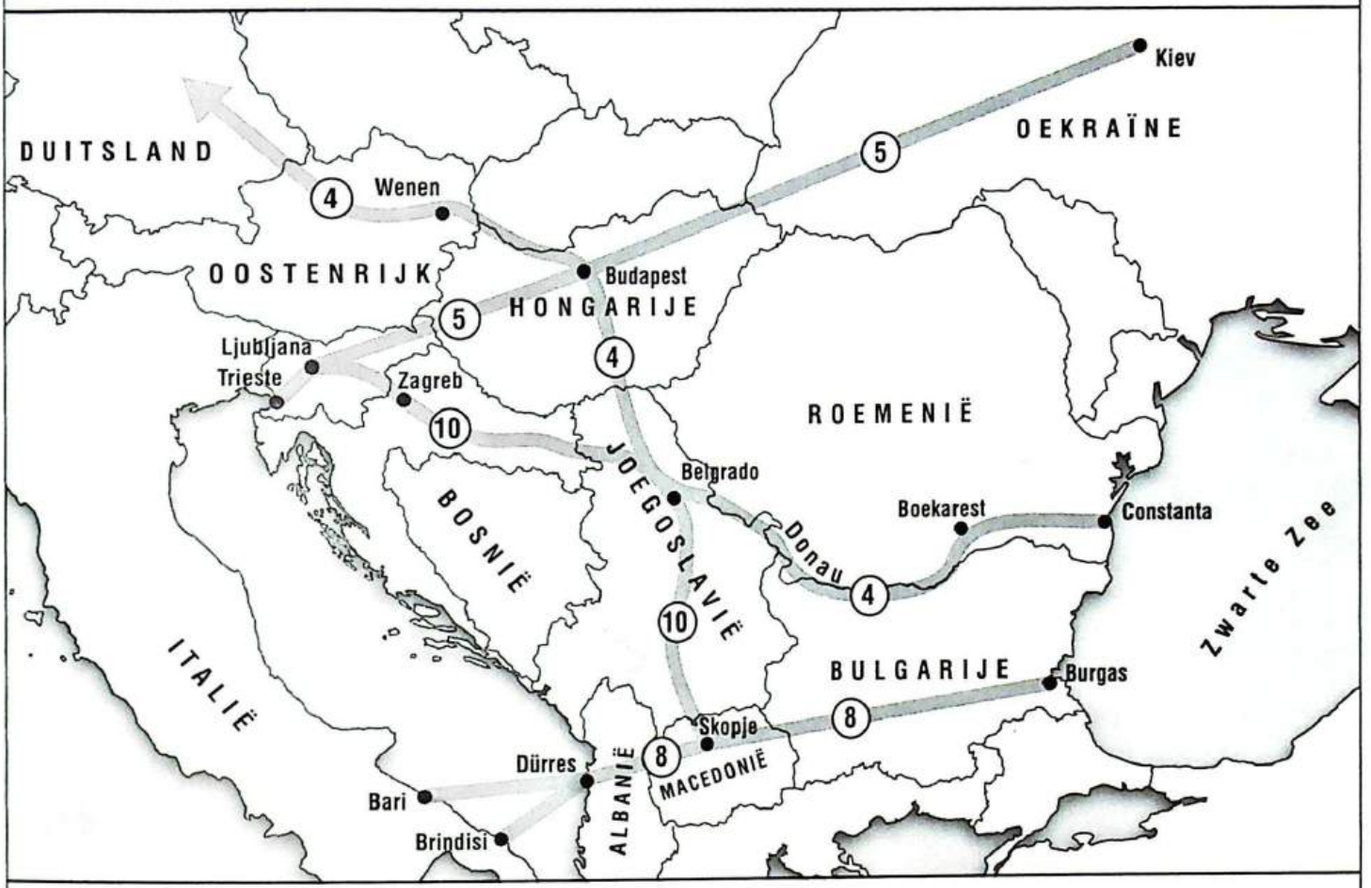

Corridor 4

Verbindt de Roemeense havenstad Constanta (Zwarte Zee) met Boekarest, Budapest, Oostenrijk en Duitsland. Zo heeft Berlijn toegang tot de petroleum, het gas en andere strategische materialen die vanuit de Kaukasus via Rusland en de Zwarte Zee binnenkomen.

Probleem: Roemenië is erg bergachtig. Deze corridor loopt dan ook noodgedwongen langs de Donau, dus via... Belgrado. Vandaar het belang Joegoslavië onder controle te houden (zie p.137). Tweede probleem: de VS willen de Russische aanvoer elimineren (zie verder).

Corridor 5

Verbindt Triëste (Italië), Ljubljana (Slovenië), Budapest (Hongarije) en Kiev (Oekraïne). Twee aftakkingen: Zagreb (Kroatië) en Bratislava (Slowakije).

Italië en Rusland zijn bijzonder geïnteresseerd evenals Duitsland dat de eerste investeerder is geworden in Slovenië.

Corridor 8

Verbindt van oost naar west de Bulgaarse havenstad Burgas (eveneens aan de Zwarte Zee en een concurrent van Constanta) met Skopje (Macedonië) en de Albanese haven van Dürres. Van daaruit is er een verbinding met de Italiaanse havens Bari en Brindisi.

De VS en Italië ondersteunen dit project van de AMBO (Albanian Macedonian and Bulgarian Oil Corporation), een maatschappij met Amerikaans kapitaal. Washington wil op die manier de verscheping van olie naar het Westen controleren en ongetwijfeld ook de Duitse route via de Donau tegenwerken.

Het is niet uitgesloten dat de VS uiteindelijk beslissen de Bulgaarse weg te verkiezen boven de erg dure Turkse pijplijn Bakoe-Ceyhan, ook al levert hen dat problemen op met Turkije.

Corridor 10

Voegt zich bij corridor 8 in Skopje, loopt over Kosovo, Belgrado, Zagreb en Ljubljana om uiteindelijk in Duitsland aan te belanden.[2]

1. *Sole 24 Ore*, 13 april 1999.
2. Sergio Cararo, *Cecenia: Nuova Guerra del petrolio?* (onuitgegeven), Rome 1999. Karen Talbott, Backing up Globalization, *Free trade and privatization with Military Might*, International Center for Peace and Justice (VS), juni 1999.

'Wederopbouw' of delokalisatie?

De Italiaanse analist Sergio Cararo heeft de delokalisatiepolitiek van de Italiaanse bedrijven naar het oosten bestudeerd. Volgens hem zal de verovering van Joegoslavië en van de Balkan zorgen voor een massale verdwijning van jobs, en niet alleen in Italië maar in het hele Westen:

'De vloedgolf van investeringen in het kielzog van de wederopbouw wordt aan de publieke opinie van de NAVO-landen voorgesteld als "een belangrijke kans voor de ondernemingen". Zij zouden een positieve weerslag hebben op de verzwakte Europese economieën en dan vooral op Italië.

Het spijt ons, maar dit idyllische scenario klopt niet. Tussen 1990 en 1998 hebben Italiaanse bedrijven ongeveer driehonderdduizend arbeidsplaatsen naar het buitenland getransfereerd. Honderdtwintigduizend ervan naar Centraal-Europa en de Balkan.

Er is vooreerst de noordoost-as. Ateliers die in onderaanneming werken voor Benneton en Stefanel werden bijvoorbeeld vervangen door Oost-Europese ateliers (voornamelijk in Roemenië).

Dan is er de zuidoost-as. Een van de belangrijkste schoenfabrieken, Filano, heeft de sluiting aangekondigd van zijn vestiging in Salento. Ik wil er even aan herinneren dat Filano een van de eerste Italiaanse firma's was om naar Albanië te delokaliseren. Dat kwam natuurlijk het zakencijfer, het kapitaal en de winsten ten goede maar uiteraard niet de tewerkstelling in Italië. De enigen die van de boom profiteerden waren de eigenaars van het bedrijf.

Tenslotte liep de groei van de investeringen van Italiaanse bedrijven grotendeels samen met de wildgroei van de Italiaanse kapitaalvlucht. Voormalig minister van Economie, Ciampi, schatte de 'lekken' voor het jaar 1998 alleen al op zo'n 80.000 miljard lire (40 miljard euro).

Dat wil dus zeggen dat de Italiaanse bedrijven die delokaliseren niet alleen arbeidsplaatsen opdoeken maar dat ze de winsten uit buitenlandse investeringen niet terug het land binnenbrengen. Die winsten verdwijnen naar fiscale paradijzen, pensioenfondsen en investeringsfondsen in andere landen.

Het is dus een regelrechte illusie een "socialisatie" te verwachten van de winsten die de Italiaanse bedrijven maken bij de wederopbouw van het door de oorlog vernietigde Joegoslavië.'

Sergio Cararo, *Il 'Grande Gioco' nei Balcani e in Eurasia* (onuitgegeven), Rome, december 1998.

Het strategisch belang van de Balkan, volgens de VN

'Europese Veiligheid in de jaren '90 - Problemen van Zuidoost-Europa'. Onder dat motto liep op 6 en 7 september 1991 een VN-conferentie in Rhodos. Uittreksels uit het eindverslag:

'Het Balkanschiereiland, de Turkse zee-engten en de Griekse eilanden vormen een ruimte met groot strategisch belang. De Balkan grenst aan de Sovjet-Unie, het Midden-Oosten en Noord-Afrika, drie strategisch belangrijke streken voor het Westen.

De Turkse zee-engten en hun uitlopers, de Griekse eilanden van de Egeïsche Zee, vormen een strategische positie die de controle toelaat van de Sovjetvloot uit de Zwarte Zee. Het eiland Kreta kan dienstig zijn voor belangrijke lucht- en zeemachtbases van waaruit men de communicatiezones in het oostelijke deel van de Middellandse Zee kan controleren. Maar het kan ook dienen voor belangrijke bases voor operaties tegen noordelijk Afrika, tegen de Balkan en tegen Turkije. Al die regio's liggen op minder dan 150 kilometer van Kreta. Joegoslavië is de natuurlijke doorgang tussen West- en Oost-Europa, maar ook, via Griekenland en Turkije, naar Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Albanië zou als basis kunnen dienen om het maritieme verkeer in de Adriatische en de Ionische Zee te blokkeren, maar ook om operaties te lanceren tegen Griekenland en Joegoslavië.

De NAVO-strategie is erop gericht de controle te behouden over al deze strategisch belangrijke landen, zeker als men rekening houdt met de huidige risicofactoren in Noord-Afrika en het Midden-Oosten.

De Balkan heeft talloze havens en baaien die als maritieme bases kunnen worden gebruikt, zowel voor aanvalsschepen als voor logistieke ondersteuning.'

Het document specificeert 930 bruikbare luchthavens, waaronder een aanzienlijk aantal in Bosnië. Aansluitend vermeldt het dat de Balkan over belangrijke reserves en de nodige infrastructuur beschikt om negen van de dertien als strategisch belangrijk geachte mineralen te produceren. Daarnaast zijn er nog belangrijke reserves aan andere mineralen die voor de westerse industrieën eveneens onmisbaar zijn.

Balkan-Infos, juli 1999, p.5.

De volgende NAVO-doelen: Irak, Algerije, Congo, en... Moskou!

'De ervaring die we in Bosnië hebben opgedaan zou als model kunnen dienen voor de volgende operaties van de NAVO.' Deze uitspraak van Javier Solana, toenmalig NAVO secretaris-generaal, eind 1995, was profetisch. In hoofdstuk 8 hebben we die nieuwe strategie, die van de NAVO een soort wereldpolitiemacht moet maken, uitvoerig besproken.

De eerste bevestiging kregen we met de oorlog in Kosovo, of beter de oorlog waar Kosovo het excuus voor bood. Maar de NAVO is absoluut niet van plan het daarbij te laten...

Van juli 1997 af eist Madeline Allbright dat 'de NAVO zou evolueren naar een actieve vredesmacht voor het Midden-Oosten en Centraal-Afrika.'[4] Een Amerikaanse ambassadeur, Mathew Nimetz, legt uit: 'De NAVO moet zijn overheersende rol in het Middellandse Zeegebied behouden en zijn stabiliserende invloed op de aanpalende regio's uitbreiden. Ik denk daarbij vooral aan Zuidoost-Europa, de omgeving van de Zwarte Zee en de Golf. De 6de Vloot is het middel bij uitstek om die ambities in de komende jaren waar te maken.'[5]

En in een diepgaande studie van het US Army War College, met als titel 'The next stage of NATO-Russian relations', legt Stephen J. Blank, een expert van het Strategic Studies Institute, de belangrijkste visie van Washington uit: 'De NAVO moet ook het Midden-Oosten als een haard van instabiliteit beschouwen. Zij moet onderhandelingen voeren met haar bondgenoten over de grote risico's zoals Irak en Algerije.'[6]

Naar de praktijk nu. In november 1997 organiseert de NAVO de oefening *Allied Effort* in Duitsland. Het echte doel is 'een fictieve oorlog tussen twee Afrikaanse landen op een eiland ten zuidoosten van Afrika. De opdracht voor de NAVO is de beide legers van elkaar te scheiden voor rekening van de VN.'[7] Later volgen de operaties *Guidimakila* (Senegal, februari 1998) en *Natural Fire* (Kenia, juni 1998).

Stapsgewijs vormt de NAVO zich om tot de wereldpolitiemacht. Maar er is nog een doel waarover de teksten zwijgen: Rusland. Het gaat hier bovendien om het belangrijkste doel. Allbright wil er niet openlijk over praten maar de VS-experten die voor gespecialiseerde bladen werken zijn minder discreet.

We zetten de vier belangrijkste redenen om in Moskou de voornaamste vijand te zien op een rijtje. 1. Rusland verbindt Europa met Azië, de rijkste zone ter wereld, zoals Brzezinski zegt (zie verder). Rusland zelf is ook een belangrijk reservoir van onmisbare basisgrondstoffen. 2. Het Russische leger blijft een machtige rivaal. 3. Het Westen vreest dat de kliek van Jeltsin-Poetin, een verschrikkelijke catastrofe voor het volk, vervangen zou worden door een onafhankelijker regime. 4. Tenslotte is er de vrees dat de communisten het socialisme en de Sovjet-Unie weer herstellen.

Mikpunt Rusland

De bombardementen op Joegoslavië viseerden ook Rusland. 1. Een bondgenoot van Rusland vernietigen houdt voor de andere landen die dicht bij Rusland staan een waarschuwing in: 'Moskou kan jullie niet beschermen'. 2. De bombardementen moesten Rusland ook de toegang tot de Middellandse Zee ontzeggen. Daarom hecht het Westen zoveel belang aan de controle over Montenegro, d.w.z. over de kust.

Naarmate Washington en zijn bondgenoten in de Balkan en de Kaukasus oprukken, zullen ze Rusland steeds meer provoceren om het te dwingen zich stapsgewijs terug te trekken. Cruciaal daarbij is de vernietiging van Ruslands kernwapens. Daar is een getrapte procedure voor nodig die verschillende

De restauratie in het Oosten: een catastrofe

'In de voormalige communistische landen heerst grote ellende,' besluit een dramatisch verslag van de UNDP (Ontwikkelingsprogramma van de VN):

'De levensverwachting neemt af. Dat betekent dat 5,9 miljoen mensen die in de jaren negentig stierven, vandaag nog zouden leven als de situatie van voor 1990 zou blijven bestaan zijn.'

Enkele gegevens uit het rapport... Enorme toename van tuberculose, polio en bloedarmoede, zware ondervoeding in de meeste landen van het voormalige Oostblok (60% van de Poolse kinderen, bijvoorbeeld).

Het aantal personen dat zich moet behelpen met een maximuminkomen van 4 euro per dag is gestegen van 4 miljoen in 1988 tot 147 miljoen in 1994. In Armenië leeft 55% van de bevolking in armoede. In Kirghistan 71%; in Georgië 66%. In Rusland, Armenië en de Oekraïne is de landbouwproductie met 40% afgenomen.

In Bulgarije is het budget voor onderwijs gehalveerd. In Rusland werden 30.000 crèches en kleuterscholen gesloten.

Het rapport besluit: 'Voor 1990 konden de landen van Centraal-Europa hun inwoners een hoog niveau van sociale zekerheid aanbieden. Zij wisten zich verzekerd van een fulltime job voor de hele periode van hun actieve leven. Ook al waren de inkomsten relatief laag, ze waren stabiel en gegarandeerd. De mensen hadden fatsoenlijke woningen en kleding. Het onderwijs was gratis, net als de gezondheidszorg. Vandaag hebben privé-diensten hun plaats ingenomen waardoor ze enkel nog toegankelijk zijn voor wie ze kan betalen.'

Solidair, 3 november 1999

methodes toepast. Enerzijds ontneemt men Rusland zijn bondgenoten en zijn bases; anderzijds vernielt men de Russische economie, de financiële basis van het leger, en belet het zo deel te nemen aan de wapenwedloop. Corruptie, economische wurging, intimidatie en omsingeling gaan hand in hand.

Bij de geleidelijke integratie van de Oost-Europese landen in de economische, commerciële en financiële structuren van het Grote Europa wordt Rusland zorgvuldig uitgesloten.

Ook al ligt de Russische economie aan diggelen, ze blijft een lekkere buit voor het Westen. Of veeleer: dank zij het bewust nagestreefde faillissement van het land, dank zij de verzwakking van zijn economie, verhogen de multinationals hun kansen om de beste stukjes voor een prikje binnen te rijven.

Nochtans heeft men ons steeds voorgehouden dat het communisme en de USSR technologische dwergen waren. Maar vandaag vernemen we plots in een Zwitserse krant dat 'de Russische ruimtevaartindustrie met zijn "Sovjetraketten" een reële toekomst heeft.' De raket van de Samarafabriek is op 40 jaar weinig veranderd. Zijn betrouwbaarheid is bewezen en zijn technische karakteristieken komen perfect overeen met de orbitlanceringen die zo nuttig zijn voor het uitzetten van de tientallen toekomstige telecommunicatiesatellieten. Met 'mama' Soyoez kost een lancering 35 miljoen dollar per stuk. Een Ariane-4 kost minstens 100 miljoen dollar.'[8]

Uiteraard dromen bedrijven als Lockheed Martin en Boeing ervan de controle over die veelbelovende sector over te nemen of hem simpelweg te elimineren.

Maar de agressie tegen Joegoslavië heeft de ogen geopend van de Russische bevolking. De meesten hebben de illusies verloren die ze koesterenden over de weldaden die het Westen hen zou brengen. De wil om zich te verzetten is sterk toegenomen, zelfs al heeft hij zijn georganiseerde politieke vorm nog niet gevonden.

Een voorbeeld. Van zodra ze vernamen dat de NAVO Joegoslavië bombardeerde, hebben de 15.000 arbeiders van de dieselmotorenfabriek TMZ uit Yaroslav (400 kilometer ten noorden van Moskou) het werk neergelegd. 'De NAVO heeft een brutale agressie ontketend tegen onze arbeiders-broeders van Joegoslavië. In de Russische volksmassa groeit de verontwaardiging en de wanhoop bij de confrontatie met deze vernietigende agressie die ons allemaal bedreigt. Wij weten dat de NAVO met zijn wilde agressie op zoek gaat naar een confrontatie waar ons land en heel Europa bij betrokken zijn. (...) Dat kan tot een nieuwe wereldoorlog leiden. Wij zijn niet bereid het kanonnenvlees te worden van een nieuwe slachtpartij.' (Pamflet van 31 maart 1999)

Pierre Haffner, een Fransman die in Moskou woont, schrijft in december 1999: 'Ik heb begrepen dat ik vandaag in een ander Rusland leef. Het beeld van de zogenaamd "beschaafde" landen die fragmentatiebommen droppen op de burgerbevolking van Novi Sad is geactualiseerd. Die les zullen ze hier niet vergeten.'[9]

Zelfs sommige sectoren van de nieuwe heersende klasse komen in conflict met het Westen. Het pijplijnproject dat de petroleum van de Kaspische Zee naar het Westen moet brengen en dat Rusland vermijdt door een lange omweg te maken via Turkije (zie verder) legt een serieuze hypotheek op de belangen van de Russische petroleummaatschappijen.

Dit alles verklaart een aantal maatregelen van eind 1999: 1. Een verhoging van het militaire budget van Rusland van 2,5% naar 3,2%. 2. Een akkoord met Wit-Rusland om de Russische kernwapens te verplaatsen in westelijke richting om de NAVO-dreiging af te remmen. 3. Het stopzetten van de ontmanteling van de strategische raketten die de Oekraïne erfde uit de Sovjetperiode. 4. Het lanceren door Moskou van een groots militair-industrieel programma. 5. De ondertekening van ambitieuze militaire samenwerkingsakkoorden met China. Objectief gezien werken deze maatregelen een grotere weerstand tegen de NAVO-expansie in de hand.

Vs of Europa: wie gaat met de taart lopen?

Als het erop aankomt rebellerende volkeren neer te slaan, verenigen de grootmachten zich. Maar de grootmachten zijn ook rivalen die allemaal het grootste stuk van de taart opeisen. Vs-experten zien daar een gevaar in. 'De economische wedijver tussen de NAVO-leden zou de samenhang van het bondgenootschap kunnen bedreigen. De NAVO zou zo wel eens betrokken kunnen raken in ongewenste militaire confrontaties.'[1]

Waarover gaat het? Zouden de 'vrienden' ruzie kunnen maken? Een interview met de voormalige persoonlijke adviseur van Mitterrand is verhelderend.

Jacques Attali: 'Europa moet handelen. Het risico van een economische wereldcrisis is reëel. Men mag zich aan ernstige Europees-Amerikaanse spanningen verwachten. Er moet dus een Europese politieke autoriteit komen.

De euro wordt een concurrent van de dollar. Daarom hebben de Amerikanen alles ondernomen om de gemeenschappelijke munt te doen mislukken. Ik sluit zelfs niet uit dat we de VS voorbij kunnen steken. De Europese Unie telt meer inwoners en als we er in slagen Rusland te integreren (sic), beschikken we over de nodige petroleum en basisgrondstoffen.'[2]

Een taal die erg verschilt van de officiële glimlachpraatjes. Nu de taart kleiner wordt, groeien de tegenstellingen tussen de grootmachten.

1. NATO after enlargement, *op. cit.*, p.230.
2. *Knack*, 23 december 1998.

Wat kan er van Rusland geworden volgens de VS-strategen? Ofwel een hoerenkast onder de leiding van de Russische maffia met als 'machthebber' een stroman van het type Jeltsin. Het nadeel is dat deze optie de interne spanningen aanwakkert. Instabiliteit vormt dan weer een bedreiging voor de winsten van de VS-multinationals in de buurt. De andere oplossing is dat Rusland zich verder ontwikkelt, wat dan weer een sterkere nationalistische bourgeoisie zou opleveren. Tot vandaag heeft de eerste optie het gehaald. De multinationals hebben nog maar weinig in Rusland geïnvesteerd.

Washington staat dus voor een politiek en militair dilemma: Rusland zo besturen dat de pro-westerse krachten aan de macht blijven of ze, integendeel, maximaal verzwakken met het oog op een onvermijdelijke confrontatie.

Binnen de Amerikaanse bourgeoisie bestaan hierover twee tendensen. De haviken promoten een snelle NAVO-expansie, vooral in de Kaukasus. Sommige Amerikaanse patroons vinden die optie te riskant. In mei 1998 publiceerden ze een volledige krantenpagina in alle Amerikaanse kranten: Zou het Russische volk zich veiliger voelen als we de NAVO laten oprukken tot aan de poorten van Rusland? Het gaat om hetzelfde gevoel van vrede en veiligheid dat de Amerikanen zouden krijgen als de Russen een militair bondgenootschap zouden aangaan met Canada en Mexico en daarbij de VS zouden uitsluiten. Zouden we dan allemaal beter slapen?'[10]

De anti-Russische expansiedrift zou ons effectief naar een belangrijke confrontatie kunnen leiden. De NAVO is allesbehalve een vredesorganisatie.

Zbigniew Brzezinski

Baas over heel de wereld

Zbigniew Brzezinski, gewezen veiligheidsadviseur van de Amerikaanse president van 1977 tot 1981, is een van de invloedrijkste strategen in Washington. In zijn boek 'Het Grote Schaakbord'[1] ontvouwt hij het programma waarmee de vs de wereld willen domineren.

EURAZIË: 'Eurazië blijft het schaakbord waarop men om de werelddominantie strijdt. (...) De wijze waarop de vs Eurazië 'beheren' is van cruciaal belang. Het grootste continent van het aardoppervlak vormt er tevens de geopolitieke as van. De grootmacht die deze as controleert, verwerft meteen ook de controle over twee van de drie meest ontwikkelde en productieve regio's: 75% van de wereldbevolking, het grootste deel van de fysieke rijkdom, onder de vorm van bedrijven of grondstoffen, zowat 60% van het wereldtotaal'. (p.59-61)

Onomwonden bekentenis van het nagestreefde superimperium.

VS-IMPERIUM: 'De prioritaire opdracht? Erover waken dat geen enkele staat of verbond van staten de middelen verwerft om de vs uit Eurazië te verjagen of hun rol als scheidsrechter te verzwakken. (p.254)

In het kordate jargon van de vroegere wereldheersers zouden we de drie geostrategische imperatieven als volgt samenvatten: geheime verbonden tussen vazalstaten vermijden en maken dat ze afhankelijk blijven voor hun veiligheid; werken aan de volgzaamheid van de beschermelingen; offensieve allianties tussen barbaren verhinderen;' (p.68)

Op termijn vreest Washington een alliantie tussen Duitsland en Rusland.

RUSLAND VERZWAKKEN: 'Indien het centrale deel (van Eurazië) breekt met het Westen en een dynamische eenheid vormt die zelf initiatief kan nemen; indien het de controle over het Zuiden beveiligt of een verbond aangaat met (China), dan verzwakt de Amerikaanse positie in Europa aanzienlijk.' (p.61)

'Een minder gesloten Russische confederatie, met daarin een Europees Rusland, een Siberische Republiek en een Republiek van het Verre-Oosten, zou over meer faciliteiten beschikken om nauwe economische banden aan te gaan met Europa.' (p.258-259)

Brzezinski is zo dol op Rusland dat hij er meteen drie wil! Dit verdeelplan, dat nauwelijks wordt verhuld door de lokspijs van 'nauwe economische betrekkingen', wil elke vorm van weerstand van het Russische volk in de kiem smoren.
Centraal-Azië en de Kaukasus van Moskou losweken is Moskou verzwakken en het belangrijke deviezeninkomsten ontnemen. Het is de vs-multinationals toestaan dat zij naar eigen willekeur kunnen beschikken over petroleum, gas en mineralen. Siberië losweken is Moskou ontrieven van een belangrijke bufferzone bij een eventuele Amerikaanse aanval.

'Een Frans-Duits-Pools-Oekraïens samenwerkingsverband zou in 2010 de geostrategische ruggengraat van Europa kunnen vormen. Daarbij rijst een essentiële vraag: zal dit scenario zich afspelen in een bekoelde wereld of binnen een context van toenemende spanning met Rusland? Het is te vroeg om hierop te antwoorden.' (p.118)

'In één scenario schuilt een groot potentieel gevaar: de geboorte van een monstercoalitie tussen China, Rusland en wellicht Iran, een "antihegemonistisch" verbond.' (p.84)

De kernvraag: zal het Westen er in slagen de controle over Rusland te bewaren?

PROTECTORATEN EN PRIVÉ-JACHTGEBIEDEN: 'De lange reeks militaire en politieke bilaterale verdragen met Japan maken van dat land - tot vandaag - een protectoraat waarvan de economie, de Aziatische nummer één, nauw vastzit aan de vs.' (p.53)

'In de Perzische Golf maakten een reeks veiligheidsverdragen - die voor het merendeel werden afgesloten na de korte strafexpeditie tegen Irak in 1991 - deze vitale regio voor de wereldeconomie tot het private jachtgebied van het Amerikaanse leger.' (p.53)

Hieruit blijkt duidelijk het ware doel van die agressieoorlogen (zonder 'humanitaire' of 'democratische' maskerade).

EUROPA CONTROLEREN: 'Wat is de hoofdopgave voor Amerika? Een Europa bouwen dat steunt op de Frans-Duitse betrekkingen, leefbaar is, aan de vs vastzit en het internationale systeem van democratische samenwerking verruimt, de hoeksteen van de Amerikaanse wereldhegemonie.' (p.103)

De vs willen een Europese Unie die voldoende sterk is om bij te dragen tot de overheersing van Oost-Europa en Rusland. Maar tegelijk voldoende zwak opdat er geen rivaliserende Duitse supermacht uit zou ontstaan. Daarom speelt Brzezinski beurtelings Parijs en Berlijn tegen elkaar uit.

HET DUITSE GEVAAR: 'Frankrijk is een middelgrote mogendheid, niets meer en niets minder. (...) Duitsland is evenwel een groeiende grootmacht en een partner die men niet makkelijk tevreden stelt. Hoe blijf je de politieke lijn van het Frans-Duitse koppel - als motor van de Europese eenmaking - volgen en dijk je tegelijk het Duitse leiderschap in?' (p.94-95)

'De Duitse belangen convergeren en vallen vandaag zelfs samen met die van de Europese Unie en de NAVO. Maar als het eenmakingproces op zijn einde loopt dan bestaan er goede redenen om aan te nemen dat een meer nationalistische versie van het concept Europese "orde" in Duitsland de kop zou kunnen opsteken. Mogelijk ten koste van de stabiliteit van het continent.' (p.107-108).

'Frankrijk en de VS verschillen enkel van mening over vraagstukken op korte termijn. Op lange termijn is Frankrijk een onmisbare partner om Duitsland definitief aan Europa te koppelen. Frankrijk is onvoldoende sterk om de fundamentele geostrategische doelstellingen van de VS in Europa te dwarsbomen of een Europa uit te bouwen volgens de eigen visie. Zodoende kunnen we de Franse particularismen en uitvalletjes rustig tolereren.

De moeilijkheden met Duitsland zijn van een andere orde. Men kan het regionale overwicht van Duitsland niet negeren. Maar men moet het daarom nog niet officieel bekrachtigen. Op lange termijn mag het Duitse leiderschap niet de motor worden van de Europese constructie.' (p.111-112)

Om dat te begrijpen moet je verder gaan dan de nog enigszins diplomatieke taal van Brzezinski. Twee zinnen moeten hier worden verbonden: 'Frankrijk is onvoldoende sterk om de fundamentele geostrategische doelstellingen van de VS in Europa te dwarsbomen', en 'De moeilijkheden met Duitsland zijn van een andere orde.' Eigenlijk bedoelt hij dat Berlijn op termijn een groter gevaar lijkt voor de VS die er uiteraard op staan de enige supermogendheid te blijven.
Vandaag slaagt Washington er nog in alle westerse landen onder zijn leiding te verenigen tegen Joegoslavië, Rusland, Irak,... Maar op langere termijn vreest het dat zijn bondgenoten rivalen worden.

NAVO-UITBREIDING: 'De uitbreiding van de NAVO is essentieel. Zoniet beschikken de VS niet langer over de middelen om een eenheidspolitiek voor Eurazië uit te werken. Indien de NAVO-uitbreiding er niet komt, zou de Amerikaanse mislukking wel eens de sluimerende (vandaag toch) geopolitieke aspiraties van Rusland kunnen aanwakkeren.' (p.113)

De NAVO streeft niet naar de bescherming der volkeren, maar naar de dominantie van de - voornamelijk Amerikaanse - multinationals over Oost-Europa en Azië. Meer in het bijzonder mogen de volkeren uit de Kaukasus zelf geen baat hebben bij hun natuurlijke rijkdommen.

OLIEROOFTOCHT IN DE VOORMALIGE USSR: 'Azerbeidzjan is niet groot *en* dun bevolkt, maar het is wel een zenuwcentrum dat de toegang beheerst tot de bodemschatten van het Kaspische bekken en Centraal-Azië. Een onafhankelijk Azerbeidzjan dat met de westerse markten verbonden wordt door pijpleidingen die enig grondgebied onder Russische invloed vermijden, maakt een koppeling mogelijk tussen de ontwikkelde economieën die veel energie verbruiken, en de gegeerde olievelden van de Centraal-Aziatische republieken.' (p.75)

EEN ALLIANTIE MOSKOU-BEIJING VERHINDEREN: 'China zou de pijler kunnen zijn voor een "antihegemonistische" alliantie van het type China-Rusland-Iran. China zou er automatisch de leiding van nemen omdat het de sterkste en meest dynamische natie is van de drie.' (p.263)

Washington vreest dat de opstandige volkeren die de Nieuwe Wereldorde afwijzen zich rond Beijing verenigen. China, Rusland of Iran, Indië en andere Aziatische landen, Afrika en vooral Congo vormen een sterk weerstandspotentieel.

1. Zbigniew Brzezinski, 'The Grand Chessboard, American Primacy and its Geostrategic Imperatives', 1997, Basic Books, 256 p. (Verwijzingen gebaseerd op de Franse uitgave: 'Le Grand Echiquier', Bayard, Paris, 1997.)

Vrede: het nieuw strategisch concept van de NAVO

De Vlaamse vzw Vrede heeft de nieuwe oriëntaties van de NAVO, zoals die zijn vastgelegd op de top van Washington van 23 tot 25 april 1999 geanalyseerd. Enkele passages.

'Terwijl de bombardementen op de Balkan nog volop aan de gang waren, maakten de NAVO-lidstaten zich op om een definitief nieuw strategisch concept goed te keuren. Dit gebeurde in Washington ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de NAVO, tussen 23 en 25 april. Aan de vooravond van de top maakte NAVO-secretaris-generaal Javier Solana duidelijk waar het om zou draaien: "Kosovo toont zeer duidelijk aan dat het noodzakelijk is dat de diplomatie wordt geruggensteund door militaire macht."[1] Hoewel het nieuw strategisch concept, met ondermeer militaire optredens buiten het verdragsgebied - "out of area" - nog niet was goedgekeurd, was men in de feiten de nieuwe strategie aan het uitvoeren. Kosovo was een eerste belangrijke test, zo belangrijk dat de geloofwaardigheid en het voortbestaan van de NAVO in het geding waren. Indien de NAVO zou mislukken in Kosovo, zou Washington misschien wel een maat voor niets zijn geweest.' 'In Washington moest de nieuwe missie van de NAVO worden goedgekeurd, die sedert 1991 - het eerste nieuwe strategisch concept - niet meer was herzien: de aanpak van de crisissen buiten het verdragsgebied, de Europese defensie-identiteit, het partnerschap met Oost-Europa en meerbepaald met Rusland.'

De NAVO wil zich niet laten afremmen door de VN

Een van de discussiepunten op de top was het Kosovo-optreden, waar de NAVO, door de blokkering in de Veiligheidsraad, zonder mandaat begonnen was met de bombardementen. Landen zoals Frankrijk wilden daar geen gewoonte van maken. Voor hen was het absoluut noodzakelijk dat 'out of area operaties' voortaan vergezeld zouden gaan van een VN-mandaat. De VS daarentegen wilden niet afhankelijk worden gemaakt van een mogelijk veto van Rusland en China en aanvaardden daarom slechts een vage verwijzing naar de principes van het VN-Handvest.

Frankrijk zag niet graag dat de NAVO te veel politiek gezag zou krijgen. Daardoor zouden de VS immers hun invloed op de Europese Unie uitbreiden. De VS haalden hun slag evenwel thuis. In de definitieve versie van het akkoord staat alleen dat de NAVO zijn aanbod uit 1994 herhaalt om op 'geval-per-geval-basis vredesopdrachten te steunen onder het gezag van de VN.' (artikel 31)

De tekst van het akkoord laat voor het overige de optie open om eigenmachtig op te treden in toepassing van 'non-artikel-5 opdrachten'. In de bijgaande gezamenlijke verklaring wordt duidelijk dat er slechts respect wordt opgebracht voor 'de doelen en principes van het Handvest van de VN'. (artikel 4) Het Franse voorstel om de zinsnede 'onder het gezag van de Veiligheidsraad', toe te voegen werd uiteindelijk niet weerhouden. Door de opname van non-artikel-5 opdrachten was de NAVO definitief veranderd in een 'regionale politieagent', die, indien nodig, onder het leiderschap van de VS, politiek en militair kon optreden in conflictgebieden waar de westerse belangen op het spel staan.

Parallel aan voorgaande discussie bleef nog het debat over welke geografische zone de NAVO zijn gezag kan laten gelden. De Europeanen wilden de NAVO in geen geval zien als een wereldgendarme. Uiteindelijk bleef het gebied beperkt tot de 54 leden tellende OVSE, ofwel de NAVO-landen en alle PfP-landen (Partnership for Peace, nvdr). Ook hier moeten we het stellen met een vage terminologie.

In Washington werd daarnaast bevestigd dat "het bondgenootschap openstaat voor nieuwe leden, zoals gestipuleerd in art. 10 van het verdrag van Washington. Om Rusland niet al te zeer voor het hoofd te stoten heeft de NAVO al laten verstaan dat de aandacht eerst gaat naar de volledige integratie van de nieuwe NAVO-leden, Polen, Tsjechië en Hongarije. De toetreding tot de NAVO van voormalige Sovjetrepublieken zoals de Baltische Staten, is een zeer gevoelige kwestie voor Rusland. Vandaar ook dat landen als Roemenië en Slovenië aan de top staan van de NAVO-kandidaatlidstaten. Voor deze en andere landen voorziet de NAVO een 'actieplan' voor latere toetreding. Maar in de praktijk zijn er al belangrijke stappen gezet tussen de NAVO en vooral de buurlanden van Joegoslavië. Tijdens de oorlog tegen Servië heeft Bulgarije zijn luchtruim ter beschikking gesteld. Macedonië, Albanië, Slowakije, Slovenië en Kroatië hebben dan weer hun infrastructuur, vliegvelden, of communicatiemiddelen in bruikleen gegeven.

In het parlement spreekt niemand meer van de NAVO

Meer bepaald is het in april 1999 goedgekeurde 'nieuw strategisch concept' niets anders dan een aanvulling en zelfs wijziging van het Verdrag uit 1949. De tekst van het 'Strategische concept van de Alliantie', dat als akkoord wordt geserveerd, spreekt over de out of area opdachten als 'non-artikel-5 opdrachten'. Artikel 5 gaat over de collectieve zelfverdediging. Het begrip 'non-artikel-5 opdrachten' geeft dus zelf aan dat het gaat over opdrachten die niet voorzien zijn in het verdrag. Met andere woorden, er is sprake van een verdragswijziging of minstens een aanvullend protocol bij het Verdrag. Artikel 68, lid 2 van de Belgische grondwet bepaalt: 'De koning sluit de verdragen (...). Deze verdragen hebben eerst gevolg nadat zij de instemming van de kamers hebben verkregen.' De grondwet is hierover zeer duidelijk. Er is een ratificatieprocedure noodzakelijk vooraleer het nieuwe strategische concept in werking kan treden. (...)

Vreemd toch dat noch in de regering noch in het parlement iemand daarover is gestruikeld. Voor een belangrijk deel heeft dat te maken met het feit dat het parlement in een absolute lethargie is verzeild wat de discussie over de NAVO betreft. De NAVO komt niet meer in het halfrond. Dat is gewoon zo.

1. *The Guardian*, 23 april 1999.

De Kaukasus: nieuw olieslagveld in de steigers

Wie bij de oliekraan staat, regeert de wereld. Olie is macht. *Alle* olie. Die stelling hebben we eerder in dit boek ontwikkeld. Daar krijgen we nog alle dagen de bevestiging van. De absolute controle over het aardgas en de aardolie van de Kaukasus werd een strategische topprioriteit voor de VS en de NAVO.

Bewijzen? Er is een adjunct-staatssecretaris (zeg maar: vice-minister van Buitenlandse Zaken) die zich uitsluitend met de Kaukasus bezighoudt. En de VS zetten een interdepartementele werkgroep op, louter over de energiebronnen van de Kaspische Zee. Die werkgroep wordt voorgezeten door de National Security Council (hoogste orgaan van de buitenlandse politiek van de VS). De groep vergadert maandelijks en soms zelfs wekelijks. Commentaar van Glen Howard (Eurazië-expert en consultant voor zowel de belangrijkste oliefirma's als voor VS-regeringsorganismen): 'In recente jaren genoot geen enkel oliegebied zoveel aandacht op dat echelon'.[11]

En hoe laat diezelfde Howard ons het strategisch belang van die regio aanvoelen? 'De bezetting van de olievelden van Bakoe lag deze eeuw al tweemaal op de werktafel van de strategen van de Duitse generale staf. In 1918 voerde Duitsland in alliantie met het Ottomaanse Rijk een geslaagde aanval uit en de bezetting werd een feit. Vijfentwintig jaar later deden Duitse strategen, op verzoek van Hitler, opnieuw een gooi naar de Kaspische olie. Om vat te krijgen op de energiekraan van de Sovjet-Unie'.[12]

Geruststellende historische referenties! In februari 1997 bewijst een plechtig bezoek van Javier Solana dat ook de NAVO bijzonder veel belangstelling heeft voor dit strategische gebied: 'Dit is mijn eerste, maar niet mijn laatste bezoek,' verklaart de secretaris-generaal van het bondgenootschap in Bakoe.

Projecten op planetaire schaal

Vanwaar toch die onstuitbare passie voor de Kaukasus? Omdat de voornaamste westerse multinationals er een aanzienlijke bron van inkomsten in zien. Alleen al met Azerbeidzjan sloot men voor meer dan dertig miljard dollar contracten af.

Toch blijft één facet intrigeren: de wereld heeft geen tekort aan olie. En in de Kaukasus is de productie vaak aanzienlijk duurder dan in het Midden-Oosten...

'Diversificatie in de energietoevoer ten aanzien van het Midden-Oosten is cruciaal voor de gewaarborgde bevoorrading van de NAVO-bondgenoten', licht Howard toe. 'De aanhoudende spanning met Saddam Hoessein had een aanzienlijke invloed (...). Vrijwel alle NAVO-lidstaten blijven in belangrijke mate afhankelijk van het Midden-Oosten: vandaag voor 55%, voor meer dan 60% rond 2010 en voor 75% rond 2015. De Europese Unie voert een strategische energiepolitiek waar de Kaukasus deel van uitmaakt.'[13]

Noteer toch ook dat het Westen uiterst beducht is voor een revolte van de Arabische volkeren. Stel dat die onze dominantie op een dag in twijfel trekken en plots rechtvaardige prijzen eisen voor hun aardolie?

De regering Clinton keurde een project goed onder de naam 'Eurasian Transport Corridor'. Dat zou een heel netwerk van pijpleidingen omvatten van Centraal-Azië tot de Middellandse Zee (met de Turkse havenstad Ceyhan). Het tracé moet onvermijdelijk door de Kaukasus en via Azerbeidzjan in het bijzonder.

De inzet heeft planetaire proporties. Vanuit de rijke bronnen van Tengiz en van de Kaspische Zee kunnen drie routes vertrekken. 1. Naar het westen, naar Europa dus. 2. Naar het zuiden, d.w.z. naar de Perzische Golf via Iran of naar de Indische Oceaan via Afghanistan en Pakistan. 3. Naar het oosten, d.w.z. naar

Aardolie: een vervloeking?

- Afrika: 'Aardolie is het belangrijkste exportproduct van Sub-Saharaans Afrika. De productielanden bevinden zich hoofdzakelijk rond de Golf van Guinea: Nigeria, Kameroen, Equatoriaal-Guinea, Congo-Brazzaville en Angola. Olie vertegenwoordigt er 40 tot 90% van het exportcijfer. Maar de bevolking merkt nauwelijks iets van dat oliemanna. Gabon niet te na gesproken, situeren deze olielanden zich nauwelijks boven het gemiddelde van de meest achtergestelde naties.
  In Nigeria heeft Shell zich schuldig gemaakt aan het elimineren van tegenstanders. Angola is rijk aan olie en heeft een nationalistisch en progressief bewind. Zou het toeval zijn dat UNITA-milities er, met de steun van de CIA, al jarenlang een vernietigend terrorisme onderhouden met naar schatting 1,5 miljoen doden?'
  Demain le monde, januari 1999, p.22.

- Algerije: 'In 1994 gebeurden de belangrijkste ontdekkingen van nieuwe olievelden in Algerije', onderstreept Richard Jackson, directeur voor Noord-Afrikaanse Zaken op het State Department in Washington.
  'Algerije staat onder zware Amerikaanse druk om de publieke oliemaatschappij Sonatrach te denationaliseren.' (...) 'De heersende oorlogssituatie en de ernstige economische crisis verzwakken Algerije ten aanzien van instellingen zoals het IMF waarin de VS veel invloed hebben.' Is het omwille van de rijke ondergrond dat het Algerijnse volk zoveel onheil treft?
  Demain le monde, januari 1999, p.22.

- Colombia: BP, Oxy en Total investeerden er enorme bedragen. BP wierf zelfs 500 soldaten en 150 officieren aan om de olie-installaties te beschermen. De cocktail drugs-legerpetroleum is moordend voor de bevolking.
- Birma: Total tekende er in 1995 een contract met de sinistere SLORC (Staatsraad voor het Herstel van Wet en Orde, nvdr). Doel van het akkoord: aardgas exploiteren en transporteren via een pijplijn van 340 km. Duizenden inwoners werden tegen hun zin gedwongen te verhuizen of moesten helpen bij de bouw van wegen, spoorwegen en militaire bases langsheen de pijplijn. Wie zich verzette werd gemarteld, verkracht, vermoord.
  Total doodt niet alleen vogels op de stranden van Bretagne. En niet alleen de Amerikaanse multinationals hebben bloed aan de handen.
  Rapport Total Denial, *Solidair*, 5 januari 2000.

China en Japan. Een Japans project lijkt meer op 'een Euraziatische *oleoduct* van Rotterdam tot Tokio. De ondergrond van de Kaspische Zee en Centraal-Azië herbergt ontzettende energievoorraden. (...) Dankzij zo'n pijpleiding kan ook China vlugger van energiestructuur veranderen (75% steenkool). Indien Japan olie en aardgas kan invoeren vanuit de Kaspische Zee, Centraal-Azië en het Chinese Xingjiang via pijpleidingen doorheen China, dan wordt (Tokio) een stuk minder afhankelijk van het Midden-Oosten en de VS. De landbrug zou tevens kunnen dienen voor het graantransport vanuit Centraal-Azië en Rusland naar China en Japan. In combinatie met een (Japanse) haven voor de graanschepen uit Noord- en Zuid-Amerika zou de graanbevoorrading vanuit de voornaamste productielanden verzekerd zijn'.[14]

We stipten reeds eerder aan in welke mate Japan gehandicapt is door zijn super-afhankelijkheid op het vlak van olie en graan.[15]

De Amerikaanse strategen van vandaag menen het natuurlijk een stuk beter dan Hitler, klinkt het sussend. 'Het historisch bezoek van Solana bevestigt de groeiende rol van de Kaukasus als strategisch onderdeel van de Amerikaanse en Europese veiligheidsplannen in een vitaal energiekruispunt van Eurazië', schrijft Howard. Men spreekt enkel over de 'bescherming van de vitale VS-belangen'.

'Vitale belangen.' 'Veilige bevoorrading.' In 1991 gebruikte George Bush precies dezelfde termen om Irak aan te vallen. Overigens was dit woordgebruik ook Hitler niet vreemd. Maar die vergelijking zou hier inopportuun zijn...

Heilige principes...

Deze politiek van toezicht en overheersing kan men bezwaarlijk aan de openbare opinie slijten onder het motto 'meer winst voor onze multinationals!' Zoiets *verkoopt* niet. Het discours moet iets fijner besnaard zijn en hoger gegrepen. Bijvoorbeeld: 'borg staan voor algemene toegankelijkheid en transparante antidiscriminatoire prijsvorming.'[16]

Multinationals aller landen: verdring u!

Bijna alle oliemultinationals hebben zich op het nieuwe Eldorado, de Kaukasus, gestort.

Land	Maatschappijen	Plaatsen
VS	BP-Amoco, Unocal, Exxon-Mobil, Conoco, Penzoil, Chevron	Azeri, Chirage, Gunbeshli
Groot-Brittannië	BP	Chirag, Shah Deniz
Frankrijk	Total-Elf	Shah Deniz
Noorwegen	Statoil	Shah Deniz
Duitsland	Deminex	Karabach
Turkije	Turkish Petroleum	Azeri, Chirag, Shah Deniz
Italië	Agip	Karabach

Mooie woorden, maar ze verhullen een minder fraaie realiteit. 1. 'Algemene toegang'? Hier wordt bedoeld dat de westerse multinationals met hun immense kapitalen ongebreideld zowel de bodemschatten als de afzetmarkt moeten kunnen inpalmen. 2. 'Transparantie'? Verhinderen dat de lokale staten beschermende maatregelen treffen om de vernieling van hun economieën te voorkomen. 3. 'Geen discriminatoire prijzen'? De multinationals zullen zeer lage prijzen kunnen opleggen waar de lokale producenten niet tegenop kunnen.

De zeer lage prijzen zijn pure diefstal tegenover de plaatselijke bevolking. Alleen vervangt men het etiket onrechtmatig 'geweld' door zogenaamd vrije marktprijzen. Onder druk van een regelrechte (Irak) of een verdoken oorlog (Algerije) moet iedereen buigen of barsten. Komt de bevolking daar tegen in opstand of laten progressieve of nationalistische leiders niet met zich sollen, dan haalt men termen uit de kast als 'geweld' en 'onrust'. Dit laatste vormt zowat het *Leitmotiv* van de teksten waarin de NAVO haar militaire uitbreiding en haar toekomstige interventies rechtvaardigt. Onrust schaadt de multinationals. Het recht om volledige volkeren te ruïneren noemen zij 'streven naar stabiliteit'.

Moskou verjagen met de hulp van Ankara

Indien de NAVO naar uitbreiding zoekt in de Kaukasus is het om er Rusland te verjagen, ook al wordt dat officieel gelogenstraft. Volgens de Amerikaanse deskundige Stephen Blank klinken die ontkenningen weinig geloofwaardig: 'Regeringsverantwoordelijken ontkennen regelmatig dat er enig kwaad opzet schuilt achter deze militaire oefeningen. Maar Rusland is terecht wantrouwig. Dit type activiteit leidt niet noodzakelijk (sic) tot een invasie, maar alleszins tot de uitbreiding van de veiligheidsparaplu en de invloedssfeer naar gebieden die Moskou als vitaal beschouwt voor de Russische belangen.'[17] En, voegt Blank er aan toe: 'Meer gespannen Oost-Westbetrekkingen zullen in Europa nog een hele poos aan de orde zijn.'

Azerbeidzjan is het belangrijkste Amerikaanse bruggenhoofd in de Kaukasus. Maar Washington kan er zich niet al te opvallend militair inplanten. De 'olierepubliek' op een drafje de NAVO binnenloodsen kan al evenmin en wel om twee redenen. 1. Moskou zo openlijk voor de borst stoten, kan de weerstand van het Russische volk alleen maar verscherpen. 2. Armenië is de rechtstreekse vijand van Azerbeidzjan (de confrontatie houdt aan en om Nagorno-Karabach wordt nog steeds een bloedige strijd geleverd). Maar Washington wil Armenië eveneens inpalmen, ook op militair vlak.

Het heeft iets van een klucht ware er niet de reële oorlogsdreiging. Aan de ene kant vertrouwt Washington aan NAVO-lidstaat Turkije openlijk de zorg toe over het Azerbeidzjaanse leger. En aan de andere kant vraagt Washington aan Griekenland, de Turkse erfvijand, om voor Armenië te zorgen, het van Moskou los te weken en dichter bij het Westen te brengen.

Maar de Turkse inzet reikt een heel stuk verder. Ankara (dat tevens in meerdere olieconsortiums investeerde) hervormt werkelijk het hele Azerbeidzjaanse leger. Turkije leverde het grootste deel van de vierduizend hogere en lagere Kaukasische officieren en gaf ze een opleiding aan Turkse militaire academies. Wellicht leerden ze er hoe men de Koerden moet uitroeien? En, schrijft Glen Howard, jawel: eenheden uit Azerbeidzjan namen deel aan dergelijke gevechten.[18] Dankzij de NAVO, erkent diezelfde Amerikaanse deskundige: 'Het programma van het NAVO-Partnerschap voor de Vrede bleek het gedroomde middel voor Turkije om alle Turkstalige officieren uit het Kaspische-Zeegebied te kunnen opleiden.' Na het bezoek van Solana nam Azerbeidzjan deel aan NAVO-oefeningen in Noorwegen (april 1997) en mochten Turkse vliegtuigen zijn pijpleidingen controleren vanop de basis van Incirlik.

Turkije speelt voor de VS de rol van wijkagent en houdt drie cruciale regio's in het oog: het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal-Azië. Daarom kan Turkije uitgroeien tot 'de belangrijkste NAVO-bondgenoot van de volgende halve

De NAVO en de Kaukasus: de psychologische voorbereiding is gestart

- Paul Goble (*Newsline*, VS), 18 juni 1999: 'Er bestaat een duidelijke analogie tussen Kosovo en Nagorno-Karabach. En de overtuiging groeit dat de NAVO wellicht de enige internationale organisatie is die Bakoe kan helpen tegenover de Armeniërs die aanzienlijke militaire en diplomatieke steun vanuit Moskou genieten.'

- *Stratfor* (infobrief, VS), 21 juni 1999: 'Terwijl de NAVO met de regio banden begint te smeden, lijkt Rusland verder te willen gaan dan het loutere aanwakkeren van het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan. Het steunt de moordpogingen op de Georgische president Sjevarnadze.'

- Een Russische generaal: 'Rusland kent vandaag slechts één bedreiging. Niet de NAVO, China of de islam, maar de dreiging van een Operatie "Desert Storm II", ditmaal aan de oevers van de Kaspische Zee.' (*European Security*, lente 1998)

- Glen E. Howard, militair expert (VS): 'In de Kaukasus won de NAVO opvallend aan geloofwaardigheid dankzij het succes in Bosnië.' ('Nato after Enlargment', p.203)

- Een studie van de Duitse SPD in juni 1999: Titel: 'De regio van de toekomst: de Kaspische Zee. Duitse belangen en Europese politiek.' De studie onderstreept: 'Als de vraag constant blijft, zijn de Noordzeereserves binnen tien jaar opgebruikt en die van Noorwegen binnen veertien jaar. In 2020 zal de vraag naar aardgas oplopen tot 30%.'

eeuw', dixit de *Washington Times*.[19] Daarom hoort men nooit spreken over VS-sancties tegen de fascistische Turkse generaals.

Een studie van een Belgische bank verklaart de reden voor deze medeplichtigheid: 'Een recent rapport van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken herinnert eraan dat Turkije voor de VS een van de tien belangrijkste landen ter wereld is. Samen met Israël is Turkije een natuurlijke bondgenoot van het Westen, maar vooral van de VS. Dat bleek nog uit de hulp die de CIA en de Mossad verleenden bij de arrestatie van PKK-leider Öçalan. Als buur van Rusland en de Oekraïne, maar ook van Iran, Irak, Syrië en het kruitvat van de Kaukasus, is Turkije tevens een essentiële basis voor de NAVO-vliegtuigen die boven Irak patrouilleren. Maar er is meer. Sedert de val van de USSR staan de olie- en gasvelden van Azerbeidzjan en omgeving open voor het Westen.'[20] Het is dan ook duidelijk waarom men in het Westen sommige regimes graag heeft.

Naast Azerbeidzjan speelt ook Georgië een sleutelrol in het gemanoeuvreer van Washington. Alleen al voor 1998 stonden er 130 activiteiten op de samenwerkingskalender tussen de NAVO en Georgië. En de Georgische president Sjevarnadze - die als minister van Buitenlandse Zaken van wijlen de USSR Washington uiterst behulpzaam was om voornoemde Sovjet-Unie goed en wel te begraven - eist zowat om de veertien dagen de toetreding van zijn land tot de NAVO. Georgië en Azerbeidzjan zitten midden in een economisch en (alsmaar belangrijker) militair bondgenootschap waarin we ook twee andere beschermelingen van de VS terugvinden: de Oekraïne en Moldavië. Onder de doopnaam Guam hebben zij reeds een gemeenschappelijk 'Eurasiabataljon' opgericht. Het kan in de regio worden ingezet voor 'vredesmissies'.

Twee voorwendsels tot interventie

Zowel Azerbeidzjan als Georgië hebben een 'etnisch vraagstuk' achter de hand. Wanneer het hun meesters past, staat niets een herhaling van het Joegoslavische draaiboek in de weg. We zagen dat Washington de tijd nog niet rijp acht voor een doorgedreven offensief tegen Moskou.

Maar toch giet men al wat olie op het vuur en 'warmt men de regio een beetje op' voor een toekomstige NAVO-interventie. Glen Howard: 'De twee belangrijkste regionale conflicten in de Kaukasus - Abchazië en Nagorno-Karabach - blijven onopgelost omdat de OVSE geen akkoord kan uitwerken. De Europeanen lopen vast in hun OVSE-gesprekken en dat wekt frustraties op zowel bij Azerbeidzjan als bij Georgië. Beide vragen alsmaar duidelijker de een of andere NAVO-interventie in het gebied.'[21] Komt de vraag om hulp werkelijk uit Tbilisi of Bakoe? Of trekt Washington aan de touwtjes?

De klaagzang over de onmacht van de VN en de OVSE en de superioriteit van de NAVO hoorden we voor het eerst in Joegoslavië. En in de Kaukasus werd het Joegoslavische scenario al opgestart. 'Volgens de Azerbeidzjaanse verantwoordelijken beschikt de NAVO - na het succes van de vredesoperatie in Bosnië - over heel wat competentie om het Balkanconflict op te lossen', merkt Glen Howard in 1997 (voor de Kosovo-oorlog, nvdr) op. En hij voegt eraan toe: 'Tegenover een NAVO-budget van twee miljard dollar legt de OVSE-begroting van honderd miljoen geen gewicht in de schaal.'

Sjevarnadze, de huidige Georgische president, bespeelt het gekende thema: 'Indien we niet tot een oplossing komen aan de onderhandelingstafel, dan moeten we het gebruik van geweld in overweging nemen, net als in Bosnië het geval was.'[22] Sinds de oorlog in Kosovo klinkt de klaagzang nog luider en op 17 mei 1999 (middenin de oorlog tegen het Joegoslavische volk) schrijft Sjevarnadze, als de beste PR-man van de Verenigde Staten, een krantenstuk in de westerse pers onder de kop 'Voor een wereld van vrede volstaan de VN niet langer'.[23]

Ook in verband met Joegoslavië werd de publieke opinie enkele jaren psychologisch voorbereid en het land zelf onder druk gezet vooraleer de NAVO de VN aan de kant schoof en openlijk tot actie overging.

De rol van Georgië voor de VS

- Glen E. Howard, VS-expert: 'Wanneer we naar de meest dynamische economieën in de Kaukasus kijken, vertoont Georgie een der grootste groeicoëfficiënten van alle voormalige Sovjetrepublieken. Het heeft tevens de nauwste banden met de NAVO. De militaire bijstand van de VS aan Georgië, via het 'Partnerschap voor de Vrede' betekende een aanzienlijke steun bij de modernisering van hun legermateriaal. De VS besloten 1,35 miljoen dollar toe te kennen (aan Georgië) voor de financiering van militaire VS-radio's voor Georgische infanterie-eenheden die regelmatig zouden deelnemen aan legermanoeuvres onder leiding van het Partnerschap.
  Georgië is belangrijk voor de NAVO in het raam van de energiebeveiliging. Het land ligt cruciaal op de pijpleiding zoals die er zou moten komen tussen Bakoe en Ceyhan (Turkije).'
  ('Nato after enlargment', p.171, 184, 186).

- De Georgische president Sjevarnadze verschijnt regelmatig in het Westen en doet zich dan voor als de grote democraat die alle steun verdient. Toch wel eigenaardig: nadat hij het Westen hielp om de Sovjet-Unie te ontmantelen verloor Sjevarnadze de Russische verkiezingen. Om aan de macht te komen moest hij op een 'democratische' manier de democratisch verkozen president Gamsachoerdia verdrijven en vermoorden. 'Onze' bandieten zijn geen bandieten.

- Uiteenzetting door Pantelemon Georgadze, partijsecretaris van de Verenigde Georgische Communisten: 'Officiële cijfers geven aan dat Georgië vijfmaal meer invoert dan het uitvoert. De buitenlandse schuld benadert drie miljard dollar (vijftienmaal het jaarlijkse exportcijfer). Het IMF, de Wereldbank, enz., beheren het land met strenge hand. Zelfs het aantal scholen legden ze vast. En het aantal opvoeders per school. Kan men in dergelijke omstandigheden nog spreken van de opbouw van een "nieuw, soeverein, democratisch en voorspoedig Georgië" zoals enkel president Sjevarnadze dat vermag?'
  Marxistische studies, juli 1999, p.23.

De NAVO wil absoluut de regio overheersen en Moskou verjagen of in een volstrekte minderheidspositie dwingen. Welk voorwendsel zal de NAVO uiteindelijk inroepen? De verdrukte nationale minderheden, de bedreigde oliebevoorrading van de 'vrije' wereld, de dreiging van kernwapens of van uranium in vijandelijke handen? Voor die vraag is het nog te vroeg, en daar ligt evenmin het punt.

Washington beweert zich in het gebied te vestigen om een eind te maken aan etnische en nationalistische haatcampagnes. Maar de grootmachten hebben geen moment geaarzeld om uitgerekend de kwalijkste extremisten op te hitsen om greep te krijgen op ex-Joegoslavië. Zbigniew Brzezinski erkent dat hij soortgelijke extremisten financierde met het doel de USSR op te blazen.

Kortom: het hele ethische discours is slechts een onderdeel van de algemene propagandacampagne.

Het boek 'Nato after enlargment' werd samengesteld door VS-strategen voor de oorlog tegen Joegoslavië in 1999. De slotregels zijn weinig geruststellend: 'De Kaukasus en Centraal-Azië kunnen het echte werkveld worden waar de NAVO haar "out of area operaties" voor het eerst in de praktijk brengt. De regio kampt met moeilijkheden die de verwikkelingen rond het optreden in ex-Joegoslavië overstijgen. Een conflict in Oost- of Centraal-Europa zou de NAVO voor moeilijkheden stellen, maar de betrokken actoren zijn geen onbekenden: de landen van het vroegere Warschaupact. In Azië en in de Kaukasus is dat niet het geval. De betrokken actoren zijn daar vermoedelijk China, Iran, India en Rusland.'[24]

Kortom: een oorlog met niet te overziene implicaties. Een verwittigd mens...

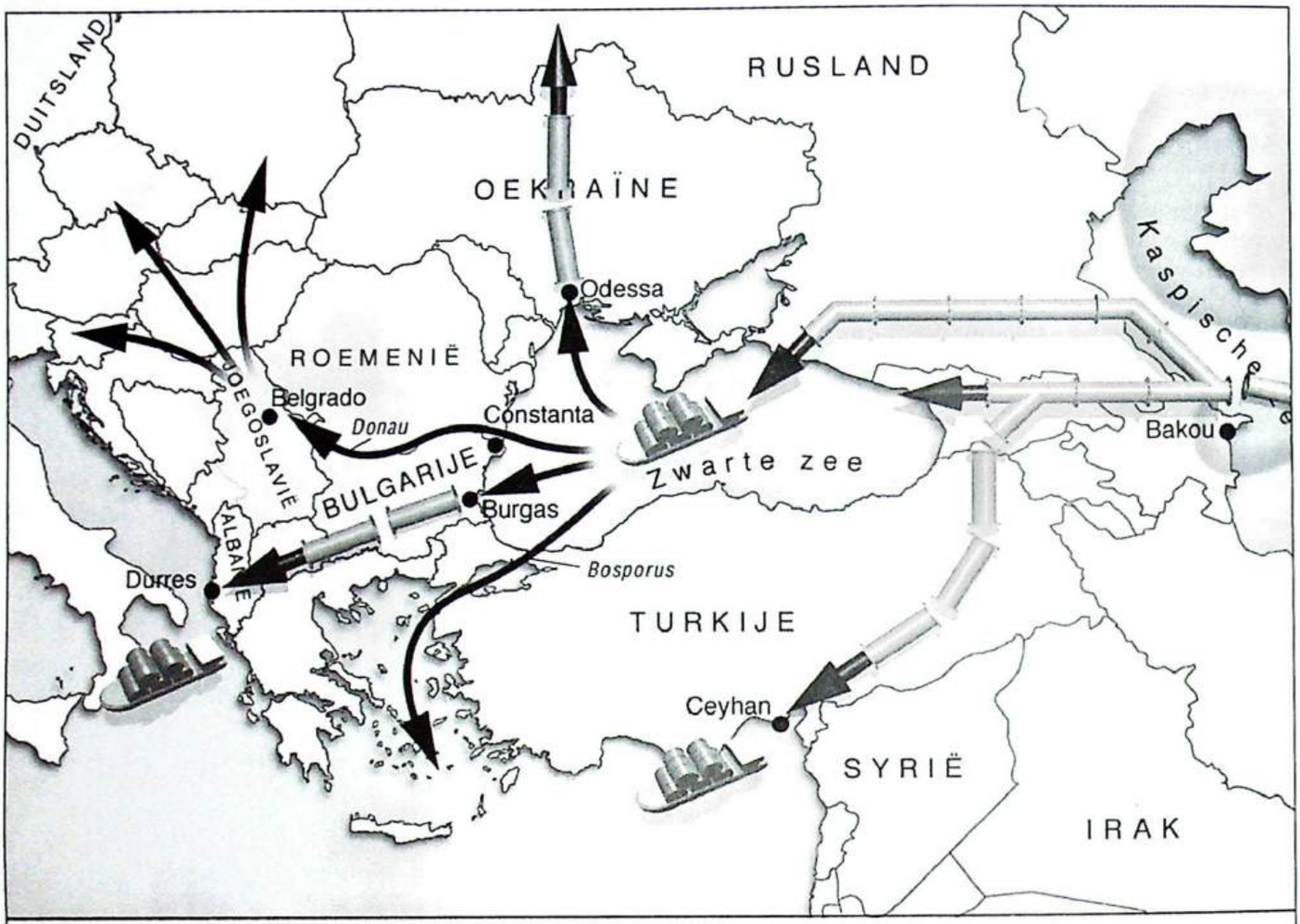

Petroleum en gas: de beslissende aanvoerroutes van de 21st eeuw

Via welke pijpleidingen en naar welke internationale havens zullen de immense petroleumreserves van de republieken om de Kaspische Zee worden vervoerd? De VS willen de Kaspische Zee omvormen tot een nieuwe Perzische Golf onder hun totale dominantie.

- Washington wil ten allen prijze de bouw van pijplijn 3 opleggen: Bakoe-Armenië-Turkijke (NAVO-bondgenoot).
- Moskou wil pijplijn 1 behouden. Zij is volledig Russisch tot de havenstad Novorossisk.

Naar het westen (Europa, VS): drie mogelijkheden

1. VIA RUSLAND:
   a. Ten eerste via een pijpleiding over Dagestan, Tsjetsjenië, de Ingoesjen- en andere kleine Russische republieken tot de havenstad Novorossisk.
   b. Van daaruit met petroleumtankers via de Zwarte Zee.
   c. Dan zijn er twee mogelijkheden: via de Bosporus (wat Turkije weigert) naar de Middellandse Zee of naar de Bulgaarse havenstad Burgas om van daaruit via pijpleidingen de Balkan te doorkruisen.

Probleem: Washington wil Moskou de controle over deze winstgevende transporten ontnemen.

Drie gevolgen:

- De VS zetten Turkije onder druk om te kiezen voor een (lange) pijpleiding via Turks Koerdistan tot Ceyhan.
- Aanwakkeren van de burgeroorlog in Tsjetsjenië via islamintegristen die de pijpleiding bedreigen.
- Een NAVO-initiatief om de Russen uit de Balkan te verdrijven.

2. VIA GEORGIË
Door een pijpleiding te leggen tussen Bakoe en Supsa.
Probleem: Washington vreest dat Georgië vroeg of laat weer onder de Russische invloedssfeer komt.

3. VIA TURKIJE:
Een lange en dure pijpleiding via Koerdistan. Probleem:
- De Koerdische vrijheidsstrijd neerslaan
- De VS-multinationals overtuigen om voor de duurste oplossing te kiezen.

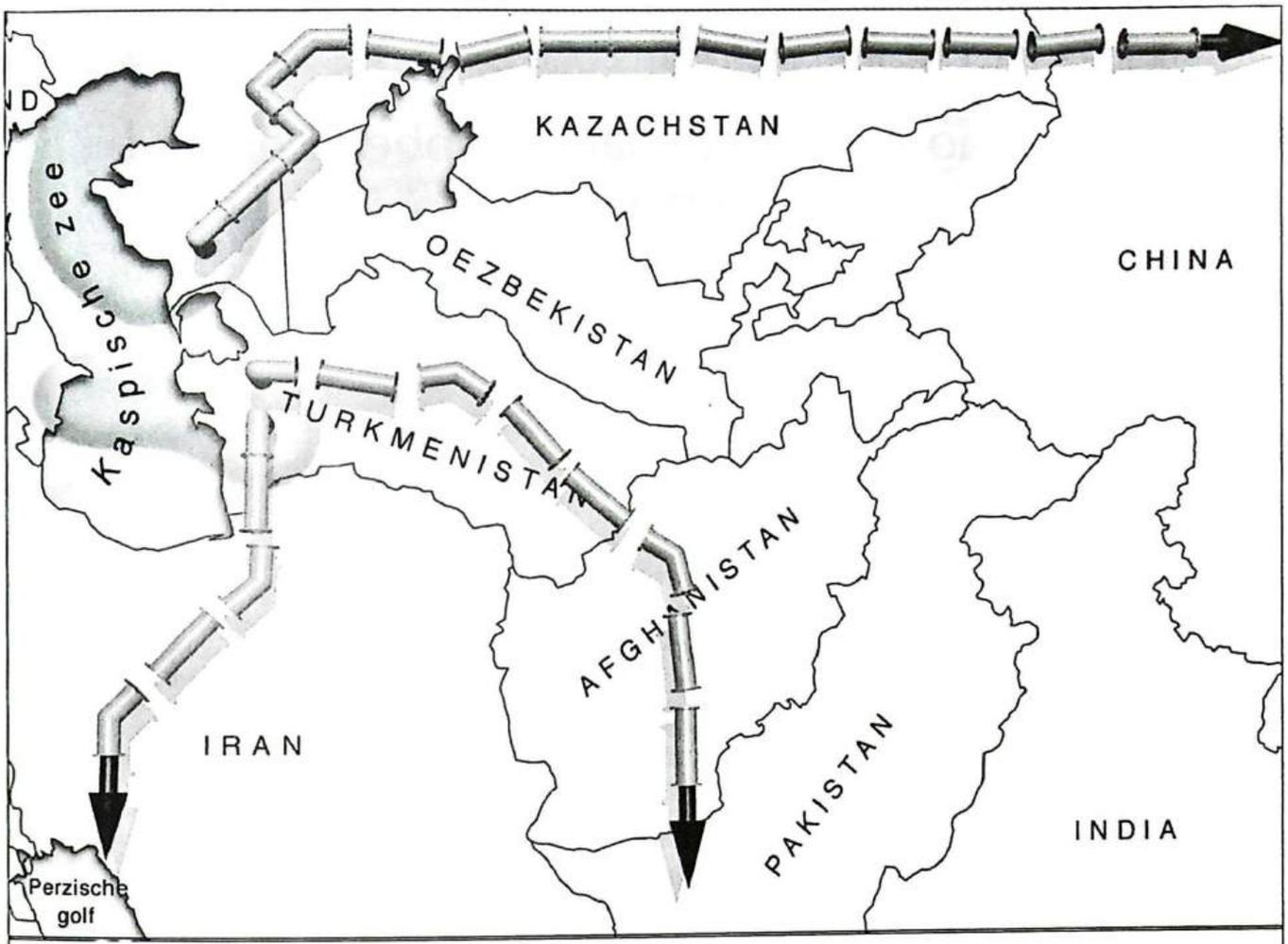

Naar het zuiden: twee mogelijkheden

1. De Iraanse weg:
De Kaspische republieken zouden de voorkeur geven aan een pijplijn naar het zuiden via de Perzische Golf. Maar die zou dan over Iran moeten lopen en dat wil Washington niet.

2. De Afghaans-Pakistaanse weg:
Pakistan en de VS verkiezen een pijpleiding die via Turkmenistan en Afghanistan (vandaar hun steun aan de Taliban) naar Pakistan moet lopen.

Naar het oosten: een mogelijkheid:

Via Kazachstan en China naar Japan:
China wil een pijplijn die via Kazachstan loopt en die ook Japan zou kunnen bevoorraden.

Probleem: Washington spant zich in om controle te krijgen over Kazachstan en creëert problemen in de Chinese regio's waar de pijpleiding doorheen moet.

Amoco, Brzezinski en de Kaukasus

'De hamvraag is: wat voor naties hebben belang bij die petroleum?'

Zbigniew Brzezinski heeft zich uit de politiek teruggetrokken en wordt ons altijd voorgesteld als een groot, onafhankelijk expert. Kortom, een betrouwbaar analist van de wereldproblemen. Men vergeet daarbij te vermelden dat hij royaal betaald wordt als raadgever voor de vs-multinational Amoco (ondertussen door BP overgenomen). Amoco was de allereerste die een stormloop inzette naar de olievelden van de Kaukasus. Onderstaand enkele passages uit een artikel over Azerbeidzjan, gepubliceerd in het tijdschrift van Amoco:

OP DE EERSTE BLADZIJDE: 'Bakoe: Een consortium van 12 maatschappijen, onder leiding van Amoco en BP, heeft de leiding genomen van de campagnes om de Kaspische Zee. Deze zouden het energielandschap van de 21ste eeuw wel eens grondig kunnen veranderen.' (p.1)

Daarom verklaarde Javier Solana bij zijn bezoek aan Azerbeidzjan in februari 1997: 'De Kaukasus is een belangrijke regio voor Europa want hij heeft een enorm economisch en sociaal potentieel. De veiligheid van Europa is niet gegarandeerd als de landen van de Kaukasus er geen deel van uitmaken.'
Geen enkel land mag aan de klauwen van de NAVO ontsnappen. Zeker niet als de streek bulkt van natuurlijke rijkdommen.

EEN HUMANITAIR VOORGERECHTJE: 'Sedert 1992 heeft Amoco Caspian Sea Petroleum Limited een nauwe band aangeknoopt met de humanitaire organisatie AmeriCares uit Connecticut, VS. Met een vaccinatieprogramma werden 200.000 kinderen bereikt.' (p.3)

'Humanitair?' Een echt kwaliteitslabel! Ware het niet dat de erevoorzitter van AmeriCares toevallig niemand minder is dan Zbigniew Brzezinski, een man die niet de minste interesse heeft voor het humanitaire.

DAN VOLGT DE HOOFDSCHOTEL: 'In de sector Azerbeidzjan van de Kaspische Zee kunnen wel dertig miljard vaten worden opgepompt. De grote uitdaging ligt niet op het technologische, noch op het aardrijkskundige of economische vlak. Wij weten dat de petroleum er is en we weten hoe we hem moeten bovenhalen. De uitdaging ligt op het vlak van de internationale politiek.
Met tientallen maatschappijen uit de energiesector die uit ongeveer evenveel landen komen en die allemaal de strijd om Azerbeidzjan willen winnen, komt de belangrijkste uitdaging van zijn twee oude buren. De hamvraag is: wat voor naties zullen recht hebben op welke petroleum en welke naties zullen er het meeste profijt uit halen.' (p.5)

Zal men zich deze zinnen herinneren als het Westen een grootse mediacampagne opzet voor 'humanitaire steun' aan de Kaukasus?

WIE ZAL DE LAKENS UITDELEN: ZIJ OF WIJ? 'Over de pijpleidingen zijn er twee centrale vragen: 1. Welke controle zal Rusland er over hebben? Of welke controle zullen landen als Georgië of Turkije, de bruggen naar het oosten, er kunnen op uitoefenen? 2. Laten we eens veronderstellen dat wie de beslissingen moet nemen zich onder politieke druk laat overtuigen en kiest voor een alternatief dat niet het goedkoopste is voor de pijplijn of het maritiem transport.' (p. 13)

Alle initiatieven van de VS in de Kaukasus hebben maar één doel: Moskou verjagen.

DE HERINNERINGEN VAN BRZEZINSKI: 'Twintig jaar geleden, toen ik nog deel uitmaakte van de regering en de Koude Oorlog nog in volle hevigheid woedde, nam ik het initiatief om de zogenaamde "vreedzame verandering" in de schoot van de Sovjet-Unie te stimuleren. Ik deed dat door de nationalistische bewegingen in de verschillende Sovjetrepublieken aan te zetten hun nationale inspiraties waar te maken. Daardoor namen de interne spanningen toe en kwamen ze aan de oppervlakte.' (p.14)

Eufemisme! In werkelijkheid heeft de VS-regering fanatieke en extremistische bewegingen gesteund met het doel de Sovjet-Unie uiteen te doen spatten. Net zoals Duitsland het in Joegoslavië deed. Dit soort ultranationalistische bewegingen heeft al vele bloedige oorlogen veroorzaakt.

TWEE GEPROGRAMMEERDE UITVLUCHTEN: 'Het ergste scenario, vervolgt Brzezinski, zou zijn dat Rusland en Iran samen druk gaan uitoefenen op Azerbeidzjan. Of dat Rusland het conflict van Nagorno-Karabach verder uitbuit. Of dat Turkije meegesleept zou worden door een golf van extreem islamisme. Dan wordt het voor het Westen zeer moeilijk opbouwende en positieve relaties met die regio te onderhouden.' (p.14)

Amoco Torch (VS), Bakoe, 6 oktober 1997.

Het belang van de petroleum voor de USSR

Toen de Sovjet-Unie nog bestond, was zij de belangrijkste producent ter wereld van petroleum en aardgas. De meeste boorplaatsen bevonden zich in de buurt van de Kaspische Zee. De Sovjetproductie oversteeg die van Saoedi-Arabië, Koeweit en de VS.
De verkoop van energiebronnen stelde de Sovjets in staat belangrijke voedselaankopen en import van technologie te financieren.

De inkomsten uit de Kaspische petroleum speelden een belangrijke rol in de buitengewone ontwikkeling die de USSR kende. Zowel in Rusland zelf als in de 14 andere republieken. In 1917 waren het nog semi-feodale staten; 60 jaar later waren ze uitgegroeid tot de tweede grootste economische macht ter wereld.

Het gevecht om aardgas wordt even meedogenloos

- Men voorziet een enorme stijging in het wereldgasverbruik. Volgens het zakenbureau McGraw-Hill zou de consumptie van gas tussen 1990 en 2015 met 80% toenemen.
- De belangrijkste toename wordt verwacht in Latijns-Amerika en Azië. China, India, Thailand zullen zich bij de bestaande verbruikers (Japan, Zuid-Korea en Taiwan) voegen. De productie in Azië zelf zal niet volstaan.
- De multinationals van de petroleumsector passen zich aan. Bij Total-Fina liggen de gasreserves (60%) al hoger dan de petroleumvoorraden. De andere maatschappijen staan nog zo ver niet, maar volgen de trend.
- Rusland beschikt over 34% van de bewezen wereldreserve en zal de onweerlegbare productieleider worden.
- Drie andere landen van de voormalige USSR kunnen Rusland bekampen: Kazachstan, Oezbekistan en vooral Turkmenistan, al blijven hun reserves beduidend kleiner.
- Daarom is het voor de VS nuttig Rusland te verdelen (zoals Brzezinski voorstelt) en het de controle over zijn gasvoorraden in Siberië te onttrekken.
- Het Westen wil Rusland beletten een eerlijke prijs te vragen. Vandaar het belang 'de concurrentie te stimuleren tussen Rusland, Centraal-Azië en Transkaukasië voor wat de gasbevoorrading van Azië betreft.'

Documentation française, Problèmes économiques, februari 1999.

Petroleumoorlog leidt tot oorlog

De economische oorlog voor petroleum leidt tot regelrechte oorlog. Neem nu de vs-bombardementen op Irak in 1998. Hoe vallen die te verklaren? Het volstaat even de analyse door te nemen die een van de belangrijkste vs-strategen, Paul Wolfowitz, enkele dagen voor de bombardementen maakte. Paul Wolfowitz is ook de auteur van een geruchtmakend rapport over de werelddominantie van de vs (zie p. 116).

We herinneren er aan dat de prijs van de olie op dat ogenblik een, sedert 1970, historisch laagtepunt had bereikt. De petroleumindustrie bevond zich volop in een golf van concentraties, een fenomeen dat nog werd aangewakkerd door de crisis van de Aziatische economie in juli 1997. Azië is een grootconsument van petroleum en de recessie duwde de prijs per vat beneden de tien dollar. De beurskoersen van de petroleummultinationals daalden en fusies bleken onvermijdelijk om het tij te keren.

Wolfowitz geeft 4 redenen waarom men in de Golf moest 'tussenkomen'. 1. De olieprijs was te laag. 2. Als men Irak toeliet opnieuw olie te verkopen, zou dat de prijzen nog meer doen dalen. De economie van een strategisch belangrijk land (Saoedi-Arabië) zou dan onder zware druk komen. 3. We moesten de Arabische landen verplichten hun olieputten en -maatschappijen te verkopen aan de Amerikaanse oliemultinationals. 4. Hierdoor konden we de dialoog met Iran nieuw leven inblazen.[25]

De bombardementen werden uitgevoerd door de vs en Groot-Brittannië, de beide landen die betrokken zijn bij de megafusie BP-Amoco. Na de oorlog ging de olieprijs pijlsnel de hoogte in.

Concentratie in enkele reuzenhanden

Om de concentratiestrijd te winnen, moeten de superreuzen (Exxon-Mobil, Shell, BP-Amoco) absoluut hun winsten opdrijven. Hoe doen ze dat?

Door de controle over de hele olieketen over te nemen. In 1973 beperkten ze zich nog tot de aankoop van ruwe olie bij de Arabische landen en de raffinage ervan. 'Vandaag', zegt de voorzitter van de Italiaanse Petroleumunie, 'keren we terug naar de situatie waarbij de maatschappijen de hele oliecyclus controleren van de bron tot de vuldop.'[26]

Maar waar het vooral op aankomt is de controle te verwerven over de beste putten en pijpleidingen. 'De aantrekkingskracht van een firma,' schrijft McKinsey, 'hangt af van zijn pijplijnen. Welnu, de nieuwe "megamajors" hebben de grootste portefeuille en de meest dominante posities in het merendeel van de toekomstige bekkens. Zelfs in een conjunctuur met lage olieprijzen kunnen ze een substantieel investeringsniveau aanhouden. Dat is een cruciaal punt omdat de exploitatie van een belangrijke zone algauw enkele - zeg maar vele - miljarden dollar kost.'[27]

En inderdaad, olie oppompen valt in Koeweit goedkoper uit dan in de Kaspische regio. Om de kosten te drukken zijn enorme investeringen nodig. Vandaar de fusiewedloop die een aantal concurrenten moet elimineren.

Al beconcurreren ze mekaar onderling, toch hebben de westerse multinationals een gemeenschappelijk doel: derde landen de vruchten van hun zwart goud ontfutselen. Het McKinsey adviesbureau bevestigt dit overigens: 'De zones Azië, Latijns-Amerika en de voormalige USSR zijn op de ontluikende markten verschenen. Daardoor is de hoeveelheid reserves die voor concurrentie openstaat sedert 1990 verzevenvoudigd.'

Om de hand te leggen op dat zwarte goud moeten de multinationals elke band tussen Rusland en de Aziatische republieken van de voormalige Sovjet-Unie doorknippen. De communicatielijnen vormen hier het belangrijkste obstakel. De pijpleidingen en oleoducten die nog via Russische bodem lopen,

'Als we die pijpleidingen bouwen, controleert het Westen de rijkdommen van Centraal-Azië en de Kaukasus'

De *New York Times* van 19 november 1999 schrijft het volgende:

'Op 17 november kwamen de presidenten van Georgië, Azerbeidzjan en Kazachstan in Istanbul overeen de bouw van een pijpleiding te ondersteunen die de olie van de Kaspische regio naar westerse havens zou brengen via een route die Rusland en Iran vermijdt.

"Dit is een grote overwinning voor onze buitenlandse politiek," verklaarde vs-minister voor Energie Bill Richardson. "Het is een strategisch akkoord dat nuttig is voor de nationale belangen van de vs."

De pijplijn van 1.700 km zou vertrekken vanuit de hoofdstad van Azerbeidzjan, Bakoe, en via Georgië en Turkije doorlopen tot de Turkse haven Ceyhan in de Middellandse Zee. Van daaruit zou de olie worden overgepompt in petroleumtankers die het Westen bevoorraden.

De pijplijn moet natuurlijk voldoende olie kunnen bevatten. Daarom hebben de Amerikaanse onderhandelaars druk uitgeoefend op Kazachstan, aan de andere oever van de Kaspische Zee. Kazachstan zou zijn petroleum en gas via een onderzeese leiding naar Bakoe moeten pompen.

Iedereen beseft dat het gevecht over veel meer gaat dan petroleum en gas. Rusland domineert de regio van de Kaspische Zee sedert meer dan een eeuw en beschouwt de streek als een stuk van zijn invloedssfeer. Iran heeft diepgaande historische en etnische banden met Azerbeidzjan en bood allicht de goedkoopste uitweg. Heel wat oliemagnaten gaven de voorkeur aan die oplossing, maar de vs-sancties tegen Iran sloten deze optie uit. Rusland biedt een alternatieve route aan vanuit Bakoe, maar... die loopt over Tsjetsjenië.

Naast het akkoord verklaarden de verschillende regeringen zich eveneens principieel bereid een tweede belangrijke verbinding te bouwen. Deze zou de enorme gasvoorraden van Turkmenistan, via een pijplijn onder de Kaspische Zee, verpompen naar het geïnteresseerde Turkije. Van daaruit zou ze min of meer dezelfde route volgen tot een nader te bepalen punt in Turkije.

Als deze twee leidingen er eenmaal liggen, zal het Westen de controle hebben verworven over de strategische rijkdommen van Centraal-Azië en de Kaukasus.'

moeten verdwijnen. Oorlog is één van de vele middelen om dat doel te bereiken.

De pijplijnen spelen vandaag een rol die even belangrijk is als die van de spoorwegen in de 19de eeuw. Wie ze controleert heeft de macht en de rijkdom in handen (zie p.386 marge).

Als wereldheersers hebben de VS beslist dat de controle over de petroleum- en gasroutes hen toekwam van het begin tot het einde. Zij aarzelen dan ook niet de pijpleiding in Tsjetsjenië te saboteren en een concurrerende pijplijn op te leggen die over het Turkije van de generaals loopt. Anderzijds blokkeert Washington even vrolijk het project om petroleum naar Europa te verpompen via Joegoslavië dat overigens om die reden wordt gebombardeerd.

De winsten van de nu al superrijke VS-multinationals aandikken, leidt tot oorlog.

Wat men ons verzwijgt over Tsjetsjenië

Kan men de geschiedenis vergeten? Het is verwonderlijk hoe de dominante media de huidige situatie in Tsjetsjenië afschilderen, zonder te vermelden hoe het zover is kunnen komen.[28] De gebeurtenissen van de jaren 1990 zijn nochtans bepalend voor de huidige situatie:

Tijdens de jaren 1988-1989 doet de toenmalige secretaris-generaal van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie, Gorbatsjov, talloze toegevingen aan de nationalisten van verschillende republieken. In de Tsjetsjeen- en Ingoesjenrepubliek leiden de verkiezingen van 1989 voor het eerst tot de verkiezing van een Tsjetsjeen, Doku Zavgajev, als president van de republiek.

Zavgajev roept meteen de onafhankelijkheid uit van zijn republiek. Hij moedigt een 'islamitische herbronning' aan om de nationalistische beweging te versterken. Hij bouwt 200 nieuwe moskeeën en richt twee instituten op voor de studie van de islam. Het duurt niet lang voor de Ingoesische en de Tsjetsjeense nationalisten het met mekaar aan de stok krijgen. Toch blijft de aanhankelijkheid aan de clan belangrijker dan het Tsjetsjeens nationaal gevoel. De politieke loyaliteit gaat naar de clan. Ook de plaatselijke misdaadcircuits, die een belangrijk deel van de economie domineren, lopen via de clanstructuren.

Eind november 1989 kiest een Tsjetsjeens volkscongres voor Djokar Doedajev. Als generaal bij de Sovjetluchtmacht had hij destijds de massale bombardementen tegen Afghaanse burgers bevolen. Doedajev erkent president Zavgajev niet langer en eist een onafhankelijk Tsjetsjenië.

Wanneer Jeltsin in 1991 zijn 'coup' pleegt en aan de macht komt, vindt hij bij Doedajev enthousiaste steun. De steun is wederzijds wanneer Doedajev op 6 september 1991 het voorbeeld van Jeltsin volgt en een staatsgreep uitvoert door de opperste Sovjet van Grozny gewapenderhand uit te schakelen en Zavgajev af te zetten.

De meerderheid van de plaatselijke Sovjet verzet zich tegen de opsplitsing van de Tsjetsjeen- en Ingoesjenrepubliek en hij wordt door Doedajev de laan uitgestuurd. Zijn partij neemt het roer alleen in handen. Jeltsin en de Opperste Sovjet van Moskou eisen op 8 oktober de herinstallatie van de voorlopige Sovjet van Grozny en de ontbinding van alle gewapende illegale groepen omdat ze vrezen voor het uiteenspatten van de Russische Federatie.

Doedajev riposteert met een anti-Russische campagne. Hij organiseert presidentsverkiezingen en wint ze. Een meerderheid van Russen en Ingoezen boycotten de op grote schaal gefraudeerde verkiezingen. De Russische regering en de Tsetsjeense oppositie verklaren de verkiezingen ongeldig.

Op 1 november 1991 roept Doedajev de Tsjetsjeense onafhankelijkheid uit. Onder impuls van de Tsjetsjeense en Ingoesische oppositie ontstaat een volksverzet dat de steun krijgt van Rusland. Doedajev laat een groot aantal misdadigers vrij en neemt ze op in zijn nationale garde.

Een dictatoriaal regime in maffiahanden

Ten gevolge van de blokkade tegen de separatistische republiek 'nemen de georganiseerde misdaad en allerhande vormen van clandestiene economie belangrijke economische sectoren over. Sommige van die sectoren verwerven zowat het alleenrecht op de opbrengsten van de belangrijke natuurlijke rijkdommen van de republiek. Een wezenlijk deel van de illegale transporten verloopt via criminele circuits die vanuit Tsjetsjenië opereren en bindingen hebben met de Russische Federatie en elders.'[29]

Doedajev beschouwt 'zijn' republiek als onafhankelijk sedert 1991. Hoewel Tsjetsjenië door niemand werd erkend, 'ondertekenen sommige landen zoals

Tsjetsjenië, een geschiedenis van invasies

1722. Tsaar Peter de Grote voegt Dagestan en Tsjetsjenië bij het Russische Keizerrijk.
1919. Na de revolutie van 1917 bezet generaal Denikin, lid van de internationale coalitie tegen de jonge Sovjetstaat, de regio. Franse en Engelse schepen bezetten de Kaukasische havens van de Zwarte Zee. Zij worden verslagen door het Rode Leger dat als bevrijder wordt binnengehaald door de Tsjetsjenen.
1942. Bezetting door de nazi's. Vele Tsjetsjenen collaboreren met vrijwilligerseenheden die het Rode Leger bekampen. De USSR deporteert hen naar andere streken om te vermijden dat er een tweede front ontstaat in hun rug. In de loop van de jaren 1950 komen de Tsjetsjenen geleidelijk terug.
1989. Na de val van de Berlijnse Muur lanceert het Westen een intensieve campagne om de Sovjet-Unie te ontmantelen. Litouwen, Estland, Letland weken zich als eerste los. Zij kunnen daarbij rekenen op generaal Doedajev, van oorsprong Tsjetsjeen en Jeltsinaanhanger. Het doel van de westerse strategen is Rusland uit elkaar te doen spatten en de controle over Eurazië overnemen. Brzezinski zou graag 'drie Ruslanden' zien ontstaan.
1994. Tsjetsjenië verwerpt het gezag van Moskou. Wie krijgt de controle over de pijplijn? Het Russische leger treedt op. 70.000 doden, hoofdzakelijk door Russische bombardementen.
1997. De nieuwe president Aslan Maschadov tekent een wapenstilstand. Maar een groep Tsjetsjeense hardliners onder leiding van Sjamil Basajev eist in 1998 zijn ontslag.
Augustus 1999. Basajev valt de buurrepubliek Dagestan binnen en hijst er de groene vlag van de 'islamrepubliek'. In drie Russische steden vallen in totaal 292 doden bij bomaanslagen. Rusland reageert met massale bombardementen op Tsjetsjeense steden.
7 oktober 1999. President Maschadov vraagt de tussenkomst van de NAVO 'op basis van de Nieuwe Wereldorde die het bondgenootschap heeft ingesteld.'

de Baltische Staten, de Oekraïne, Turkije en Duitsland kleine overeenkomsten' met het land.[30]

Tussen augustus 1992 en augustus 1993 organiseert een leider van een Noord-Tsjetsjeense clan, Soslambekov, de Tsjetsjeense militaire steun aan de Abchazische troepen die oorlog voeren tegen Georgië. Sjamil Basajev leidt het 'Abchazische Bataljon' dat de Abchazische regio zuivert van Georgiërs.

Begin 1992 vormt zich een parlementaire oppositie onder leiding van een oude strijdmakker van Doedajev, Achmatov. Ze wordt vrij snel opgedoekt na gespierde tussenkomsten. In oktober 1993 volgt Jeltsin hetzelfde scenario door een stormloop te bevelen op het Russische parlementsgebouw.

Het illegale regime van Doedajev wordt volledig autocratisch en vele grote namen uit de Tsjetsjeense politiek breken met hem. Al deze opposanten vormen 'bevrijde bases', vooral in het noordwesten waar ze gewapende groepen oprichten. Op 11 juni 1994 vallen Labazanov en Gantemirov Grozny aan. Ze laten zowat honderd doden achter, maar moeten weer afdruipen.

Op 29 november 1994 zegt Jeltsin dat de situatie in de Republiek Tsjetsjenië 'bijzonder gevaarlijk is geworden voor de stabiliteit van en de vrede in onze maatschappij en voor de vitale belangen en de nationale veiligheid van Rusland.'

De misdadige tussenkomst van het Russische leger

Op 11 december 1994 vallen 40.000 manschappen van het Russische leger en troepen van het ministerie van Binnenlandse Zaken, gesteund door 500 tanks Tsjetsjenië binnen. Dat is het begin van een misdadige oorlog. Oorlog voeren tegen 'de Russische vijand' is de enige strategie waarmee Doedajev en zijn clan - die overigens erg ter discussie staat in Tsjetsjenië - rondom zich een zekere 'nationale eenheid' kunnen smeden.

In de schoot van het Russische leger is deze oorlog bijzonder onpopulair. 'Minstens een half dozijn van de allerhoogste generaals, en allicht meer, weigerden in Tsjetsjenië te gaan vechten of de campagne in die regio te ondersteunen.'[31] Een rebellie in kringen van hogere officieren wordt op de valreep vermeden. De Russische luchtmacht, geconfronteerd met een hardnekkige weerstand, begint Grozny te bombarderen en maakt meer dan 20.000 burgerslachtoffers.

Op 14 juni valt een honderdtal Tsjetsjeense soldaten, onder leiding van Sjamil Basajev, de Russische stad Boedennovsk aan. Zij doden er meer dan 40 soldaten en politieagenten. Zij bezetten het hospitaal en gijzelen er 1.500 zieken en personeelsleden. De herovering van het hospitaal kost het leven aan 120 mensen, waaronder vele gijzelaars.

Op 18 juni wordt een staakt-het-vuren ondertekend en komen vredesgesprekken op gang. Tsjetsjeense bendes profiteren van het bestand om hun strijd voor onafhankelijkheid te verhevigen. Bij kleine nachtelijke aanvallen gedurende de maanden augustus en september doden ze honderd soldaten van Binnenlandse Zaken. Tijdens de wintermaanden van 1995-96 trekken de Tsjetsjeense strijders zich terug in de bergen. Het Russische leger kan op dat terrein niet doordringen en wordt het slachtoffer van voortdurende guerrillaacties.

Beide legers nemen hun toevlucht tot grootschalige terreur. Op 6 januari 1996 bezet een bende van 500 Tsjetsjeense soldaten de Russische stad Kizlyar. Drieduizend burgers worden gegijzeld. Onder hen het voltallige personeel en de patiënten van het hospitaal. De groep, onder leiding van Salman Radoejev, verlaat de stad slechts na bloedige gevechten. Hij neemt een honderdtal gijzelaars met zich mee naar het dorp Parvomajiskaja. Daar worden ze omsingeld en gebombardeerd door het Russische leger.

Begin april 1996 wordt het stadje Samaski, waar Doedajevs troepen voorheen waren gestationeerd, gebombardeerd, aangevallen en geplunderd. Alle huizen worden vernietigd. Balans van dit Russisch terrorisme: 600 doden. 'Vol-

'Wij, de vs, moeten misdaadoperaties steunen'

Majoor Raymond Finch schrijft in het bijzonder officiële Military Review *dat het terrorisme moet worden geïntegreerd in de vs-strategie:*

'De Tsjetsjenen hebben hun onafhankelijkheid en hun vrijheid verworven onder de dappere leiding van Sjamil Basajev. Het leger (van de vs) lijkt het onderscheid te willen bewaren tussen militaire en misdadige operaties. Maar het moet een doctrine ontwikkelen die een grotere diversiteit toelaat van uitschot en uitdagingen. Basajev heeft vuile methodes toegepast en de bestaande oorlogsregels geschonden. Maar met het oog op de Tsjetsjeense onafhankelijkheid waren ze dapper en bewonderenswaardig.'[1]

Moraal van het verhaal: het vs-leger steunt terroristen zolang dat in hun kraam past. Als hun werkwijze niet langer rendabel is, moeten ze worden vervangen door 'legitieme' NAVO-troepen. Zo ging het ook in Kosovo met het UCK.

1. Raymond C. Finch (Foreign Military Studies Office), 'Chechen Fighter Shamil Basayev', *Military Review*, juni 1997.

gens de NGO's die vermeld worden in een rapport aan Boutros-Ghali, zijn vooral burgers het slachtoffer van het conflict (6.550 doden op vijf maanden).'[32]

Het turbulente leven van een CIA-agent: na Irak, Sarajevo en Somalië belandt hij in Tsjetsjenië...

Gedurende die hele periode draaien agenten van de grote mogendheden om Jeltsin en Doedajev. In augustus 1995 verdwijnt in Tsjetsjenië de heer Fred Kewnee, gezant van de Soros-stichting. Een CIA-team wordt ter plaatse gestuurd om hem op te sporen. Ook de Russische geheime dienst zet een ploeg in. President Doedajev laat zich evenmin onbetuigd.

Wie is die Kewnee dan wel? In 1991 organiseert hij de terugkeer van 400.000 Koerden uit het noorden van Irak. Het radiostation dat hij runt, begeleidt Amerikaanse helikopters naar de Koerdische kampen in de bergen. In 1993 is de heer Kewnee in Sarajevo aan de slag. Hij organiseert er de gas- en waterbevoorrading. Weer later vinden we hem terug in Somalië en in Guatemala. Hij arriveert in Tsjetsjenië om voor de Soros-stichting een rapport op te stellen over de behoeften van de vluchtelingen. 'De vaderlandse pers weet dat de Soros-stichting een dekmantel is voor de CIA', schrijft *Moskovski Novosti*.[33]

De VS helpen zowel Jeltsin (en Poetin) als Doedajev (en Basajev). Zij ontwikkelen in feite een dubbele strategie die onvermijdelijk tegengestelde aspecten vertoont.

Vooreerst willen zij een zo groot mogelijke greep krijgen op de Russische regeringspolitiek. Zij willen het nieuwe kapitalistische elan in Rusland verdiepen om het onomkeerbaar te maken en tegelijkertijd de greep van banken en multinationals op de Russische economie verstevigen.

Anderzijds wil Washington zijn klauw leggen op Azerbeidzjan en Kazachstan en zich verzekeren van de toegang tot de olie en de andere rijkdommen van die regio. Daarom steunt de VS de meest reactionaire nationalisten van Tsjetsjenië. De oorlog moet vele vliegen in één klap slaan: het Russische leger verzwakken, de Kaukasus onder VS-dominium brengen en Rusland beter onder controle krijgen.

Op lange termijn zal die dubbele strategie onvermijdelijk de belangen schaden van de nieuwe Russische kapitalistenklasse voor wie Amerikaanse en Duitse steun voorlopig nog noodzakelijk is. Deze operatie is geen trucje van Simpelmans omdat ze zowel kan leiden tot de opsplitsing van de Russische Federatie, wat nieuwe oorlogen en instabiliteit kan opleveren, als tot de opkomst van een nationalistische en anti-imperialistische vloedgolf in Rusland.

De ware inzet van de oorlog

De Sovjeteconomie was een geheel waarbij de verschillende onderdelen sterk op elkaar inspeelden. De Russische metaalindustrie hing af van het ijzererts, het magnesium, molybdeen en chroom van Kazachstan. De sector non-ferro was afhankelijk van het Kazachs koper, lood en zink. Kazachstan was ook de belangrijkste leverancier van uranium voor de kernindustrie. De petroleum van Azerbeidzjan speelde eveneens een belangrijke rol in de Sovjeteconomie. Naar het einde van de jaren 1980 bedroegen de subsidies van de Russische Federatie aan de andere 14 republieken 50 miljard dollar per jaar. Op die manier werd 6,6 % van het nationaal inkomen getransfereerd.

De onafhankelijkheid van Azerbeidzjan, Kazachstan, Oezbekistan en hun onderwerping aan het Westen verzwakten Rusland dermate dat het in de loop van de 21ste eeuw een mogendheid van de tweede orde zal worden.

Het ineenstorten van de USSR, gevolgd door de verzwakking van Rusland, zal de westerse oliemultinationals in staat stellen de hand te leggen op de enorme olie- en gasvoorraden van de Kaspische Zee en Centraal-Azië. Voorwaarde is de aanleg van een nieuwe pijplijn via Turkije.

Nina Andrejeva, Russische communiste: 'Van beide kanten een onrechtvaardige oorlog'

Reeds bij de eerste Tsjetsjeense oorlog had de Communistische Partij van de Bolsjewieken van de Sovjet-Unie, waarvan Nina Andrejeva secretaris-generaal is, zich tegen de oorlog uitgesproken.

Nina Andrejeva: 'Noch het Tsjetsjeense, noch het Russische volk willen deze oorlog. Het zijn zakenlui en "nouveaux riches" die deze oorlog nodig hebben. De omgekochte Russische generaals en hun militaire machine hebben deze oorlog nodig. En ook in NAVO-kringen snakt men naar deze oorlog met de bedoeling Rusland uit elkaar te doen spatten en hun nieuwe neokoloniale maatschappij te vestigen.

De militaire oplossing van het Tsjetsjeense probleem is een van de vele uitingen van het imperialisme in de binnenlandse en buitenlandse politiek van Jeltsin. Het ene volk tegen het andere opzetten, een netwerk van militaire bases en bondgenootschappen creëren, de relaties van de volkeren van de voormalige Sovjetrepublieken een politiek opleggen van afdreiging, ultimatums, dictaten en geweld... dat alles schept in de regio een bijzonder gespannen situatie die de oorzaak wordt van vele nieuwe, bloedige conflicten.

De basisoorzaak van de Tsjetsjeense oorlog ligt in de burgerlijke hervormingen die het chauvinisme van de grootmacht hebben aangewakkerd bij de heersende kringen in Rusland en in het uitzinnig nationalisme van de Tsjetsjeense machthebbers. Bovendien leidt de oorlog de aandacht van de arbeiders af van de crisis die het herstel van het kapitalisme veroorzaakt. De oorlog kanaliseert hun ongenoegen naar het domein van de relaties tussen nationaliteiten.

De oorlog in Tsjetsjenië is van beide kanten onrechtvaardig. Hij is de uitloper van een onrechtvaardige politiek van roofdieren die de prooi nog niet verdeeld hebben. De Tsjetsjeense maffia is geen haar beter dan de Russische of de Oekraïense. Zij wortelen allemaal in dezelfde pot: die van de burgerlijke contrarevolutie. Zolang men het kapitalisme geen halt toeroept en de Sovjet-Unie niet opnieuw herstelt, zullen de oorlogen tussen nationalisten voortduren.'

Marxistische Studies nr.32, september 1996, p.125-128.

De politiek van de 'Tsjetsjeense onafhankelijkheidsstrijders' maakt deel uit van de Amerikaanse strategie om de Russische pijpleiding te saboteren. De Turkse oleoduct zou verregaande gevolgen hebben voor Rusland. Niet alleen zou het land enorme inkomsten moeten derven maar het zou ook aan invloed inboeten op Azerbeidzjan en Kazachstan. Voor Rusland is het van cruciaal belang dat de oliestroom van Kazachstan en Azerbeidzjan blijft lopen via de Russische haven Novorossisk aan de Zwarte Zee.

Zonder een analyse van de VS-rol in Tsjetsjenië is het onmogelijk te begrijpen wat er zich sedert 1989 in dat land afspeelt. Dat geldt overigens nog meer voor de tweede Tsjetsjeense oorlog die in 1999 losbarst.

De tweede Tsjetsjeense oorlog: de dirigent blijft achter de coulissen

Begin augustus 1999, slechts twee maanden na de NAVO-triomf in Kosovo, vallen gewapende Tsjetsjeense milities het buurland Dagestan binnen. Moskou reageert. De tweede Tsjetsjeense oorlog is een feit. Beide partijen gaan er fel tegenaan.

De VS doen alsof hun neus bloedt en beperken zich tot waarschuwende woorden aan het adres van Moskou. En de westerse pers? Enerzijds klaagt zij - overigens terecht - de brutale houding van de Russische troepen aan. Anderzijds stelt zij de islammilities voor als onschuldige slachtoffers. Door die benadering verhult men opnieuw de ware toedracht. 1. Achter de coulissen wakkeren de VS, eens te meer, het conflict aan. 2. De islammilities zijn niet onschuldig, noch in de methodes die ze toepassen, noch in de duistere belangen die zij nastreven en voor ons verborgen houden.

Ten eerste: waar halen zij hun gesofistikeerde wapens? Van vazalstaten van de VS: Saoedi-Arabië, Turkije, Koeweit, Jordanië. De Russische president Poetin beschuldigde Azerbeidzjan er eveneens van terroristengroepen te herbergen. Zoals we aantoonden, heeft dat land in de regio de rol van bruggenhoofd gespeeld voor de VS. De kaders van het Azerbeidzjaanse leger worden in Turkije opgeleid.

Bovendien krijgen de islammilities een ongeëvenaarde steun van *Radio Free Europe* en *Radio Liberty*. Beide stations, met notoire CIA-roots, roepen samen uit dat 'De Tsjetsjenen een eeuwenoude vrijheidsstrijd voeren.'[34]

Communisten van het naburige Noord-Ossetië onderstrepen dat de VS het hele gebeuren dirigeren: 'Noch Ben Laden, noch Saoedi-Arabië, noch Turkije kunnen autonoom optreden in een regio die de Amerikanen beschouwen als "een zone met voor hen vitale belangen".'

Ben Laden? Is die islamfanaat geen gezworen vijand van de VS omdat hij in New York een moorddadige aanslag pleegde? We willen hier even herinneren aan het Bakerprincipe. Zei de voormalige minister van Buitenlandse Zaken van de VS niet dat 'wij ons slechts verzetten tegen het integrisme in de mate dat het onze belangen schaadt'?[35] Als de VS islamstrijdkrachten kunnen inzetten tegen doelwitten die nuttig zijn voor de Amerikanen, zullen ze niet aarzelen.

Ben Laden heeft het Tsjetsjeense offensief van augustus 1999 gesteund en gefinancierd. Het is bijzonder waarschijnlijk dat de VS erop aangedrongen hebben dat hij zich van Afghanistan naar Tsjetsjenië zou verplaatsen. Zo kunnen terroristen van de ene dag op de andere 'vrijheidsstrijders' worden. Dezelfde strategie werd in Kosovo toegepast waar het UCK, dat in februari 1998 nog 'terroristisch' was, op drie maanden tijd een bondgenoot werd van de VS...

In een eerste fase gebruikt men plaatselijke bandieten om de toestand zo onstabiel te maken dat een NAVO-tussenkomst zich opdringt. In een tweede fase kan men dan 'de orde herstellen'. Daarna kan men zich eventueel van de plaatselijke bandieten ontdoen vermits hun rol op dat ogenblik is uitgespeeld.

Viktor Tjoelkin, Russisch communist: 'De oorzaak van het terrorisme is het "Jeltsinisme"'

Viktor Tjoelkin (Russische Communistische Arbeiderspartij):

'De ware oorzaak van deze gebeurtenissen is de vernietiging van de socialistische maatschappij. Vroeger stonden de macht en de wetten in dienst van de gelijkheid van de mensen op sociaal en nationaal vlak. Vandaag dient zich een maatschappij aan die gebaseerd is op openlijke ongelijkheid en bezitsdrang. Dat heeft bij de mensen de laagste instincten opgeroepen: een wrede strijd om de macht, nationale elites die ijveren voor separatisme en dat allemaal onder het devies "verdeel en heers".

De kliek van president Jeltsin en haar westerse sponsors dragen hiervoor de eerste verantwoordelijkheid. We weten al lang dat de VS de beste vrienden zijn van de zogenaamde Russische 'democraten' en dat de VS hun uiterste best doen om, na de Sovjet-Unie, ook Rusland te ontmantelen. Op dat vlak spelen de Kaukasus en de islam een belangrijke rol. Washington probeert de islamitische onvrede met het Amerikaanse imperialisme weg te nemen en het tegen Rusland te richten.

De motieven van het Kremlin en van de Tsjetsjeense leiders zijn dezelfde. Zij willen niet alleen heersen over hun eigen volk, maar ook over andere volkeren. Zij zijn dronken van machts- en winsthonger.

Ten eerste leiden zij de aandacht van de mensen af van de problemen en de sociale achteruitgang (...) van de schandalen en de financiële affaires waarbij hooggeplaatste staatslui betrokken zijn. Ten tweede schept men een sfeer van angst om de maatschappij rond de huidige machthebbers te consolideren. Zij zullen het terrorisme immers krachtdadig bestrijden. Ten derde prent men het gruwelbeeld van het "extremistisch terrorisme" diep in het sociale bewustzijn in. De media doen dan weer hun best om dat beeld te transponeren naar alle politieke tegenstanders met een radicaal programma... met andere woorden: de communisten. Ten vierde schept men de voorwaarden om de noodtoestand uit te roepen als men de oppositie wil uitschakelen.

Conclusie: de oorzaak van de bloedige tragedies is het huidige regime dat het kapitalisme opnieuw heeft ingevoerd in Rusland. Om een einde te maken aan deze tragedie moet de macht van de antivolkse krachten worden gebroken op alle niveaus. De arbeiders moeten, via Sovjets, de échte macht van het volk herstellen.'

Twee fracties bij de Tsjetsjeense bourgeoisie

Laten we even terugkomen op de economische belangen die spelen voor de Tsjetsjeense milities... Binnen de Tsjetsjeense bourgeoisie staan twee fracties tegenover elkaar. De sterkste fractie, rond president Maschadov, putte haar profijtjes uit de royalty's op de pijpleiding Azerbeidzjan-Rusland. Maschadow pleitte voor een akkoord met Moskou, al wou hij de Russen wel dwars zitten door af en toe een verhoging van de royalty's te eisen.

Waarom eisten de rebellen Basajev en Sjatab het ontslag van president Maschadow? Omdat ze een andere burgerlijke belangengroep vertegenwoordigden: die van de 'zaakjes': drugs, wapens, kidnappings, huurlingen,... Belangrijk om weten is dat de hervormingen van Gorbatsjov en Jeltsin, in alle republieken en regio's van de Kaukasus een polarisatie veroorzaakten van de sociale klassen en een massale werkloosheid. In Dagestan gingen tweehonderd families met 80% van de rijkdommen aan de haal. De overgrote meerderheid van de Tsjetsjenen viel zonder werk en zonder inkomen. Via de milities kan je echter aan dollars komen... aan vrijwilligers dus geen gebrek. Overigens gaat het hier om een eigenaardig type 'islamieten' dat varkensvlees eet en wodka drinkt.

Basajev wordt gefinancierd door Saoedi-Arabië en andere Arabische oliestaten. Zijn programma: 1. De Russische pijpleiding vernietigen. Dat zou de Arabische staten en de westerse multinationals toelaten Rusland uit de petroleummarkt te bannen. 2. Rusland uit de hele Kaukasus verjagen en er een islamitische staat vestigen met als hoofdstad Kasavjoert in Dagestan. Een strategie die Washington goed uitkomt omdat ze bijdraagt tot de ontmanteling van Rusland (naar het voorbeeld van Joegoslavië).

Het is dan ook duidelijk dat wie goochelt met woorden als 'onafhankelijkheid' en 'zelfbeschikkingsrecht', terwijl de milities aan de touwtjes van buitenlandse belangen bungelen, zich bijzonder grote illusies maakt.

De NAVO op zoek naar een nieuw Kosovo

Sommigen zullen opwerpen dat de VS voorlopig de kat uit de boom kijken. Dat zij zich beperken tot wat verbaal protest tegen het brutale optreden van het Russische leger en dat ze zich zelfs verwijten op de nek halen omdat ze niet tussenkomen.

Dat klopt, maar dat komt omdat men nog aan het eerste bedrijf van het stuk moet beginnen. Eerst moet het publiek nog worden gechoqueerd met beelden van pijn en lijden. Daarna kan het geleidelijk worden opgewarmd tot het een NAVO-tussenkomst gaat eisen.

De interventies van de alliantie in Bosnië (1995) en Kosovo (1999) werden op dezelfde manier psychologisch voorbereid. Telkens verzweeg men ons zorgvuldig de gruweldaden die door 'onze bondgenoten' werden bedreven en vooral het feit dat de grote mogendheden zélf het conflict hadden aangewakkerd door de separatisten te bewapenen. Wie verzwijgt dat hij het vuur zelf heeft aangestoken, kan zich opwerpen als de onmisbare brandweerman.

Dit alles maakt deel uit van een langetermijnplan om Rusland te breken. Maar we bevinden ons nog maar in de voorbereidingsfase. Zelfs al spreekt Scharping, de Duitse minister van Defensie, van 'het risico van internationalisering van deze oorlog'[36] of al eist George Bush junior, VS-presidentskandidaat voor de republikeinen, economische sancties tegen Rusland,[37] dan nog zitten we maar in de eerste fase van de propaganda. De volgende fase komt er pas nadat de politieke voorwaarden in Rusland veranderd zijn omdat, bijvoorbeeld, Moskou een onafhankelijke koers gaat varen. Op dit ogenblik gaat Washington er nog van uit dat een regime met Poetin de beste manier is om Rusland te verzwakken en er de belangen van de VS en het Westen te versterken.

Toch lijken de Amerikaanse strategen gehaast. Slechts twee maanden nadat de NAVO zich in Kosovo installeerde, stond de Kaukasus in vuur en vlam.

'De VS zijn de belangrijkste verantwoordelijken voor de oorlog'

In september 1999 maken de communisten van Noord-Ossetië, een Russische republiek ten westen van Tsjetsjenië, de volgende analyse van het conflict dat de regio verwoest:

'Begin augustus 1999 valt een omvangrijke groep gewapende Tsjetsjenen Dagestan binnen. Zij doen dit zonder voorafgaande oorlogsverklaring. Die invasie zou enkel tranen en bitterheid brengen in het gepijnigde Dagestan.

In de regio van Botlich alleen al zijn 20.000 mensen weggevlucht. Noch Ben Laden, noch Saoedi-Arabië, noch Turkije kunnen op die manier autonoom optreden in een gebied dat de VS definiëren als "een voor hen vitale belangenzone". De VS zijn de belangrijkste verantwoordelijken, de organisatoren en de sponsors van deze Tsjetsjeens-Dagestaanse oorlog.

Deze oorlog, gevoerd door een internationale islamitische gevechtsgroep van 30.000 manschappen, wil een islamstaat vestigen. Sommigen beweerden dat de oorlog kon losbarsten omdat de Saoediër Ben Laden de Tsjetsjenen financieel steunde, maar noch Ben Laden, noch Saoedi-Arabië, noch Turkije kunnen op eigen houtje opereren in een zone die de VS als vitaal beschouwen voor zichzelf.

De VS zijn de belangrijkste verantwoordelijken, organisatoren en sponsors van de Tsjetsjeens-Dagestaanse oorlog. Zij zijn, meer dan wie ook, geïnteresseerd in een verzwakking van Rusland. Wat zij vooral vrezen is dat het socialisme zich in Rusland herstelt en de Sovjet-Unie weer een feit wordt. Zij hebben zelfs angst voor een sterk kapitalistisch Rusland!

Op dit ogenblik aarzelen de VS nog om zich met NAVO-troepen te gaan mengen in de interne aangelegenheden van Rusland, omdat het land nog over intercontinentale raketten beschikt. De VS geven er dan ook de voorkeur aan het ene volk van de voormalige Sovjet-Unie tegen het andere op te zetten.'

Solidair, 2 januari 2000.

De Amerikaanse strategen gaan er immers van uit dat de VS op dit ogenblik een uitzonderlijke historische kans hebben om de controle in Rusland over te nemen en dat ze voor het grijpen van deze kans slechts 10 tot 20 jaar tijd hebben omdat het daarna te laat zal zijn. Wat hen ook opjaagt is de toenemende contestatie tegen de NAVO in Rusland, in de Oekraïne, in Wit-Rusland en zelfs in Hongarije en de wetenschap dat dit nog maar het begin is...

Enkel dialoog en solidariteit...

Wie vandaag opkomt voor de onafhankelijkheid van Tsjetsjenië trapt in een regelrechte valkuil. Maschadov of Basejev zouden er immers binnen de kortste keren een kolonie van de VS van maken. En vooral: een NAVO-basis midden in de Kaukasus zou een ernstige bedreiging vormen voor de volkeren uit de omgeving, voor de integriteit van Rusland en voor de wereldvrede in het algemeen.

De enige oplossing is om, ondanks de huidige moeilijkheden, de dialoog en de solidariteit te herstellen tussen de volkeren van Rusland en de Kaukasus door aan beide zijden het verblindend chauvinisme te bekampen. Het is de enige manier om de NAVO en de VS te verhinderen de volkeren tegen elkaar op te zetten zoals ze dat in Kosovo hebben gedaan.

De president van de naburige Ingoesië heeft volkomen gelijk als hij de brutale methodes van het Poetinregime aanklaagt (zie hiernaast). De manier waarop Poetin de zaken aanpakt, drijft het Tsjetsjeense volk uiteraard in de armen van de islammilities. Zij brachten de Tsjetsjeense president Maschadov er ook toe in oktober 1999 een NAVO-interventie te vragen 'in het kader van de Nieuwe Wereldorde die de NAVO heeft ingesteld.'[38]

Door deze oorlog te omschrijven als 'van beide kanten onrechtvaardig' gaven de Russische communisten het goede voorbeeld. Zij klagen eerst en vooral de Russische leiders aan en het anti-Kaukasisch racisme waarmee zij de bevolking misleiden.

Enkel de eenheid en de solidariteit tussen de Russische en Kaukasische volkeren kan de NAVO beletten een nieuw Kosovo te creëren en de voorspelling van de erg geïnteresseerde Belgische generaal Van Hecke te ontkrachten: 'Als het in Rusland spaak loopt, zou het kunnen dat het Westen - uit eigenbelang (sic) - moet tussenkomen met politieke, maar ook militaire middelen.'[39]

'De Poetinmethode: de snelste manier om de Kaukasus te verliezen'

Rouslan Aouche, president van de Ingoesië, een Russische deelstaat in de Kaukasus ten westen van Tsjetsjenië, betitelt de oorlogsmethodes van Poetin als onrechtvaardig en onefficiënt:

'De mensen (in Rusland) hebben gestemd voor het beëindigen van het terrorisme. Maar ze hebben gestemd zonder de achtergronden, de tactiek, de details van de oorlog uit te diepen. Ook ik wil het terrorisme bekampen, elke dag, overal, onophoudelijk. En ik vind dat deze campagne veel vroeger had moeten beginnen. De wet verplicht de verantwoordelijken ertoe.

Maar waarom moet de burgerbevolking eronder lijden? Wanneer de terroristen zich in een huis verschuilen ga je toch het hele gebouw niet vernietigen om ze uit te schakelen?

Ik ben ervan overtuigd dat de oplossing voor het Tsjetsjeense probleem niet van buitenaf kan worden opgelegd. Men geeft de strijd tegen het terrorisme op en start een totale oorlog. Dat is de snelste manier om de hele Kaukasus kwijt te spelen.

Men concentreert duizend manschappen met een immense vuurkracht. Men kan er zowat alles mee vernietigen, maar brengt het een politieke oplossing naderbij? Het conflict evolueert allicht naar een partizanenoorlog. En de vluchtelingen, zullen zij aanvaarden wat er gebeurd is?'

Interview voor *De Waarheid* (Bratislava), 28 december 1999.

De Oekraïne, infiltratieweg naar Moskou

Naast de Kaukasus is er een tweede as waarlangs de oorlog tegen Rusland wordt voorbereid. Die bestaat erin de Oekraïne onder voogdij te plaatsen om Rusland economisch en strategisch te verzwakken. Duitsland had in 1917 de Oekraïne al bezet en het eerste concrete veroveringsobjectief dat Hitler in Mein Kampf *beschreef, was de Oekraïne:*

- Ludo Martens, auteur van *De Sovjet-Unie van 1991 tot 1996*: 'Die ontbinding heeft Rusland en de andere "onafhankelijke" republieken verzwakt en al die landen zijn onder Amerikaanse en Duitse controle gevallen. Zelfs een groot deel van de nieuwe burgerij van Wit-Rusland, Oekraïne, Georgië, Kazakstan, Oezbekistan heeft belang bij een hereniging met Rusland.
  De VS en Duitsland willen "zich garant stellen" voor het behoud van die ontbinding. De expansie van de NAVO is een avonturistische politiek die op dramatische wijze het oorlogsgevaar in Europa zal doen toenemen.'
  Marxistische Studies, september 1996, p.108.
- Zbigniew Brzezinski, auteur van *The Grand Chessboard* (Het grote Schaakbord): 'Zonder de Oekraïne is Rusland niet langer een rijk in Eurazië. (...) De Oekraïne is van essentieel belang.' 'Indien het Westen zou moeten kiezen tussen een democratische en een onafhankelijke Oekraïne (Brzezinski wil zeggen: een tegenstander van Rusland en afhankelijk van het Westen, nvdr) zijn het de strategische belangen - en niet democratische beschouwingen - die onze positie moeten bepalen.'
  Met andere woorden: als er een staatsgreep nodig is om de westerse controle over de Oekraïne te behouden, mag er niet worden getwijfeld!
  'The Grand Chessboard', Basic Books, 1997. Vertaling gebaseerd op de Franstalige editie van het boek: 'Le Grand Echiquier', Bayard, Parijs, 1997, p.74 en 160. Voordracht aan de John Hopkins Universiteit, 23 april 1998.
- Asmus, Kugler & Larabee (analisten van de Rand Corporation voor het Pentagon): 'Het slechtste wat het Westen kan overkomen is dat de Oekraïne zich samen met Rusland opnieuw zou integreren in het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS).'
  Tijdschrift *Survival*, deel 37,1, 1995.
- George Soros (zie p.204): 'Op dit ogenblik hou ik me vooral met de Oekraïne bezig. Daar kan mijn bijdrage de meeste vruchten afwerpen.' *Courrier International*, 17 augustus 1995.
- De Oekraïne was het enige land ter wereld dat unilateraal beslist had zijn kernarsenaal te ontmantelen. In mei 1999 beslist het Oekraïense parlement echter eenparig opnieuw te kiezen voor de status van kernmogendheid. 'Wij waren zo gek de VS te geloven toen zij ons over een geïntegreerd veiligheidssysteem spraken. De oorlog van de NAVO tegen Joegoslavië heeft al onze illusies doen stukspatten.'
  The Guardian, 26 mei 1999.

De NAVO: naar een planetaire expansie

Het zal niet lang meer duren voor we in een prachtige wereld leven. Op 17 december 1997 legde Madeline Allbright, minister van Buitenlandse Zaken van de VS, op de NAVO-zetel in Brussel een plechtige verklaring af. De NAVO-bondgenoten zullen in de toekomst de strijd aanbinden met 'het terrorisme, illegale drugs, nationalistisch extremisme en regionale conflicten die aangewakkerd worden door etnische, raciale en religieuze haat.'

Schitterend programma! Al betekent het natuurlijk een bocht van 180° voor de VS. Madeline Allbright is immers bijzonder goed op de hoogte van hun vroegere en huidige exploten.

'Terrorisme'? Madeline Allbright weet best dat de CIA - om maar twee voorbeelden te geven - de milities van de UNITA en het RENAMO op poten heeft gezet. Milities die, volgens de UNO, honderdduizenden Angolezen en Mozambikanen hebben vermoord om staten te destabiliseren die Washington niet zinden.

'Illegale drugs'? Zal Madeline Allbright paal en perk stellen aan de CIA-manie zich in drugstrafieken te storten om allerhande clandestiene operaties te financieren (Contragate)? Ziet zij definitief af van de geliefde VS-mediamisleiding een leger dat tegen Washington rebelleert en dat vernietigd moet worden te omschrijven als 'narcoticaguerrilla' (Colombia)?

'Nationalistisch extremisme?' Wil Madeline Allbright zeggen dat Washington geen beroep meer zal doen op lieden als Franjo Tudjman die zowat alle Serviërs uit Kroatië heeft verjaagd? Ik zwijg dan nog over de volkerenmoord op de indianen in Guatemala, uitgevoerd door militairen die hun vorming kregen in de beruchte School for the Americas. In die school hebben de VS verschillende generaties dictators, folteraars en leden van doodseskaders 'gevormd' die actief waren in heel Latijns-Amerika. Ook de Indonesische militairen die de volkerenmoord op Timor op hun geweten hebben (en de moord op een half miljoen communisten in 1965) genoten er een opleiding.

'Racisme?' Stelt Madeline Allbright sancties voor tegen de politie van New York en Los Angels die een racistische reputatie hebben opgebouwd omdat ze kleurlingen en zwarten afranselen en vermoorden?

'Religieuze haat?' Zal Madeline Allbright breken met de opvattingen van haar voorganger James Baker die stelde dat 'wij het integrisme maar moeten bekampen in de mate dat het onze belangen schaadt?' Zal Madeline een zelfkritiek afdreunen omdat Washington de gruwelijke Taliban steunde om controle te krijgen over Afghanistan en over de zuidelijke petroleumroute naar Centraal-Azië?

Toch, Madeline, bekruipt ons enige twijfel als wij u horen pleiten voor militaire versterking en uitbreiding van de NAVO. Zijn uw gevechtsvliegtuigen werkelijk het middel bij uitstek om tegen het terrorisme te vechten? En zouden uw vliegdekschepen het racisme met wortel en tak kunnen uitroeien?

Het leger van de multinationals

In afwachting van al die Allbrightmirakels zullen we haar uitspraken voorlopig klasseren als platte voorwendsels. De uitbreiding van de NAVO dient heel andere doelen. Het humanitaire militarisme is overigens niet zo nieuw als men wel zou denken. Het volstaat de redevoeringen en uitvluchten van de allerergste overweldigers en kolonialisten uit de geschiedenis erop na te lezen. Je zou kunnen beginnen met Leopold II die de Congolezen uitmoordde om ze 'te beschaven'.

Wat zijn de echte drijfveren van Washington? 'Kort samengevat: de NAVO moet een internationale politieagent worden,' zo vat de al eerder geciteerde Amerikaanse specialist, Stephen Blank, het samen. 'Zelfs als het bondgenootschap een instelling blijft die de collectieve verdediging van de leden garandeert, zullen haar belangrijkste opdrachten in de praktijk meer en meer te maken hebben met vredesoperaties "out of area" (buiten de zone). De belang-

rijkste functie van de NAVO wordt dan het bevorderen van de integratie van alsmaar meer regio's in de westerse economische, politieke, culturele en veiligheidsgemeenschap.'

'Het bevorderen van de integratie van alsmaar meer regio's' onder westerse dominantie? Dat is vrank en vrij geformuleerd.

Onmiddellijk daarna voegt Blank er aan toe: 'Deze visie over een nieuwe prioriteit voor de collectieve veiligheid weegt bijzonder door op een ogenblik dat er *geen sprake is van enige buitenlandse dreiging*.'[40]

'Geen sprake van dreiging?' Bedoelt Blake dat de leden van de NAVO geen enkele agressie te vrezen hebben en dat die gigantische militaire organisatie enkel nog dient voor offensieve operaties?

Ja, zeggen twee voormalige VS-ministers, Warren Christopher en William Perry. 'De alliantie moet haar militaire strategie aanpassen aan de realiteit van vandaag: het gevaar voor de veiligheid van haar leden is niet langer een mogelijke agressie maar de bedreiging van hun collectieve *belangen buiten* hun territorium.'[41]

Het gaat er dus om de vestigingen van de multinationals - overal - te verdedigen. De NAVO komt niet op voor morele principes of mensenrechten. Bovendien, voegt Blank er nog aan toe, 'zijn de meeste uitdagingen in de regio van de Middellandse Zee van socio-economische en/of politieke orde.'[42] Inderdaad. De NAVO is een politiek leger, het leger van de heersende klassen. Veeleer dan de rechtvaardigheid te organiseren in de economische en sociale verhoudingen bereiden zij er zich op voor elke opstand in de kiem te smoren.

Een andere VS-expert, Glen Howard, analist voor de regering en de VS-multinationals, is even eerlijk: 'De uitbreiding van de NAVO naar het oosten en de wedloop om vaste strategische voet te krijgen in de olierijke Kaspische Zee, brengt een grondige verandering in het strategische landschap tussen het petroleumhart van Eurazië en de machtigste militaire alliantie ter wereld.'[43] Het valt op dat de twee elementen - winst van de multinationals en expansie van de NAVO - schaamteloos aan elkaar worden gekoppeld in één en dezelfde zin. Duidelijk? Duidelijk!

Geen heil buiten de NAVO

In februari 1997 verklaart de secretaris-generaal van de NAVO, Javier Solana: 'De Kaukasus is voor Europa een belangrijke regio met een enorm sociaal en economisch potentieel. De Europese veiligheid is niet volkomen gegarandeerd als de landen van de Kaukasus geen deel uitmaken van het Europese veiligheidsconcept.' Verontrustende taal. 1. Het zijn dus niet de landen van de Kaukasus die over de organisatie van hun veiligheid mogen beslissen, maar de NAVO. 2. Omdat Joegoslavië weigerde deel uit te maken van de NAVO, werd het gebombardeerd.

Volgens sommigen was Joegoslavië 'uitzonderlijk en is het allemaal de schuld van Milosevic'. Maar de NAVO-mogendheden zweren bij elke militaire operatie (Irak, Somalië, Joegoslavië) dat het om 'uitzonderlijke omstandigheden' gaat. De vraag is dus: na hoeveel keer verliest het woord uitzonderlijk zijn betekenis?

Het is dan ook goed om weten dat de 'uitzonderlijke omstandigheden' zich zullen vermenigvuldigen. En dat de commandostructuren van de NAVO aangepast zijn om het hoofd te kunnen bieden aan vele 'uitzonderlijke omstandigheden': 'Om vooruit te lopen op de nieuwe regionale dreigingen, heeft de NAVO een nieuwe, efficiëntere militaire commandostructuur ontworpen: mobiele strijdkrachten en een commando dat snel kan worden ontplooid evenals controlestructuren. Begin 1998 hebben Amerikaanse militaire plannenmakers de Kaukasus en Centraal-Azië opgedeeld tussen de verschillende regionale VS-commando's en dat om mogelijke ontplooiingen voor te bereiden.'

Op het NAVO-hoofdkwartier voor Europa in Casteau bij Mons (SHAPE) werd een nieuw en bijzonder duur computersysteem in gebruik genomen dat wereldwijd een beter beheer van het NAVO-luchtverkeer mogelijk moet maken.

Zij zijn er klaar voor. En wij?

China: het bombardement was een waarschuwing

'Wat mij vandaag vooral bezighoudt is de situatie in China.'
Bill Clinton[44]

Het bombardement van de Chinese ambassade in Belgrado een toevalstreffer? De VS beweerden bij hoog en laag dat ze slechts over oude kaarten beschikten waar het gebouw, dat van 1995 dateert, nog niet op stond. Deze versie werd tot vervelens toe herhaald in de media. Neemt men ons dan werkelijk voor idioten? Zouden de VS, het best geïnformeerde land ter wereld, niet één dollar hebben over gehad om een recent plan van Belgrado te kopen?

Noch in Belgrado noch in Beijing is er ook maar iemand die gelooft dat het hier om een 'vergissing' ging. 1. De VS-diplomaten werden regelmatig uitgenodigd op recepties in die ambassade. 2. De ambassade lag in een geïsoleerde zone en het zogenaamde echte doelwit lag ongeveer 1000 meter verder. 3. Slechts één kant van de ambassade werd geviseerd: die waar zich de bureaus van de militaire attaché bevonden. Welnu, de westerse geheime diensten beschuldigden China ervan het Joegoslavische leger te helpen.[45]

Het was overigens duidelijk dat de NAVO haar eigen uitvluchten niet geloofde vermits ze twee verschillende versies van de feiten opdiste. In een eerste versie verontschuldigde woordvoerder Jamie Shea zich door te verklaren dat men 'het gebouw aan de overkant' had geviseerd.[46] Toen bleek dat er zich aan de overkant geen gebouw bevond en dat de ambassade volledig geïsoleerd in een groenzone staat, werd het verhaal van de 'oude kaarten' gelanceerd.[47]

Maar de geheime diensten van de westerse landen hebben de boodschap begrepen. Een van hun experts verklaarde aan de *Observer*: 'Als ze zich van gebouw hebben vergist, waarom hebben de Amerikanen dan het allerduurste vliegtuig ter wereld, de B-2, speciaal vanuit Missouri laten overvliegen met aan boord de allerduurste bomtechnologie (JDAM) en dat om enkel en alleen de rechterflank van het verkeerde gebouw te treffen?'[48]

Het gevaar van het goede voorbeeld

In Belgrado bevinden zich zowat honderd ambassades. Waar viel de bom? Toevallig op die van China, een land dat de oorlog fel had aangeklaagd, hem illegaal noemde en geïnspireerd door onuitgesproken ambities. De slachtoffers? Uitgerekend drie Chinese journalisten die verslag uitbrachten over de wrede bombardementen tegen het Joegoslavische volk.

Maar het gaat ook om een land met toenemende economische en politieke macht. Wat voor doel streeft Washington hiermee na? 1. Beletten dat China een voorbeeld zou zijn voor de volkeren van de Derde Wereld die zich, voornamelijk in Azië, verzetten tegen de Nieuwe Wereldorde. 2. De toenemende macht van China indijken. 3. De controle overnemen over de immense Chinese markt.

Nieuwe markten veroveren! Het volstaat eender welk financieel dagblad open te slaan om vast te stellen dat dit de absolute prioriteit, ja zelfs obsessie is van de multinationals. Maar het veroveren van die markten impliceert dat de krachten en de regels die ze beschermen moeten worden gebroken, met andere woorden: de verzwakking van de lokale macht. Net als Rusland ligt China midden in de aanvalszone. En Washington heeft geen tijd te verliezen.

Waarom? Omdat de wereldeconomie zich niet harmonieus ontwikkelt. Schokken en crisissen volgen elkaar op. Elk land accumuleert immense, ongebruikte productiecapaciteiten omdat de markt verzadigd is.

Wat is dan het alternatief voor de kapitalistische grootmachten? Ofwel voeren ze onderling oorlog, zoals in 1914-1918 en 1939-1945, ofwel veroveren ze

Chinese analyses

- Sun Yingyan, auteur: 'In de veiligheidsraad van de VN heeft China zich altijd al verzet tegen de wrede en algemene bombardementen op Joegoslavië. China heeft verschillende keren geprobeerd een vreedzame oplossing te vinden voor de Kosovocrisis. Dat stond de NAVO, onder leiding van de VS, niet aan. Daarom werd de Chinese ambassade getroffen.'
  Beijing Information, 7 juni 1999, p.9.

- Lin Yongwen, onderzoeker bij het Chinese instituut voor internationale strategische studies: 'Bij het einde van de Koude Oorlog hebben de Amerikanen zich gerealiseerd dat ze slechts 10 tot 15 jaar hadden vooraleer zich een nieuwe tegenstander zou aandienen. Zelfs in de 21ste eeuw blijft Europa een belangrijk deel uitmaken van de Amerikaanse strategie: de NAVO en Europa onder controle houden. De uitleg die zegt dat het objectief via de computer werd gekozen of dat ze over verkeerde informatie beschikten via verouderde kaarten lijkt mij idioot. Het bombarderen van de Chinese ambassade is een ervaring en een les. De VS hebben langetermijnmotieven. Het inperken van de snelle Chinese ontwikkeling is daar één van.'
  Beijing Information, 7 juni 1999, p.9.

- Zhang Changtai, onderzoeker bij hetzelfde instituut: 'Het belangrijkste objectief is van de NAVO een instrument maken ten dienste van de Amerikaanse wereldhegemonie en de vestiging van een nieuwe politiek-economische orde onder leiding van de westerse staten.'
  Beijing Information, 7 juni 1999, p.8.

samen nieuwe gebieden. Op dit ogenblik kiest men voor de tweede mogelijkheid. De belangrijkste nieuwe markt - te veroveren met een schouderklopje of een uppercut - is China met zijn 1,25 miljard inwoners en de belangrijkste reële en voorspelde economische groeicijfers.

Maar die kracht is nu net wat het Westen stoort. China is te sterk en te socialistisch. De 'Aziatische' financiële crisis heeft de kwetsbaarheid van het wereldkapitalisme aangetoond en tegelijkertijd de belangrijke stabiliserende rol van China.

De crisis bracht de val van 'draken' als Zuid-Korea en Maleisië. De crisis werd in gang gestoken door het terugschroeven van beleggingen van buitenlandse - voornamelijk Japanse - banken. Op dat ogenblik gingen de westerse media er in het algemeen van uit dat het laatste grote socialistisch bastion op twee weken tijd meegesleept zou worden in de Aziatische crisis. Vandaag brengt het financiële dagblad *Echo* hulde aan 'het ongelooflijke succes van de Chinese economie die niet eens gesidderd heeft onder het gewicht van de crisis.'

Dat is toch wel paradoxaal: jaar en dag zegt men ons dat het socialisme absoluut onefficiënt is op economisch vlak. En dan zie je plots hoe Washington en het hele westerse systeem zich aan China vastklampen. De redder in nood moet er voor zorgen dat de Aziatische economie zich stabiliseert en de terugval geen onomkeerbare crisis voortbrengt.

China beschikt inderdaad over een grote, groeiende markt en de Chinese import neemt enorm toe. China kan dus als een 'absorberend' land worden gezien en als een financiële 'stabilisator' voor de buurlanden. Dat zet de VS natuurlijk strop omdat die voordelige Chinese situatie het gewicht van Beijing op de Aziatische zakenwereld vergroot.

De Amerikaans economie heeft zich de laatste jaren bijzonder versterkt, vooral tegenover zijn belangrijkste concurrenten Europa en Japan. Toch blijft de VS een bedreigde reus. Enerzijds rekenen de VS op de afzetmarkten in Azië, anderzijds moeten zij de Aziatische 'tijgers' afremmen (dank zij de hulp van het IMF en de Wereldbank) maar ook de andere, 'opkomende' Chinese economie. Dat allemaal om te vermijden dat de concurrentie te groot wordt en het handelsdeficit verder toeneemt.

De handelsbalans tussen China en de VS heeft overigens de recordhoogte bereikt van 57 miljard dollar. China palmt dus belangrijke stukken in van de Amerikaanse markt. De regering Clinton heeft China dan ook bij herhaling gevraagd zijn inhaalmanoeuvre af te remmen. Omdat Beijing weigert, hebben de VS de bilaterale betrekkingen op een lager vuurtje gezet. Temeer daar de toetreding van China tot de Wereldhandelsorganisatie het land nog meer mogelijkheden geeft om zich op de westerse markten binnen te wringen.

Een gemeenschappelijke Aziatisch markt verhinderen...

Er zijn talloze factoren die de sterke positie van China verklaren. De belangrijkste is allicht dat China over gigantische deviezenreserves beschikt. Op dat vlak is China het tweede sterkste land ter wereld, na Japan. In tegenstelling tot de meeste andere landen ligt de Chinese buitenlandse schuld ver beneden deze reserves. Zo is de Volksrepubliek zeker zijn schuldeisers altijd te kunnen betalen, wat het land een enorme stabiliteit geeft.

Verschillende landen van Zuidoost-Azië hebben daar hun lessen uit getrokken. Zij doen hun uiterste best toenadering te zoeken tot Beijing in de hoop te kunnen profiteren van die veiligheid, maar ook van de groeiende Chinese binnenlandse markt. Zelfs fervente anticommunistische en anti-Chinese staten draaien langzaam bij. Er is alsmaar meer sprake van de creatie van een gemeenschappelijke Aziatische markt waarin China een centrale rol zou spelen.

Dat beangstigt Washington. Dat een heel continent, met een doorslaggevend economisch belang, zich zou kunnen organiseren buiten de Amerikaanse

Als China het lot van Rusland zou delen...

De grootste potentiële vijand van de VS in Azië is China. Naarmate China zich versterkt, zal het over de middelen beschikken om de politieke en militaire wereldoverheersing van Washington te bedreigen.
Daarom is het voor de Amerikaanse leiders de hoogste tijd China te onderwerpen, het sneller naar het kapitalisme te laten evolueren en er volgzame verantwoordelijken te installeren.
Als ze dat doel bereiken binden ze zichzelf echter een zware molensteen om de nek. China in een nieuw Rusland veranderen betekent het land hetzelfde lot opleggen: de centrale planning opgeven die de steile Chinese opgang mogelijk maakte, vernietiging van alle bedrijven die de westerse multinationals storen (die zijn er overigens alleen op uit de beste stukjes op te slokken), verarming van de bevolking, groeiende maffiatoestanden, toenemende criminaliteit, verbrokkeling van het land door het aanwakkeren van regionale of etnische conflicten, burgeroorlogen met buitenlandse sponsors...
Als het westen erin slaagt zijn vrijemarktsysteem en zijn multinationale ondernemingen aan China op te dringen, wacht China dezelfde chaos als Rusland. In dat geval zal China geen stabiliserende rol meer kunnen spelen op de Aziatische economieën en gaat de enorme markt die men er hoopt te vinden verloren. Maar het kapitalisme is niet in staat problemen op te lossen zonder er grotere te scheppen. Daarom zal het, ondanks zijn geloof in het eeuwig (over)leven, vroeg of laat bespottelijk blijken.

controle. Elke 'gemeenschappelijke markt' die afstand neemt van de VS is ontoelaatbaar.

...door een Aziatische NAVO op te richten en te controleren

Om het ontstaan van een economisch en politiek blok in Azië te verhinderen moeten de VS er absoluut in slagen die landen te verdelen en de onderlinge tegenstellingen aan te wakkeren. Zij ontwikkelen dus een strategie van de spanning en vormen een anti-Chinees blok.

Met dat doel voor ogen wilde Washington een Aziatische NAVO oprichten. Maar die idee stuit de laatste jaren op weerstand bij een belangrijk deel van de Zuidoost-Aziatische burgerij in Maleisië, Singapore, ... In beide landen woont een sterke Chinese minderheid. Bovendien willen zij een economische crisis vermijden door zich sterk op de immense Chinese markt te richten.

De Amerikaanse strategen beginnen ondertussen aan de voorbereidingen voor een Aziatische NAVO, kleiner van stuk dan haar origineel. Deze moet gebaseerd zijn op de 'Theatre Missile Defence' (TMD) van de 8ste VS-vloot, met de steun van pijlerlanden als Japan en Taiwan[49] of de Filipijnen en Zuid-Korea. Het laatstgenoemde land formuleert toch enig voorbehoud: 'Seoel en Washington hebben niet helemaal dezelfde opvattingen over de veiligheid in Noordoost-Azië. Washington blijft achterdochtig ten opzicht van de toenaderingspolitiek van Zuid-Korea tegenover Pjongjang', schrijft de *Far Eastern Economic Review*.[50]

Voor Taiwan, op en top een Amerikaanse creatie, stellen zich geen problemen: 'De twee onafhankelijke partijen en de Kwomintang (...) willen de militaire banden met de VS versterken.'[51] De pijlerlanden zouden van de VS massale steun krijgen, vergelijkbaar met wat de Amerikanen doen voor Israël.

Maar omdat de Aziatische NAVO nog in haar kinderschoenen staat, formuleren de 'Nieuwe Richtlijnen voor de Amerikaans-Japanse samenwerking' de belangrijkste strategische opties van de Amerikanen voor Azië.

Japan: 'Nieuwe Richtlijnen' voor nieuwe oorlogen

Wat is de bedoeling van deze nieuwe richtlijnen? De Japanse strijdkrachten integreren in de VS-strategie. Deze troepen worden omschreven als 'zelfverdedigingstroepen' omdat de Japanse grondwet theoretisch verbiedt dat Japanse soldaten in het buitenland vechten. Maar deze bepaling wordt meer en meer uitgehold door de Japanse leidende klasse, net als in Duitsland overigens.

Voor Washington is het noodzakelijk te kunnen rekenen op belangrijke Japanse steun. De strategie van het Pentagon is er immers op gericht twee 'belangrijke regionale conflicten' frontaal te kunnen voeren. Bijvoorbeeld tegen Irak én tegen Korea.

Die richtlijnen zijn bijzonder interessant. Vooral dan de lijst van 'de maatregelen die een belangrijke invloed zullen hebben op de vrede en de veiligheid van Japan.' Lees: een lijst van uitvluchten om de Japanse en Amerikaanse legers te kunnen inzetten.

Bovenaan staan: 'hulpmaatregelen met het oog op het opvangen van vluchtelingen "in de zone" (d.w.z. ver van Japan).' Net als in Kosovo? De Amerikaans-Japanse strategie gaat dus duidelijk op zoek naar varianten op de 'humanitaire interventie' in Kosovo.

De lijst van maatregelen omvat ook 'activiteiten met het oog op effectieve economische sancties'. Dit zinnetje betekent dat het misdadige wapen van het embargo, het wapen van de lafaards die een volk willen uitroeien, al op scherp staat.

Daarnaast citeren we nog 'evacuatieoperaties van eigen landgenoten'. Dat is een klassieker. Een uitvlucht die te pas en te onpas werd gebruikt tegen rebellerende regeringen in Latijns-Amerika en ook door België om de volksopstanden te versmachten in het Congo van de vroege jaren 1960.

Wij hebben vijanden nodig die ons bedreigen

Wil men een Aziatische NAVO creëren, moet men absoluut 'dreigende vijanden' vinden. Noord-Korea en China voldoen aan de eisen. China is natuurlijk een te grote brok om frontaal aan te vallen. Het is dus nodig eerst zijn bondgenoten uit te schakelen. Zo heeft men dat ook met Rusland gedaan.

De eerste Aziatische schietschijf vandaag is Korea. De operatie demoniseren via de media loopt al geruime tijd. In het huidige klimaat van bekommernis om het 'humanitaire' beschuldigt men het land van 'genocide' en waanzinnige beschuldigingen zoals 'het land hongert zijn eigen bevolking uit'. In werkelijkheid erkennen de gespecialiseerde organismen van de VN dat, zonder de efficiënte aanpak van het regime, de gevolgen van de drie jaar durende natuurrampen die de oogsten vernietigden veel en veel dramatischer zouden zijn geweest.

Een tweede invalshoek van Washington is het 'vermoeden dat er (in Noord-Korea) nucleaire middelen bestaan'. Een choquerende beschuldiging omdat de VS zelf, in zowat de hele wereld, beschikken over massa's nucleair wapentuig. Het TMD-systeem ('Theatre Missile Defence', een Amerikaans-Japans defensiesysteem tegen geleide raketten, nvdr) dat de VS met hun nucleaire raketten organiseren, bedreigt Noord-Korea rechtstreeks. Dat belet de VS niet vrije toegang te eisen tot de Noord-Koreaanse defensie-installaties zodat hun geheime diensten er ongestoord kunnen inspecteren.

Maar het belangrijkste thema blijft de mogelijke invasie van Zuid- door Noord-Korea. Zuivere voorwendsels zegt een Japans defensiespecialist: 'Wij denken niet dat er militaire bewegingen van Noord- naar Zuid-Korea zullen plaatsgrijpen. De belangrijkste reden om er allusie op te maken is dat het de basis zou kunnen vormen voor een Amerikaans-Japanse defensiesamenwerking.'

'De militaire strategie van het imperialistische Japan', *Marxistische Studies*, maart 1999.

China in de tang

Het Amerikaans-Japanse duo bereidt zich voor op mogelijke interventies tegen verschillende Aziatische landen. Maar het hoofddoel van de Amerikaanse strategie is China omsingelen en het in de tang nemen.

'De VS,' schrijft een Chinese analist, 'bedreigen en omsingelen China vanuit het oosten door hun militaire banden met Japan aan te halen en vanuit het westen door de NAVO uit te breiden. Het bombardement van de ambassade was een signaal van de NAVO om, onder Amerikaanse leiding, het tempo van hun strategie te versnellen.'[52]

Die strategie van de spanning en van de uitbreiding kan - ook in Azië - tot oproer leiden. De VS-dreiging moet bijzonder ernstig worden genomen. In februari 1999 raadde Henry Kissinger Bill Clinton aan zich niet in een oorlog om Kosovo te storten. 'De VS-troepen moeten in paraatheid worden gehouden voor twee belangrijke confrontaties: met Irak en met Noord-Korea.'[53]

Maar waarom dan die aanval tegen de ambassade? Waren de Amerikaanse militairen zo gehaast dat zij het risico van een conflict op meerdere fronten wilden lopen? Waarom kozen zij niet voor de salamistrategie die ze tot dusver steeds volgden? Drie redenen: 1. De economisch crisis. 2. De toenemende sterkte van China. 3. De angst voor een grote alliantie Beijing-Moskou.

Vooreerst heeft de Aziatische crisis pijnlijke effecten gehad op de Amerikaanse economie. De problemen van overproductie eisen snelle en efficiënte maatregelen, zoniet zou de VS-economie wel eens in elkaar kunnen storten onder haar eigen gewicht.

Daarnaast kent de Chinese economie op dit ogenblik een zeer sterke groei. Volgens westerse economen zal die groei zeker nog tot 2010 aanhouden. Dat zou de Amerikaanse economie zuur kunnen opbreken: 'Volgens de CIA zou de Chinese economische productie die van de VS over 10 jaar kunnen voorbijsteken. Over 15 tot 20 jaar zou het ook militair sterker kunnen staan dan de VS. Vandaar het belang van deze breed opgezette anti-Chinese campagne. Volgens de haviken is een oorlog onvermijdelijk en is het beter hem zo snel mogelijk te voeren.'[54] Dat deze economische voorspellingen overdreven zijn en zonder enige twijfel deel uitmaken van CIA-ellebogenwerk, mag de groeiende vijandigheid tegenover China echter niet verhullen.

Tenslotte wil Washington ten allen prijze vermijden dat het tot een grote alliantie komt tussen China en Rusland waar mogelijks nog andere landen, zoals India, zouden bij aansluiten. Al deze landen hebben de oorlog in Joegoslavië begrepen als een verschrikkelijke waarschuwing aan hun adres: wie zijn eigen lot wil bepalen en geen rekening houdt met de dictaten van de Nieuwe Wereldorde zou wel eens hetzelfde lot kunnen ondergaan.

Daarom werd bij de 50ste verjaardag van de NAVO de nadruk gelegd op de 'Chinese dreiging'. Daarom, en als psychologische voorbereiding, hernieuwt men de campagnes over de mensenrechten in Tibet. In grote mediashows worden de Dalaï-Lama (al jaar en dag een CIA-adept) en karikaturale beelden van de Tibetaanse situatie weer opgevoerd.

Via Saoedi-Arabië en Turkije[55] steunt de CIA eveneens - uiteraard clandestien - de zogenaamde bevrijdingsbeweging van de Oeigoeren in Chinees Turkestan (Xinjiang). Als bij toeval is deze regio rijk aan uranium, mineralen van strategisch nucleair belang, maar vooral aan magnesium en wolfraam (75% van de wereldproductie). Via welke toegangswegen zou het Westen de klauw kunnen leggen op deze rijkdommen? Langs de weg over Afghanistan of via het Tibetaanse luchtruim. Toeval, uiteraard!

Een Chinees-Russische alliantie vermijden

Op 25 augustus 1999 kwamen in Bisjkek (Kirghistan) vijf landen bijeen voor een conferentie: Rusland, China, Kirghistan, Tadjikistan en Kazachstan. Doel van de bijeenkomst: 1. 'Een samenwerkingsmechanisme opzetten in het

De beangstigende grote alliantie

Lopen de VS het risico dat zich een groot wereldfront vormt tegen hun overheersing? Over dit onderwerp ondervraagt de Los Angeles Times *verschillende VS-experten:*

'De VS-specialisten van Buitenlandse Zaken volgen de signalen van toenadering tussen Rusland, China en India op de voet. Deze groeiende samenwerking gaat hand in hand met een alsmaar meer verspreid gevoel dat de VS-macht moet gebroken worden. De oorlog in Joegoslavië heeft dat gevoel nog aangewakkerd.

Zelfs al zijn ze het er over eens dat de drie landen nog erg ver staan van een anti-NAVO as, toch zijn de analisten bekommerd om een potentieel sterke bedreiging: een alliantie die 2,5 miljard mensen omvat, een grootse militaire macht en een enorm potentieel aan kernwapens en dat allemaal verenigd met het doel de Amerikaanse wereldoverheersing te breken... je zou je om minder zorgen maken.

Volgens Charles William Maynes, voorzitter van de Eurasia Foundation, een studiebureau in Washington, "zou zulks voor de VS een ware ramp betekenen".

Een van de aanwijzingen is de toenemende wapenhandel tussen Rusland en de andere landen. Die bloeiende relaties beïnvloeden de militaire gegevens in Azië al radicaal. Zo zou de Chinese aankoop van oppervlakteraketten voor haar marine zeer snel een kopzorg kunnen worden voor de 7de VS-vloot bij een eventuele confrontatie met Beijing.

Toen de Russische eerste minister Primakov in december 1998 India bezocht, lanceerde hij er het idee van een 'strategische driehoek' die de drie landen aan elkaar zou binden via een regionale vredespolitiek en het zoeken naar stabiliteit.

"Kosovo lijkt wel een breuk te hebben veroorzaakt die, naar mijn mening, hun samenwerking zal versnellen", zegt Jonathan Pollack, specialist in Chinees-Russische relaties bij de Rand Corporation.'

Los Angeles Times, 28 september 1999.

belang van de vijf landen.' 2. 'Onder een moderne vorm de oude "zijderoute" heropenen om een duurzame ontwikkeling van de lokale economie te stimuleren.' 3. 'Een efficiënte bestrijding organiseren van het terrorisme, de drughandel en andere grensoverschrijdende vormen van criminaliteit.'

Verschillende Amerikaanse analisten hebben deze conferentie meteen omschreven als een 'anti-NAVO-alliantie'. Dat zoveel staten in een regio met zoveel strategische rijkdommen zich proberen te verenigen en willen samenwerken, wekt bij de VS heel wat ongenoegen. Washington geeft de voorkeur aan verdeeldheid en afhankelijkheid.

Zijn de Russische leiders werkelijk op zoek naar de ontwikkeling van een strategisch partnerschap met China? De toekomst zal het uitwijzen. In alle geval is dat het grote spookbeeld van de VS-strategen.

Een beslissende wending tussen Beijing en Washington

Met het bombardement op de ambassade in Belgrado heeft de Chinapolitiek van de VS een beslissende wending genomen. Tot dan toe hadden Nixon, Reagan en andere Kissingers voornamelijk gemikt op een zachte maar vrij snelle overgang van China naar het kapitalisme om zo de enorme Chinese markt te kunnen veroveren.

Bill Clinton geeft toe dat zijn belangrijkste bekommernis China is.[56] En Madeline Allbright vertelt haar collega's dat 'we geduld moeten hebben maar dat de critici die zeggen dat de vooruitgang in China niet voldoende is, gelijk hebben.'[57]

In de leidende Amerikaanse kringen duelleren twee strekkingen. De wortel of de zweep. De Amerikaanse politiek was altijd al een combinatie van de twee. De agressie tegen de ambassade is ongetwijfeld een manoeuvre van de ultra's om de confrontatie te versterken. Dat geldt ook voor de beschuldigingen van nucleaire spionage die in de zomer van 1999 volkomen willekeurig werden geopperd tegenover een Amerikaanse geleerde van Chinese komaf.

Zullen de Amerikanen dan binnenkort China aanvallen? Neen. Ten eerste heeft het Chinese volk overduidelijk de vaste wil getoond zijn onafhankelijkheid te willen behouden. In de huidige omstandigheden zou een botsing voor de Amerikanen zelfmoord betekenen.

Bovendien kunnen de VS op wereldschaal niet al hun tegenstanders tegelijk aanpakken. Op dit ogenblik is het meest waarschijnlijke scenario dat men eerst de macht van Rusland wil breken. Daarna pas komt China aan de beurt, maar het moet eerst nog geïsoleerd worden.

Vs: dezelfde methode in Azië als in Europa

Er zijn opvallende gelijkenissen tussen de VS-strategie in Azië en die in Europa. Yu Hua, vorser in het Chinese Instituut voor Internationale Betrekkingen: 'De twee belangrijkste componenten van de wereldstrategie van de VS na de Koude Oorlog zijn de "Nieuwe Richtlijnen voor Amerikaans-Japanse Samenwerking" en de uitbreiding van de NAVO in oostelijke richting. De VS streven in Europa een eenheid na om Rusland in de hoek te dringen. In Azië zoeken ze eenheid met Japan om China te dwarsbomen.'[58]

Precies. Als Washington een land van schijnbaar secundair belang aanpakt, is het erg belangrijk de andere drijfveren te achterhalen. In feite vinden we in verschillende conflicten, die op het eerste gezicht 'lokaal' lijken, dezelfde Amerikaanse methode terug.

Wat was/is dan de ware achtergrond van de Amerikaanse oorlog tegen Irak? De controle verwerven over het hele Midden-Oosten. Irak voorstellen als de baarlijke duivel heeft geleid tot de vestiging van Amerikaanse bases in Saoedi-Arabië en verijdelde een mogelijke Arabische eensgezindheid inzake de olieprijs.

Washington en Tokio: hetzelfde bed, maar verschillende dromen

De VS-strategie ten opzichte van Japan is al jarenlang dezelfde: het land in een ondergeschikte rol houden, het beletten te rivaliseren met de politieke en militaire plannen van Washington. Maar blijft Tokio die tweederangsrol aanvaarden? Ja, zegt de huidige leidende klasse in Japan. Toch doet een andere opvatting steeds meer van zich horen: waarom geen regionale Aziatische economische zone creëren met een muntstandaard onder Japanse controle? Zou dit niet opwegen tegen de Europese Unie en het Noord-Amerikaans vrijhandelsakkoord ALENA?

Een dergelijke regionale Aziatische economische zone zou natuurlijk beschermd - en desnoods opgelegd - moeten worden met militaire middelen. Daarom kan het nuttig zijn een Chinese en Noord-Koreaanse 'dreiging' in te roepen. Vandaag beperkt het objectief van Tokio zich tot de controle over haar kortste bevoorradingsroute inzake petroleum en basisgrondstoffen: de route via Indonesië.

Daarvoor rekent Tokio tegelijkertijd op de medewerking van supermacht VS en op de ontwikkeling van autonome initiatieven. De tegenstellingen tussen Europa en de VS zijn kleiner, maar ze nemen toe en dat laatste zou bij een verdieping van de economische crisis wel eens bijzonder snel kunnen gaan.

Van bij het einde van de Koude Oorlog heeft Tokio geprobeerd zich los te wrikken. Washington heeft echter gereageerd. In februari 1990 zei de VS-minister van Defensie dat het militaire budget van Japan (bijna het derde grootste ter wereld) te hoog lag en dat de groei van het Japanse leger ongepast was.

In 1994 organiseert Japan een rondetafelconferentie over zijn defensie. Het eindverslag, dat wordt overgemaakt aan de eerste minister, stelt dat de VS hun verpletterende superioriteit verloren hebben. De conferentie stelt voor dat Japan zou breken met zijn 'passieve, louter defensieve verdediging van de landsgrenzen'. Zij pleit voor multilaterale akkoorden met andere Aziatische landen en voor de afbouw van de alliantie met de VS. In november 1995 wordt dit programma aangepast aan de eisen van Washington.

Beide landen slapen in hetzelfde bed, maar ze koesteren niet dezelfde dromen.

Wat was de verborgen agenda van de oorlog tegen Joegoslavië? 1. Door een weerbarstig land te straffen een lesje geven aan alle landen die er aan denken een onafhankelijke politiek te voeren. 2. Rusland verzwakken. 3. De Amerikaanse controle over Europa verzekeren via de NAVO. 4. Elke toenadering tussen Rusland en Europa verhinderen.

Wat is tenslotte het doel van de agressiviteit tegen Noord-Korea en de Amerikaanse oorlogsvoorbereidingen in Azië? Een toenadering tussen de Aziatische landen dwarsbomen, China isoleren om het socialisme te verslaan en Japan achter de VS-strategie scharen om Azië te domineren.

Kortom: een Amerikaanse oorlog streeft altijd meerdere doelen na. De VS-methode kan als volgt worden samengevat: 1. Een lokaal incident aansteken of aanwakkeren. 2. Zich opdringen, ook aan zijn bondgenoten, als de enige superscheidsrechter van de regio. 3. Op die manier het continent onder controle krijgen.

De Amerikaanse strategie is al langer dan vandaag: Japan in een ondergeschikte rol houden en het beletten op politiek en militair vlak een rivaal te worden. De 'bondgenoten' slapen in hetzelfde bed, maar delen niet dezelfde dromen.

Samenvattend: hoe moeten we de militaire relaties tussen Japan en de VS begrijpen? Men kan ze vergelijken met de relaties die in Europa bestaan tussen Duitsland en diezelfde VS. Enerzijds hebben ze dezelfde belangen: het socialisme breken, de opstandige volkeren onderdrukken, Rusland en China verzwakken om het hele Oosten open te gooien voor de zogenaamde 'vrije' markt. Anderzijds wil de ene de andere in zijn eigen voordeel uitspelen. Berlijn wil profiteren van de NAVO en van de militaire macht van de VS om zijn eigen machtsobjectieven te realiseren. Washington op zijn beurt wil van zijn militaire overwicht profiteren om Duitsland in de positie van vazal te houden.

Dat geldt ook voor Azië. Zowel Washington als Tokio willen het Chinese en Koreaanse socialisme uitroeien, de vijandige nationalistische bewegingen en de bevrijdingsoorlogen breken en de regio onder hun economische en politieke controle houden. Maar ieder voor zich trachten ze eveneens het laken naar de eigen kant te trekken. Tokio wil profiteren van de militaire sterkte van de VS om Azië economisch te blijven domineren. Dat belet Japan niet zich ook militair te versterken. Washington wil zichzelf onmisbaar maken om Japan in zijn status van vazal te behouden.

Kosovo was een waarschuwing voor de hele planeet. De strategie van de VS komt er ten gronde op neer dat zij hun militaire heerschappij overal ter wereld willen opleggen. In het behoud van de vrede speelt China een essentiële rol. Door hun protesten hebben de Chinezen duidelijk gemaakt dat ze vastbesloten zijn zich niet te laten doen.

Midden in die storm is China zich bewust geworden van de belangrijke rol die voor haar is weggelegd: de valstrikken van de VS verijdelen en de internationale solidariteit ontwikkelen. De grote maoïstische tradities van verzet en strijd voor onafhankelijkheid komen hierbij uitstekend van pas.

'De NAVO houdt zich niet aan het internationale recht, zij is het internationale recht'

In oktober 1998 schreven we: 'Washington maakt zich klaar om toe te slaan in Joegoslavië en dat omwille van een - dat geven ze toe - *intern* probleem. Met Kosovo als voorwendsel zou men eender welk land op deze planeet kunnen aanvallen. Een bijzonder ernstig precedent.'[59]

De VS en de NAVO hebben inderdaad alle fundamentele principes van het international recht met de voeten getreden. Tot vandaag beweert men dat deze militaire organisatie de wil van 'de internationale gemeenschap' belichaamt. Maar vanaf oktober 1998 en ondanks protest van verschillende landen (Rusland, China,...) kondigt Javier Solana aan dat hij de vloer dweilt met de VN: 'De NAVO heeft het recht autonoom op te treden. Wij vinden dat er gevallen zijn waarbij wij, in de geest en de filosofie van het Charter van de Verenigde Naties, tot de actie moeten overgaan.'[60]

Als de VN dus tegen zijn, beslist Washington wel in hun plaats wat er 'in de geest van de VN' moet gebeuren. Deze volkomen arbitraire benadering begraaft het internationale recht en kondigt een periode aan van eindeloze oorlogen.

De VN? Natuurlijk zullen de VS zich ervan bedienen telkens ze een operatie willen opzetten die hen goed uitkomt. Maar in de andere gevallen (die ongetwijfeld alsmaar meer zullen voorkomen) wil Washington zich door geen enkele juridische belemmering laten afremmen.

Reeds in 1995 had men gebruik gemaakt van de oorlog in Bosnië om de VN aan de NAVO te onderwerpen. Willy Claes, toen nog secretaris-generaal van de NAVO, zette zich met bijzondere hardnekkigheid in om het zogenaamde systeem van de 'dubbele sleutel' op te doeken. Bij de oorlog van 1999 ging men nog veel verder die weg op.

Een volkomen onwettelijke weg, zoals twintig rechters van de Griekse Raad van State plechtig bevestigden: 'Artikel 1 van het charter van de NAVO bevestigt dat de organisatie als enige doel heeft de verdediging van het grondgebied van haar lidstaten. En dat zij de internationale rechtsregels respecteert die het gebruik van geweld verbieden bij alles wat ook maar enigszins in tegenstrijd is met de principes van de VN. De NAVO heeft zich dus in haar eigen charter onderworpen aan de regels van de VN.'[61]

Datzelfde charter preciseert ook nog dat 'elke militaire actie de toelating moet krijgen van de VN of van de OVSE.' Wat voorziet artikel 2 van het eerste hoofdstuk van het Charter van de VN? 'Alle lidstaten moeten hun meningsverschillen op een vreedzame manier oplossen, op een manier die de internationale vrede, de veiligheid en de rechtvaardigheid niet in het gedrang brengt.'

Daarnaast verbiedt de Conventie van Wenen van 1980 elke dwangmaatregel of gebruik van geweld om een staat te verplichten een verdrag of een akkoord te ondertekenen. Tenslotte garandeerde de slotakte van Helsinki in 1975 de territoriale grenzen in Europa.

'Territoriale integriteit? Dat begrip is uit de mode'

Voor de VS staat het vast: als een principe van het internationale recht hen hindert, negeren ze het gewoon. In maart 1998 schrijft een vooraanstaand editorialist uit de VS: 'Of het nu om Servië gaat, om Irak, Indonesië of China: Washington doet er goed aan het gedemodeerde concept van territoriale integriteit dat met brutaal geweld wordt afgedwongen, niet langer te erkennen.'

Iets later verklaart Madeline Allbright dat Washington het Charter van de VN, dat respect eist voor de interne soevereiniteit van naties, niet langer erkent.[62] Tijdens de oorlog sluit Zbigniew Brzezinski het al a priori uit: 'Als de oorlog tegen Servië eindigt met een NAVO-overwinning, zal dat een teken zijn

De juristen: 'Een illegale oorlog'

- De Belg Eric Suy, voormalig adjunct secretaris-generaal van de VN: 'Ten eerste is er geen mandaat van de Veiligheidsraad van de VN. Tweede argument. Men wil Milosevic met geweld verplichten de akkoorden van Rambouillet te ondertekenen. Maar, zowel in het recht van conventies en verplichtingen als in het internationale recht zijn contracten die onder dwang worden afgesloten - en zeker als er geweld bij te pas komt - van nul en generlei waarde. Het gebruikte voorbeeld is het precedent van de akkoorden van München in 1938.'
  Knack, 5 mei 1999

- De Canadese professor Michaël Mandel, woordvoerder van een internationale groep juristen, legde klacht neer tegen de NAVO in Den Haag: 'Burgers bombarderen is volgens de internationale wetten een misdaad. Je mag in Belgrado geen vrouw en geen kind vermoorden omdat zij zogezegd het leven redden van een vrouw en een kind in Pristina. Zelfs bij een legitieme oorlog mag je geen militaire strategie toepassen waarbij je burgers doodt en een gans land vernietigt. Het gaat hier overigens om een illegale oorlog en de NAVO-verantwoordelijken overtreden de wet.'

- Twintig rechters van de Griekse Raad van State: '1. Het NAVO-offensief schendt de meest fundamentele uitgangspunten van het internationale recht. 2. De artikels 1 en 2 van het Charter van de VN verbieden expliciet het gebruik van geweld bij internationale relaties en duiden de Veiligheidsraad aan als enige bevoegde instantie voor internationale crises. 3. De NAVO onderwerpt zich in zijn eigen charter aan de VN-regels. 4. De principes van het internationale recht garanderen de gelijkheid en de soevereiniteit van de naties en kennen machtige staten niet het recht toe zich met de zaken van zwakkere staten te bemoeien. 5. De NAVO kan het internationale recht niet afschaffen. Zelfs indien haar nieuw charter wordt geratificeerd door de lidstaten, dan nog gaat het maar over amper 19 naties van de 158 op deze planeet.'
  Eleftherotypia, 24 april 1999.

dat in de Europese gemeenschap van de 21ste eeuw het recht en de mensenrechten belangrijker zijn dan de soevereiniteit.'[63]

Deze boodschap wordt ook in Beijing goed begrepen. Een vooraanstaand editorialist schrijft: 'De crisis in Kosovo toont aan dat nationale soevereiniteit en gelijkheid voor de VS niet zwaar doorwegen. Als de binnenlandse of buitenlandse politiek van een land nog maar eventjes in tegenspraak is met de VS-waarden, zijn de Amerikanen bereid het land binnen te vallen of er militair tussen te komen onder de dekmantel van de mensenrechten of een humanitaire crisis.'[64]

'Laten we het Servische volk zelf pijn doen'

Van bij het begin van de oorlog hebben eminente internationale juristen de NAVO aangeklaagd voor schendingen van het internationale recht en het bedrijven van oorlogsmisdaden.

Inderdaad. De NAVO-strijdkrachten treft tweemaal schuld. 1. Gebruik maken van geweld tegen Joegoslavië was in absolute tegenstelling met het Charter van de VN uit 1944, de Conventies van Genève van 1949 en de slotakte van de Helsinki in 1975. 2. De moedwillige vernietiging van de Joegoslavische economie en de terreur tegen de burgerbevolking zijn door de internationale oorlogsconventies formeel verboden.

De Belgische stafchef, vice-admiraal Herteleer, formuleert het zo: 'Misschien moeten wij de bombardementen doen voelen door det Servische bevolking zélf pijn te doen. Door hen verliezen te doen aanvaarden. Door hun leefcomfort te verminderen (...) De grootste ramp is niet dat er iemand zou sneuvelen, maar dat de NAVO-operaties geen succes zouden kennen.'[65] Deze strategie - als je dat zo mag noemen - is een schending van alle internationale oorlogsconventies. Richard Falk, een vooraanstaand internationaal jurist, bestempelt dergelijke vormen van oorlogsvoering als marteling waarbij de ondervrager-folteraar zijn methode naar eigen goeddunken kan uitkiezen terwijl het slachtoffer daar niets kan tegen inbrengen.[66]

We komen daar verder op terug. Maar op juridisch vlak zou Herteleer van oorlogsmisdaden moeten worden beschuldigd. Luc Hafner, een kolonel van het Zwitserse militaire gerecht, stelt het zo: het fundamentele principe van de Conventies van Genève is de militairen te verplichten elkaar te doden en de burgers daarbij met rust te laten.[67]

Het cynische programma dat Herteleer aankondigt, werd helemaal uitgevoerd. 2.000 burgerdoden, aanvallen tegen openbare vervoersmiddelen (55 doden in de internationale trein Belgrado-Thessaloniki, 60 doden in de expresbus van Luzani), aanvallen tegen vluchtelingenkonvooien, gebruik van grafietbommen om de stroomvoorziening van vijf miljoen mensen te saboteren, systematische aanvallen tegen economische doelwitten (twee miljoen mensen vielen daardoor zonder inkomen), ecologische ramp door de systematische bombardementen van petrochemische bedrijven, talloze hospitalen en scholen bestookt, gebruik van de verboden fragmentatiebommen, gebruik van verarmd uranium wat bij de bevolking kanker kan verwekken, moordpoging op president Milosevic door zijn residentie te bombarderen, vernietiging van het tv-gebouw van Belgrado (waarbij 16 journalisten, grimeuses en technici de dood vonden), beschadiging van 50 kerken en kloosters...

Elk van die daden is op zich verboden door de internationale conventies. Iets wat de verslaggevers van de westerse pers vergaten te vermelden.

De NAVO betaalt de facturen van het tribunaal

Mochten de internationale gerechtsinstanties niet onder de controle staan van de grote mogendheden, zou de NAVO zeker veroordeeld zijn geweest en zou Joe-

Alle principes geschonden

De veroordeling door de Internationale Vereniging van Democratische Juristen op 3 juli 1999:

'Deze actie wordt vooreerst gekenmerkt door de schending van de meest fundamentele principes van het Charter van de VN; of het nu gaat over het afwijzen van oorlog, over het verbod om geweld te gebruiken of ermee te dreigen, over de prioriteit die moet worden gegeven aan de onderhandelde oplossingen bij geschillen of over de niet-interventie in de binnenlandse aangelegenheden van een staat.

Zelfs zich beroepen op het zogenaamde "humanitair interventierecht" is geen excuus omdat de voorwaarden voor een dergelijke interventie niet aanwezig waren, meer bepaald omdat een dergelijke actie niet tot de bevoegdheden van de NAVO behoort, maar uitsluitend tot die van de VN.

Hoe het ook zij, wat men een "humanitaire interventie" noemt, kan in geen enkel geval bombardementen rechtvaardigen en minder nog de vernietiging van de economische infrastructuur van een land. Zo men een humanitaire interventie toelaat, moet zij het lijden verzachten en het niet veroorzaken.

De NAVO-acties hebben evenmin rekening gehouden met:

- Het statuut van de NAVO zelf in zoverre het:
  1) De organisatie enkel een defensieve opdracht toebedeelt.
  2) De organisatie expliciet onderwerpt aan de principes van het Charter van de VN en ze verplicht tot voorafgaand consult van de Veiligheidsraad.
  3) De organisatie elke actie verbiedt buiten haar competentiegebied.
- De slotakte van Helsinki die stipuleert dat in Europa alle conflicten met politieke middelen moeten worden opgelost.
- De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de Europese Conventie voor de Bescherming van de Mensenrechten voor wat betreft het recht op veiligheid van personen.

De actie van de NAVO tegen Joegoslavië betekent het ontketenen van een oorlog tegen een autonoom land dat lid is van de VN, zonder zelfs maar de nationale parlementen te raadplegen. De actie kan gedefinieerd worden als een daad van agressie in de zin van de resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 14 december 1974.

De Commissie heeft eveneens zware schendingen van de mensenrechten vastgesteld tijdens de oorlog, meerbepaald tegen de akten van St.-Peterburg, van Den Haag en Genève voor wat de bescherming van de burgerbevolking betreft en dit zowel door de aard en de doelwitten van de bombardementen als door de aard van de gebruikte wapens: fragmentatiebommen of bewapening met verarmd uranium die het onderwerp uitmaken van een formele veroordeling door resolutie 1996-16 van de subcommissie van de Mensenrechten van de VN.'

goslavië vergoed moeten worden. Maar wie zich nog illusies maakte over een instituut als het Joegoslaviëtribunaal moet de woorden van VS-congreslid Lester Munson even nalezen: 'U zal nooit een NAVO-piloot zien verschijnen voor het Joegoslaviëtribunaal. De NAVO is aanklager, procureur, rechter, jury en uitvoerder van het vonnis omdat het de NAVO is die de facturen van het tribunaal betaalt. De NAVO is dan ook het Joegoslaviëtribunaal.'[68]

Het Joegoslaviëtribunaal werd in 1993 door de VN opgericht op verzoek van Madeline Allbright. Het is geen tribunaal, het is een instrument voor psychologische oorlogvoering dat de NAVO-acties moet legitimeren. Het werd gebruikt als wapen tegen Joegoslavië door zogezegd over de Servische leiders te oordelen maar nooit over de misdaden van Kroatische leiders zoals Tudjman (zie hoofdstuk 14) of moslimleiders zoals Izetbegovic (zie hoofdstuk 15). Later heeft men het 'evenwicht' hersteld door ook enkele Kroatische criminelen te vervolgen. Maar dat gebeurde op het ogenblik dat de VS besloten hadden zich van Tudjmans partij te ontdoen en ze te vervangen door een regime dat de privatisering ten voordele van de westerse multinationals meer in het hart droeg.

Het Joegoslaviëtribunaal is een gevaarlijk precedent tegen de soevereiniteit van alle staten die weigeren zich aan Washington en zijn bondgenoten te onderwerpen.

Vraag:

Hoeveel keer hebben de VS andere landen gebombardeerd sedert 1945?

Antwoord: 23 keer

China 1945-1946
Korea 1950-1953
China 1950-1953
Guatemala 1954
Indonesië 1958
Cuba 1959-1960
Guatemala 1960
Congo 1964
Peru 1965
Laos 1964-1973
Vietnam 1961-1973
Guatemala 1967-1969
Cambodja 1969-1970
El Salvador 1980
Nicaragua 1980
Grenada 1983
Libië 1986
Panama 1989
Irak 1991- (?)
Bosnië 1995
Soedan 1998
Afghanistan 1998
Joegoslavië 1999

'Het militaire budget van de VS moet groeien met 70%.' Tegen wie?

'Het drama van de Columbine High School (de moord op 13 leerlingen door twee van hun extreem-rechtse medeleerlingen, nvdr) toont de enorme verantwoordelijkheid aan van de ouders. Zij moeten hun kinderen leren conflicten op te lossen zonder beroep te doen op geweld.'
Bill Clinton, 24 april 1999

'Het defensiebudget van de VS moet met 70% omhoog.'
Bill Clinton, 26 februari 1999[69]

Een explosieve groei. Dat is de juiste omschrijving. Het militaire budget van de VS bereikt reeds de duizelingwekkende hoogte van 270 miljard dollar. Dat is bijna net zoveel als dat van alle andere landen ter wereld samen. Maar op 2 januari 1999 vraagt Bill Clinton een verhoging tot 296 miljard voor het volgende jaar en dat telkens opnieuw tot 380 miljard in 2005. Een verhoging van 110 miljard dollar. Op 26 februari spreekt hij zelfs van een verhoging met 70%.

Even later kondigt het Pentagon aan dat de wapenaankopen van 44 miljard dollar in 1998 zullen stijgen tot 53 miljard in 1999 en tot 60 miljard het jaar nadien. Nieuwe F-22's, een modernisering van de Abramstanks en de Apachehelikopters, een nieuwe destroyer, aanvalsduikboten en een nieuw transportvliegtuig.

De weldenkende pers rept hierover haast met geen woord. Toch zou elk rechtgeaard mens zich hierbij enkele vragen stellen. 1. Tegen wie gaan ze oorlog voeren? 2. Zou al dat geld geen betere bestemming kunnen vinden?

Met wat het Amerikaanse leger - in één jaar - uitgeeft, zou men alle besmettelijke ziektes in de Derde Wereld kunnen uitroeien, alle kinderen van de hele wereld basisonderwijs geven en voedsel gedurende tien jaar...

Geen geld voor scholen, wel voor kanonnen

Ook in de VS zélf zou dat geld beter kunnen worden besteed. In januari 1998 werd een meisje van 16 in een middelbare school in Brooklyn gedood door een steen die uit het dak viel. Enkele dagen later stortte in een hogeschool van New York City een muur in. De autoriteiten gaven toe dat de herstellingswerken waren uitgesteld omdat men andere scholen voorrang had moeten geven.

Zes maanden voordien had het Amerikaanse congres een budgetverhoging geweigerd van vijf miljard dollar, gespreid over meerdere jaren, voor dringende infrastructuurwerken aan schoolgebouwen. Vijf miljard dollar voor scholen kon er niet af. Maar 110 miljard dollar extra voor generaals en kanonnenboeren... geen probleem!

Toch zijn de VS reeds met vlag en wimpel het meest gemilitariseerde land ter wereld. In 1999 bedroeg het basisbudget van hun strijdkrachten 270 miljard dollar. Daar komen nog eens 30 miljard dollar bovenop voor zogenaamde 'dringende uitgaven'. Tel daar nog eens de 336 miljard bij om de schulden van vorige oorlogen of sommige speciale militaire programma's af te betalen en je komt aan een budget dat... de helft bedraagt van het federale budget.

Het Amerikaanse tijdschrift *Covert Action* kwam tot de volgende conclusie: 'Wij geven evenveel uit voor het leger als voor alle andere programma's: beroepsopleiding, opvoeding, huisvesting, milieu, ruimtevaart, NASA, wetenschappelijk onderzoek, handel, justitie en tientallen andere programma's *samen*!'[71]

Wat kost die oorlog?

De geschatte kostprijs van de oorlog voor de NAVO beloopt zo'n 22,5 miljard euro. Met de sommen die gespendeerd werden aan de vernietiging van Joegoslavië kon men elke vluchteling dus gemakkelijk 25.000 euro cadeau doen.
Bijkomende kosten zijn de verliezen die men in Joegoslavië geleden heeft en de belangrijke winstderving van de buurlanden (de Donau afgesloten, handelsembargo, destabilisatie door de massale vluchtelingenstroom...)
Eén enkele Amerikaanse B-2 bommenwerper kost twee miljard dollar. Dat is het equivalent van het hele Albanese Bruto Binnenlands Product.

Om te helpen?
De totale humanitaire hulp aan de regio bedroeg 250 miljoen euro. De prijs van één nachtbombardement. Volgens de schrijver Eduardo Galeano spendeerde Clinton op één nacht zoveel dollars aan de oorlog als het hele hulpprogramma voor de landen van Latijns-Amerika na de orkaan Mitch opslokte.

Wie wint erbij?
Tijdens de eerste oorlogsweek gingen de aandelen van de maatschappij Raytheon (Tomahawk-kruisraketten) met 10% omhoog. Na de oorlog verklaarde de woordvoerder van de firma, David Shea, dat hij voor een miljard dollar nieuwe bestellingen verwachtte. De voorzitter van Raytheon zei 'dat de bewapeningsindustrie in de lift zat om te voldoen aan de politieke behoeften. Nieuwe bestellingen zullen de stocks aanvullen die nodig zijn voor de volgende conflicten.'
Reuters, 18 juli 1999

'De (beurs)index van de twintig grootste wapenbedrijven ter wereld blijft maar stijgen', schrijven de experten van *Jane's Defence Weekly* na een maand oorlog.

Wie betaalt?
Uit een studie van de Griekse krant *Eleftherotypia* blijkt dat de uitgaven voor bewapeningssystemen in de Europese Unie zullen oplopen tot 1 à 1,5 triljoen euro. Dat is zowat 40.000 tot 60.000 miljard frank. De krant citeert uit een document van de Europese Commissie dat een militarisering van de economie voorspelt: 'De industriële en technologische basis van de defensie is bijzonder belangrijk voor de economische ontwikkeling.'
Eleftherotypia, 24 mei 1999.

Nu reeds kondigen vele politici aan dat men de openbare budgetten 'zou moeten' herzien omwille van onze 'veiligheid'.

Tegen wie al die wapens inzetten?

In 1997 heeft het Pentagon zeven landen officieel aangeduid als 'potentiële tegenstanders': Irak, Noord-Korea, Cuba, Libië, Soedan, Syrië, Iran. De militaire budgetten van die landen bereiken samen slechts 15 miljard dollar. Tegenover 270 miljard dollar aan de kant van de VS. Washington wapent zich dus tegen andere landen. Welke?

In de verklaring over de Buitenlandse Politiek van Clinton die we eerder aanhaalden valt een passage bijzonder op: 'De Russische economie zakt in mekaar.' Het valt inderdaad moeilijk het door het kapitalisme uitgelokte failliet te ontkennen. Wat nu? Op dit ogenblik zegt de Amerikaanse president dat hij wil 'samenwerken met de Russen met zin voor realisme en geduld.'

Maar de zin die daarop volgt is als een donderslag: 'Om die dreiging te verminderen heb ik aan het congres voorgesteld het militaire budget met 70% te verhogen op vijf jaar tijd.' Rusland is dus de vijand. En China ook, want dat land komt in een volgende fase aan bod.

Maar daar eindigt het niet mee. Hoe hoog is het Russische defensiebudget? In 1997 slechts 25 miljard dollar. Een bedrag dat in 1998 daalde tot 11 miljard dollar. En China? Het Chinese jaarbudget voor defensie bedraagt 17 miljard dollar. Kortom, Washington heeft een enorme voorsprong. Zou er dan nog een andere potentiële vijand op de loer liggen?

Ja, en wel de 'bevriende landen' Europa en Japan. Zij spenderen samen 226 miljard dollar aan hun bewapening. Het is vooral ten opzichte van hen dat Clinton de kloof wil slaan. Hij wil verhinderen dat de Europese supermacht op een dag de wereldhegemonie van de Amerikanen zou gaan betwisten.

De Europese militaire industrie tegenover de VS

De Amerikanen hebben in de lijkenbusiness van de wapenindustrie doorgedreven concentratie gerealiseerd en een haast onoverbrugbare voorsprong opgebouwd. (zie p.154-157).

Maar de Europese concurrentie is wakker geschoten en de fusiegevechten zijn volop aan de gang. In een eerste tijd proberen de Britten op hun eentje een (buiten-Europese) fusie tussen British Aerospace en de Amerikaanse giganten Genesis Engeneering Company (GEC) en Marconi.

Dat plan gooit de knuppel in het hoenderhok, zegt *Le Soir*: 'Alle schema's voor de herstructurering van de elektronica en de militaire luchtvaart liggen meteen aan diggelen. De constructie van een Britse vestiging met een zakencijfer van 17,6 miljard euro, verticaal geïntegreerd in alle defensielagen, zou de creatie van twee verschillende Europese luchtvaart- en elektronicapolen, die tot vandaag de herstructurering bepaalde, wel eens kunnen opblazen.'[72] Parijs en Berlijn voelen zich verongelijkt. Volgens een Franse industrieel 'zou dit huwelijk het project van een geïntegreerde maatschappij voor militaire en burgerluchtvaart wel eens de genadestoot kunnen geven.' De industrieel verwijst naar een Frans-Duits fusieplan waarbij ook het Italiaanse Alenia, het Spaanse Casa en het Zweedse Saab zouden aansluiten. Ook het Duitse Dasa is ontevreden: 'Dat is geen Europese fusie en zal het Europese integratieproces ongetwijfeld een stuk moeilijker maken.'[73]

Als *Le Monde* het heeft over de manoeuvres en de fusiescenario's rond GEC, onderlijnt de Franse krant dat 'de scheidsrechter zich allicht aan de andere kant van de Atlantische Oceaan bevindt. Vandaag zou het Pentagon zijn akkoord wel eens kunnen verlenen aan industriële fusies met "bevriende" landen en het Verenigd Koninkrijk staat als eerste op de lijst van bevriende landen.'[74]

Bijzonder interessant, die lijst van bevriende landen van de VS: Groot-Brittannië, Noorwegen, Nederland, Australië, Canada. *Le Monde* voegt er overigens fijntjes aan toe: 'de lijst van landen waarin Washington het allerminste vertrouwen heeft, blijft geheim.' In feite probeert Washington zijn banden met Londen te gebruiken om zijn tegenstanders, Berlijn en Parijs, te saboteren.

Nieuwe installaties voor nieuwe, verre oorlogen

Onmiddellijk na het einde van de oorlog tegen Joegoslavië bestelt de NAVO een gesofistikeerd en superduur commando- en controlesysteem voor zijn luchtvaartverbindingen. Doel: de mogelijkheid scheppen de talloze oorlogen te voeren die de NAVO op zowat de hele wereld heeft voorzien. Een Franse analist legt uit:

'De reorganisatie van de NAVO volgens de Clintondoctrine betekent haar omvorming tot een organisatie die waar ook ter wereld kan tussenkomen waar de mensenrechten massaal worden geschonden en de Amerikaanse belangen worden bedreigd. De organisatie moet zich dus voorbereiden op operaties ver van huis.

De objectieven op lange termijn zijn het uitschakelen van de Russische invloed in Centraal-Azië, gevolgd door het afremmen van China. Bij deze strategie speelt vooral de luchtmacht een belangrijke rol, ook al bleek de theorie van de oorlog zonder (burger)slachtoffers een illusie.

In het vooruitzicht van die oorlogen heeft de NAVO op 22 juli 1999 besloten zich een commando- en controlesysteem aan te schaffen voor luchtoperaties onder de naam Air Command and Control System (ACCS). Het gaat om een oud project dat reeds meer dan vijf jaar wordt uitgetest in Duitsland, België, Frankrijk en Italië.

De globale waarde van het contract beloopt 3 miljard euro en zal ontwikkeld worden door Air Command Systems International (ACSI), een maatschappij naar Frans recht waarin Raytheon en Thomson-CSF samenwerken. Van volgend jaar af zal een centrale computer ter waarde van 3 miljard FF worden geïnstalleerd op het NAVO-hoofdkwartier. Daarna zullen alle lidstaten geleidelijk aan de beschikking krijgen over computers voor de praktische realisatie van het project.

Er werden ook bestellingen geplaatst voor het op punt stellen van geïntegreerde werktuigen inzake coördinatie van defensieve raketten op het slagveld en de luchtbewaking van het terrein. De democratische instellingen werden bij deze industriële keuze op geen enkel moment geraadpleegd.'

Editoriaal van *La lettre électronique du reseau Voltaire*, 25 juli 1999.

De militaire rivaliteit vs-Europa en de specifieke rol van Groot-Brittannië

Zal Europa erin slagen zich dermate te versterken dat het een supermacht wordt? Dat zal afhangen van hoe het erin slaagt vier samenhangende problemen op te lossen:

1. De economische krachtsverhoudingen omkeren. Door het scheppen van Europese reuzen, gedomineerd door Duitsland en die in staat zijn minstens gelijke tred te houden met de Amerikaanse firma's.
2. Een politiek verenigd Europa creëren. Om dat te bereiken moet Berlijn Londen in de pas doen lopen. Bovendien wekt Washington de indruk de EU te steunen, maar in feite doet het alles om Europa's politieke macht aan banden te leggen.
3. Een Europese wapenindustrie uitbouwen die de concurrentie met de reuzen uit de VS aankan.
4. Een Europees leger vormen dat overal autonoom kan optreden.

Groot-Brittannië, de nummer twee inzake wapenindustrie

In de verhoudingen tussen de VS en Europa speelt Groot-Brittannië een cruciale rol. Naar welke kant zal de Britse balans doorslaan? Dat wordt erg belangrijk wil men al dan niet een Europese supermogendheid creëren.

De specifieke karakteristieken van de Britse militaire politiek werden met verve bestudeerd door de Britse auteur Harpal Brar. Wij ontlenen van hem enkele cijfers en uitspraken.[75] Brar onderstreept het volgende essentiële fenomeen: ondanks de neergang blijft de Britse economische macht sterk op het buitenland gericht. In 1990 realiseerde Groot-Brittannië 25% van zijn winst uit buitenlandse kapitaalsinvesteringen. Tweede belangrijk gegeven: één industriële arbeidsplaats op tien situeert zich in de wapenindustrie.

Met een zo hoog winstpercentage uit buitenlandse investeringen begrijpt men waarom Groot-Brittannië van alle Europese grootmachten de meeste buitenlandse interventies op haar actief heeft. *Strategic Review*, het officiële blad van de strijdkrachten en onder de directe leiding van het ministerie van Defensie, geeft dit overigens ruiterlijk toe: 'Onze economie is gebaseerd op de internationale markt. Wij investeren een belangrijker deel van onze inkomsten in het buitenland dan in welke andere belangrijke economische sector ook. Onze investeringen in de Derde Wereld zijn even groot als die van Frankrijk, Duitsland en Italië samen.'

Het klopt dat de militaire uitgaven van Londen sterk zijn afgenomen (zij daalden van 5,1% tot 2,8% van het BNP). Ook het aantal soldaten liep terug van 347.000, midden de jaren zeventig, tot 210.000 in 1997. De helft van deze troepen zijn overigens in het buitenland gekazerneerd.

Toch boert de Britse wapenindustrie uitstekend. Om het hoofd te bieden aan de binnenlandse budgettaire restricties heeft zij zich ijverig op de export gestort. Londen klom op tot 's werelds nummer twee, goed voor 25% van de totale wapenexport. Elf van de 25 grootste Britse firma's zijn actief in de wapenhandel. George Robertson, lid van de Labourpartij en opvolger van Solana als secretaris-generaal van de NAVO: 'Onze defensie-industrie is een van de allerbeste ter wereld. Zij is goed voor 5 miljard pond exportdeviezen per jaar en stelt 440.000 mensen tewerk. Wij moeten ons voor haar blijven inzetten.'

'Ons blijven inzetten' voor de wapenindustrie? Daar zijn geen 36 oplossingen voor: zelf ten oorlog trekken of anderen het laten uitvechten. 'In deze bezeten strijd om de markten van moord en vernietiging', schrijft Harpal Brar, 'is geen plaats voor humanitaire bespiegelingen, moraal, geweten, ethiek.'

Europees dubbelspel

De Britse analist Harpal Brar schetst het Europese dubbelspel ten opzichte van de VS:

'Europa wil een onafhankelijke defensie-identiteit creëren maar voorlopig moet het doen alsof die inspanningen er helemaal niet op gericht zijn de NAVO te verzwakken.
De Europese leiders zijn er zich immers terdege van bewust dat de Amerikaanse militaire macht de campagne van de laatste Balkanoorlog overheerste; dat de Amerikaanse B-2 bommenwerpers de hele afstand vanuit Missouri aflegden om hun dodelijke lading intelligente bommen op Joegoslavische doelen te droppen; dat alleen de VS beschikken over satellietgestuurde bommen, over verkenningsvliegtuigen en ander gesofistikeerd wapentuig en dat de VS als enigen kruisraketten kunnen afvuren - met uitzondering van de Britse Royal Navy die over enkele in Amerika geproduceerde en bewapende missiles beschikt. Het is dus niet het geschikte moment om de VS voor het hoofd te stoten. Toch was het uitgerekend diezelfde Kosovocrisis die de dwingende en dringende vraag stelde naar een gemeenschappelijke defensie.
Als Europa wapens wil waarmee zijn luchtmacht langeafstandsdoelen kan bereiken, als het capaciteiten wil ontwikkelen om gecrashte piloten op te sporen en te redden en als het over meer transporttoestellen wil beschikken, kortom als het gesofistikeerde uitrusting wil produceren van het soort waarover de VS-strijdkrachten beschikken, moet het zijn uitgaven voor onderzoek in het kader van zijn defensieproject verhogen.

Marxistische studies, april-juni 1999, p.85-86.

Londen: dansen op VS-maat, maar...

Groot-Brittannië, nog steeds machtig maar op terugweg, heeft ervoor gekozen zijn wapenindustrie kost wat kost te beschermen en te kiezen voor 'een bijzondere relatie' met de VS. Londen heeft het Amerikaanse kielzog gekozen bij de Golfoorlog, daarna bij het embargo en de bombardementen tegen Irak en tenslotte in de oorlog tegen Joegoslavië. Arabische betogers vatten dit woedend samen in de slogan: 'Clinton moordenaar, Blair zijn hondje, wat een paar!'

De VS is dan ook de belangrijkste buitenlandse afnemer van de Britse wapenfirma's. 40% van de Amerikaanse wapeninvoer komt uit Groot-Brittannië. Dat gegeven verduidelijkt dan ook waarom Londen onvoorwaardelijk deelneemt aan alle strafexpedities van Uncle Sam. Het verduidelijkt ook waarom *Strategic Review* er de nadruk op legt dat men 'de beschikbare middelen voor de gemeenschappelijke Rapid Reaction Force (snelle interventiemacht) moet opvoeren omdat sommige onderdelen ervan klaar moeten staan om zich binnen de 24 uur te verplaatsen naar onrustige gebieden.' Londen heeft dan ook de bouw aangevat van twee nieuwe vliegdekschepen die dubbel zo groot zijn als de huidige en waar een prijskaartje aanhangt van ongeveer vier miljard pond, per stuk.

Volgens de planning van de strategen moet 'Groot-Brittannië - wil het zijn positie in de wereld handhaven - de militaire capaciteiten hebben om op twee fronten tegelijk te vechten.' De periode van pais en vree is dus nog niet voor morgen.

...onder druk van Berlijn en Parijs

Tot vandaag heeft Londen altijd al op de VS gewed; een partner die voortdurend probeert het ontstaan van een onafhankelijk Europa te verhinderen, vooral dan op militair vlak.

'Nochtans,' analyseert Harpal Brar, 'krijgt Groot-Brittannië het alsmaar moeilijker die politiek vol te houden omdat het geconfronteerd wordt met de vastberadenheid van de belangrijkste leden van de Europese Unie - vooral Frankrijk en Duitsland - die hun plannen voor een gemeenschappelijke Europese politiek voor buitenlands en veiligheidsbeleid blijven promoten.'

Een bocht. Door in december 1998 de akkoorden van Saint-Malo te ondertekenen heeft Londen uiteindelijk zijn aloude weerstand tegen een gemeenschappelijke Europese militaire politiek laten varen. Harpal Brar analyseert deze stap als volgt: 'De Europese bourgeoisie maakt zich klaar voor wat Delors ooit "de grondstoffenoorlog van de 21ste eeuw" noemde. Hij bedoelde daarmee het gevecht om de herverdeling van de wereld, gesteund door geloofwaardige legers die in staat zijn de concurrentie aan te gaan met welk ander imperialistisch blok dan ook.'

Kosovo zal deze evolutie enkel maar versnellen. Op 29 mei 1999, de oorlog in Joegoslavië is volop aan de gang, bevestigen Frankrijk en Duitsland in Toulouse hun gemeenschappelijke 'vastberadenheid om met hun volle gewicht bij te dragen opdat de Europese Unie zich zou uitrusten met de nodige middelen om het hoofd te kunnen bieden aan internationale crises,' en dat zonder de directe tussenkomst van de VS. De *Financial Times* van 31 mei 1999 analyseert het zo: 'De gebeurtenissen in Kosovo hebben de Fransen ervan overtuigd dat Europa zich vandaag moet engageren om onafhankelijk van de VS te kunnen optreden omdat de EU een hele reeks prioriteiten heeft die alsmaar meer afwijken van die van Washington.'

De economische noodzaak van de fusies

Waarom dringen Berlijn en Parijs toch zo aan? Uit economische noodzaak, natuurlijk. Indien de Europese industrie wil overleven of de ambities heeft een rol te spelen op wereldvlak, zijn fusies een noodzaak.

'Voor de vrede?' Daar geloven de militairen niet in

Militairen - vooral rivaliserende militairen - tonen zich in hun humanitaire woordenschat voor het grote publiek vaak erg cynisch. Vooral in hun eigen 'bedrijfspers'. Het Franse defensietijdschrift Défence Nationale *geeft daar in zijn februarinummer van 1998 een puik staaltje van weg.*

'Het alibi (sic) "vredesoperatie" is ook erg handig om de Amerikaanse militaire cultuur en producten te slijten. Bij VN-operaties blinkt het Amerikaanse leger erin uit om voor eigen rekening of voor die van privé-ondernemingen contacten te leggen. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren via opgeroepen reservisten. Dat gebeurt zowel in de militaire sector (uitrusting, adviseurs, reorganisatie,...) als in de civiele sector (wederopbouw of modernisering van de communicatie-infrastructuur, bouwwerken,...). Een gespecialiseerd militair bureau moet de contacten leggen en zich bij de plaatselijke autoriteiten onmisbaar maken. Tot voor kort waren er in Bosnië 1.200 Amerikanen van deze dienst actief (tegenover slechts 12 Franse specialisten).

Nadat zij vernomen hadden dat president Clinton voorstander was van de NAVO-uitbreiding naar het oosten, stortten de grote wapenproducenten in 1996 aanzienlijke financiële bijdragen in diens (her)verkiezingskas. De heren van de wapenlobby zijn bovendien sterk vertegenwoordigd in het "Comité voor de uitbreiding van de NAVO", een drukkingsgroep die in Washington werd opgericht om de congresleden te overtuigen van de nieuwe kansen die deze opening biedt.

Het Amerikaanse militair-industriële complex spreidt een nieuwe commerciële agressiviteit ten toon (...), vooral sedert de aanwezigheid van GI's op Bosnische bodem en het feit dat de NAVO-uitbreiding erg waarschijnlijk is geworden.'

Klaus Naumann, de belangrijkste militaire verantwoordelijke in Duitsland (zie p.107-108), legt de vinger in de wonde: 'De Europeanen halen slechts 60% van het militaire budget van de VS, terwijl ze 50% meer militairen en burgers tewerkstellen. Bovendien halen ze slechts 10% van de gevechtscapaciteit van de Amerikanen.'[76]

Naumann is hier de pleitbezorger van het Europese militair-industriële complex: de wapenindustrie herstructureren zodat de investeringen een beter rendement opleveren. De politiek zal er de volgende jaren dan ook in bestaan: 1. De globale militaire uitgaven van Europa te verhogen, vooral die voor onderzoek. 2. De productiviteit te verhogen en massale ontslagen door te voeren - vooral via fusies - omdat de Europese wapenindustrie veel minder geconcentreerd is dan die van de VS. In Europa produceren 12 firma's verschillende raketsystemen (in de VS zijn er dat slechts 3).

De Brit Robertson is het met deze logica eens: 'Indien wij als continent meer gewicht in de schaal willen werpen, zullen we onze overcapaciteit moeten aanpakken.'[77] En de regering Blair pleit voor een Europese fusie van de wapenindustrie.

De fusie van Dasa en Matra: 'De hele wereld is betrokken bij wat wij hier doen'

Het genadeloze gevecht om het Europese militair-industrieel complex te controleren en te domineren is intenser geworden na de overname van Marconi door British Aerospace. British Aerospace staat nu meteen derde op de wereldranglijst der grootste wapenproducenten en is driemaal groter dan eender welke andere van zijn Europese concurrenten.

Maar daar eindigt de geschiedenis natuurlijk niet. Op 11 juni 1999 slokt het Duitse Dasa het Spaanse Casa op; maar belangrijker nog: op 14 oktober fusioneert het met het Franse Matra. Die fusie maakt van de partners meteen het derde grootste bedrijf ter wereld inzake burger- en militaire luchtvaart, na Boeing en Lockheed. De naam van de fusiemaatschappij is tekenend: European Aeronautic Defence and Space Company, een naam die probleemloos de deuren opent voor Italiaanse en... Britse maatschappijen. 'Vandaag is een historische dag', zegt Jean-Luc Lagardère, directeur van Matra, 'de hele wereld is betrokken bij wat wij hier doen.' Jammer genoeg heeft hij volkomen gelijk.

'De tegenstellingen tussen Groot-Brittannië en Duitsland', legt Brar nog uit, 'zijn te wijten aan de ambitie van beide landen om - eventueel met de steun van Frankrijk - het Europese militair-industriële complex te domineren. Uiteindelijk zal een van beide het moeten halen.

Als Groot-Brittannië het tegen Duitsland zou moeten afleggen (een land dat een veel grotere economische dynamiek aan de dag legt), valt nog te bezien hoe de Britse bourgeoisie haar nederlaag zal verteren. Zal zij het filosofisch opnemen of zal zij breken met de Europese Unie in een bui van nationalistisch chauvinisme en zich aansluiten bij de VS? Op dit ogenblik vecht ze echter nog voor de Europese dominantie en probeert ze de andere leden van de EU aan haar te binden.'[79]

Gaan wij naar de oprichting van twee grote Europese maatschappijen of naar slechts één enkele? Het antwoord op deze vraag is cruciaal voor de vorming van een Europese supermacht.

De geboorte van het Euroleger: wij zullen moeten afdokken

De Europese eenmaking zet zich ook op politiek vlak door. Nadat hij op een briljante manier zijn sporen heeft verdiend tegen Joegoslavië, werd de heer Javier Solana benoemd tot 'Mijnheer Defensie van de EU'. Hij heeft twee opdrachten meegekregen: 1. De Europese legers en hun bewapening verenigen onder leiding van Berlijn en van de groep Dasa-Matra. 2. De meeste landen, waaronder België, verplichten hun defensie-uitgaven op te drijven.

En het gaat vooruit. Eind 1999 besluiten de vier groten - Berlijn, Parijs, Londen en Rome - een gemeenschappelijke militaire politiek te gaan voeren: er moeten 60.000 Eurosoldaten komen die klaar staan om overal 'in conflictgebieden buiten Europa' aan te vallen; een Europese militaire staf; een Europees commando voor luchttransport; de bouw van een militair transporttoestel, een satelliet voor gemeenschappelijke militaire spionage; enz. Het is duidelijk dat dit plan niets te maken heeft met 'de verdediging van ons grondgebied' (tegen wie overigens?) maar alles met offensieve operaties. Alle beslissingen zullen worden genomen door ministers, generaals en ambassadeurs. Vergeet de democratische controle.[80]

Deze opstoot van militarisme is onrustwekkend. Het wil zeggen dat andere landen zich mogen voorbereiden op hetzelfde lot als Joegoslavië: Oost-Europa als het rebelleert, de Kaukasus met zijn rijke olie- en gasvelden, het Midden-Oosten en Algerije om dezelfde reden, Congo... Het kan overigens geen toeval zijn dat Chirac en Schröder op hetzelfde ogenblik aankondigen dat ze samen een reis naar Afrika plannen 'om hun gemeenschappelijke interesse te tonen voor de Afrikaanse problemen.'[81]

Welke problemen? Zouden ze niet 'diamant, koper, uranium en petroleum' heten? En de eliminatie van Kabila, zou dat ook geen 'probleem' zijn? Het zou niet de eerste keer zijn dat Frankrijk militair tussenkomt in Afrika. Misschien doen ze het deze keer wel met een Europese dimensie en onder Europese vlag zodat ze hun gewicht tegenover de Amerikanen wat kunnen vergroten? In feite wil de Europese Unie ook over de middelen beschikken om op haar beurt de niet volgzame landen een lesje te leren.

Sommigen, ook linkse denkers, pleiten voor een versterking van de Europese macht die 'een veel sterkere vredestraditie heeft dan de VS, diplomatischer is en meer bereid tot dialoog.'

Een 'vredestraditie'? Opgelet voor geheugenverlies! Europa lag aan de basis van twee wereldoorlogen. En wat de Franse vredestraditie betreft: vraag de mening maar eens van de Marokkanen, de Algerijnen en van zovele andere Afrikaanse volkeren die massale slachtpartijen moesten ondergaan. Dat geldt overigens ook voor Groot-Brittannië dat zich in alle windstreken van de wereld met bloed besmeurde (en dat onlangs nog eens overdeed met de bombardementen op Irak). Ook Duitsland mogen we niet vergeten: het wou absoluut een uitweg naar de Middellandse Zee en lokte daarom doelbewust de oorlog in Joegoslavië uit (zie hoofdstukken 2 en 4 van dit boek).

Men zegt wel eens dat 'Europa gedreven wordt door waarden en Amerika door belangen.' Deze stelling roept een fundamentele vraag op. Zouden de Europese multinationals beter zijn en een hogere moraal hebben dan de Amerikaanse? Als je het voorbeeld neemt van de Belgische Generale Maatschappij is er toch reden voor enige twijfel. Zij vermoordden Lumumba en brachten met bloed de tiran Mobutu aan de macht. Of zullen we het even hebben over de corruptie die Elf organiseerde of over de samenwerking van Tractebel met de Kazachstaanse maffia? Of nog over Total en Shell die de verschrikkelijkste dictaturen steunden (Birma, Colombia, Nigeria,...) omwille van de oliewinsten? Zouden er amorele en morele multinationals bestaan? Of zou er sprake zijn van slechts één wet: die van de maximale winst, een wet die zich aan elke multinational opdringt op straffe van verdwijning; een objectieve wet die veel sterker is dan welke morele principes dan ook?

De consensus slaan we over!

Sedert november 1993 geeft de defensiecommissie van de WEU (West-Europese Unie) rapporten uit waarin ze lessen trekt uit het conflict in Joegoslavië.

'Het klassieke argument ten voordele van strijdkrachten die hoofdzakelijk uit dienstplichtigen bestaan, was al altijd dat zij in aanzienlijke mate bijdroegen tot de ontwikkeling van een nationale consensus over alle kwesties in verband met landsverdediging of de verdediging van 's lands vitale belangen.
Als, zoals velen vandaag beweren, de belangrijkste activiteit van de strijdkrachten niet langer de verdediging is van het nationale grondgebied of dat van de bondgenoten, maar de vredeshandhaving in streken buiten het nationale territorium of dat van de bondgenoten, verliest de dienstplicht niet alleen zijn meest essentiële rechtvaardiging maar wordt hij een hindernis omdat hij de strijdkrachten hindert bij het uitvoeren van hun nieuwe taken.
De West-Europese regeringen moeten er allicht van afzien nog dienstplichtigen op te roepen en ernstig nadenken over het samenstellen van exclusieve beroepslegers die beter voorbereid zullen zijn voor de ontplooiing en uitvoering van de taken waarvoor zij aangeworven en getraind zijn.'

Verhelderende tekst! We vernemen er dus dat: 1. Het Westen zich van 1993 af voorbereidt om meer offensieve oorlogen te gaan voeren onder de codenaam 'vredeshandhaving'. 2. Dat men zich geen zorgen maakt als er onder de bevolking geen consensus bestaat voor dat soort oorlogen: men beschikt immers over huurlingen met een betrouwbare ideologie die niet discuteren!

Rapport van Sir Russel Johnson, WEU-document 1395.

Een (Europese) multinationale onderneming die zwakker is dan haar (Amerikaanse) concurrent is echt niet vredelievender. Zij zal gebruik maken van álle middelen om de sterkste te worden. Wie zich hierover illusies maakt gaat een gevaarlijke weg op.

'Maar', zegt men ons, 'Europa moet zijn onafhankelijkheid tegenover de Amerikanen affirmeren.' Uiteraard, maar hoe? Toch niet door even moorddadig op te treden als zij? Zijn onafhankelijkheid tegenover de Amerikanen tonen kan er toch niet in bestaan een leger op te bouwen dat even afschrikwekkend is? Zich onafhankelijk tonen tegenover de Amerikanen zou kunnen door bijvoorbeeld de barbaarse embargo's zoals tegen Irak en Joegoslavië stop te zetten en te helpen bij het schoonmaken van vervuilde zones. Het zou kunnen door correcte economische relaties uit te bouwen met het Oosten en met de Derde Wereld.

De uitvlucht van de Europese kanonnenproducenten luidt dat we de Amerikanen moeten inhalen omdat 'hun superioriteit nog maar eens schrijnend werd geïllustreerd in Kosovo: onbemande vliegtuigen, technieken om inlichtingen te verzamelen, elektronische stoorzenders, bevoorrading en vuurleiding van precisiewapens vanuit de lucht.'[82]

Zo ontstaat op een geniepige manier een euromilitarisme. Onder het mom van humanitaire acties - waarbij men zorgvuldig verborgen houdt dat de grootmachten het conflict vanuit de coulissen hebben aangewakkerd - maakt men de publieke opinie vertrouwd met de idee dat de enige oplossing die is van het militaire geweld, die van de rijke landen.

Geen geld voor sociale doeleinden, wel voor bewapening

Eén Belg op acht kan zich geen geneeskundige zorgen permitteren. De Belgische regering beweert geen geld te hebben voor een sociale politiek. Maar ze discussiëren wel over de mogelijke aankoop van wapens. Die aankopen zullen - er is geen alternatief - gebeuren ten koste van het sociale luik. Er staan twintig miljoen Europeanen aan de dop, maar men versterkt het leger.

De Nieuwe Wereldorde drijft de gedomineerde landen - Oost-Europa, Rusland, de Derde Wereld - in de armoede en dekt de miserie en haar gevolgen toe met een bommentapijt.

De Europese constructie heeft niet tot doel ons het reizen gemakkelijker te maken, de keuze van de consument te verruimen of oorlogen in Europa te vermijden zoals men ons wel eens wil wijsmaken. Integendeel, wat op het menu staat zijn massale afdankingen in de euro-industrie, industriële delokalisaties naar de veroverde gebieden en een lawine van nieuwe oorlogen en slachtingen om de gebieden onder controle te krijgen die de multinationals 'nodig hebben'.

Links heeft geen alternatief: het moet zich verzetten tegen de verdere opbouw van het militaire apparaat. Links moet meer inzicht verwerven in de gore belangen die de multinationals met deze oorlogen nastreven, het militarisme verwerpen en zich inzetten voor dialoog en solidariteit tussen de volkeren.

Washington tegenover het Euroleger: Verstandshuwelijk gevolgd door een scheiding?

Maar de oprichting van het Europese leger en de groei van de Europese bewapening bereiden ons nog op iets anders voor: een genadeloze handelsoorlog. Met daarbij de reële mogelijkheid dat er op lange termijn een gigantisch militair conflict door ontstaat.

De Amerikanen zijn ontevreden met de oprichting van het Europese leger. Strobbe Talbott, vice-minister van Buitenlandse Zaken van de VS, waarschuwt: 'Wij zijn niet te vinden voor een Europees Defensie en Veiligheidsinitiatief dat

Betalen!

Het ontbreekt niet aan welwillende politici om de enorme honger van de Europese kanonnenproducenten te bevredigen. Ook niet ter linkerzijde. Om de wapenfabrikanten ter wille te zijn zal de staat de militaire uitgaven optrekken. De kleine man - arbeider, werkloze, gepensioneerde, zieke en jongere - is dan eens te meer de financiële sigaar.

Hoe breng je een dergelijke politiek aan de man? Met het argument dat 'de Europese onafhankelijkheid tegenover de VS absoluut moet versterkt worden'.

Zo verklaart het Belgische europarlementslid Claude Desama (PS), op het hoogtepunt van de oorlog in Joegoslavië, koudweg dat 'de cruciale vraag uiteraard is: hoe onafhankelijk staat de Europese defensiepijler ten opzichte van de VS? Het is duidelijk dat die onafhankelijkheid het noodzakelijk maakt nieuwe budgettaire prioriteiten te bepalen. Vandaag is Europa niet in staat een militaire of humanitaire actie te ondernemen zonder de logistiek en de technologie van de Amerikanen. Als wij meer bewegingsvrijheid willen, zullen we budgettaire keuzes moeten maken, geldtransfers dus. De kost gaat nu eenmaal voor de baat.' (*Le Matin*, 4 mei 1999)

Desama verbergt hier twee dingen: 1. Zowel de kosten als de baten verdwijnen in dezelfde goedgevulde zakken. 2. De Europese militaire acties stellen het belang van de kleine man niet voorop maar enkel de belangen van de multinationale ondernemingen die hun controle over strategisch belangrijke gebieden willen opdrijven.

Eveneens in volle oorlog, op 24 mei 1999, verklaart de toenmalige secretaris-generaal van Ecolo, Jacky Morael, iets dergelijks op zijn internetsite: 'Binnenkort zal men de noodzakelijke budgettaire en politieke inspanningen moeten leveren voor de creatie van een veilig Europa.' De vaagheid van het woord 'veiligheid' mag niet verbergen dat het hier uiteindelijk neerkomt op de aankoop van wapens. Een echte veiligheidspolitiek eist geen bijkomende financiële inspanningen maar het afstappen van de imperialistische politiek ten dienste van de multinationals.

eerst in de schoot van de NAVO zou groeien, dan de NAVO zou ontgroeien en zich ten slotte van de NAVO zou afscheiden omdat het eventueel een concurrent van de NAVO zou kunnen worden.'[83]

Toch hebben de VS niet alle kaarten in handen en hun houding is dubbelzinnig. Enerzijds willen zij dat het Westen in de toekomst veel oorlogen voert. Daarvoor hebben ze hun Europese vrienden nodig en dringen zij dus aan op een verhoging van de militaire uitgaven. Anderzijds willen de VS niet dat de Europeanen op eigen houtje handelen.

De NAVO, eens te meer: hetzelfde bed, maar andere dromen. Enerzijds is de NAVO een VS-instrument om Europa te overheersen, anderzijds geeft de NAVO Duitsland de gelegenheid een nieuw militarisme te ontwikkelen waardoor het op termijn een echte rivaal kan worden voor de VS.

Om die contradictie - voorlopig - op te lossen hebben de VS en Europa een compromis gesloten. Men heeft de mogelijkheid geschapen militaire interventies uit te voeren die onder de politieke controle staan van Washington maar die uitgevoerd worden door Europese troepen. Met dat doel voor ogen werd een speciale staf opgericht in Münster (Duitsland). Westerse manoeuvres in Afrika werden van daaruit geleid onder toezicht van Amerikaanse hoofdkwartieren in Florida en Stuttgart.

Compromis: tot hoe lang?

Ed Marek, een VS-expert, geeft het volgende voorbeeld: 'Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland zouden kunnen besluiten tot een gemeenschappelijke militaire actie terwijl de Amerikanen zeggen dat ze er niet aan willen deelnemen. In dat geval zal het politieke apparaat van de NAVO kiezen voor een Europese strijdmacht om de operatie uit te voeren. De NAVO zou dan de nodige commandostructuren opzetten en ze inwerken in een beheers- en luchtvaartcontrolesysteem in België. Dit systeem staat in laatste instantie onder het bevel van een Amerikaanse viersterrengeneraal.'[84]

Dit compromis maakt duidelijk dat de VS de Europeanen regelmatig de les spellen en hun vragen vooral in hun legers te investeren.

Dit compromis zal de basis vormen voor de NAVO-actie van de komende jaren. Wanneer zou dit compromis kunnen springen? Enkel indien Europa op een dag over een bewapeningsindustrie kan beschikken die even machtig is als die van de VS, als Europa er in slaagt zijn legers aaneen te smeden en vooral als de Europese economie zo één is dat zij de Amerikaanse de loef kan afsteken. Dat is het Europese toekomstprogramma. De uitkomst is vandaag nog onzeker, maar als Europa in zijn opzet slaagt, zal het militaire landschap ondersteboven worden gegooid en zal de wereld er ongetwijfeld een stuk gevaarlijker op worden.

Vandaag vormen de grote westerse mogendheden nog één blok tegen de opstandige landen maar op een dag zullen ze het misschien opnieuw tegen elkaar opnemen. In dit systeem waarbij alles - ook de handel in lijken - in het teken staat van de maximale winst van de multinationale ondernemingen is de vrede nooit gegarandeerd.

1. *The Nation*, 19 juni 1999.
2. *New York Times*, 28 maart 1999.
3. *Le Soir*, 17 juni 1999.
4. *Washington Post Weekly*, 14 juli 1997.
5. 'Mediterranean Security after the Cold War', *Mediterranean Quarterly*, lente 1997, p.29.
6. 'The next stage of NATO-Russian relations', in *NATO after enlargement*, US Army War College, september 1998, p.99.
7. *NCN*, 22 november 1997, *Solidarité Internationale* (België), mei 1999.
8. *Le Matin* (Zwitserland), 28 maart 1999.
9. L'expansion de l'OTAN vers l'Est, *Internet*, 12 december 1999.
10. *The Guardian* (Canada), 6 mei 1998.
11. Glen Howard, *NATO and the Caucasus, The Caspian Axis*, US Army War College, Washington, 1998, p.162.
12. Idem, p.151-152.

Belgisch defensiebudget verhoogt

Een ander goed nieuws is dat het Belgische defensiebudget voor het jaar 2000 met 3% toeneemt. 1,8 miljard Belgische frank gecamoufleerd als 'indexaanpassingen' en 1,4 miljard Belgische frank gecamoufleerd als 'een enveloppe voor humanitaire operaties'. Voor het eerst in de geschiedenis overstijgt het defensiebudget 100 Miljard Belgische frank.
En dat is nog maar een begin (2000 is een verkiezingsjaar). Het leger eist immers 110 miljard Belgische frank voor de aankoop van nieuwe gevechtsvliegtuigen... ook al zitten de Groenen in de regering.
Van zodra deze plannen bekend werden, hebben twee pacifistische organisaties - *Vrede* en *Forum voor Vredesactie* - zich terecht geërgerd: 'Het gaat hier om de grootste verhoging van het decennium: 3,2 miljard. De Belgische regering schaart zich achter het catastrofale militaire interventionisme van het nieuwe strategische NAVO-concept.
Militaire interventies hebben nog nooit tot de oplossing van een conflict geleid, wel integendeel. Meestal is er een verborgen agenda. Het oprichten van een hoog technologisch leger draagt niet bij tot het wegwerken van economische achterstand of ongelijkheden. Daarvoor moet een verantwoorde en eerlijke commerciële politiek worden gevoerd die afrekent met de onrechtvaardige mechanismen van de markt.'

Communiqué van 14 oktober 1999

13. Idem, p.156.
14. *Nikkei Weekly*, 17 mei 1999.
15. Michel Collon, *Bluſpoker*, EPO, Antwerpen, 2000, p.126.
16. Rosemary Forsythe, *The Politics of Oil in the Caucasus and Central Asia*, Adelphi, Oxford, 1997, p.61.
17. *Nato after Enlargement*, p.106-107.
18. Idem, p.174.
19. *Washington Times*, 9 januari 1998.
20. *Bulletin van de Generale Bank*, juni 1999.
21. *Nato after Enlargement*, p.198.
22. *Reuters*, 1 februari 1998.
23. *La Repubblica*, 17 mei 1999.
24. *Nato after Enlargement*, p.231.
25. *Corriere Economica*, 14 december 1998.
26. Sergio Cararo, *Cecenia: Nuova guerra del petrolio*, (onuitgegeven), Rome, 1999.
27. *The McKinsey Quarterly*, 1999, nr.2.
28. *Central Asia: Conflict, Resolution and Change*, Roald Sagdeev & Susan Eisenhower, 1995, Centre for Post-Soviet Studies. *Chechenya: one year of war*, Pax Christi International, december 1995. Ludo Martens, 'La Guerre en Tchétchénie', *Etudes Marxistes*, september 1996, p.112.
29. *Chechenya: one year of war*, Pax Christi International, december 1995, p.45.
30. Idem, p.46.
31. *The Financial Times*, 31 december 1995, p.7.
32. *Le Monde*, 4 april 1996, p.6.
33. *Moskovski Noviosti*, 24 maart 1996.
34. Interventie van Paul Goble, communicatiedirecteur, voor de commissie voor internationale betrekkingen van de VS-senaat, Washington, 4 november 1999.
35. Michel Collon, *Bluſpoker*, p.181.
36. Teletekst *ARD-ZDF*, 21 december 1999.
37. *Agence France Presse*, 20 november 1999.
38. *Newsline*, 8 oktober 1999.
39. *Etudes Marxistes*, september 1996.
40. *Nato after Enlargement*, p.100.
41. *New York Times*, 21 oktober 1997.
42. *Nato after Enlargement*, p.97.
43. Idem, p.151.
44. *Christian Science Monitor*, 18 augustus 1999.
45. *De Standaard*, 30 november 1999.
46. *Reuters*, 8 mei 1999.
48. *De Standaard*, 30 november 1999.
49. *People's Daily*, Beijing, 28 mei 1999.
50. *Far Eastern Economic Review*, 1 juli 1999.
51. Idem.
52. *Beijing Information*, 24 mei 1999, p.4.
53. *Los Angeles Times*, 21 februari 1999.
54. Political Report on Steering Committee, juli 1999.
55. *International Herald Tribune*, 28 januari 2000.
56. *Christian Science Monitor*, 18 augustus 1999.
57. *Foreign Affairs* (VS), November 1998, p.58.
58. *Quotidien de l'Armée de Libération* (China), 3 juni 1999.
59. *Solidair*, 14 oktober 1998.
60. *Financial Times*, 10 oktober 1998, p.7.
61. *Eleftherotypia* (Griekenland), 29 april 1999.
62. *Solidair*, 10 juni 1998.
63. *Nouvel Observateur*, 3 april 1999.
64. *Beijing Information*, 26 april 1999.
65. *De Standaard*, 17 april 1999.
66. *Al Ahram Weekly*, 24 juni 1999.
67. *Le Temps* (Zwitserland), 31 maart 1999.
68. Ludwig von Mises Intstitute, Alabama, 28 mei 1999.
69. Clinton Remarks on US Foreign Policy, 26 februari 1999.
70. Idem.
71. *Covert Action* (VS), winter 1999, p.20.
72. *Le Soir*, 29 januari 1999.
73. Idem, 20 januari 1999.
74. *Le Monde*, 20 december 1998.
75. *Marxistische Studies*, april-juni 1999, p.71, 76, 80-82.
76. *Frankfurter Allgemeine*, 13 november 1999.
77. *Marxistische Studies*, april-juni 1999, p.85.
78. *Bulletin de Groupe pour une Suisse sans Armée*, november 1999, p.19.
79. *Marxistische Studies*, april-juni 1999, p.90.
80. *Le Soir*, 1 december 1999.
81. Idem.
82. Idem.
83. *National Post*, 12 oktober 1999.
84. *NCN*, 29 januari 2000.

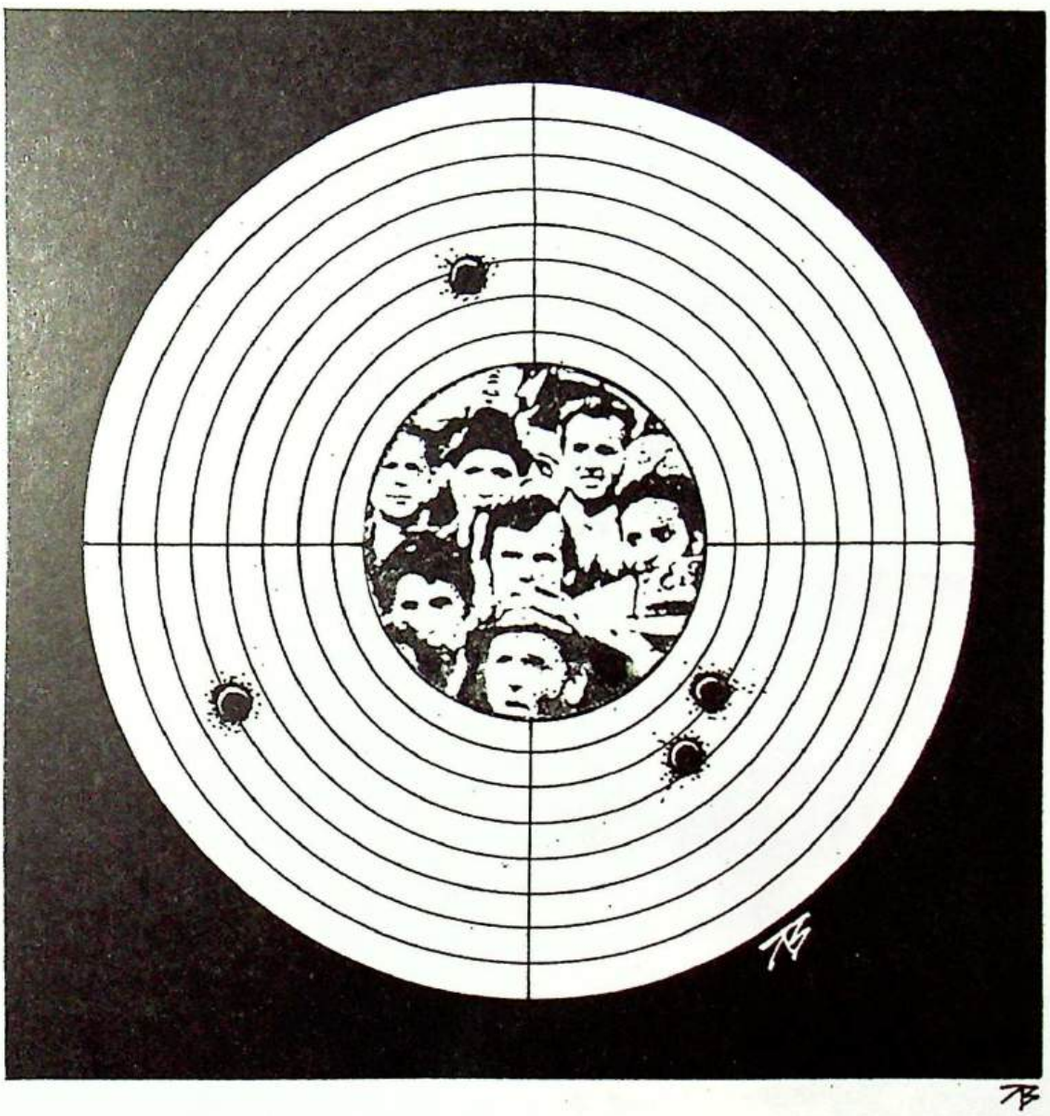

23. Was de NAVO-oorlog wel zo netjes?

Beelden van lijden

Vijftien Belgen (dokters, kunstenaars, jongeren, syndicalisten) trokken van 18 tot 23 mei 1999 naar Joegoslavië. Doelstellingen van hun vredesreis waren: een persoonlijke confrontatie aangaan met de realiteit van de NAVO-oorlog, gesprekken voeren met de plaatselijke bevolking en getuigenis afleggen bij hun terugkeer.
De illustraties op de volgende bladzijden komen uit de video: 'Onder de bommen van de NAVO. 15 Belgen in Joegoslavië.' Deze video van 45 minuten uit 1999 kan worden besteld in het Frans, Nederlands, Spaans of Duits bij Regards Croisés, Lambert Crickxstraat 30, 1070 Brussel. E-mail: regardscroisés@glo.be

Een verpleegster in het hospitaal van Nis die een been verloor nadat ze geraakt werd door een fragmentatiebom van de NAVO:
'Ik was net in het hospitaal aangekomen om te gaan werken. Ik was die dag niet van dienst maar ik had vernomen dat de bombardementen veel gewonden hadden gemaakt op de markt.
Toen hoorde ik plots een ontploffing. Ik wist niet waar ik me moest verbergen. Ik trok onwillekeurig aan mijn broekspijp en zag dat ik een been kwijt was. Er waren veel gewonden. Het was verschrikkelijk.'

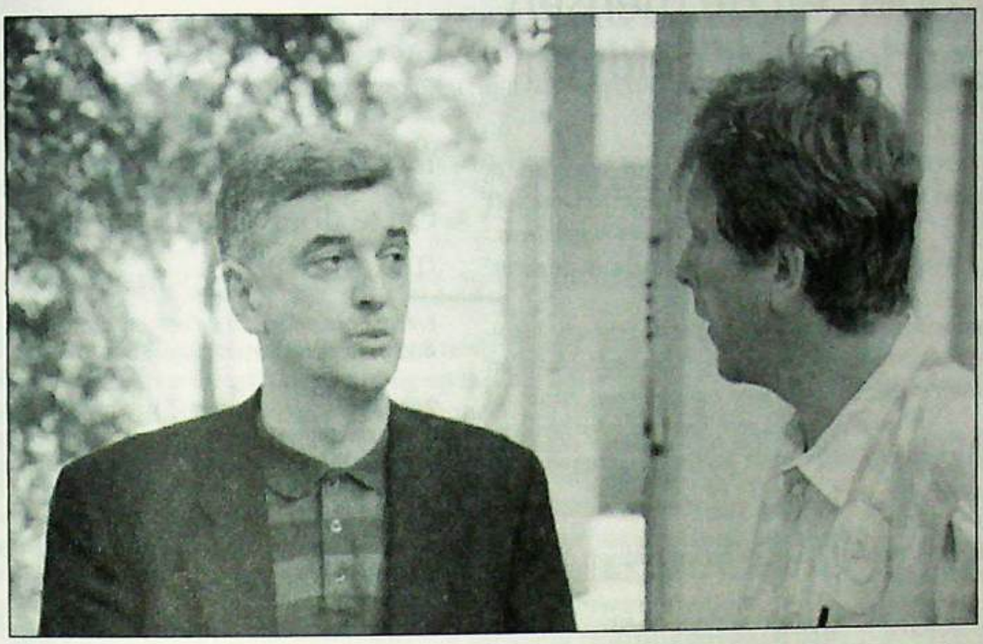

De onderdirecteur van het hospitaal van Nis legt uit aan de Belgische dokter Geert Van Moorter (rechts):
'De NAVO-bom viel net in het midden van het grote Rode Kruis op het dak van een van onze gebouwen.

De NAVO heeft ook grafietbommen gebruikt. Dagenlang waren onze scanners onbruikbaar. Zonder scanner konden we geen chirurgische ingrepen doen.
We zaten ook zonder water, een ramp voor een hospitaal.'

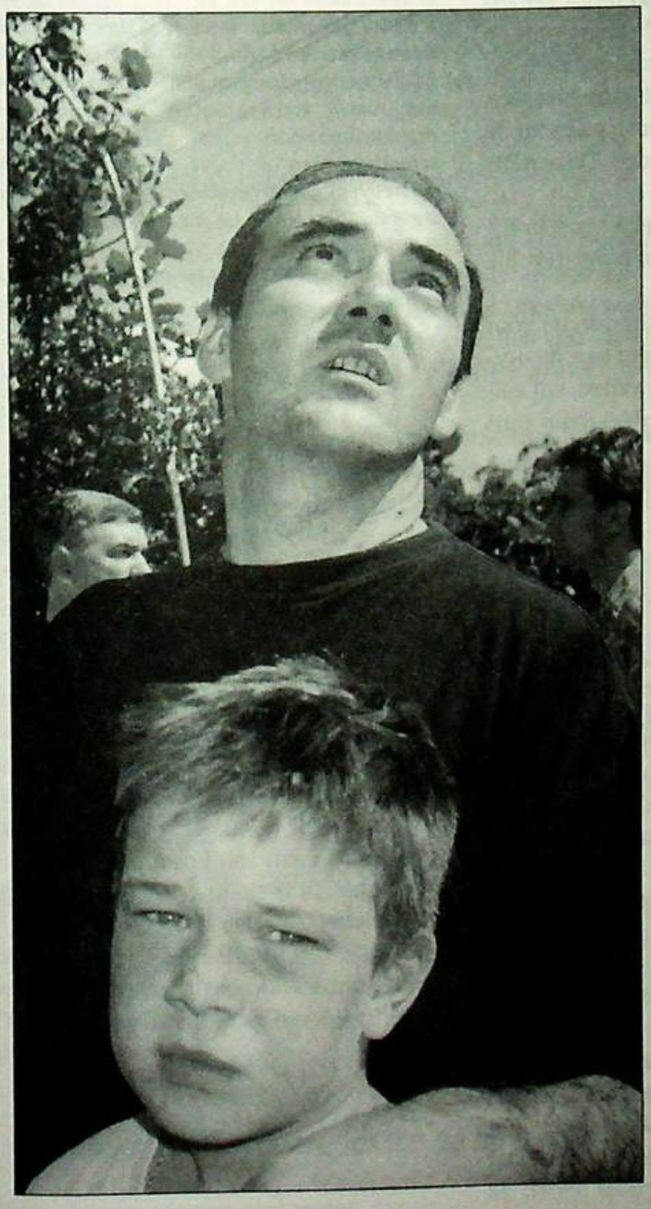

Bojan Djordjevic, inwoner van Nis:

'Even voor de middag hoorden we de sirenes. Bijna onmiddellijk daarna hingen de vliegtuigen boven ons hoofd. Iedereen probeerde de kelder in te vluchten. Ik moest door de tuin om er te geraken. Ik riep naar mijn zoon dat hij moest rennen, hij heeft het gehaald.

Maar mijn vader en ik waren nog in de tuin toen de eerste bom de straat deed daveren. Een tweede explosie volgde. Er viel ook een bom in de tuin. Ik dook weg achter een laag muurtje. Voor mijn vader was het te laat. Ik ben naar het huis teruggeslopen en hoorde nog wel zeven andere opeenvolgende kleinere explosies.

Het belangrijkste voor mij was te weten of mijn zoon in veiligheid was. Toen ik het huis opnieuw verliet, zag ik mijn vader op de grond liggen. Ik wist meteen dat hij dood was. Ook mijn schoonbroer en de hond waren dood. Een stuk van het huis was uitgebrand.
Gelukkig bevonden mijn twee kleinkinderen (2 en 3,5 jaar) zich op dat ogenblik toevallig in de schuilkelder. Gewoonlijk spelen ze precies op de plaats waar de bom viel.

In de wijk kwam ook een zwangere vrouw om het leven. Heel wat mensen moesten een amputatie ondergaan.
Ook Albanezen zijn het slachtoffer van de NAVO-bombardementen, zeggen onze vrienden uit Pristina.'

De oorlog is 'proper' en de mensen mogen het tegendeel niet geloven

'De NAVO voert geen oorlog tegen Joegoslavië of tegen het Servische volk. Met het Joegoslavische volk hebben wij geen enkel probleem.'
Javier Solana, secretaris-generaal van de NAVO[1]

'Misschien moeten wij de bombardementen doen voelen door de Servische bevolking zélf pijn te doen. Door hen verliezen te doen aanvaarden. Door hun leefcomfort te verminderen (...) De grootste ramp is niet dat er iemand zou sneuvelen, maar dat de NAVO-operaties geen succes zouden kennen.'
Vice-admiraal Herteleer, Chef van de Belgische Generale Staf[2]

Wie moeten we geloven? Solana of Herteleer? Enkel de feiten kunnen daar uitsluitsel over geven.

Tweeduizend Joegoslavische burgers werden gedood door de NAVO. Vijfduizend werden gekwetst, tweeduizend zullen voor de rest van hun leven gehandicapt zijn. Miljoenen kinderen werden getraumatiseerd door de angst voor de bombardementen. De NAVO heeft de economie en de levensomstandigheden in Joegoslavië vernietigd. Honderdduizenden tonnen giftige producten kwamen in de grond, het water, de atmosfeer terecht: een ecologische ramp waarvan de precieze gevolgen slechts over enkele jaren duidelijk zullen worden. De experts voorzien een enorme toename van het aantal kankergevallen.

Tot zover de feiten. Het schandelijke programma dat Herteleer beschrijft, werd gerealiseerd. Het Joegoslavische volk en zijn economie waren wel degelijk het doelwit van de NAVO.

De mooie woorden van Solana waren enkel bedoeld als zoethoudertje voor de westerse publieke opinie. Het is een klassieke zin bij het begin van de oorlog: hij zal kort zijn en proper. Er zullen geen burgerslachtoffers vallen, wij willen het volk helpen zich te bevrijden van zijn leiders, enz... Herlees maar eens wat de media schreven tijdens de eerste dagen van de oorlog in Vietnam, in de Golf en bij vele andere conflicten: je zal dezelfde liefdesverklaringen, dezelfde mooie beloftes tegenkomen.

'Wij zullen slopen, vernielen, verwoesten, beschadigen en tenslotte uitschakelen...'

Generaal Wesley Clark, opperbevelhebber van de NAVO-strijdkrachten, is heel wat eerlijker dan Solana. Hij geeft van bij het begin het ware objectief vrij: 'Wij zullen slopen, vernielen, verwoesten, beschadigen en tenslotte de basisinfrastructuur uitschakelen.'[3] Natuurlijk wikkelt Clark die boodschap in een geschenkverpakking. Hij zegt niet: 'Joegoslavië vernietigen' maar: 'de essentiële infrastructuur uitschakelen van Milosevics oorlogsmachine'. Dat komt precies op hetzelfde neer omdat hij alle belangrijke fabrieken vernietigt evenals de elektriciteits- en watervoorzieningen. Kortom, alle basisvoorzieningen van een volk. De NAVO wil van Joegoslavië het armste land van Europa maken om duidelijk te maken wat het lot is van zij die de Nieuwe Wereldorde nog in vraag durven te stellen.

Het Joegoslavische volk werd wel degelijk geviseerd. De strategen van de NAVO wisten maar al te goed dat het niet enkel om Milosevic ging. Zij wisten dat niemand in het land Kosovo wilde afstaan, dat niemand akkoord ging met de installatie van NAVO-troepen. Het was dus het volk dat moest plooien. Dat wordt overigens bevestigd door de Amerikaanse generaal Michael Short: 'Ik denk dat als er geen elektriciteit meer is voor de koelkasten en geen gas voor

Een Spaanse NAVO-piloot: Onze doelwitten waren niet militair

Even na het einde van de bombardementen verklaarde de Spaanse piloot Adolfo Luis Martin:

'Niet alle, maar de meeste van mijn teamgenoten zijn tegen de oorlog in het algemeen en tegen deze barbaarse oorlog in het bijzonder. Verschillende keren heeft onze kolonel geprotesteerd tegen de doelwitten die door de NAVO werden uitgekozen omdat het geen militaire doelwitten waren. Zijn commando werd hem ontnomen.
De regeringsleider, de minister van Buitenlandse Zaken en van Defensie liegen op een schandelijke manier telkens ze de mond opendoen over deze oorlog.
Zij vernietigen Joegoslavië, bombarderen het met nieuw wapentuig: gifgas, landmijnen, uraniumbommen, napalm. Ze gooien steriliserende stoffen uit en vergiftigen de oogsten op het veld. De Amerikanen begaan de grootste misdaden tegen de menselijkheid.'

Articulo 20 (Spanje), 14 juni 1999.

het fornuis, als men niet meer kan gaan werken omdat de fabriek er niet meer is en als men zich de hele tijd moet afvragen waar de volgende bom zal vallen, dat er dan een moment komt waarop men zegt: het moet nu maar eens gedaan zijn met die regering in Belgrado.'[4]

Dit illustreert duidelijk dat het er niet om ging de Albanezen in Kosovo te beschermen, maar om het omverwerpen van een vervelende regering.

Waar de mythe van de 'propere oorlog' toe dient

Ook de oorlog tegen Irak (1991) werd reeds als een 'propere' oorlog voorgesteld. Generaals en media liepen hoog op met de 'chirurgische' bombardementen. Zij sloofden zich uit beelden te vermijden die het tegendeel bewezen. Als het onmogelijk bleek ze weg te moffelen, sprak men van 'missers', een misleidende term die de feiten moest minimaliseren en vergoelijken.

De voormalige Amerikaanse minister Ramsey Clark werd met zorg gecensureerd, evenals een beroemde VS-cameraman die uit Bagdad terugkwam met beelden van burgerslachtoffers en hun lijden. Resultaat? Alle tv-stations zegden hun afspraken af en geen van hen toonde de ongewenste beelden.

Hoe valt deze censuur te verklaren? Het antwoord werd lang geleden al gegeven door Lloyd George, Brits minister van Oorlog in 1914-'18: 'Indien de mensen wisten wat er écht gebeurt, zou de oorlog morgen al gedaan zijn. Uiteraard weten ze het niet en ze mogen het ook niet weten.'

De verboden wapens van de NAVO

Vandaag mogen de mensen niet weten dat de NAVO wapens gebruikt die door de oorlogsconventies verboden zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de fragmentatiebommen. Het publiek mag de technische term wel kennen van horen zeggen, maar het mag zich niet kunnen voorstellen wat deze tuigen in werkelijkheid aanrichten, het mag de onbeschrijfelijke gruwel niet in hart en nieren aanvoelen.

Stel je een moederbom voor die op enkele honderden meter van de grond openbreekt en meer dan tweehonderd explosieve tennisballen vrijmaakt die zich over een grote oppervlakte verspreiden. Deze bommetjes versplinteren op de grond in alle richtingen en zaaien dood en verderf met honderden rondvliegende kogeltjes. Bovendien zijn er telkens een aantal die niet exploderen en geduldig liggen te wachten op het kind dat later in al zijn onschuld in de tuin speelt.

Fragmentatiebommen richten relatief weinig schade aan gebouwen aan, maar ze zijn verwoestend voor de mensen. Dit wapen, verboden door de conventie van Geneve, werd talloze keren door de NAVO ingezet boven bewoonde zones. Dat gebeurde ondermeer op 7 mei 1999 rond het middaguur op het marktplein van Nis. Dertien mensen werden gedood. Onder hen Ljiljana Spasic, een vrouw van 26. Zij was zeven maanden zwanger.

Enkele minuten later sloeg een andere fragmentatiebom in boven het stedelijk hospitaal en maakte er vele doden.

George Kenney, een verontwaardigde ex-verantwoordelijke van het VS-departement van Buitenlandse Zaken, zei: 'Als je fragmentatiebommen uitwerpt boven dichtbevolkte zones, kan je niet van accidentele doden spreken. Dan bombardeer je met het specifieke doel te terroriseren.'[5] De NAVO als terroristische organisatie...

De NAVO bombardeert dokters en hulpverleners

Westerlingen mogen niet weten dat de NAVO opzettelijk dokters en hulpverleners heeft gedood of gekwetst. Toch was het een veelgebruikte methode. Een

Kindertrauma's

'Voor Igor (9 jaar) is de oorlog een tijd waarin de mensen in schuilkelders slapen om zich tegen de bommen te beschermen, een tijd waarin ze voortdurend naar het nieuws luisteren. Vrede is als hij naar de televisie kan kijken en in zijn pyjama in bed kan slapen.

Stefan (11 jaar) zei dat hij, na drie maanden NAVO-bombardementen geleerd had zich nooit meer te ontspannen omdat hij op alles moest voorbereid zijn. "Ik heb geleerd wat angst is."

Volgens een studie van het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF) zijn de Joegoslavische kinderen zwaar getraumatiseerd door de dood en de vernieling die de bommen zaaiden, door het geluid van de sirenes voor het luchtalarm, door de vliegtuigen en de ontploffingen en door de nachten die ze in de schuilkelders moesten doorbrengen.

De studie toont aan dat de luchtraids een hoog niveau van angst, verwarring, depressie, wanhoop en apathie hebben veroorzaakt zowel bij de kinderen als bij hun ouders en dat ze de toekomst met diepe angst tegemoet zien.

"De toekomst, dat is geen benzine en geen elektriciteit", zei de kleine Nevena (5 jaar). Andere kinderen zegden dat ze er niet willen aan denken.

Psychologen hebben deze studie uitgevoerd in Belgrado en Subotica, na elf weken luchtoorlog.

Bijna de helft van de kinderen verklaarde dat ze een hekel hadden aan de schuilkelders omdat ze vuil waren, slecht roken en omdat ze schrik hadden dat ze zouden instorten en hen zouden begraven.'

Lijlana Cvekic, *Reuters*, 5 september 1999

eerste bombardement werd tien tot vijftien minuten later gevolgd door een tweede op dezelfde plaats. Stel je de wanhoop van de gekwetsten voor tussen de restanten van hun gebombardeerde huizen, stel je de angst voor van hun verwanten die toesnellen om te helpen in de hoop dat er spoedig ook andere hulpverleners opdagen...

Uitgerekend op dat ogenblik komen de vliegtuigen terug en slaan ze een tweede keer toe op precies dezelfde plaats. Zo zijn ze er zeker van dat ze dokters en hulpverleners uitschakelen.

Is deze systematische methode van de NAVO - zonder voorgaande in de oorlogsgeschiedenis - geen vorm van terrorisme? Toch mogen de westerlingen niet weten dat onze 'beschaafde' generaals alle records inzake gluiperigheid hebben gebroken.

Een economie vernietigen

De NAVO bombardeerde zogenaamd militaire objectieven, maar in feite spitste het bondgenootschap zich toe op het vernietigen van een economie die haar zelfstandigheid wilde bewaren. Honderdduizenden Joegoslaviërs hebben op die manier hun werk en hun bestaansmiddelen verloren.

Veertig vitale bruggen vernield, het gros van de industrie (chemie, metaal, olie), de grote fabrieken van Jugopetrol (50.000 werknemers) en Zastava (36.000 jobs), een groot aantal bedrijven (tabak, medicijnen, textiel, schoenen, elektronica, enz.), het merendeel van de radio- en tv-zenders, spoorwegdepots, luchthavens, energiecentrales, haveninfrastructuur... Op die manier het werk en de bestaansmiddelen van miljoenen mensen vernietigen, is dat de politiek van zogenaamd beschaafde staten aan de vooravond van de 21ste eeuw?

In mei 1999, tijdens de oorlog, bezochten we in Kragujevac de autofabriek van Zastava die door NAVO-bommen was vernietigd. Voor de oorlog produceerde dit bedrijf 260.000 auto's en 10.000 vrachtwagens per jaar. De Zastava, een auto gebouwd onder Fiat-licentie, was erg populair en betaalbaar. Wat de vrachtwagens betreft, gaat het duidelijk om een vitale slag voor de economie van het hele land.

De fabriek exploiteerde ook een immense smederij die werktuigen produceerde. De thermische centrale van het bedrijf stond tevens in voor de verwarming van duizenden appartementen, van hospitalen en scholen. De fabriek was dus niet alleen van belang voor de nationale economie.

Van zodra de bombardementen begonnen, besloten de arbeiders hun fabriek te beschermen door hun aanwezigheid. Alle ambassades van alle NAVO-landen waren ervan verwittigd dat het personeel dag en nacht aanwezig zou zijn in de ateliers.

Dat heeft de NAVO niet belet om op 9 april zes raketten op de fabriek af te vuren. Drie dagen later verwondde een nieuwe aanval 36 arbeiders. De ateliers, de smidse, de thermische centrale en het informaticacentrum lagen in puin en verdere productie was uitgesloten.

Een autofabriek en een sigarettenfabriek, militaire doelwitten?

Zoals bij alle andere vernielingen hielden de woordvoerders van de NAVO vol dat het telkens om militaire doelwitten ging. Als de media een beetje meer hadden aangedrongen, zou de NAVO-propaganda zich belachelijk hebben gemaakt: de sigarettenfabriek Din, een militair objectief? Maar de media drongen niet aan. Jamie Shea en Javier Solana mochten de publieke opinie hier verder voorliegen en de bedrijven dáár verder vernietigen.

Naarmate de oorlog vorderde, lekte her en der toch een deel van de waarheid uit, al was het zwakjes en telkens op kolommen die de grote massa ontgingen.

'Hoewel de woordvoerders van de NAVO het ontkennen', schrijft de *International Herald Tribune*, 'denken de militaire experts dat de NAVO hoopt de bin-

Te consulteren:

Nato crimes in Yugoslavia, Documentary Evidence, 2 delen (mei en juli 1999). Dit 'witboek', gepubliceerd in Belgrado, bevat een duizendtal ontstellende bladzijden.
Enkel feiten, sober weergegeven, zelfs droogjes. Processen-verbaal van sterfgevallen, getuigenissen van overlevenden, lijkschouwingen van wetsdokters. En foto's, ondraaglijke beelden, waar moed voor nodig is om ze te bekijken maar die getoond moeten worden aan wie dan ook die twijfelt aan de NAVO-misdaden. Geen enkel medium nam immers de moeite er enige aandacht aan te besteden.

nenlandse oppositie tegen president Milosevic te versterken door gebruik te maken van luchtaanvallen om de Servische economie te verzwakken. "Het is evident dat de doelwitten van de NAVO een economische dimensie hebben, vandaar dat jullie doelwitten als een autofabriek en de stadsverwarming kunnen omschrijven als gerechtvaardigde objectieven", zegt ons een Britse strateeg die vroeg anoniem te blijven omdat hij banden heeft met de regering.'

Ook Sonnenfeldt, een expert van het Amerikaanse Brookings Instituut zegt: 'De NAVO-strategie omvat (en ik wens dit te onderstrepen) een buitengewoon belangrijk economisch element, namelijk het langetermijneffect van de vernietiging. Het naoorlogse Servië zal de burgerlijke infrastructuur volledig moeten heropbouwen. De economische zwakte van Servië zou zo belangrijke kansen kunnen scheppen voor de westerse landen. Maar de buitenlandse investeringen die cruciaal zouden kunnen zijn voor de toekomstige groei van Servië lijken te zullen wegblijven als Milosevic erin slaagt de macht te behouden na de regeling van de Kosovo-kwestie.'[6] De vernietiging van de Joegoslavische economie was dus opzettelijk. Ze had twee objectieven: 1. De bevolking demoraliseren en ze tot capitulatie dwingen. 2. De baan ruimen voor westerse bedrijven die een begerig oogje werpen op Servië.

De Achillespees

De leugen over een 'propere oorlog' speelt telkens een sleutelrol als men hem wil doen aanvaarden door de publieke opinie. De kracht van die leugen, van die eindeloze herhaling, lijkt wel onbeperkt.

Toch heeft een dergelijke propaganda ook zijn zwakke kanten: hij kan noch totaal slagen, noch eindeloos duren. Als de tegenstander weerstand biedt en de oorlog aansleept, zullen er tussen de grootmachten uiteindelijk meningsverschillen ontstaan over de aanpak en ontstaan er 'lekken'.

Uiteindelijk zullen enkele eerlijke journalisten er in slagen een deel van de waarheid te onthullen. De publieke opinie is gevoelig voor het opgelegde lijden en de opiniepeilingen evolueren dan ook. In de meeste Europese landen slaat de balans, vanaf eind mei 1999, over naar de kant van de oorlogstegenstanders.

Dat is dus de Achillespees van de propaganda. Het is moeilijk om de mythe van de propere oorlog eindeloos te rekken. Vandaar het belang van de verspreiding van afwijkende informatie uit de eerste hand naar eerlijke journalisten.

1. *De Morgen*, 26 maart 1999.
2. *De Standaard*, 17 april 1999.
3. Verklaring van 24 maart, geciteerd in Michael Parenti, *Jougoslav sojourn*, onuitgegeven, november 1999.
4. *El Pais*, 14 mei 1999.
5. Geciteerd in Michael Parenti, *Yougoslav sojourn*, onuitgegeven, november 1999.
6. *International Herald Tribune*, 26 mei 1999.

De theorie van de 'missers'

'Wat de missers betreft, daar hadden wij een erg efficiënte tactiek voor uitgewerkt. Meestal kenden we de precieze oorzaken en gevolgen van die fouten. Maar om de publieke opinie in slaap te wiegen zegden we dat we een onderzoek zouden voeren, dat er verschillende hypotheses waren. De waarheid brachten we pas een tweetal weken later aan het licht op een ogenblik dat niemand nog geïnteresseerd was. De publieke opinie kan je bewerken, net als de rest.'
Een NAVO-verantwoordelijke (na de oorlog)[1]

'Om de publieke opinie in slaap te wiegen!' Alweer een cynische toegeving die we zorgvuldig moeten opslaan om ze onder de neus te kunnen wrijven van journalisten die ons bij de volgende oorlog nog maar eens de fabel van de 'propere oorlog' willen voorschotelen.

En met welke methodes bewerkt men de publieke opinie? De methodes die we beschreven in ons boek *Attention, médias!* uit 1992 (p.115). We citeerden er o.m. de Amerikaanse kolonel Henderson: 'Hoe omgaan met slecht nieuws? Er zijn drie basismethodes. 1. De toegang tot dergelijke informatie versmallen. 2. Het feit voorstellen als een geïsoleerd incident dat te verklaren is door de oorlogsverwarring. 3. Door het pas na een aantal dagen of weken en na een gecontroleerde filtering vrij te geven zodat een belangrijk negatief impact vermeden wordt.' De drie geciteerde methodes werden systematisch toegepast tijdens de oorlog tegen Joegoslavië.

Hoe men omging met slecht nieuws

Gedurende de oorlog regende het eens te meer talloze 'missers' in de media. De Chinese Ambassade werd getroffen door een bom van het JDAM-type (Joint Direct Attack Munition, een systeem waarbij in de staart van conventionele bommen een intern navigatiesysteem is aangebracht. Het is de meest precieze bom waarover de VS-strijdkrachten vandaag beschikken, nvdr). Foutje, 'misser'. Een hospitaal in Belgrado gebombardeerd? Uiteraard een 'misser', al werden er in totaal 147 klinieken en verzorgingscentra vernietigd of beschadigd. Een trein die met passagiers en al de lucht in gaat? Telkens weer een 'misser'.

Die term 'misser' suggereert dat het om een fout gaat, een uitzondering. Vanaf hoeveel keer zijn missers geen toeval meer maar een systeem? Tweeduizend doden, vijfduizend gekwetsten, zijn dat nog 'missers', 'uitzonderingen'? Gaat het hier niet om de exacte uitvoering van het vooropgestelde doel van vice-admiraal Herteleer: 'de Servische bevolking pijn doen'?

Om de vergoelijkende term 'misser' te kunnen blijven gebruiken, moet men soms zijn toevlucht nemen tot superdrogredenen. Als de NAVO bijvoorbeeld op 14 april tot drie maal toe een colonne van duizend Albanese vluchtelingen aanvalt en er daarbij 73 doden vallen, en als die gruwelijke beelden de publieke opinie negatief dreigen te beïnvloeden, neemt de officiële informatie haar toevlucht tot de drie stappen van Henderson. Eerst 'wacht men verdere informatie af', daarna 'voert men een onderzoek omdat er verschillende hypotheses bestaan' en tegelijkertijd beschuldigt men de... Serviërs van het bombardement. Men laat zelfs Albanese vluchtelingen opdraven die dat bevestigen (wat te denken geeft over de geloofwaardigheid van sommige getuigenissen die 'onder begeleiding' worden afgelegd). Het houdt wel geen steek, maar je wint er de nodige tijd mee om de publieke verontwaardiging te neutraliseren.

Uiteindelijk geeft de NAVO enkele dagen later de fout toe. Alsof ze dat niet van bij het begin wisten! Tegelijkertijd lanceren ze echter een nieuwe verklaring voor de 'misser' om de verwarring bij het publiek te vergroten: de piloot zou gedacht hebben dat het om een groot konvooi van het Joegoslavische leger ging. Hoe absurd! Zou het Joegoslavische leger zo idioot zijn geweest een der-

gelijk doelwit voor te schotelen terwijl ze wisten dat de NAVO de regio onophoudelijk bombardeerde? Iedereen weet dat het Joegoslavische leger zich had 'ingegraven'.

Erger nog: zelfs als men ervan uitgaat dat de piloten zich bij de eerste beschieting vergisten, hoe verklaar je dan dat het konvooi tot... achtmaal toe werd bestookt! Dit soort zaken worden uiteraard niet aan de neus van Jan Publiek gehangen. Het allerbelangrijkste is echter dat men verzwijgt dat de piloot aanvankelijk weigerde om die 'misser' te begaan (zie p.424).

In deze hele affaire wordt - tot vandaag - het essentiële feit verborgen dat deze vluchtelingen niet werden gebombardeerd omdat ze Kosovo verlieten, maar omdat ze... terugkeerden! Hun konvooi volgde de weg Djakovica-Prizren in omgekeerde richting. De NAVO heeft de colonne gebombardeerd omdat het bondgenootschap een Kosovo nodig had waaruit alle Albanezen waren weggevlucht. De stelling dat de tussenkomst er was gekomen om de 'etnische zuiveringen' stop te zetten moest ten allen prijze worden aangehouden.

Overigens werden ook andere vluchtelingen die naar Kosovo terugkeerden door de NAVO aangevallen. Dat gebeurde in Korisa op 13 mei. Er vielen 48 doden. Ook ditmaal gaf de NAVO verschillende versies van de feiten om tijd te winnen.

Een andere flagrante bedriegerij. Op 12 april bestookt de NAVO een trein die in de buurt van Grdelica (Kosovo) een brug oprijdt. Er vallen twintig doden, waaronder een jongentje van zes. Overal vindt men verschrikkelijk verhakkelde lijken terug. De horrorbeelden shockeren de publieke opinie. De alliantie wil zich vrijpleiten en vertoont videobeelden die vanuit het vliegtuig werden opgenomen. De piloot zou pas nadat het schot was afgevuurd hebben gemerkt dat een trein met grote snelheid naderde. Reed de trein te snel? Hoe verklaar je dan dat het tweede NAVO-vliegtuig ook toesloeg, toen de trein al stilstond? En dat het eerste vliegtuig terugkeerde om nogmaals twee raketten af te vuren? Wat een prietpraat! Negen maanden later brengt een Duitse krant uit dat de NAVO geknoeid had met het beeldmateriaal. De journalisten kregen de film te zien aan een snelheid die driemaal hoger lag dan de werkelijkheid. Daardoor kreeg de trein een snelheid van 300km/u.[2] Uitleg van de NAVO? 'Een spijtige technische fout bij het afspelen van een videoband.'

Bij het afspelen van één videoband? Neen, bij het afspelen van drie videobanden. Gaat het hier misschien om een bijzonder gecompliceerde technologie? Helemaal niet. Informaticaprogramma's om beelden te versnellen of te vertragen zijn bijzonder goedkoop en de gemiddelde videoamateur kan ze probleemloos hanteren. Eens te meer voert de NAVO het nummertje van de 'knullige technici' op.

Uit deze zaak kunnen we drie duidelijke lessen trekken: 1. De NAVO liegt er maar op los. 2. Als de alliantie op grove leugens wordt betrapt, stelt ze de journalisten geen middelen ter beschikking om de informatie te controleren, maar zet ze nieuwe dwaalpistes uit. 3. De NAVO maakt zich geen zorgen om burgerlevens.

Deze drie lessen houden we best in het achterhoofd met het oog op de volgende oorlogen. Ze zullen ons helpen geen medeplichtigen te worden.

Wanner lezen we eens in een grote krant of een belangrijk tijdschrift een analyse over de strategie van de systematische desinformatie die de NAVO toepast? De beshuldigingen die wij de NAVO toeroepen in dit hoofdstuk zijn bijzonder zwaar.

Wij dagen Javier Solana en Jamie Shea uit om een publiek debat met ons aan te gaan over deze oorlog. Waar en wanneer ze maar willen. Als zij het tegendeel kunnen bewijzen van wat wij vertellen zullen wij dat in het openbaar rechtzetten en publiceren. Willen zij dit debat aangaan?

1. *Nouvel Observateur* (Frankrijk), 1 juli 1999.
2. *De Standaard*, 7 januari 2000.

'Moet ik die tractoren vernietigen? Burgers?'

Op 14 april werd een colonne Albanese vluchtelingen door de NAVO gebombardeerd. Volgende dialoog tussen de NAVO-piloot en het hoofdkwartier werd onderschept door het Joegoslavische leger...

- Hier Charly Bravo. Ik bevind mij op positie 80. Ik vlieg op 3.000 voet.
- Moeder voor Charly Bravo. U krijgt instructies over tien minuten. Er is iets interessants ten zuiden van Djakovica.
- Ik kom uit de wolken, ik zie nog steeds niets.
- Vlieg verder in noordelijke richting, koers 280°.
- Ik zit onder de 3.000 voet. Onder mij zie ik colonnes voertuigen, een soort tractoren. Wat is dat? Ik vraag om instructies.
- Ziet u de tanks? Ik herhaal, ziet u de tanks?
- Ik zie tractoren. Ik veronderstel dat de Rooien hun tanks niet als tractoren hebben gecamoufleerd?
- Wat is dat voor een raar konvooi? Wat? Burgers? Dat zijn die verdomde Serviërs weer. Vernietig het doelwit!
- Wat moet ik precies vernietigen? Tractoren? Gewone auto's? Ik herhaal dat ik geen enkele tank opmerk. Ik vraag om bijkomende instructies.
- Het is een militair doelwit. Het is een volkomen gerechtvaardigd militair doelwit. Vernietig het. Ik herhaal, vernietig het doelwit!
- Begrepen, Roger, ik ga er tegenaan.

Het agentschap Reuter *verspreidde dit document op 18 april 1999. De westerse media hebben het niet overgenomen. Op 20 april publiceert Pierre Lefèvre, journalist van* Le Soir, *een kolommenlange officiële logenstraffing van de NAVO: 'Het slotstuk van het bandje lijkt wel uit een lowbudget film geknipt', schrijft hij. Naar de inhoud van het bandje hebben zijn lezers echter het raden. De misdaden van de NAVO werden zorgvuldig beschermd.*

Milica Rakic

Milica Rakic uit Belgrado
Milica Rakic stemde nooit voor Milosevic
Milica Rakic is drie jaar

Milica Rakic leert elk uur een nieuw woord
Milica, zie je die vlinder?
Milica, dat is een merel
daar, Milica, vliegt een libel,
Feeënpaardje, vilin konjic, in het Servo-Kroatisch

Milica Rakic wordt geen lelijk meisje van veertien
Milica Rakic wordt geen mooie vrouw van achtenvijftig
Milica Rakic wordt geen kapster
Milica Rakic wordt geen wereldberoemde schrijfster

Tussen Milica's bloed, de splinters
met Latijns schrift
Made in USA
Of toch: Made in the Netherlands?

Herman De Tollenaere, april 1999

De weerstand van een volk

Later werd vernomen dat de NAVO zich al na twee of drie dagen van bombardementen aan een overwinning verwachtte. Maar de weerstand van het Joegoslavische volk was indrukwekkend. 72 dagen aanhoudende bommenregen volstonden niet om het op de knieën te krijgen. Vele Joegoslaviërs denken vandaag nog steeds dat hun regering het opgelegde NAVO-akkoord niet had moeten tekenen, maar dat ze zich had moeten blijven verzetten.

De Joegoslaviërs zijn een fier volk. Zij hebben een lange traditie van verzet tegen buitenlandse bezetters. Zij zijn de gruweldaden van het Duitse fascisme nooit vergeten en hebben de laatste jaren een gloeiende haat ontwikkeld tegen de NAVO.

Toen wij met de groep van 15 Belgen van de 'Vredesreis' ter plaatse waren in mei 1999, hebben we het wel honderd keer vastgesteld: ondanks het gruwelijke lijden dat zij moesten ondergaan, riep de NAVO-agressie vooral misprijzen op en weigerden zij door de knieën te gaan.

De mensen kwamen regelmatig samen op de grote bruggen die in Belgrado de oevers van de Donau verbinden. Zij vormden een menselijk schild om de bruggen van hun stad tegen de bommen te beschermen.

Aanvallen is ook een teken van zwakte

Een belangrijke les van deze oorlog is ook de kracht waarmee een volk weerstand biedt. Op het eerste gezicht lijken de grootmachten onoverwinnelijk omdat ze zich kunnen permitteren overal ter wereld ongestraft te bombarderen. Maar er is een keerzijde aan die medaille. Als Washington & Co landen als Irak, Somalië, Joegoslavië en wie-weet-wie-morgen-nog moet aanvallen, is dat ook een bekentenis van zwakte. Dan betekent het dat zij er niet in slagen hun Nieuwe Wereldorde op te leggen met meer discrete methodes.

Eind november 1999 liep het economische en commerciële luik van deze Nieuwe Wereldorde in Seattle nog op de klippen in een ongelooflijke storm van protest. Welnu, bij de oorlogen tegen Irak, Joegoslavië en de landen die nog zullen volgen, staan dezelfde belangen op het spel: de dominantie van de multinationals over de rijkdommen van de wereld. Dat zal duidelijk worden als men er in slaagt de mist van NAVO-leugens en -propaganda te doen optrekken. Op dat ogenblik wordt een wereldwijd front voor de vrede mogelijk dat zo sterk is als de beweging die de VS-agressie in Vietnam een halt toeriep.

Door zijn wilde bombardementen, door zijn oorlogsmisdaden heeft de NAVO vele Joegoslavische ogen geopend over de weldaden van het westerse kapitalisme. Toen we op 18 mei 1999 in Belgrado aankwamen, was de eerst grap die we hoorden de volgende:

- 'Weet jij wie de volgende verkiezingen in Joegoslavië zal winnen?'
- 'Neen.'
- 'Bill Clinton, omdat hij de enige is die de Serviërs tot één blok kon smeden.'

De NAVO smeedde de Joegoslaviërs tot één blok

De grap was niet uit de lucht gegrepen. De aanval van de NAVO heeft een grote patriottische eenheid gecreëerd. Miroslav, een jonge student uit Belgrado, zei ons: 'Ik ben het over vele zaken niet eens met onze president Milosevic en ik steun de oppositie in het land, maar geen enkele Joegoslaviër zal het ultimatum van de NAVO aanvaarden. Wat zou de Amerikaanse regering zeggen als Joegoslavië ze een ultimatum stuurde: "Teken dit akkoord en laat Texas zich voorbereiden op een aansluiting bij Mexico of we gooien bommen"!'

'Kunst, een vorm van geestelijke weerstand'

De Antwerpse kunstenaar Frans D'Haese nam deel aan de 'Vredesreis' in mei 1999:

'In kunstenaarskringen geniet Joegoslavië een stevige reputatie. De biënnale van de grafische kunst van Ljubljana, bijvoorbeeld, is erg bekend. Maar sedert 1990, toen het embargo tegen Joegoslavië begon, hebben de Joegoslavische kunstenaars alsmaar minder internationale contacten. Zij waren dan ook erg blij toen ze ons hier zagen toekomen. "Waarom is de hele wereld tegen ons?" Zij begrijpen het niet. Voor vele mensen is kunst een vorm van geestelijke weerstand. Een kunstenaar staat machteloos tegen de bombardementen, maar hij kan de straat opgaan en er voor zorgen dat het moreel hoog blijft.
Iedereen kent het symbool van het doelwit dat twee publiciteitsontwerpers hebben bedacht. We zien het overal opduiken: in bussen en taxi's, in winkels... Ik heb de indruk dat de meeste artiesten slechts wakker zijn geworden op het ogenblik dat de oorlog uitbrak. Daarvoor hielden weinigen van hen zich met politiek bezig. Nu zie je veel kunstenaars schilderen op straat. De mensen staan om hen heen. Er wordt levendig gediscussieerd.'

Solidair, 23 juni 1999.

Tijdens onze eerdere reizen in Joegoslavië hadden we de gelegenheid om met heel wat mensen te praten van erg verschillende sociale niveaus en met allerhande opvattingen. Het aantal Joegoslaviërs dat sympathiek stond tegenover het westen schat ik op zo'n 25%. Je ontmoette ze vooral in de wat 'betere' milieus (bijvoorbeeld bij hen die familie hadden in de VS) en bij de intellectuele kleinburgerij, vooral dan in Belgrado.

Toch is de oppositie er niet in geslaagd door te breken - wel integendeel - en dat ondanks de belangrijke financiële steun vanuit de VS. Hoe valt dat te verklaren?

Laten we eerst de simplistische versie van de meerderheid van de westerse media overboord gooien. Omdat ze nu eenmaal moeten diaboliseren stellen ze Joegoslavië voor als een dictatuur waar Milosevic de mensen belet om zich te informeren en na te denken. Daardoor wordt de aanval van de NAVO noodzakelijk opdat de Joegoslaviërs zich eindelijk zouden kunnen uitdrukken. Debiele uitleg.

Ten eerste hebben de Joegoslaviërs altijd al toegang gehad - ook in Kosovo - tot een groot scala van partijen en media, waaronder enkele duidelijk pro-westerse. Maar ze zijn boven alles aan hun onafhankelijkheid gehecht. Zij hebben respect voor hun eigen land. Zelfs als ze daarvoor moeten lijden en de buikriem aantrekken zijn ze niet geneigd zich aan de multinationals en de NAVO te onderwerpen.

Bij een referendum dat in april 1998 in Servië werd georganiseerd, stemden 95% van de mensen tegen een westerse interventie in de crisis. 5,3 miljoen Joegoslaviërs brachten hun stem uit, dat is 73% van de bevolking.[1] Milosevic legt zijn wil niet arbitrair op; het Joegoslavische volk zou niet toelaten dat hij toegeeft.

Je zal geen enkele Joegoslaviër vinden die het aanvaardt dat men Kosovo van zijn land wegsnijdt en dat de NAVO er zich installeert als heer en meester van de Balkan. Toen de oorlog begon, vluchtte Zoran Djindjic, een van de grote oppositieleiders, naar Montenegro. Zijn collega en rivaal Vuk Draskovic verklaarde toen dat Djindjic nog enkel en alleen aan de macht zou kunnen komen als hij boven op een Amerikaanse tank het land binnenreed. Juist. Maar deze waarheid is ook op Draskovic van toepassing.

Een menselijke schild op de bruggen van Belgrado

Kjell Bleys, een student uit Gent, en Marie-Claire Nowak, een non die in Afrika hulp verleent aan gevluchte kinderen, namen deel aan de vredesreis. Zij gingen samen een brug op in Belgrado:

'Zaterdag 22 mei, 19u. Zonder de bombardementen die weldra opnieuw zullen losbarsten en de bevolking terroriseren, zou het een mooie lenteavond zijn. Wij genieten van de ondergaande zon en van de schitterende historische monumenten als we de pittoreske straatjes van de oude stad afdalen in de richting van de laatste Donaubrug voor de samenloop met de Sava.

Deze enorme brug vormt een belangrijke verbinding tussen de oude stad en Novi Beograd, een wijk die gebouwd werd op de plaats waar de nazi's een concentratiekamp hadden opgericht. (...) De NAVO wil dit economisch erg belangrijke stadsdeel ten allen prijze vernietigen. Het is al bij herhaling gebombardeerd.

Voor de NAVO zijn de bruggen een belangrijk doelwit. In Novi Sad, in het noorden, zijn alle bruggen stuk. Daarom heeft men in Belgrado vrij snel beslist de bruggen te beschermen door er een menselijk schild op te vormen.

Die bezetting van de bruggen is de dagelijkse uitdrukking van de wil om te weerstaan. De vastberadenheid van de bevolking grenst aan het onvoorstelbare. "Hoewel ze zich zeer bewust zijn van het gevaar, gaan ze massaal de uitdaging aan", zegt Relja. "Misschien hebben ze de NAVO op die manier voorlopig belet onze bruggen te bombarderen!"

Bij onze aankomst bevinden zich zowat 200 mensen op de brug. Velen zwaaien met vlaggen. Als zij vernemen dat wij speciaal uit België zijn gekomen om de vrede te verdedigen komen ze naar ons toegelopen met de journalisten van de Servische radio en televisie in hun kielzog. Waarom wij naar Joegoslavië zijn gekomen ondanks de bombardementen? "Om bij de mensen van Belgrado te zijn en om daarna in België te getuigen over de gruwelijkheden die de NAVO hier begaat."

De aanwezigen laten hun vreugde de vrije loop. Een moeder, wiens zoon van 23 aan het Kosovaarse front zit, weent en omhelst Marie-Claire. Ze geeft haar een insigne. Kjell krijgt een fluorescerend hart met de letters 'YU' op, de initialen van het land. Wij schudden tientallen handen en worden voortdurend omarmd. Wij wisselen adressen uit: "Wij komen terug".'

De media: 'onafhankelijkheid' rijmt niet op financiering door een VS-multimiljardair

De westerse pers klasseert de Joegoslavische media volgens wel erg simplistische criteria. De media die de actuele antiwesterse stroming ondersteunen, worden tot de hel verdoemd. Een échte plaats in de hel, in de letterlijke betekenis van het woord, verdienen *Le Soir* en vele andere kranten omdat zij het NAVO-bombardement van het televisiegebouw in Belgrado (16 doden: journalisten, grimeurs en technici) goedkeurden. De zogenaamde 'onafhankelijke media' worden dan weer de hemel ingeprezen. Maar wat betekent 'onafhankelijk'?

We vinden het antwoord in het bulletin van de Stichting George Soros: 'Tussen 1992 en 1998 heeft het Soros-fonds bijgedragen tot het ontstaan van een half dozijn onafhankelijke dagbladen in Servië (Kosovo inbegrepen) en Montenegro; tijdschriften; drie onafhankelijke persagentschappen; meer dan veertig onafhankelijke lokale tijdschriften en kranten; meer dan vijftig onafhankelijke radio- en televisiestations; twee verenigingen van onafhankelijke journalisten en een onafhankelijk perscentrum.'[1]

'Onafhankelijk', 'onafhankelijk!' Wat een prachtig woord dat elke regel wordt herhaald. Maar wat betekent het in de mond van de multimiljardair Soros, één van de grootste beursspeculanten ter wereld?

De parel aan Soros' perskroon is de fameuze radio *B-92*. De stichter-hoofdredacteur van de zender, Veran Matic, schrijft: 'Onze rol beperkt zich niet tot informeren. Wij moeten ook ontspanning bieden en militant zijn.'

'Militant zijn'? Voor of tegen de ideeën van zijn broodheer, mijnheer Soros? In werkelijkheid is *B-92* nooit een 'onafhankelijke' radio geweest. De radio moet de waarden van de vrije markt promoten, met andere woorden: die van het kapitalisme van de harde lijn waarmee George Soros steenrijk werd. Wil hij ons doen geloven dat wij, als we naar zijn radio luisteren en zijn principes toepassen, allemaal multimiljardair zullen worden?

Het ware gedachtegoed van George Soros is minder 'open' dan hij wil doen geloven. Dat blijkt uit zijn voordracht aan de John Hopkins Universiteit (VS) op 27 mei 1999. Uiteraard stond Soros 100% achter de NAVO-aanvallen omdat 'Milosevic het internationale akkoord had verbroken dat hij in oktober laatstleden aanvaard had'. Dit is een leugenachtige uitvlucht (het UCK heeft het akkoord geschonden), maar goed. Erger is dat de miljardair dit soort militaire agressies wil opdrijven.

De weinig pacifistische ideeën van de eigenaar van radio B-92

Hij stelt zomaar eventjes voor een wereldregering te vormen die kan beschikken over een versterkte militaire organisatie om alle weerbarstige landen in de pas te doen lopen. Hij spreekt van 'een politieke alliantie die zich inzet voor de bevordering van de open maatschappij (open voor westerse penetratie, nvdr) en die zelfs de werking van de VN kan veranderen, vooral als ze veel meer leden zou tellen dan de NAVO. De NAVO zou dan kunnen dienen als haar gewapende arm.'

Kortom, het programma van de genereuze 'onafhankelijke' miljardair stelt dat de NAVO nog enkele oorlogjes moet voeren om de 'openheid' met geweld op te leggen aan die landen die het maar niet willen begrijpen.

Genoeg gelachen. 'Onafhankelijk' is het toverwoord geworden om te manipuleren. De westerse journalisten die de media van Soros als 'onafhankelijk' omschrijven - en die best weten waar hun fondsen vandaan komen - die journalisten zijn medeplichtig aan oorlogspropaganda.

Radio *B-92* zal overigens tijdens de hele oorlog, vanuit het buitenland en onder NAVO-controle, doorgaan met uitzenden. Aanvankelijk vanuit een vliegtuig in de buurt van de Joegoslavische grens (de NAVO heeft de volledige controle over het luchtruim), daarna vanuit een regeringszender in Oostenrijk. Later gaat men op zoek naar meer discrete methodes.

1. *Open Society News*, lente 1999.

Waarom Milosevic ondertekende

Het plan dat Joegoslavië werd opgelegd op 3 juni 1999 was het resultaat van een flagrante schending van het internationale recht. Het Joegoslavische parlement werd verplicht het door de NAVO cynisch omschreven 'vredesplan' te aanvaarden na 72 dagen helse bombardementen.

1.090 vliegtuigen en helikopters, waaronder 770 Amerikaanse, vlogen meer dan 31.000 'missies'.[1] Jacques Isnard schrijft in *Le Monde*: 'Een belangrijk deel van de aanvallen tegen de bevolking was er op gericht het dagelijkse leven onmogelijk te maken en de bedenkers kenden geen enkel taboe. De bombardementen spaarden geen enkel doelwit dat vitaal was voor de overleving van de bevolking: elektrische stroom, inclusief die voor de hospitalen, waterleidingen, bevoorradingscircuits, telefoonverbindingen...'[2]

Het internationale recht bestempelt deze daden als terrorisme. Zoals Isnard verder nog schrijft, wilde de NAVO doelbewust 'de bevolking zo wanhopig maken dat ze zich tegen het heersende regime zou keren.' De Joegoslavische nederlaag is ook te wijten aan het verraad van de Russen. Van bij het begin beperkte Rusland zijn steun tot afgemeten maatregelen. En op het meest kritieke moment schaarde Jeltsins speciale gezant, Victor Tsjernomyrdin, zich aan de kant van de NAVO om het zogenaamde 'vredesplan' door te drukken. Een Nederlandse krant schreef: 'Zo heeft Tsjernomyrdin bewezen dat Rusland onmisbaar is als belangrijke factor op de internationale scène.'[3]

Brzezinski stelt zich vragen

Vele Joegoslaviërs hebben het Milosevic kwalijk genomen dat hij ondertekende. Het land was volgens hen niet overwonnen, de bevolking hield stand en het leger, dat nog bijna volledig intact was, was vastbesloten zijn huid duur te verkopen indien de NAVO een eventuele landoperatie zou opzetten.

Ook in Amerika stelden enkelen zich vragen. Onder de kop: 'Waarom heeft Milosevic in Kosovo gecapituleerd?' De onvermijdelijke Brzezinski moest natuurlijk ook voorkomen in het rijtje van officiële commentatoren...

Heeft Milosevic toegegeven omwille van de militaire situatie? Neen. Volgens Brzezinski heeft de hele wereld kunnen vaststellen dat het Joegoslavische leger 'zich in vrij goede staat heeft kunnen terugtrekken uit Kosovo omdat het - in tegenstelling tot wat de NAVO beweerde - erg weinig manschappen en materiaal had verloren.'

Ondertekende Milosevic omwille van de economische vernielingen? Evenmin: 'Hoewel erg pijnlijk, hebben ze nooit het moreel van de Servische burgers ondermijnd. Integendeel, het Servische leger leek erg vastberaden te wachten tot de NAVO de moed had bijeengeraapt om zich in een grondoorlog te lanceren. Het Servische leger hoopte de alliantie op dat moment pijnlijk politiek gezichtsverlies te kunnen toedienen.'

Heeft Milosevic dan ondertekend omdat hij er niet in geslaagd was de eensgezindheid van de NAVO-landen te breken? 'Er zit een stukje waarheid in die idee, maar het volstaat niet als verklaring voor het plotse akkoord van de Servische autoriteiten; de luchtaanvallen waren tenslotte niet zo effectief gebleken,' zegt Brzezinski.

Nog volgens Brzezinski bereidde Moskou zich voor om 2.500 para's naar Kosovo te sturen om het Russische contingent dat met de grote trom en bij verrassing in Bosnië was aanbeland te versterken. Objectief? Een Russische bezettingssector verkrijgen en een eventuele opsplitsing van de provincie.

Maar 'helaas voor het Kremlin liepen de zaken anders. Niet alleen Hongarije maar ook Bulgarije en Roemenië weigerden de toegang tot hun luchtruim. Het Kremlin besloot dan ook wijselijk het idee te laten varen. Het contingent in Pristina werd dus aan zichzelf overgelaten. Rusland drong nog een week lang aan om een sector toegewezen te krijgen maar gaf op 18 juni uiteindelijk toe.'[4]

Dat zou dus het doorslaggevend element zijn geweest waarom de Russen het lieten afweten. Er moet in deze nog heel wat worden opgehelderd, maar het illustreert in alle geval het cruciale belang van de NAVO-expansie naar het Oosten, een expansie die duidelijk tegen Moskou is gericht.

De achtergronden van de Russische houding

De Joegoslavische leiders hadden klaarblijkelijk veel hoop gesteld op de Russen. Te veel?

De groep rond Jeltsin-Poetin dankt zijn macht aan de onderwerping van de USSR aan het Westen in 1991. Van een dergelijke clan compradorebourgeois die hun eigen profijtjes veilig stellen door zich te onderwerpen aan de westerse multinationals kan je uiteraard geen houding van patriottische weerstand verwachten. Sedert 1991 heeft de groep rond Jeltsin-Poetin Joegoslavië regelmatig verraden. In dit verraad zagen ze vooral een middel om zich als diplomatieke partner te laten erkennen en om internationale kredieten binnen te rijven. Washington gooide met kredieten om de Russische leiders meer en meer aan zich te binden. Hoofdbedoeling van de VS bleef echter Rusland te verzwakken.

Het is natuurlijk wel zo dat de opmars van Washington de manoeuvreerruimte van de Russische leiders verkleint. Die voelden zich op hun gemak van zodra ze Joegoslavië hadden laten vallen. Maar dat was buiten de waard gerekend: zij werden onmiddellijk aangevallen door separatistische islamieten in Tsjetsjenië die bewapend en gesteund worden door... alle plaatselijke vriendjes van Washington. En dat stelt een belangrijk probleem voor de Russische leiders: de Kaukasische energievelden behoren tot hun belangrijkste bronnen van inkomsten (Tsjernomyrdin leidt de groep Gazprom).

Het terugkrabbelen van Moskou remt de VS niet af, integendeel: het moedigde de Amerikanen aan om steeds verder te gaan. De NAVO-aanval tegen Joegoslavië heeft in Rusland heel wat ogen geopend, vooral dan in het leger. De illusies over de vrijgevigheid van het Westen vallen in duigen. De overwinning van Washington zou zich wel eens tegen hen kunnen keren. De ontwikkelingen in de Kaukasus zullen dat uitwijzen.

Een vredesplan?

Het akkoord dat op 3 juni 1999 werd opgelegd aan Joegoslavië

Art. 2. Controleerbare terugtrekking van alle militaire, politie- en paramilitaire troepen uit Kosovo.

→ Dit schendt de soevereiniteit van Joegoslavië en het internationale recht en creëert een bijzonder zwaar precedent: voortaan kan elke staat door de NAVO worden aangevallen.

→ De terugtrekking van de Joegoslavische troepen ging door zoals voorzien. De troepen van het UCK daarentegen bleven in Kosovo actief.

Art. 5. De veiligheidsraad van de VN zal beslissen over de samenstelling van een overgangsregering in Kosovo, deel uitmakend van de internationale burgerlijke aanwezigheid, en onder wiens leiding het Kosovaarse volk zal kunnen genieten van een substantiële autonomie in de schoot van de Federale Republiek Joegoslavië.

→ Schandalig. De NAVO roept vooraf al uit wat de VN zal moeten 'beslissen'.
Het toppunt van cynisme: het 'principe van de soevereiniteit van Joegoslavië' herbevestigen nadat men het 72 dagen lang heeft bestookt!

Art. 8. Garanderen van de akkoorden van Rambouillet en de principes van soevereiniteit en territoriale integriteit van de Federale Republiek Joegoslavië en van de andere landen in de regio, evenals de demilitarisatie van het UCK.

→ Na enkele maanden zal duidelijk worden dat slechts één partij de engagementen van dit akkoord nakomt. De soevereiniteit van Joegoslavië zal door alle beslissingen van Bernard Kouchner en van de bezettingstroepen met de voeten worden getreden.

Noot 2. Een systeem van eenheidscommando onder de politieke leiding van de NAVO, in samenspraak met de medewerkende troepen van leden die niet tot de NAVO behoren.

→ Rusland wordt op die manier een armtierig aanhangsel van de NAVO dat af en toe geconsulteerd zal worden. In ruil voor deze vernederende rol moet Moskou garanderen dat het in de Veiligheidsraad groen licht zal geven voor de bezetting van Kosovo.

De NAVO en het UCK hebben Kosovo 'gezuiverd'!

Toen Clinton de bombardementen beval, verklaarde hij: 'Onze vastberadenheid is de enige hoop die het Kosovaarse volk heeft om ooit in hun eigen land te kunnen leven. Stel je maar eens voor wat er zou gebeuren als wij de ogen sloten en die mensen werden uitgeroeid op de deurmat van de NAVO. Dat zou de organisatie toch in opspraak brengen.'

Na slechts anderhalve maand NAVO-bezetting werden reeds één derde van de Serviërs, 130.000 mensen, uit Kosovo verjaagd. De Serviërs worden vervolgd, vermoord in hun appartementen of in de velden en verdreven uit hun huizen. Een jaar na het begin van deze oorlog werden 350.000 Serviërs, zigeuners, moslims en andere niet-Albanezen van hun land en uit hun huizen verjaagd. En dit terwijl Kosovo zich al lang niet meer op de deurmat van de NAVO bevindt, maar in het salon. Volgens de eigen criteria van Clinton brengt de organisatie zich dus in opspraak.

Een geprogrammeerde en aangekondigde etnische zuivering

Verwonderlijk? In juni 1999, op het ogenblik dat het zogenaamde 'vredesakkoord' werd ondertekend, kondigden wij onmiddellijk de 'etnische zuivering onder leiding van de NAVO' aan.

'Uiteraard zal de NAVO de misdaden van het UCK "betreuren", maar het is duidelijk dat het Joegoslavische leger verplichten om zich terug te trekken betekent dat het UCK de vrije hand krijgt om opnieuw Serviërs te doden. En niet alleen Serviërs, maar ook andere nationale minderheden (meer bepaald zigeuners) en Albanezen die het niet eens zijn met de apartheidsstrategie van het UCK.'[5]

Dit alles klopt. Woord voor woord. Op 27 juli snijden UCK-milities de keel over van Olga Novkovic, een vrouwelijke ingenieur uit Pec. Zij woonde op twee passen van het Italiaanse hoofdkwartier van de KFOR-troepen. Diezelfde dag was er nog steeds geen nieuws over Tomislav Adzic die drie dagen eerder in Pristina verdween. En evenmin over Maksim Krstic, ontvoerd op 21 juli toen hij met zijn vrachtwagen van Kursevac naar Pristina reed. Op hetzelfde ogenblik werd de orthodoxe kerk van Grmovo volledig vernield.

De avond voordien hadden Italiaanse soldaten twee militieleden van het UCK gearresteerd toen zij op het punt stonden een Albanees te ontvoeren. Een communiqué van Jan Joosten, woordvoerder van KFOR, meldt dat twee andere militieleden gewelddaden pleegden tegen een Albanees. Zij werden gearresteerd. Ook het verschrikkelijke lot van de zigeuners van Kososvo bevestigde zich.

Dat is niet verwonderlijk als je weet dat de UCK-milities en het bijzonder officiële Kosovaarse Politiekorps onder leiding staan van Agim Ceku. Deze generaal van Albanese oorsprong was chef van het Kroatische leger dat met fascistische methodes 150.000 Serviërs verjoeg uit het Kroatische deel van de Krajina, waar ze al eeuwenlang leefden.

Duizenden Servische arbeiders verliezen hun job dankzij... de NAVO

Zelfs de westerse media verhullen het verschrikkelijke lijden van de Serviërs niet langer. Zij vergeten daarbij wel te vermelden dat dit het rechtstreekse resultaat is van de NAVO-politiek.

Geen enkel medium vermeldde dat de NAVO 20.000 Serviërs en Montenegrijnen verjoeg van hun werk. Zeshonderd kompels van de mijn van Trepca hebben dit nochtans aangeklaagd: 'Majoor Nicholson en kapitein Stewart van KFOR

Je bevordert een oorlogsmisdadiger en je begint opnieuw

Wanneer de etnische zuiveringen van het UCK zich in zowat heel Kosovo doen voelen, toont de NAVO-bezettingsmacht zich 'verbaasd'. Werkelijk? Wist de NAVO dan niet dat het een notoir oorlogsmisdadiger aan het hoofd had gesteld van de UCK-troepen?

Commandant Agim Ceku wordt door de experts van *Jane's Defence Weekly* beschouwd als een van de belangrijkste strategen van de operatie die het Kroatische leger in de zomer van 1995 uitvoerde tegen de Serviërs van de Krajina. Het Kroatische offensief verjoeg zowat 150.000 Serviërs uit de regio waar zij sinds mensenheugenis woonden. Wie niet op tijd kon wegvluchten werd vermoord. Hun bezittingen werden geplunderd. Een colonne vluchtelingen wordt zelfs door een Kroatisch vliegtuig gebombardeerd.

Nog steeds volgens *Jane's Defence Weekly* was Agim Ceku eveneens 'verantwoordelijk voor het succesrijke Kroatische offensief in Medak in september 1993. Het resultaat was de totale vernietiging van de Servische dorpen Divoselo, Pocitelj en Citluk en de moord op honderd burgers.'[1]

Uittreksels uit het rapport van de Canadese troepen van UNPROFOR (VN): 'Terwijl de Canadese troepen, gefrustreerd, het bevel afwachtten om op te rukken, hoorden ze voortdurend kreten en geweerschoten. De etnische zuivering ging maar door...

Ongeveer twintig journalisten van de internationale pers waren aanwezig. Zij wilden het slagveld zien. Clavin, een Canadese officier, organiseerde een informele persconferentie waarop hij de Kroaten uitdrukkelijk verweet de sporen van hun misdaden tegenover de Servische inwoners te willen verdoezelen.

Toen begonnen de Kroaten aan de terugtocht. Ze sleepten alles mee wat niet vernietigd was. Al het vee was afgeslacht en de huizen waren in brand gestoken. De Franse verkenningstroepen en de Canadese verantwoordelijken ontdekten lichamen van Servische burgers. Sommige lichamen waren al in staat van ontbinding, andere waren nog maar net omgebracht.'[2]

Was generaal Jackson, NAVO-commandant voor Kosovo, niet op de hoogte van het verleden van Agim Ceku? Dat is erg twijfelachtig vermits Jackson ook een van de verantwoordelijken was van UNPROFOR in ex-Joegoslavië.

1. *Jane's Defence Weekly*, juni 1999.
2. Michel Chossudovsky, Nato has installed a reign of terror, www.emperorsclothes.com, Internet, 10 augustus 1999.

hebben ons op 6 juli van onze werkplaatsen verjaagd. Zij ontnamen ons zo met geweld een fundamenteel mensenrecht: het recht op werk. De situatie in de andere zware industrieën in Kosovo is even erg.'[6]

Agim, een Albanese Kosovaar die in Frankrijk leeft, zei ons in oktober 1999: 'Twintig jaar lang heb ik samen actie gevoerd met de UCK'ers van vandaag. Ik ben er nog steeds van overtuigd dat we voor onze onafhankelijkheid moeten vechten, maar als ik zie wat ze doen, wil ik met hen niets meer te maken hebben. Ik trek mij terug. Zij willen alleen maar hun zakken vullen.'

En inderdaad, terwijl de officieren van het UCK zich installeren in luxueuze huizen, moeten de gewone Albanezen de winter door zonder dat er een aanvang is gemaakt met de wederopbouw van de 100.000 huizen die tijdens de oorlog beschadigd of vernield werden.

Wie denkt dat een NAVO- en VN-bezetting het welzijn van de plaatselijke bevolking voor ogen had, zou er beter aan doen het Bosnische precedent even te bekijken. In augustus 1999 gaf de *New York Times* toe dat de nationalistische moslimleiders - de lievelingen van de VS en de NAVO - 'een miljard dollar aan internationale hulp hadden gestolen.'[7] In Kosovo zijn twintig humanitaire organisaties er in geslaagd om op tien weken tijd... vijftien huizen uit te rusten met een nooddak![8] Waar is al dat geld dan naartoe?

Maar diefstal en corruptie zijn niet de enige problemen. Kosovo bulkt van geweld en terreur... Het vorige regime mocht dan al beschuldigd worden van ernstige schendingen van de Albanese rechten, wat nu gebeurt is pas écht erg. Vandaag is er sprake van een totale etnische zuivering.

'Een fascistische intimidatie', schrijft de belangrijkste Albanees-Kosovaarse journalist

Zelfs Veton Surroi, de beroemdste Albanees-Kosovaarse journalist die altijd al een groot NAVO-voorvechter was, klaagt de 'georganiseerde en systematische intimidatie tegen alle Serviërs aan, enkel en alleen omdat het Serviërs zijn. Een dergelijke houding is fascistisch.'

In feite zet het UCK een regelrecht apartheidssysteem op, legt broeder Sava uit. Hij is nochtans een notoir tegenstander van Milosevic. 'In het hospitaal van Pristina zijn geen Servische patiënten meer en evenmin Servische dokters. Zij zijn allemaal meegenomen door gewapende manschappen van het UCK. In aanwezigheid van KFOR-soldaten. Vandaag kunnen Serviërs zich niet langer laten verzorgen in Pristina, noch in enig ander hospitaal van de provincie omdat die allemaal onder leiding staan van Albanezen. Zelfs op het hoogtepunt van de Milosevic-terreur was er in het hospitaal nog altijd plaats voor Albanese patiënten. Vandaag is het vrede en zijn er hier 50.000 NAVO-soldaten maar in het hospitaal is slechts plaats voor één enkele etnische groep.'[9]

De etnische zuivering is zo flagrant dat zelfs de VS-media erover spreken: 'De stad Gnjilane, die haast intact het einde van de oorlog heeft gehaald, is een bastion van etnische zuiveringen geworden in rasechte Balkanstijl sedert ze onder de controle staat van VS-militairen.'[10]

Zelfs de meest gematigde Albanezen worden het slachtoffer van het UCK. Vele zogenaamde 'collaborateurs' werden vermoord. Hoe reageerde de UCK-pers toen Veton Surroi, zoals we gezien hebben, de terreur tegen de Serviërs aanklaagde? 'Surroi stinkt naar Slaviërs. Het zou ons niet verwonderen als er hem eerstdaags iets overkwam!'

Zuiveringen: niet enkel Serviërs, maar ook zigeuners, Turken, Kroaten, joden, moslims,...

Van bij het begin van de etnische zuiveringen publiceerden de NAVO-verantwoordelijken en de volgzame pers ronkende verklaringen. Zo werd de golf van

Wordt het hoofdkwartier van het UCK gebombardeerd?

John Laughland, professor geschiedenis aan de universiteit van Cambridge, schrijft op 20 juli 1999 in de Londense Express:

'De etnische zuivering was onaanvaardbaar en moest worden gestopt. Als dat de ware reden voor de oorlog was, zou de NAVO op dit ogenblik een bomentapijt moeten leggen op Tirana, de hoofdstad van Albanië, of de hoofdkwartieren van de UCK-eenheden in de provincie aanvallen.

Maar de NAVO sluit de ogen voor de Albanese gruwelijkheden. In plaats van het UCK onder druk te zetten, liet eerste minister Blair zich onlangs zelfs fotograferen tijdens een vrolijke conversatie met hun leider Hashim Thaci. En de procureur van het Internationale Gerechtshof, Louise Arbour, die naar Kosovo reist om de aandacht te vestigen op de gruweldaden die de Serviërs enkele maanden geleden bedreven, lijkt niets af te weten van de wandaden die zich op datzelfde ogenblik onder haar neus afspelen.'

anti-Servische terreur omschreven als 'betreurenswaardig, maar begrijpelijk na alles wat ze hebben moeten meemaken.'

Dan is het de beurt aan de Roma-zigeuners: in het stadje Gnjilane alleen al werden 400 van hun huizen in brand gestoken.[11] Zij worden ervan beschuldigd 'te hebben samengewerkt met de Serviërs'.

Hoe oneerlijk! Wat zal men bedenken om het geweld tegen de Turkse Kosovaren te rechtvaardigen? Eens waren ze met 50.000, nu nog slechts met 10.000. En de terreur tegen de 17.000 Gorani? Deze moslims hebben brute pech: zij spreken geen Albanees maar Servisch. Zij kregen zeven aanvallen met handgranaten te verduren op twee weken tijd. En de vervolging van de joden? Hun leider moest zelfs wegvluchten uit Kosovo. En de 300 Kroaten die in oktober werden verjaagd uit de dorpen Letnica en Vrnavokla?

Eén van hen, Josip Markovic, getuigt: 'Sedert de aankomst van KFOR werden we totaal aan ons lot overgelaten. Albanezen uit aanpalende dorpen arriveerden in UCK-uniformen. Ze hebben ons slecht behandeld hoewel daar geen enkele aanleiding toe was. Tijdens de oorlog waren wij strikt neutraal. Ze hebben Patar Tunic verminkt en gedood. Wij hadden gehoopt dat KFOR ons zou beschermen, maar dat bleek een illusie.'[12]

Verkrachtingen, diefstal van vee, vernederingen. Alles doen ze om alle niet-Albanezen uit Kosovo weg te 'zuiveren'. 'De Kroatische school van Letnica werd gesloten. De ouders kregen te horen dat het onderwijs voortaan in het Albanees zou worden gegeven.'[13]

De doodseskaders van het UCK

AFP-bericht van 19 september 1999:

'Het UCK-leger beschikt over speciale eenheden "Serviër-jagers". Volgens twee leden van het UCK zijn ze zelfs na de aankomst van de internationale troepen actief gebleven. Een UCK-officier met als bijnaam "de Professor" verklaarde dat deze speciale eenheden de Serviërs dwongen hun huizen te verlaten. Zij namen de inwoners mee naar onopvallende plaatsen waar ze werden vermoord.'

'Onze groep van zeven manschappen ging op zoek naar Serviërs. Als we ze vonden kregen ze tussen 15 en 30 minuten om te vertrekken. Dan kwam de schoonmaakploeg. Zij bestond uit dertien man. Zij hadden als taak de achterblijvers te executeren. Die schoonmaakploeg, dat waren "echte professionals". De hoofdstad Pristina werd in vier zones verdeeld. In elke zone waren vier dergelijke eenheden onophoudelijk aan de slag. Wij werkten in de zone Oost.'

De excuses van de NAVO vergoelijken het UCK

De uitleg over de spontane 'revanche' van de Albanese bevolking gaat niet op. Hij dient alleen om de medeplichtigheid van de NAVO te verdoezelen. Hij gaat niet op om twee redenen. Ten eerste zijn vele Servische slachtoffers bejaard en kan men ze dus moeilijk verdenken van misdaden tegen de Albanezen. Ten tweede wordt de zuivering georganiseerd door het UCK zelf. Officieel weten hun leiders van niets en soms 'betreuren' zij mondjesmaat dergelijke praktijken. In werkelijkheid zijn zij het die het vuile werk laten opknappen door ware doodseskaders (zie p. 209).

De *Philadelphia Inquirer* kon een vertrouwelijk rapport van de NAVO inkijken dat deze feiten bevestigt. 'Het rapport toont aan dat leden van het Kosovaarse Politiekorps en oud-soldaten van het UCK Serviërs slaan en terroriseren. In sommige gevallen droegen de verdachten uniformen van het Politiekorps en mutsen van het UCK.'[14]

Dit alles valt niet te verwonderen. Het programma van het UCK streefde altijd al een onverdraagzame mono-etnische staat na. De NAVO wist dat. NAVO-stafchef Wesley Clark zei begin oktober nog aan CNN: 'De politiek van de NAVO was: Serviërs buiten, Albanezen binnen.'[15] Dat is klare taal.

In februari 2000 was ik in Kosovo. De toestand was angstwekkend. In de meeste steden vond je geen enkele Serviër meer. In Pristina bleven er van de 40.000 Serviërs nog slechts een vierhonderdtal over. Zij durfden hun appartementen al maandenlang niet meer uit. In Kosovo Polje vroor het stenen uit de grond. In een schoolgebouwtje, zonder de minste verwarming, zag ik enkele bejaarden die afgeranseld waren en uit hun huizen verjaagd. Zij lagen er op matrassen op de grond, onder dekens, dicht tegen elkaar aan, om zich een beetje te verwarmen. Zij verbleven daar al maanden, maar Bernard Kouchner weigerde hen stookolie in de hoop dat ze hun toevluchtsoord zouden verlaten.[16]

Een goede reden om te blijven

Ten slotte: zit de NAVO verveeld met de informatie over het UCK-geweld? Allicht... indien de media een groot debat zouden voeren en diepgaande vra-

gen zouden durven stellen over het ondertussen evidente feit dat de NAVO, samen met het UCK, tweemaal meer mensen heeft vermoord dan de Servische troepen tijdens de conflicten in Kosovo in 1998-99. Maar dat debat is nog niet voor morgen.

Voor de NAVO is een onstabiel en woelig Kosovo in feite het beste excuus om te blijven. Welke reactie hadden Kouchner en andere bezettingsautoriteiten toen de publieke opinie de UCK-moorden vernam? 'Onze middelen zijn ontoereikend!'

Ontoereikend? Eind november 1999 bleven er van de 40.000 Serviërs die in Pristina woonden nog 400 over. Op 29 november werd één van hen, een oude man, op straat vermoord na een langdurige hysterische aanval. Twee van zijn vrienden werden zwaar gewond. KFOR kwam ter plaatse toen alles voorbij was.

Ontoereikend? Volstaan 45.000 NAVO-soldaten niet om in Kosovo de veiligheid van 400 Serviërs te garanderen? Wat een gezwets.

Uiterst verwarde situaties creëren is geen fout, het is een tactiek. In Bosnië creëerden de VS een onbestuurbare en onleefbare staat die dus een perfect excuus leverde voor een langdurig protectoraat. Over Kosovo beweert het Westen dat het altijd al deel heeft uitgemaakt van Joegoslavië. Toch werden er separatisten en provocateurs aan de macht gebracht. Een doelbewust machiavellisme.

Morgen zal Washington zich misschien ontdoen van enkele extremisten van het UCK en Rugova terug in het zadel helpen. Of misschien bedient het zich verder van het UCK om een onafhankelijk Kosovo te creëren en zo de oorlog met Belgrado verder te zetten. Wat in alle geval als een paal boven water staat, is dat het lot van de inwoners van Kosovo nooit de ware bekommernis was van de VS en het ook nooit zal zijn.

Clinton vocht zogezegd voor een multi-etnisch Kosovo. Vandaag is het enige multi-etnische land uit de regio... het kleine Joegoslavië (één inwoner op drie in Servië is geen Serviër). In datzelfde Joegoslavië bevindt zich eveneens het grootste 'vluchtelingenleger' van Europa. En waar komt dat miljoen Servische, zigeuner- en zovele andere ontwortelden vandaan? Uit Kosovo, Bosnië en Kroatië, regio's die allemaal onder NAVO-controle staan.

Hoe de multinationals Kosovo verdelen...

Hoe hebben de grote mogendheden die de troepen van KFOR leiden de verschillende bezettingszones onder elkaar verdeeld? In functie van humanitaire noodwendigheden of om de taart te verdelen? Laten we de feiten eens op een rijtje zetten...

In Pec produceerde de Zastava-fabriek onderdelen voor de Italiaanse Iveco-vrachtwagens. In welke zone zou die fabriek nu liggen, denk je? Precies: de commandant van het Italiaanse contingent kreeg de sleutels van de fabriek.

Maar de kers op de industriële Kosovo-taart zijn de mijnen van Trepca. Sedert 1996 sprak men er over privatiseringen, net als bij de fabriek Feronikl in Glogovac. Franse ondernemingen bleken bijzonder geïnteresseerd, maar uiteindelijk won de Griekse onderneming Mitilinis het pleit. Deze rijkdommen bevinden zich nu in de Franse zone. Allicht een beloning van Clinton voor Chirac die hem zo goed hielp door Joegoslavië te verraden. In ieder geval heeft het Franse contingent begin augustus 1999 de vertegenwoordiger van de Griekse belangen in de raad van beheer afgezet. Zelfbediening!

Idem dito voor de elektriciteit en de petroleum. Op dat vlak waren vooral British Power en twee andere Engelse firma's, Nat West en Bankers Trust, geïnteresseerd. Zij draaiden als katten om een stuk spek. Welnu, de petroleuminstallaties in de buurt van Nis evenals de terreinen van de elektriciteitsmaatschappij EPS liggen in - jawel - de Britse sector. De Servische directie en arbeiders werden aan de deur gezet.

In Suva Reka produceerde de firma Balkan banden voor vrachtwagens in samenwerking met Deutsche Kontinental. De fabriek viel als bij toeval in de Duitse sector. In Kosovo bevinden zich drie wijngebieden die hoofdzakelijk naar Duitsland exporteren. Wie denk je dat die gebieden beheerst? Ik hoef er allicht geen tekening bij te maken.

De VS betoonden zich natuurlijk niet minder geïnteresseerd. Zij bezetten de regio van Novo Brdo met haar strategische mineralen en de stad Gnjilane, beroemd voor de productie van speciale batterijen die ondermeer door de Nasa worden gebruikt. Sedert de Amerikaanse aanwezigheid is de stad Gnjilane berucht geworden omwille van de etnische zuiveringen.

Maar dat is nog niet alles. In dezelfde stad bevindt zich de tabaksfabriek TIG die een voorcontract had getekend met het Amerikaanse Lucky Strike. De fabriek heeft de modernste installaties van de hele Balkan en een hoge productiviteit met zijn (slechts) 450 arbeiders. De geleverde kwaliteit is hoog. Op 22 maart 1999 kreeg TIG in Parijs samen met Microsoft, BP, GM en een Canadese maatschappij een prijs voor het wereldwijd erkende kwaliteitsniveau van haar producten.[17]

Clinton: 'Dankzij Kosovo kunnen wij... verkopen'

Het is wellicht nuttig hier even te verwijzen naar de manier waarop Bill Clinton de oorlog in Kosovo rechtvaardigde voor een Amerikaans ambtenarenpubliek: 'Als we stevige economische betrekkingen willen, zodat we in de hele wereld kunnen verkopen, dan is Europa daar de sleutel toe. Daarover gaat dat hele Kosovo-ding (sic).'

Het is ook nuttig de uitspraak van een belangrijke Duitse krant uit 1994 in herinnering te brengen. De *Frankfurter Allgemeine Zeitung* stelde toen boos vast dat de VS de teugels in Bosnië in handen namen. Als een slechte verliezer schreef de krant dat andere grootmachten 'zich nu gaan verzekeren van hun deel van de Bosnische buit, met andere woorden van het grootste deel van het land!'[18]

De Duitsers voelen zich vandaag overigens nog steeds 'te kort gedaan' vooral omdat ook zij een begerige blik hadden geworpen op de belangrijke Kosovaar-

De kolonisatie van de Kosovaarse media

In augustus 1999 werken de VS en hun bondgenoten in het kader van de OVSE een plan uit om de Kosovaarse journalisten onder controle te krijgen. Steve Erlanger schrijft in de New York Times:

'Er werd een project opgesteld door het Kosovo Department of Media Affairs. Het werd vertrouwelijk verspreid in een aantal bevriende landen. Er werd ook gevraagd betrouwbaar personeel ter beschikking te stellen. Iemand die zich zorgen maakte over de inhoud van het project speelde een exemplaar ervan door aan de *New York Times*.

"De voorgestelde Bijsturingscommissie voor de Media en de Voogdijdivisie voor de Media willen de lokale media niet intimideren of censureren. Zij willen de media steunen en begeleiden op de weg naar de vrije westerse pers tot het ogenblik dat ze in staat zijn zelfstandig op te treden. De idee is niet wie dan ook te censureren, de idee is mensen voor te bereiden op het westers model."

Zoals in Bosnië zou de commissie dus het recht krijgen teksten te censureren, radiostations boetes op te leggen of sommige journalisten en stations uit de ether te halen. De commissie stelt ook voor een nieuwe directie aan te stellen voor Radio en Televisie Pristina, de voormalige Joegoslavische openbare audiovisuele dienst.

Volgens Ronald Koven, Europees vertegenwoordiger bij het wereldcomité voor de vrije pers, "is dit de uiting van een koloniale mentaliteit".'

New York Times, 16 augustus 1999.

se elektriciteitsbronnen. Maar ons interesseert niet die bittere rivaliteit tussen de grootmachten. Het gaat er ons om aan te tonen dat die hele bezetting bedacht werd vanuit het zuiverste eigenbelang.

Toch werden die smerige belangen gecamoufleerd onder een laagje nobel vernis. Vandaag zijn er geen generaals meer en al evenmin bazen. Het zijn allemaal humanitaire hulpverleners geworden. Luister maar eens naar dit mooie verhaal over water...

Op 10 juli 1999, een maand na het einde van de oorlog, stelt de Franse groep Vivendi (voorheen: Générale des Eaux) voor 'de waterbehandeling van het Kosovaarse water op zich te nemen. Omwille van zijn grote ervaring in de vluchtelingenkampen in Albanië is Vivendi een van de eerste Franse groepen die zich met de wederopbouw van Kosovo inlaat. De groep wil ook de eenheid voor waterproductie van Kosovska Mitrovica overnemen die 200.000 mensen kan bevoorraden.' Tot zover de verklaring van een vertegenwoordiger van de groep Vivendi.[19]

Uiteraard had Vivendi zijn eigen vertegenwoordiger in de humanitaire actie. Of liever, een vertegenwoordiger die nieuwe markten kwam verkennen.

Joegoslavische soevereiniteit? Een vodje papier!

Toen de NAVO Kosovo bezette, verklaarde het bondgenootschap plechtig dat de provincie deel bleef uitmaken van Joegoslavië. Toch hebben de bezettingstroepen enkele maanden later al heel wat maatregelen getroffen die de onafhankelijkheid voorbereiden.

1. Bernard Kouchner, VN-administrateur voor Kosovo, legde in de hele provincie de Duitse Mark op als officiële munt. 'De Joegoslavische dinar is niet buiten de wet gesteld,' bevestigt zijn adjunct, 'maar het gebruik ervan wordt niet langer aangemoedigd.' Er zal zelfs een belasting worden ingevoerd voor wie er op staat met dinars te betalen. De Joegoslavische regering werd hierover niet geraadpleegd, noch ingelicht.[20] Dit lijkt verdacht veel op financiële afscheiding.
2. De Universiteit van Maryland (VS) kreeg de opdracht een nieuwe handelscode voor Kosovo op te stellen 'met het oog op politieke hervormingen die de ontwikkeling van een vrijemarkteconomie stimuleren.' (vacature voor juristen, internetsite van de universiteit, oktober 1999). Dit lijkt op juridische en commerciële afscheiding.
3. De televisie van Pristina werd onder KFOR-toezicht geplaatst. Dat geldt eveneens voor het luchtverkeer, ondanks het protest van de internationale organisatie van de (burger)luchtvaart. Zwitserse, Sloveense, Oostenrijkse en Albanese luchtvaartmaatschappijen kregen landingsrechten in Pristina zonder dat de Joegoslavische autoriteiten hierin werden geraadpleegd. De tandem VN-NAVO heeft eveneens beslist nieuwe autonummerplaten uit te geven.
4. De Amerikanen bouwden in Gnjilane een enorme militaire basis van meer dan 4.000 hectare. Een Serviër die er gevangen zat getuigt: 'Alle bouwsels wijzen erop dat het een permanente basis wordt.'

Uiteraard is dit alles een schending van de Joegoslavische soevereiniteit, nochtans plechtig gegarandeerd door de NAVO in het opgelegde akkoord van begin juni 1999. In een interview met de Belgische dokter Geert Van Moorter, in november 1999, geeft een KFOR-verantwoordelijke toe dat 'het akkoord slechts een vodje papier is!'

Zimmerman (VS): 'De NAVO is daar voor 20 jaar'

Zo blijkt het ware - en initiële - opzet van de 'humanitaire' operatie: een economische, politieke en militaire kolonisatie. Uiteraard is het een bezetting 'op aanvraag'. De hoofdredacteur van het grote Albanese dagblad *Koha Ditore*, Baton Haxhiu, hoopt dat 'de NAVO een protectoraat opzet van vijf à tien jaar.'[21]

Een gevecht onder de wolven

De Kosovotaart trekt bedrijven aan die in de 'wederopbouw' een middel zien om de economie weer op gang te trekken. Romano Prodi, voorzitter van de Europese Commissie, voorziet jaarlijks 5 miljard euro en dat gedurende vier jaar. De Europese industrie wil de factuur voor de wederopbouw vermijden. Ondertussen rijven Amerikaanse bedrijven de goede contracten binnen. Twee weken voor het einde van de oorlog waarschuwt het Franse dagblad L'Expansion:

'In Bosnië heeft Europa het grootste aantal manschappen en middelen ingezet. Maar de Amerikanen zijn er in geslaagd de economische en politieke voordelen van de hulp binnen te halen. "Wij moeten ter plekke klaar staan de dag na het staakt-het-vuren", zegt een Frans diplomaat in Brussel. Hij "hoopt dat de Franse bedrijven deze keer vlugger reageren." Onze industriëlen aarzelen niet de superioriteit van de Amerikanen, de Britten en de Duitsers te erkennen. Bij onze concurrenten is er een veel nauwere samenwerking tussen militairen, diplomaten en zakenlui. De Amerikanen beschikken over een geducht wapen: de CIMIC (Civilian Military Cooperation).
In de schoot van die structuur zijn er reserveofficieren en belangrijke kaders die op het terrein worden gestuurd voor wederopbouwprojecten. Deze organisatie bereidt eigenlijk het terrein voor op de komst van Amerikaanse bedrijven. Op dat vlak kan Bosnië als voorbeeld dienen van hoe het moet, of liever: van hoe het niet moet. Europa heeft de ontknoping van die crisis niet in handen kunnen nemen. Met één stem spreken en een gezicht geven aan de Europese acties is van het allergrootste belang. Europa moet zo snel mogelijk beschikken over een "Mijnheer Wederopbouw": een verantwoordelijke van internationaal niveau.'

L'Expansion, 26 mei 1999.

De financier van dit dagblad is niemand minder dan de Amerikaanse miljardair George Soros.

Vier jaar geleden verklaarde Clinton dat de VS-troepen nog slechts één jaar in Bosnië zouden blijven. Vandaag zijn ze er nog steeds. Vandaag kondigt Zinneman, voormalig ambassadeur van de VS in Joegoslavië, koudweg aan dat 'de NAVO twintig of dertig jaar aanwezig zal blijven in de regio.'[22] Waarom? Robert A. Manning, een van de verantwoordelijken voor Buitenlandse Zaken in de VS, omschrijft de Amerikaanse politiek als volgt: 'Het gaat erom ex-Joegoslavië provincie per provincie om te vormen tot een reeks protectoraten.'[23]

De humanitaire aspecten zijn dus slechts een vijgenblad. De NAVO-aanvallen hadden dan ook niets te maken met het beschermen van de Albanese bevolking. De VS hebben geen gevoelens, zij hebben enkel belangen.

Montenegro, Vojvodina, burgeroorlog? De agenda van de VS loopt door

Van zodra de gevechten in Kosovo beëindigd zijn, lanceert Robert Gelbard, speciale VS-gezant voor de Balkan, de volgende fase. Hij heeft een geheime ontmoeting met verantwoordelijken van negen rechtse Montenegrijnse en Servische partijen in de Montenegrijnse hoofdstad Podgorje.[24]

Onmiddellijk daarna verhevigen de Montenegrijnse separatisten hun acties. Generaal Bogdanovic, leider van het officieuze Montenegrijnse Bevrijdingsleger, bevestigt fier dat zijn guerrillastrijdmacht '25.000 goed getrainde manschappen telt die klaar staan om de Serviërs met een guerrillaoorlog te bekampen vanuit de heuvels.'[25]

Zolang Washington er niet in slaagt in Belgrado een marionettenregering te installeren, zullen de provocaties niet ophouden. Door een separatistische beweging te ondersteunen in Montenegro en in Vojvodina, door terroristische aanslagen uit te voeren zoals de moord op de Joegoslavische defensieminister (van Montenegrijnse afkomst) of door het uitlokken van een burgeroorlog in Servië zelf, hoewel de zwakte van de oppositie zulks voorlopig erg onwaarschijnlijk maakt. Een lid van de Servische oppositie vertelde wat de fameuze heer Gelbard hem vroeg: 'Waarom hebben jullie toch zo'n schrik voor een klein, goed geleid burgeroorlogje? Het zou kort en efficiënt zijn!'[26]

Uiteraard zal Gelbard dit soort uitspraken in het openbaar ontkennen. De speciale VS-gezant die het UCK begin 1998 nog terroristisch noemde, heeft duidelijk meer dan één pirouette in de kuiten.

'Ik verwacht uitstekende zaakjes in Kosovo'

- *Rapport van een vertegenwoordiger voor de Balkan van een privé-firma in uitrustingsgoederen, eind april 1999*: 'Ik dring er formeel op aan dat men een bureau opent in Skopje (Macedonië, waar de vluchtelingenkampen waren, nvdr). Ik voorzie immers dat we daar in de onmiddellijke toekomst erg goede zaakjes zullen kunnen doen. Dit kan het nieuwe Rwanda worden.
  Als de NAVO Kosovo binnenvalt, zullen ze erg veel voertuigen nodig hebben. Als er een vredesakkoord wordt ondertekend (...), ligt er een markt op ons te wachten: de humanitaire organisaties bevoorraden met voertuigen en wisselstukken. Ik stuur jullie een lijst van NGO's, maar hou er rekening mee dat deze lijst vertrouwelijk is.'
  Solidair, 19 mei 1999, p.2.

- 'Blijf niet achterop!' Een rapport van tweehonderd bladzijden van *Jane's Information Group*. Dit is het belangrijkste privé-bedrijf inzake het verschaffen van inlichtingen aan militairen, regeringen en zakenlui over de hele wereld. Het raadt de investeerders aan de gelegenheid om goede zaakjes te doen niet te missen...
  'In meer dan tweehonderd bladzijden bestudeert het rapport de behoeften van de Balkan aan vliegvelden, havens, wegen, bruggen, spoorwegen, industrie en telecommunicatie. Het rapport geeft de nodige details over de contactpersonen die je nodig hebt om contracten af te sluiten met de autoriteiten en hun verantwoordelijken.'
  Balkans Infos, oktober 1999, p.10.

'We dromen van een gigantische Joegoslavische bouwwerf...'

Uittreksel uit het Franse tijdschrift Capital, *oktober 1999*:

'De echo van de laatste bombardementen is nog maar net uitgestorven of de grote ondernemingen op wereldvlak hebben eveneens verse troepen aangevoerd in het bevrijde Kosovo. Hun doel: zich ertussen wringen en hun deel van de gigantische wederopbouwmarkt veroveren. Herstellingen van bruggen, heropbouw van woningen, waterspaarbekkens die opnieuw moeten worden aangelegd... Er is absoluut geen werk tekort, geld evenmin overigens. Europa en de Wereldbank alleen al hebben voor 4 tot 5 miljard euro kredietlijnen geopend.

De eerste techniek om zich op te dringen: het leger als economisch Paard van Troje gebruiken. (...) De Amerikanen die deze techniek hebben uitgevonden na hun operatie in Panama zouden op die manier meer dan 75 'soldaten-zakenlui' hebben gedetacheerd en de Italianen, aangespoord door hun succes in Bosnië, minstens veertig. Britten, Duitsers en Nederlanders zullen daar niet voor moeten onderdoen.

Tweede plannetje: de humanitaire organisaties gebruiken. Zij hebben vaak een uitstekende terreinkennis om markten af te snoepen. Achter hun liefdadigheidsdiscours verhullen vele NGO's de belangen van multinationale ondernemingen die helemaal geen humanitaire bedoelingen hebben.

Maar beter nog dan de 4x4 van de (vaak arme) NGO's is de derde infiltratietechniek voor Kosovo: de bulldozer van de gouvernementele ontwikkelingshulp. Die structuren die de bilaterale hulp van de staten moeten verdelen, die openbare structuren beschikken over een enorme financiële draagkracht.

Maar de grote uitdaging voor de bedrijven is vooral geostrategisch: het komt er op aan vaste voet te krijgen in ex-Joegoslavië en er zich te verzekeren van een stevig bruggenhoofd. Als Milosevic eenmaal onttroond is, zal heel Servië heropgebouwd moeten worden. Daar liggen tientallen miljarden euro voor het oprapen...

In Pristina wachten Amerikanen en Europeanen alleen maar op het verdwijnen van Milosevic om hun folders op te sturen naar Belgrado. Het is dan ook niet gek te dromen van een gigantische Balkan-bouwwerf van dertig miljard euro. De grootste sedert de wederopbouw van Europa na de Tweede Wereldoorlog.

Wie denkt dat de ondernemingen die kandidaat zijn voor de wederopbouw aan de NAVO het een of andere doel voor bombardementen hebben aanbevolen, is uiteraard paranoïde of van slechte wil. Tenzij?

De grootse VS-basis sedert Vietnam

Uittreksel uit de reportage van Christian Science Monitor *(VS), 22 november 1999:*

'De graanvelden die ooit de heuvels bedekten op zo'n drie kilometer van Urosevac (centraal in het Zuiden van Kosovo) zijn weg. Zij werden vervangen door het grootse kamp Bondsteel.

De onvoorstelbaar versterkte militaire basis is de grootste die de VS sedert de Vietnamoorlog bouwden. De bouw is nog niet af maar toch zijn er al faciliteiten zoals een mobiele Burger King, fitnesscentra, een volleyterrein, een bibliotheek en twee kapellen. De basis is zo groot dat men spreekt van 'de bovenstad, de benedenstad en het centrum.'

Terwijl president Clinton zich klaarmaakt voor een bezoek, morgen, vragen sommige waarnemers zich verwonderd af waarom de basis zo groot moet zijn. In de vier andere sectoren van Kosovo leven de contingenten van dertig andere landen van de vredesmacht onder leiding van de NAVO in bestaande appartementen of soms in fabrieken.

'De basis beantwoordt aan de behoeften zoals ze werden ingeschat voor een jarenlange aanwezigheid in de Balkan. Zij is het symbool van de Amerikaanse handelsbelangen', zegt Bryan Hopkinson, directeur voor Kosovo van de International Crisis Group, een studiebureau met zetel in Brussel.

Op een dag zou ze van groot belang kunnen blijken. Sommigen beweren dat Camp Bondsteel de logistieke opdrachten zou kunnen groeperen voor een toekomstige militaire interventie van de VS. Nog volgens Hopkinson maken de VS-strategen op een intelligente manier gebruik van de gunstige omstandigheden om een kamp te bouwen dat groot genoeg is om alle toekomstige behoeften te kunnen dekken.'

Juist. Alleen hebben de VS niet 'op een intelligente manier gebruik gemaakt van de gunstige omstandigheden'. Zij hebben ze zelf geschapen. Ze hadden al lang de bedoeling een VS-basis te installeren op de Balkan, zoals we eerder in dit boek aangaven (zie p. 152).

De dialoog herstellen

Het zwart-wit schema heeft volledig afgedaan. Servische moordenaars, Albanese slachtoffers, het zou te simpel zijn. Het gaat alleszins voorbij aan de realiteit dat zowel Serviërs als Albanezen Kosovo verlieten in de jaren 1980 en 1990. En vandaag is Kosovo inderdaad gezuiverd, leeg. Door het UCK en diens beschermheer de NAVO. Feiten zijn feiten.

En de daden van vandaag verhelderen ook de vorige periode. De Albanese verantwoordelijken die vandaag de etnische zuiveringen doorvoeren, de maffiosi die alle opposanten opjagen, ook als het Albanezen zijn... stonden zij open voor de dialoog en waren zij de voorgaande jaren echt op zoek naar een oplossing?

Met de NAVO heeft de haat getriomfeerd in Kosovo. Maar het verhaal is nog niet ten einde. De geschiedenis is nooit ten einde.

Het is niet waar dat de Serviërs en de Albanezen niet samen konden leven. Samen leven was de ambitie van de meesten onder hen. Discriminatie en racisme bestonden, dat is waar, en vele Serviërs hadden een soort misprijzen ontwikkeld voor de 'achterlijke' Albanezen. Ook onder de Serviërs leven fanatieke en onverdraagzame uiterst-rechtse ideeën, net als in andere Europese landen.

Maar dat geldt ook voor de Albanese kant. Wat vertelden die fameuze schoolboeken uit het parallelle circuit? Dat er nooit Serviërs in Kosovo hebben gewoond, dat het allemaal indringers waren... Niet echt de methode om het wederzijds begrip te bevorderen in een land met twee nationaliteiten die al zeer lang samenwonen!

In 1998 hebben wij in Brussel verschillende ontmoetingen georganiseerd tussen Servische en Albanese militanten. Dat was niet vanzelfsprekend, maar we zijn er toch toe gekomen dat ze hun wederzijdse standpunten aan mekaar duidelijk maakten in een poging mekaar te begrijpen. Dan brak de oorlog uit.

Dialoog is de enige mogelijke oplossing. Alles moet in het werk worden gesteld om de volkeren te verzoenen. Niet zoals mijnheer Kouchner en zijn meesters het aanpakken: zij gieten nog olie op het vuur. Het enige wat hen interesseert, zijn militaire basissen en contracten voor de burgersector.

Maar de Albanese bevolking is eveneens het slachtoffer van de NAVO en zal dat in toenemende mate zijn. Omdat de NAVO een van de hedendaagse vormen van kolonisatie is. Toen het Albanese volk zich verzette tegen het kapitalistische regime van Berisha, die zich alle spaarcenten had toegeëigend, stuurden de westerse mogendheden hem... soldaten. Sindsdien zwaait de maffia de plak in Albanië. De multinationals en de NAVO zijn van geen enkel volk de vriend.

Het gemeenschappelijk belang van de volkeren

Om de eendracht tussen de volkeren te herstellen, vereist de dialoog dat iedereen de fouten uit het verleden erkent. Hij vereist dat iedereen die misdaden beging, aan welke kant ook, voor het gerecht verschijnt, maar dan niet voor een propagandatribunaal, gefinancierd door de VS. De VS moeten daarentegen plaatsnemen op de beschuldigdenbank. Zij moeten zich verantwoorden voor alle oorlogsmisdaden die zij al bedreven hebben: Vietnam, Laos, Cambodja, Nicaragua, Panama, El Salvador, Honduras, Guatemala, Grenada, Libië, Irak, Soedan, Afghanistan, Joegoslavië,...

Het gemeenschappelijk belang van de twee volkeren ligt in het samen zoeken naar oplossingen die de rechten van alle nationaliteiten in Kosovo behoeden tegen elke vorm van kolonialisme.

Sommigen beweren dat door de aard van de bedreven misdaden beide volkeren nooit meer kunnen samenleven. Het fascistische regime van Kroatië had tijdens de Tweede Wereldoorlog een echte genocide aangericht. Toch slaagden

Alexandra: 'Zowel Serviërs als Albanezen zijn slachtoffer'

De Albanees-Kosovaarse Alexandra (20 jaar) studeert in België. Tijdens de oorlog nam zij het woord in het auditorium. Haar kreet is een oproep om de dialoog te herstellen.

'In dit conflict is men te ver gegaan. De Albanezen bevinden zich in de modder van het kamp van Blace waar ze creperen van de kou en acuut watertekort. De Serviërs van Belgrado krijgen al vijftig dagen lang bommen over zich heen. Zij weten niet wat hen overkomt. Zij hadden zich nooit met Kosovo bemoeid.
Die mensen hebben geen zin meer om een inspanning te leveren en te zeggen: "Ik, Albanees, hij Serviër, wij zijn allebei het slachtoffer van deze sedert lang voorbereide oorlog. Hij en ik, uiteindelijk zijn wij allebei proefdieren, pionnetjes op het immense Monopoly-speelbord van de NAVO."
Jammer genoeg zeggen die mensen tegen elkaar: "Ik, Albanees, ik zit in de stront door die smerige Serviërs", en vice versa.
Op die manier heeft de NAVO zijn objectief bereikt met de onophoudelijke bombardementen op Joegoslavië. De NAVO heeft de kloof tussen de beide volkeren vergroot en de exodus van de Albanezen versneld. Tegelijkertijd zaaide het bondgenootschap haat en de kiemen van wraaklust.
Dat wil niet zeggen dat ik de acties van het Servische leger in Kosovo goedpraat. Er zijn hele families afgeslacht... Ik sta hier niet om de politiek van Milosevic te verdedigen: hij is een rotte nationalist die de Albanezen reeds in 1989 een boodschap vol haat toestuurde.
Maar de heren van het Westen hebben gewacht tot de Albanezen op hun beurt meer en meer nationalistisch werden en uiteindelijk die verdomde onafhankelijkheid gingen eisen. (...)
En denk eraan: het is niet omdat het UCK onder leiding staat van "collabo's" dat alle Albanezen nationalistische terroristen zijn.
Op dit ogenblik moeten we ermee ophouden in naam van de Serviërs, in naam van de Albanezen te praten. Het komt er nu op aan de krachten te verenigen opdat de Balkan de vraatzuchtige ambities van het Westen nooit meer zou moeten ondergaan!'

de volkeren van Joegoslavië erin gedurende vijfenveertig jaar in vrede samen te leven. Dat kon omdat ze samen probeerden een meer rechtvaardige en menselijke maatschappij op te bouwen. Dat ze voorlopig mislukt zijn, is vooral te wijten aan de negatieve invloed van de grote mogendheden van het westerse kapitalisme en de bemoeienissen van hun geheime diensten (zie hoofdstuk 2).

Toch is een multi-etnische maatschappij de enig mogelijke optie. Als ze opnieuw de weg inslaan naar een maatschappij die niet gebaseerd is op het nastreven van maximale winst en die de macht niet legt bij een handvol multinationals, zullen de (ex-)Joegoslaviërs de kracht vinden om de dialoog te herstellen en een nieuwe toekomst op te bouwen.

1. *Reuters*, 24 april 1998.
2. *Le Monde*, 2 juni 1999.
3. *NRC Handelsblad*, 5 juni 1999.
4. Z. Brzezinski, 'Why Milosevic capitulated in Kosovo', *The New Leader*, 7 oktober 1999.
5. Site http//www.peaceresistance.org, 10 juni 1999.
6. *The Guardian* (Australië), 20 juli 1999.
7. *The New York Times*, 21 augstus 1999.
8. *NRC Handelsblad*, 11 september 1999.
9. E-mail van 29 september, decani@Eunet.yu.
10. *Washington Times*, 12 oktober 1999.
11. *Tanjug*, 23 oktober 1999.
12. *Vjesnik* (Kroatië), 2 november 1999.
13. *idem*.
14. *Philadelphia Inquirer*, 18 november 1999.
15. *Times*, 13 oktober 1999.
16. 'Wat ik zelf in Kosovo zag' (gepubliceerd in) *Solidair*, maart 2000.
17. *Glas*, Belgrado, 15 augustus 1999.
18. *Frankfurter Allgemeine*, 17 februari 1994.
19. Bericht van *AFP*, 10 juli 1999.
20. *Libération*, 4 september 1999.
21. *De Standaard*, 1 juni 1999.
22. *Le Monde*, 5 juni 1999.
23. *Washington Post*, 9 juni 1999.
24. *Idem*, 18 juni 1999.
25. *Investors Business Daily*, 29 september 1999.
26. *Telegraf*, Belgrado, 19 september 1999.

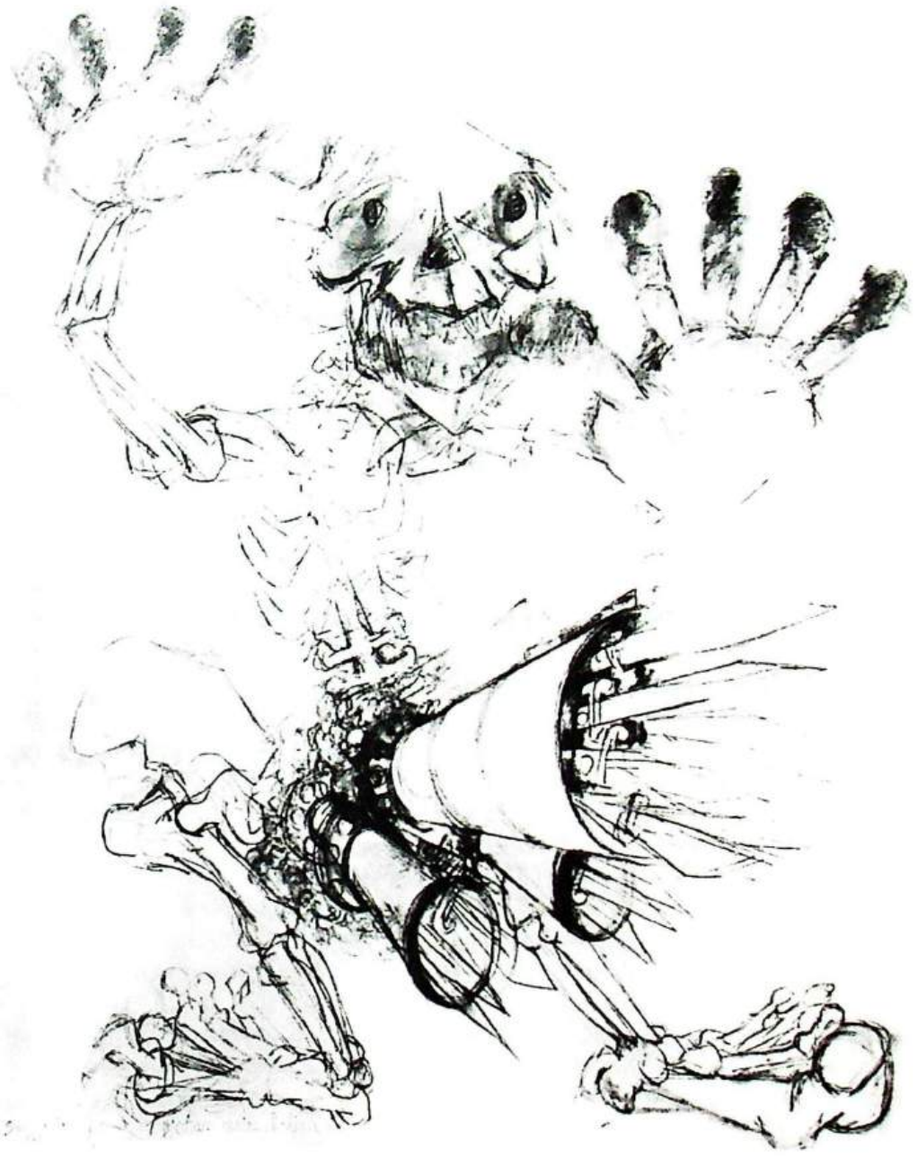

24. De noodzaak van een wereldfront voor de vrede

Waar is de 'internationale gemeenschap' gebleven?

De Golfoorlog en de bombardementen van de NAVO in Bosnië werden gerechtvaardigd omdat de 'internationale gemeenschap' er zogezegd op aandrong. Bij het begin van de oorlog tegen Joegoslavië werd die nobele vlag nog enkele keren bovengehaald, maar ze verdween erg snel naar de achtergrond.

Dat valt niet te verwonderen als je de som maakt. China (1,2 miljard inwoners) was tegen de oorlog. Net als India (935 miljoen), Brazilië (163 miljoen) en het overgrote deel van Zuid-Amerika (219 miljoen). Ook Rusland (147 miljoen) en Zuid-Afrika (36 miljoen) verzetten zich, samen met nog andere landen.

Zelfs in de lidstaten van de NAVO en ondanks een intense mediacampagne veroordeelde een groot deel van de bevolking de bombardementen. Eind mei 1999 (na meerdere 'missers') gaven de peilingen aan dat de publieke opinie in vele landen van de Europese Unie zich tegen de oorlog had gekeerd. Op wereldvlak beschouwd, was de 'echte' internationale gemeenschap voor vrede.

Overal betogingen. Maar in Brussel...

Van bij het begin van de bombardementen kwamen overal ter wereld protestacties op gang. Griekenland stak op 26 maart het vuur aan de lont met 20.000 betogers voor de VS-ambassade. Het NAVO-lid zal de sterkste en meest massale van alle mobilisaties kennen. Van 27 maart af omsingelen 8.000 Russische betogers gedurende verschillende dagen de VS-ambassade in Moskou. 20.000 betogers stappen op in Berlijn, 7.000 in New York, 10.000 in Parijs, 30.000 in Rome.

In België gaan, naast vele plaatselijke acties, drie nationale betogingen door. Op 3 april geven een duizendtal betogers gehoor aan een oproep van de Antiimperialistische Bond en de vereniging Vrede. Zij maken zich klaar voor een protestbetoging tegen het 50-jarige bestaan van de NAVO. Maar de burgemeester van Brussel, François Xavier de Donnéa, heeft het lef elke vredesmanifestatie op Brussels grondgebied te verbieden zolang de oorlog duurt. De Raad van State veroordeelt hem voor schending van de vrije meningsuiting, maar de Donnéa bewijst zijn talenten als democraat en hernieuwt onmiddellijk zijn verbod...

Op die 3de april ontketenen de ordestrijdkrachten een ongeziene repressie. De hoofdstad van Europa krijgt de allures van Ankara of van het Chileense Santiago. Honderden politieagenten en rijkswachters, pantservoertuigen, waterkanonnen, helikopters,... 144 arrestaties. Persfotografen worden belet verslag uit te brengen. De Belgische ordehandhavers leggen meer ijver aan de dag om de stem van de vrede te verstikken dan dat zij bekwaamheid en inzet tonen voor het opsporen van verdwenen kinderen die het slachtoffer zijn van pedofielennetwerken...

Als woordvoerder van de betoging word ikzelf met grote brutaliteit aangehouden door een speciale brigade van de Brusselse politie. Ik word geboeid, op de vloer van een camionette gegooid en gedurende zo'n 20 minuten wild afgeranseld. Een vorm van marteling en terrorisme, ondenkbaar in een zogenaamde 'democratische' staat. Resultaat: vier gebroken ribben, verschillende andere kwetsuren, werkonbekwaamheid voor meerdere weken. De tactiek was duidelijk op punt gezet om iedereen meteen te intimideren en de vredesbeweging te neutraliseren.Maar de vredesmilitanten laten zich niet doen. Als gevolg van de vele verontwaardigde protesten van talloze democraten wordt het recht op betogen in Brussel uiteindelijk weer hersteld. Op 2 mei en 6 juni vinden belangrijke betogingen plaats. Op 5 en 6 juni wordt er overigens in de hele wereld betoogd. Vijfentwintigduizend personen stappen op naar de VS-basis van Aviano (Italië). In Washington trekken 10.000 betogers naar het Pentagon. Onder hen vele Vietnamveteranen. Een van hen, John Jones, roept op - terwijl sommige NAVO-leiders publiek flirten met de idee van een grondoorlog - voor 'een grondoorlog hier en nu tegen de miserie, het racisme en het Pentagon.'

Actieve weerstand

- Op 29 april moest een honderd voertuigen tellend Brits NAVO-konvooi van de haven van Thessaloniki naar Macedonië rijden. Een paar slimme Grieken vonden er niet beter op dan langs het voorziene parcours de wegwijzers om te draaien. Gevolg: in plaats van aan de grensovergang belandde het konvooi op de centrale markt van de havenstad. Daar wachtte hen bovendien niet echt een warm onthaal: alle muren staan er volgekalkt met 'Fuck the NATO' en 'NATO killers out of the Balkan'. Nog in Thessaloniki en op dezelfde dag slaagden een paar honderd betogers erin een trein met 72 tanks, 30 pantservoertuigen en een onbekend aantal Britse soldaten tijdelijk tegen te houden.

  De Morgen, 30 april 1999.

- Naar aanleiding van een grote betoging in de buurt van de VS-luchtmachtbasis van Aviano moesten de Italiaanse spoorwegen extra treinen inleggen. De commandant van de basis moest een toegeving doen: geen vluchten tijdens de betoging 'om een houding te vermijden die op provocatie kon lijken'. Niet veel soeps? Het bewijst alleszins dat gewone mensen - al was het maar voor enkele uurtjes - de dingen kunnen veranderen.

- Dertigduizend inwoners van de Macedonische stad Kumanovo hebben op 29 maart 1999 de troepen van de NAVO aangevallen en op de loop gejaagd.

  Tanjug, 30 maart 1999.

De antioorlogsstem in België

Bij de grote partijen en in de Belgische media was men het roerend eens over de noodzaak van deze oorlog. Maar in brede maatschappelijke kringen waren er wel heel wat dissidenten. Universitairen, kunstenaars, syndicalisten, sportlui en - uiteraard - vredesmilitanten hebben geprobeerd de stem van de rede, de stem van de vrede te laten horen.

Hoeveel tijd hebben ze nodig om te ontdekken...

Robert Franck, filosofieprofessor aan de UCL (Louvain-la-Neuve), drukt zijn verontwaardiging als volgt uit: 'Op dit ogenblik lijken sociaal-democraten, groenen, christen-democraten en liberalen het roerend eens. Zij kiezen voor agressie tegen een soevereine staat, voor het schenden van het internationaal recht, voor de oorlog in Europa, voor de terugkeer van de Duitse militaire macht, voor groeiende onderwerping - zowel politiek als militair - van Europa aan de VS, voor het lijden, de pijn en de angst van honderdduizenden Kosovaren en Serviërs, voor het misprijzen van wereldwijd erkende menselijke waarden, voor leugenachtige propaganda waarmee de publieke opinie wordt bestookt, voor het risico op een confrontatie in de Balkan en voor een mogelijke uitbreiding van het conflict in Europa, voor de financiële kostprijs en voor de rem op de vooruitgang van de bevolking waar zij een mandaat voor kregen. Hoe lang zal het duren vooraleer ze begrijpen dat die inhumane keuze niet ingegeven werd door humanitaire redenen?'

Hedwige Peemans-Poullet, voormalig hoofdredactrice van *En Marche* (Christelijke Mutualiteit) vraagt zich af 'wat er van het internationale recht overblijft? Als rechtvaardigheid erin bestaat dezelfde feiten met dezelfde maatregelen te bedenken, laten we dan eens punt na punt het lot vergelijken van Koerden en Kosovaren, van Palestijnen en Kroaten, van Irakezen en Israëli...'

Pierre Mertens, de bekendste Franstalige Belgische schrijver van dit ogenblik, klaagt het demonstratieverbod aan van de Brusselse burgemeester de Donnéa: 'Als men mij de geschiedenis zou vertellen van een klein land dat zich sedert jaren beroemt op zijn "teruggevonden collectieve geweten" en dat, met enkele maanden tussenpauze, in zijn hoofdstad neofascistische vergaderingen toelaat en nadien een mars tegen de oorlog verbiedt, dan zou ik dat niet kunnen geloven. Ik zou moord en brand schreeuwen. Ik zou zeggen dat men ons zwart of belachelijk wil maken.'[1]

'Zonder Milosevic te willen goedpraten', voegt Pierre Mertens er nog aan toe, 'het zijn niet de bombardementen die de problemen zullen oplossen. Als het erom gaat een genocide te vermijden, dan is dit wel de beste manier om er een uit te lokken. Nu de USSR verdwenen is, maken de westerse landen van de gelegenheid gebruik. Van zodra Duitsland de Kroatische onafhankelijkheid erkende, begon het definitieve ontmantelingsproces van de Joegoslavische staat. Omwille van de zogenaamde waardigheid van de volkeren heeft men duizenden mensen tot het massagraf veroordeeld.'[2]

'Als ik een Rus was, zou ik angst hebben...'

'Voor Servië geldt: tekenen of je wordt gebombardeerd. Waarom vliegt de NAVO niet ter hulp van de Koerden en de Palestijnen en bombardeert ze Turkije en Israël niet?' vraagt Pierre Piérart, in naam van de Studentenvereniging tegen de kernoorlog.

Een andere vredesmilitant, Georges Spriet: 'De humanitaire bekommernissen van onze leiders zijn erg selectief. De selectiviteit van de belangen. De Balkan is van strategisch belang als poort naar het Midden-Oosten. En Servië is

Maakt de internationale gemeenschap zich nog wel zorgen over de menselijkheid?

Eric David, Barbara Delcourt en Olivier Corten en andere medewerkers van het Centrum voor Internationaal Recht van de ULB verwerpen de uitvluchten van Solana.

'Een actie van de "Internationale gemeenschap"? Juridisch gezien is de militaire tussenkomst van de NAVO een daad van agressie. Kosovo maakt integraal deel uit van Joegoslavië.

Een "humanitaire" actie? Er werden gruweldaden bedreven door beide betrokken partijen, ook door het UCK. Wie gelooft nog in een "internationale gemeenschap, bekommerd om het humanitaire" in een wereld waar honderden miljoenen mensen in extreme armoede leven en waar de welgestelde landen muren bouwen die hen "beschermen" tegen wie de armoede wil ontvluchten?

Een "rechtvaardige" oplossing? De akkoorden van Rambouillet leggen Joegoslavië de creatie op van een staat in de staat en dat alles onder de bezetting van gewapende NAVO-strijdkrachten. Wat is er "rechtvaardig" aan het opsplitsen van een staat ten voordele van Albanese nationalisten?'

een van de weinige regio's in Centraal-Europa die blijft weigeren tot de westerse invloedssfeer te behoren.'[3]

Professor Eric Suy, voormalig adjunct secretaris-generaal van de VN voegt daar aan toe: 'Als ik een Rus was, zou ik bang zijn.'[4] En de Luikse syndicalist André Beauvois: 'Laten we gebruik maken van de overduidelijke gevaren om onze vredesbewegingen te versterken zodat we in staat zijn de hele bevolking en de progressieve organisaties te informeren.'[5]

Het VS-wereldrijk aangeklaagd in... de VS

Ramsey Clark was van 1967 tot 1969 minister van Justitie in de VS. Jarenlang staat hij al op de barricades tegen de misdaden die zijn land begaat. Van bij het begin van de bombardementen vertrekt hij naar Belgrado. Op 5 april schrijft hij een brief naar de leden van de Veiligheidsraad van de VN: 'Net als in Irak zijn de door de NAVO uitgekozen doelwitten duidelijk bedoeld om de burgermaatschappij te terroriseren en te kraken. Scholen, landbouwinfrastructuur, bruggen op belangrijke lokale verkeersaders over de Donau in Belgrado en Novi Sad en een fabriek van huishoudtoestellen behoorden tot de allereerste doelwitten.

De aanvallen van de NAVO tegen Joegoslavië zijn oorlogsdaden die indruisen tegen het Charter van de VN en tegen het meest elementaire internationale recht. Het Amerikaanse militarisme slaat toe waar en wanneer het dat wil. In augustus 1998 werd de farmaceutische fabriek El Shifa in Khartoem (Soedan) vernietigd door een bombardement. De sancties tegen Irak blijven een ondervoede en zieke bevolking treffen. De VS gaan maar door met de bombardementen op Irak. Het is de hoogste tijd dat de VN de onmiddellijke stopzetting eisen van de militaire acties tegen Joegoslavië en Irak evenals het einde van de sancties tegen de bevolking van die landen.'

Ramsey Clark, Noam Chomsky, Mumia Aboe-Jamal...

Noam Chomsky is professor linguïstiek aan het befaamde Massachussets Institute of Technology. Zijn boeken en artikels ontmaskeren de veroveringsstrategie en het leugenachtige discours van de opeenvolgende Amerikaanse regeringen. Dat geldt ook voor de zaak Joegoslavië: 'De VS hebben een koers gevolgd - en ze geven dat expliciet toe - die de toename van gruwel en geweld uitlokt. Een koers die één nieuwe slag toebrengt aan het internationaal rechtssysteem dat aan de zwakkeren een schijn van bescherming bood tegen agressieve staten.'

Mumia Aboe-Jamal, voormalig woordvoerder van de Zwarte Panters, is een bijzonder gewaardeerde zwarte journalist. Achttien jaar al wacht hij in de dodencel op zijn executie voor een misdaad die hij niet beging. Vanuit zijn cel laat Mumia de stem van de stemlozen horen: 'Terwijl Joegoslavië onder een dodelijke en hoogtechnologische bommenregen ligt, wordt Amerika eveneens bestookt met een even dodelijke stortvloed van propaganda. In naam van de mensenrechten moet hij de publieke opinie ervan overtuigen dat een brutaal, militair optreden tegen een soevereine staat absoluut noodzakelijk is. Het gaat hier om een demonstratie van de brutaliteit van de Amerikaanse superstaat. Het argument "mensenrechten" houdt geen steek als je ziet dat Amerika de vrijheidsstrijders in Porto Rico vervolgt en regeringen steunt die de Palestijnen, de Koerden, de Timorezen en de Columbiaanse rebellen onderdrukken.'

De Russen bewonderen Amerika niet langer

Victor Tsjernomyrdin was tijdens de oorlog de speciale gezant van de Russische president Jeltsin. Zijn opdracht bestond erin Milosevic tot toegevingen tegenover het Westen te dwingen. Maar deze typische vertegenwoordiger van de nieuwe klasse van zakenlui moest toegeven dat Rusland vandaag met enorme problemen kampt.

'Tijdens de jaren van de hervormingen zag de overgrote meerderheid van de Russen Amerika als een echte democratie, bekommerd om de mensenrechten, het absolute universele voorbeeld. Voor de luchtaanvallen had 57% van de Russen een positief en 28% een negatief beeld over de Amerikanen.

Na de bombardementen bleek 72% van de Russen negatief te staan tegenover de Amerikanen en nog slechts 14% had een positief imago. 63% van de Russen schoof de verantwoordelijkheid voor het conflict in NAVO-schoenen en slechts 6% van hen wees Joegoslavië aan als de schuldige.'[6]

Betogingen en stakingen

Die negatieve houding van het Russische volk tegenover de NAVO bleek ook uit tientallen betogingen en stakingen. In de streek van Stavropol (Noord-Kaukasië) verzamelden zich meer dan 1.000 vredesmilitanten van de vereniging 'Rusland aan het werk' voor een meeting. Zij eisten het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met alle NAVO-landen.

Ondanks een verrassingsoperatie van Russische para's in Pristina slikte Moskou uiteindelijk het NAVO-plan. De communistische partij, onder leiding van Zjoeganov, veroordeelde deze toegeving: 'Ondanks twee maanden heroïsche weerstand is Joegoslavië gedwongen te capituleren. Dit akkoord is een schande en lijkt wel op het Pact van München dat de weg opende naar de Tweede Wereldoorlog. Toegeven aan agressie zal de agressor zeker aanmoedigen om nieuwe veroveringsoorlogen te voeren. Rusland wordt het volgende doel van de NAVO.'[7]

China: 'De macht van het volk niet onderschatten'

'Deze oorlog toont voor iedereen aan dat de wereld geen rustig plekje is,' schrijft het weekblad *Beijing Information*. 'De bombardementen van de NAVO op Joegoslavië en de raid van het bondgenootschap tegen de Chinese ambassade in Belgrado zijn geen geïsoleerde gebeurtenissen noch ongevalletjes. Integendeel: zij maken deel uit van de Amerikaanse wereldstrategie. Op het westerse front hebben zij de NAVO omgevormd tot een regionale, militair en politiek actieve superorganisatie die kiest voor het offensief. Op het oostelijke front hebben zij het Amerikaans-Japanse verdedigings- en veiligheidssysteem versterkt en de samenwerking uitgebreid naar de 'aanpalende' regio's. Op die manier hopen zij Taiwan in te palmen.

Na de bombardementen op Joegoslavië zijn de factoren van instabiliteit wereldwijd toegenomen. De ene factor bestaat erin de etnische en separatistische bewegingen te versterken, de tweede mikt op het verhevigen van de wedloop inzake kernwapens en bewapeningssystemen voor massavernietiging. Een van de belangrijkste redenen waarom Joegoslavië werd aangevallen is omdat het land noch over nucleaire, noch over wapens voor massavernietiging beschikt. Vele landen zullen hieruit hun lesje leren. Als ze hun onderzoek naar en proefnemingen met dergelijke wapens niet opvoeren, lopen zij het risico hetzelfde lot te ondergaan als Irak en Joegoslavië. Geleidelijk aan zal er dus een nucleaire wedloop op gang komen.

Het derde punt is dat het aantal vluchtelingen en de etnische en religieuze tegenstellingen in Europa zullen toenemen. Zij zullen de veiligheid en de stabiliteit, niet alleen in de Balkan maar in de hele wereld, beïnvloeden. Het vierde punt is dat de Kosovocrisis de wereld aantast en hem meer zal verdelen en complexer maken.'[8]

Dit zal de nucleaire wedloop versnellen

De *Times of India* denkt precies hetzelfde: 'Staten die hun strategische autonomie en hun soevereiniteit willen bewaren hebben geen andere keuze dan hun kernarsenaal te behouden, raketsystemen te ontwikkelen en hun eigen militaire capaciteiten op te drijven.'[9]

Ook China waarschuwt: 'De imperialisten en de veroveraars overschatten systematisch hun eigen strijdkrachten en onderschatten de kracht van de volkeren in de wereld. De steen die ze willen verleggen, valt vroeg of laat op hun eigen tenen.'[10]

Cuba: 'Een straffeloze aanval'

Toespraak van Bruno Rodriguez, Ambassadeur van Cuba bij de VN, 10 juni 1999:

'Gedurende 79 dagen heeft een militaire, economische en technologische macht die zijn gelijke niet kent ongestraft een land in volle ontwikkeling aangevallen. Het Bruto Nationaal Product van de aanvallende landen is 1.163 maal groter dan dat van het slachtoffer. Hun bevolking 77 maal groter, hun grondgebied 226 maal en hun leger 43 maal.
Het gaat hier wel degelijk om volkerenmoord: systematische acties om miljoenen mensen hun bestaansmiddelen te ontnemen, hun verwarming, hun drinkbaar water, hun medische zorgen. En dat bovendien met wilde, dagelijkse aanvallen tegen niet-militaire doelwitten waarvan men heel goed wist dat er zich burgers bevonden.
Cuba herhaalt dat het klaar staat, rekening houdend met zijn beperkte middelen, om bij te dragen tot wederopbouwprojecten in Joegoslavië. Wij willen ook humanitaire hulp verlenen aan de Albanese Kosovaren. Cuba hernieuwt zijn aanbod om 1.000 dokters te sturen naar de vluchtelingenkampen.'

Wat verboden is, is toegestaan

De Uruguayaanse schrijver Eduardo Galeano, auteur van het magistrale boek De Aderlating van een Continent (1971), *schetst de evolutie van de Spaanse socialist Solana ten opzichte van de* NAVO*:*

'Steeds meer mensen vragen zich af waar de NAVO nog toe dient nu de communistische dreiging vanuit Oost-Europa is weggevallen. De manager van de onderneming, Javier Solana, heeft zich tot taak gekozen alle bestaande twijfels weg te nemen.

Twintig jaar geleden riep Solana nog 'NAVO, neen!' Tien jaar geleden, bij de oorlog tegen Irak, sprak hij een historische zin uit in naam van de Spaanse regering: 'Wij werden ingelicht, maar na de feiten.' Vandaag is hij het die uitlegt dat de NAVO de vrede verdedigt aan een kostprijs van een miljoen dollar per raket.

De grootmachten zitten tot over de oren in de misdaad. Niemand die de wetten met zulke regelmaat overtreedt. De bombardementen zijn een karikatuur van het internationale recht. Tegen een bloedige dictator als Milosevic, zegt men ons, is alles toegelaten. Ook wat verboden is.'

IPS, 5 juni 1999.

De moeders van de Plaza de Mayo (Argentinië)

In Argentinië eisen de 'Moeders van de Plaza de Mayo' al jarenlang gerechtigheid van de militairen die verantwoordelijk zijn voor de verdwijning van hun kinderen. Zij betuigden hun solidariteit met de moeders uit Joegoslavië door zich, tijdens de bombardementen, naar Belgrado te begeven.

'Alle moeders ter wereld wenen en lijden telkens er een oorlog uitbreekt. De grote overwinnaars zijn altijd de wapenhandelaars, het volk de grootste verliezer. Wij willen het uitschreeuwen: de enige vijand is het imperialisme.

Als moeders zijn wij bedrukt als we zien hoe deze eeuw ten einde loopt met zoveel lijden en zoveel ontwortelde mensen. Wij hopen dat de dag zal komen waarop geen enkele man, geen enkele vrouw, geen enkel kind nog gedwongen wordt zijn land te verlaten.

De Moeders van de Plaza de Mayo eisen de stopzetting van de aanvallen. Vrouwen en moeders van de hele wereld moeten de stem verheffen en roepen: "Neen aan de bombardementen!" "Neen aan de vervolgingen"!'

Belgrado, 17 april 1999.

Arabische communisten verenigd tegen de NAVO-aanvallen

Hoewel de meeste Kosovaren van Albanese afkomst moslims zijn, veroordelen de communistische en arbeiderspartijen van de Arabische landen de agressie van de NAVO tegen Joegoslavië. In een communiqué verklaren de communistische partijen van Jordanië, Soedan, Syrië, Irak, Libanon en Egypte evenals het Nationaal Bevrijdingsfront van Bahrein:

'Wij zijn tegen elke vorm van etnische en religieuze onderdrukking en etnische zuivering, van waar die ook komt. Maar onze volkeren die geleden hebben en nog altijd lijden onder de politiek van twee maten en twee gewichten van de Verenigde Staten, weten heel goed wat de Amerikaanse doelstellingen zijn die achter deze agressie schuilgaan.

Enerzijds willen zij de ontmanteling van Joegoslavië verderzetten, als wraak voor zijn historische rol in de ondersteuning van de nationale bevrijdingsbewegingen in de wereld en omdat het land gehecht blijft aan zijn nationale soevereiniteit en weigert zich te onderwerpen aan de bevelen van de VS en de eisen van de NAVO. Anderzijds willen ze de Amerikaanse militaire aanwezigheid versterken in de Balkan om die te onderwerpen en te controleren en er een nieuwe springplank van te maken om Rusland onder druk te zetten.'

Solidair, 5 mei 1999.

Overal protest

- Drie Nobelprijswinnaars Literatuur hebben plechtig geprotesteerd tegen de NAVO-oorlog. Dario Fo eiste de stopzetting van de bombardementen. De Portugees Saramago verspreidde een verklaring, getekend door 50 eminente intellectuelen. De Oostenrijkse toneelschrijver Peter Handke is ostentatief in Belgrado gaan wonen.

- De Belgische voetballer Zvonko Varga: 'Ik heb zowel de Joegoslavische als de Belgische nationaliteit. Ik zie de gruwel van de NAVO-bombardementen tegen de burgerbevolking. En sommige van die vliegtuigen komen uit het land waar ik woon. Op de televisie toont men slechts één kant van de medaille. Mijn boodschap voor de supporters is: "Open jullie ogen, probeer het waarom te begrijpen, waarom zulke dingen gebeuren." Ik vind het verschrikkelijk dat ik uitgerekend woon in het enige land waar men niet voor de vrede mag betogen. Is dat democratie?'
  Solidair, 28 april 1999.

- De Duitse volksvertegenwoordiger voor de groenen, Ströbele: 'Ik schaam me voor mijn land dat opnieuw bommen gooit op Belgrado.'
  Toespraak voor het Duitse parlement, 26 maart 1999

- Aleka Papariga, secretaris-generaal van de Griekse Communistische Partij: 'De Grieken moeten weten dat deze oorlog is opgezet met leugens, laster en overdrijvingen. Vervalsingen. Net als alle andere vuile expansionistische oorlogen gaat het om een herverdeling van de markten.'
  Persmededeling, 24 maart 1999

- Een bijenkomst van de comités voor de volksmacht van Masina (Kinshasa) op 4 april 1999: 'Wij roepen op tot de oprichting van een wereldwijd anti-imperialistisch front tegen de agressies en voor de ontmanteling van alle buitenlandse militaire bases, voor de verdediging van de onafhankelijkheid en de soevereiniteit van alle bedreigde landen.'

- Syndicat interprofessionnel mondial: 'Het is een echte misdaad tegen de mensheid. Kostbare middelen, die veel beter zouden kunnen dienen voor de bestrijding van de armoede en de werkloosheid en voor de verbetering van het levenspeil, worden verspild aan een oorlog en zijn voorbereidingen, aan de ontwikkeling en het gebruik van wapens voor massavernietiging.'
  Oproep van 1 mei 1999

- Roger Somville, Belgische schilder: 'De VS zitten over de hele lijn fout. Die politiek tegen de Serviërs wordt sedert lang voorbereid en is vooral tegen Rusland gericht. De manipulaties op de Balkan duren al jaren. De Duitsers hebben het pak slaag dat ze ooit van de Serviërs - de belangrijkste verdedigers van de Balkan - kregen nooit vergeven. Zij hebben het Kroatië van de fascist Tudjman gesteund.'
  Solidair, 31 maart 1999

- Jozef Mampuys, secretaris-generaal van de Christelijke bediendenvakbond LBC, onder de kop *Bommen tijdens de Goede Week*: 'Sinds de val van het socialisme lijkt het erop, alsof het lijden in de Balkan niet meer te stoppen is. Of toch? In de kranten en op televisie krijgt het lijden maar bij mondjesmaat aandacht. Veel aandacht is er wel voor de bommen(werpers). Men wil ons doen geloven dat deze bommen een oplossing in het Servisch-Kosovaars conflict dichterbij zullen brengen. Ik denk niet dat deze bommen goed werk verrichten. Ik denk dat deze bommen dood en vernieling zaaien. (...) Kunnen wij niet anders dan ons neerleggen bij de schijnbare onvermijdelijkheid van deze oorlog waarvoor de schuld altijd bij de tegenpartij ligt? Of moeten wij ook hierover een standpunt durven innemen dat zich niet bij voorbaat aansluit bij de visie van de machtigen van deze wereld? Durven wij opstaan en protesteren tegen de onzin die het kwaad ten goede wil duiden?'
  Ons Recht, april 1999.

- Jean-Claude Challe, voorzitter van de socialistische vakbondsregionale van de ACOD-spoor (Centre): 'Geen enkele VN-resolutie heeft de toelating gegeven om in die regio geweld te gebruiken. Wie kan vandaag de financiële en sociale kosten van die oorlog voor de arbeiderswereld nog inschatten? Ik eis dat de vakbond hierover de discussie aangaat.'
  Solidair, 12 mei 1999.

- Nebosja Malbasa, Belgisch voetballer van Joegoslavische origine: 'De exodus (van Albanezen) is er gekomen door de bombardementen, niet ten gevolge van etnische zuiveringen. Ik versta het verdriet van de Albanezen die hun huizen hebben moeten verlaten. Maar sedert jaren wordt Servië als de baarlijke duivel voorgesteld. Er zijn vandaag 700.000 Servische vluchtelingen die uit Kroatië en uit Bosnië komen, maar je krijgt ze nooit te zien. Ik ben in de Krajina geboren (een streek waaruit 300.000 Serviërs door het Kroatisch regime werden verdreven). De voorbije jaren werd mijn hele familie uit de Krajina verbannen. Mijn vader is gestorven van verdriet.'

  Solidair, 28 april 1999.

Wie is de volgende?

Joegoslavië, Irak, petroleumstaten van de Kaukasus, Algerije, Congo, Colombia, Cuba, Korea, Rusland, China,... Wat hebben al die landen uit verschillende delen van onze planeet met elkaar gemeen?

Oorlog. Of oorlogsdreiging in een min of meer nabije toekomst. Al die landen bevinden zich op de zwarte lijst van de VS en de NAVO. Omdat ze 'te rijk' zijn aan natuurlijke bronnen of omdat ze te onafhankelijk optreden. Of beide samen.

Tien jaar lang al vormt de VS de NAVO om tot een wereldpolitiemacht. Volgens de *New York Times* kan de (zogenaamde) vrije markt niet functioneren zonder de harde vuist van het Amerikaanse leger. Inderdaad: oorlog is het ultieme wapen tegen wie dan ook die zich verzet tegen de onrechtvaardige internationale economische verhoudingen.

Om die landen een lesje te leren hanteert Washington verschillende methodes, maar het gaat altijd om één en hetzelfde plan: de wereld controleren en domineren. Tegen Irak hebben de VS eerst gebruik gemaakt van een grote coalitie die ze onder VN-vlag lieten oprukken. Daarna legden ze het land een moordend embargo op. Tenslotte voerden ze op eigen houtje bommenraids uit waarbij ze enkel nog op de steun van hun trouwe vazal Groot-Brittannië konden rekenen. Tegen Joegoslavië nam de NAVO de touwtjes voor hen in handen. Voor het bondgenootschap meteen de vuurdoop als wereldgendarme. In de Kaukasus zit de NAVO nog maar in de beginfase: de conflicten aanwakkeren en achter de schermen manoeuvreren met als doel er militaire bases te installeren. Tegen het Congo van Kabila geven de VS er de voorkeur aan via tussenpersonen te werken: plaatselijke, zogenaamde 'onafhankelijke' legers. Maar de NAVO houdt zich ook klaar om eventueel zelf tussen te komen. Tegen het Colombiaanse volk bestaat de tactiek er tot vandaag in het nationale leger goed te omkaderen al is er toch al één directe VS-interventie geweest... in afwachting van een nieuw Vietnam?

Alle oorlogen, ook de toekomstige, maken deel uit van een wereldwijd strategisch plan. De economische wetmatigheden eisen dat de multinationale ondernemingen zich de rijkdommen van de strategische regio's kunnen toeeigenen, en daar hebben ze de NAVO voor.

Maar, net als alle wereldrijken vermijden de VS om al hun vijanden tegelijkertijd aan te vallen. Zij beginnen met de gemakkelijkste tegenstanders: zij die niet over kernwapens beschikken. Voor de andere landen zijn er voorbereidende stappen nodig om ze geleidelijk aan te verzwakken.

Als we de VS en de NAVO laten doen, leiden zij de wereld naar de ondergang. Als we ze eerst de kleine landen laten aanvallen, zullen de krachtsverhoudingen op wereldvalk verslechteren en zal geen enkele staat nog veilig zijn. Daarom is het dringend nodig dat alle volkeren zich vandaag nog verenigen om de vrede te verdedigen.

Zijn we machteloos? De zwakke plekken van de NAVO

Vaak hoor je zeggen dat de grootmachten en de NAVO te machtig zijn en dat je tegen hen niets kan ondernemen. Maar hun militaire (en media)macht is slechts één aspect van de realiteit. Het oorlogskamp heeft ook enkele zwakkere kanten: economisch, politiek en moreel.

Eerst de economische zwakte. Oorlogen kosten de VS handenvol geld. De laatste jaren doen de VS hun uiterste best die oorlogen te laten betalen door hun bondgenoten. Dat kan de tegenstellingen tussen de westerse mogendheden enkel maar aanwakkeren.

Daarom moet de vredesbeweging in de schoot van deze NAVO-lidstaten zelf aantonen dat de arbeiders en het gewone volk niets te winnen hebben bij deze oorlogen en dat de miljarden die men uitgeeft aan tanks en bommenwerpers zullen worden uitgespaard op sociale en onderwijsbudgetten. Zo kan de vredesbeweging de oorlogsvoorbereidingen verzwakken.

Politieke zwakte. Door Joegoslavië aan te vallen, Rusland te omsingelen en te vernederen, door de Chinese ambassade te bombarderen hebben de VS aangetoond dat zij de hele wereld bedreigen. Zij hebben zelf de noodzaak aangetoond van een wereldfront voor de vrede.

Als we dat wereldfront voor de vrede willen opbouwen, moeten we aantonen dat als één land wordt aangevallen, andere zullen volgen. Dat alleen de internationale solidariteit dit soort agressies kan tegenhouden. En dat die solidariteit tussen de volkeren zich vanaf vandaag via concrete initiatieven moet waarmaken.

Morele zwakte tenslotte. Door de volkeren van Joegoslavië en Irak te bombarderen en uit te hongeren, door moeders, scholieren, journalisten, dokters en verpleegsters uit te moorden hebben de VS en de NAVO bij heel wat mensen de ogen geopend. In Rusland, China, India en Latijns-Amerika heeft men de ware aard van de Nieuwe Wereldorde ondertussen goed begrepen: hij is immoreel en wreed.

De volkeren van de westerse landen zijn zich daar minder van bewust. Daar zit de desinformatie voor een groot stuk tussen. Experten en ideologen hebben hun uiterste best gedaan de geloofwaardigheid van onze oorlogsgeneraals te redden. Maar daarmee is de kous niet af. Zelfs hier hebben we achteraf vernomen dat de NAVO loog. Over de gebombardeerde trein, over de Chinese ambassade, over de zogenaamde volkerenmoord van voor de oorlog. Wij moeten aantonen dat de NAVO niet enkel loog over deze zaken maar over de hele lijn: voor, tijdens en na de oorlog. Wij moeten de misdaden van Clinton, Solana en andere Wesley Clarks aanklagen. Dat zal ons toelaten het vredeskamp te versterken, ook in de westerse landen.

Voor wie is deze boodschap bestemd?

Een cruciale vraag is: tot wie moeten wij ons met deze boodschap richten?

Niet tot de heren en de dames van de top. Zij weten het immers al lang en zij geven er niets om. Zo hebben de Franse autoriteiten bijvoorbeeld in besloten kring toegegeven dat zij op de hoogte waren van de manoeuvres en misleidingen van Madeline Allbright en van andere NAVO-verantwoordelijken. Die autoriteiten wisten dat de oorlog tegen Joegoslavië niets van doen had met humanitaire motieven. Waarom hield Frankrijk - dat zich zo fier op zijn onafhankelijkheid beroemt - de mond? Eveneens in besloten kring geven ze daar twee redenen voor op: 1. Frankrijk moest kunnen deelnemen aan de onderhandelingen na de oorlog om zijn deel van de wederopbouwcontracten in de wacht te kunnen slepen. 2. De Franse wapenindustrie moest absoluut kunnen deelnemen aan dit lucratieve 'feest'. Frankrijk moest vanuit een goede startpositie kunnen deelnemen aan de wedloop naar bestellingen.

Elke poging om de politieke verantwoordelijken te overtuigen is dus verloren moeite. Enkel de basis kan de loop der dingen veranderen.

Vandaar het belang van brede sensibiliseringscampagnes. Personaliteiten of gewone mensen overtuigen, een zo groot mogelijk aantal democratische organisaties overtuigen dat dit soort oorlogen niet uitgevochten wordt voor meer democratie of voor humanitaire redenen, maar enkel voor laag-bij-de-gronds eigenbelang. Deze inzichten bijbrengen is de essentiële taak voor zij die het internationale vredesfront willen versterken.

Vooral in arbeiders- en syndicale kringen is deze taak van het allergrootste belang. En ook bij jongeren die traditiegetrouw op de eerste rij hebben gestaan bij de strijd tegen onrechtvaardigheid en oorlog, denken we maar aan hun inzet om een einde te maken aan de VS-oorlog tegen Vietnam (1965-1975).

NAVO: vluchtelingenmaker

In Frankrijk, België en andere West-Europese landen is de laatste jaren een brede beweging van antiracisme en solidariteit met de vluchtelingen op gang gekomen.

Het is van het allergrootste belang dat deze beweging zich verdiept en verbreedt. Het schandalige lot dat vluchtelingen hier te wachten staat, is het gevolg van de economische, politieke en militaire agressie waarmee hun landen worden geplaagd. De multinationals installeren of gebruiken er corrupte regimes, zelfs dictaturen. Zij aarzelen daarbij niet vernietigende militaire acties op het getouw te zetten en uit te voeren.

De NAVO is goed op weg een enorme vluchtelingenmaker te worden. De geheime diensten lokken niet alleen onderhands het hevigste racisme op, ze financieren het ook nog. Bovendien sponsoren ze - wat VS-strateeg Brzezinski overigens toegeeft - de meest extreme nationalisten. Dan komt de NAVO tussen. Het bondgenootschap destabiliseert een volledige regio en lokt er enorme volksverhuizingen uit. En dat allemaal om de controle over een strategisch belangrijke regio in handen te krijgen.

Als we de solidariteit met de vluchtelingen willen versterken moeten we de werkelijke oorzaken van de oorlogen die dergelijke volksverhuizingen veroorzaken blootleggen. Zo zullen we brede bevolkingslagen kunnen sensibiliseren voor de strijd voor vrede.

Een dialoog opbouwen tussen de verschillende culturen

Een andere factor kan een positieve invloed hebben: het feit dat in Frankrijk, in België en het overgrote deel van de Europese landen zoveel mensen uit de aangevallen gebieden leven: Joegoslaviërs of ex-Joegoslaviërs, uit Arabische en Afrikaanse landen, Latijns-Amerikanen,... Hun ervaringen, hun contacten zijn belangrijke middelen die ons gemakkelijker kunnen doen inzien waar het bij die oorlogen werkelijk om draait. Die mensen hebben ginds vaak nog familie, kennen de geschiedenis van die regio's goed en ook de werkelijke betrachtingen van de grootmachten. Velen van hen kunnen de desinformatie helpen ontmaskeren.

Iemand van Joegoslavische afkomst weet allicht dat de NAVO niets anders doet dan in de sporen lopen van de grote rijken uit het verleden die allemaal geprobeerd hebben de Balkan te controleren. Iemand met Arabische roots verzet zich tegen het lot dat de Iraki of de Palestijnen wordt opgelegd en hij kan er uit afleiden dat Washington helemaal geen moslimvriend is. Iemand met Centraal-Afrikaanse wortels weet bijzonder goed in welke toestand de 'humanitaire' westerse landen bijvoorbeeld Congo-Kinshasa hebben gebracht. Een Latino heeft een lange ervaring inzake de 'democratische' methodes van de VS in Centraal- en Zuid-Amerika.

Die rijke ervaringen kunnen we aanwenden om politieke en culturele uitwisselingen te stimuleren. Op twee voorwaarden. Ten eerste: De 'oorspronkelijke' Europeanen moeten toegeven dat zij de wijsheid niet in pacht hebben, dat hun media essentiële zaken verborgen houden, dat het nuttig is contact te zoeken met de anderen om de realiteit, die veel complexer is dan men zou denken, te kunnen begrijpen. Ten tweede: 'oorspronkelijke' Joegoslaviërs, Arabieren, Afrikanen en Latino's moeten erover waken dat ze zich niet laten opsluiten in nationalistische getto's in de enge zin van het woord. Zij moeten eveneens hun solidariteit verbreden naar alle andere slachtoffers toe en alle onderdrukte volkeren steunen. Zij moeten hun verantwoordelijkheid opnemen en de mensen van hier alles helpen ontdekken wat men hen verborgen houdt.

Laten we samenwerken om een echte dialoog te ontwikkelen tussen de verschillende culturen en ervaringen. Een dergelijke dialoog zal het gevecht voor de vrede aanzienlijk versterken.

Een wereldwijd antwoord

De dreiging van de VS en de NAVO is wereldwijd. Het antwoord moet dat dus ook zijn. In Joegoslavië hoorde ik vaak deze opmerking: 'Toen Irak werd gebombardeerd, dachten wij, Joegoslaviërs: "Dat is verschrikkelijk, maar wat kunnen wij eraan doen?" En we hebben niet genoeg gedaan. Vandaag hebben wij dat begrepen. Nu wij op onze beurt worden aangevallen, zijn wij het die de internationale solidariteit nodig hebben.'

Laten we ervoor zorgen dat de bedreigde volkeren niet één na één worden aangevallen. De enige manier om zich tegen deze agressie te verzetten is zich inzetten voor de uitbouw van een wereldwijd vredesfront. Door elke aanval tegen een volk te beschouwen als een aanval tegen alle volkeren ter wereld. Door onmiddellijk allerhande vormen van concrete solidariteit te organiseren. Laten we dit debat openen en iedereen de kans geven zijn voorstellen te formuleren zodat we het wereldwijde vredesfront kunnen oprichten.

Omdat oorlogen niet met bommen beginnen maar met (media)leugens zouden we als onze eerste taak een alternatief informatienetwerk moeten ontwikkelen. Een informatienetwerk dat elke medialeugen onmiddellijk kan ontkrachten, een informatienetwerk dat in staat is de ware doelstellingen van deze oorlogen en de ware strategie van de grootmachten bloot te leggen.

Informatie verspreiden via de alternatieve pers, via het internet, via snelle e-mails over de hele wereld, door de snelle vertaling van getuigenissen en verhelderende documenten. Informatie die meteen kan worden doorgespeeld aan eerlijke journalisten die misschien ook wat klem zitten. Mensen sensibiliseren via voordrachten en debatten, opinieartikels en lezersbrieven, gespreksavonden onder vrienden en kennissen.

Laten we de volgende medialeugens en de volgende oorlogen een krachtig halt toeroepen. De volkeren van deze wereld hebben recht op de waarheid.

Contactadres:
e-mail: michel.collon@skynet.be
Uitgeverij EPO, Lange Pastoorstraat 25-27,
2600 Berchem, België
Tel. 32 (0)3 239.68.74 - fax: 32 (0)3 218.46.04
e-mail: uitgeverij@epo.be
www.epo.be

1. *Solidair*, 7 april 1999.
2. Idem, 31 maart 1999.
3. *Navo-kroniek*, lente 1998.
4. Vredesontmoetingen voor het Europees Parlement, 27 april 1999.
5. *Bulletin de Rencontres pour la Paix*, mei-juni 1999, p.2.
6. *Washington Post*, 27 mei 1999.
7. *Sovietskaia Rossia*, 10 juni 1999.
8. *Beijing Information*, 28 juni 1999.
9. *Le Monde*, 3 april 1999.
10. *Beijing Information*, 14 juni 1999.
11. *New York Times*, 21 oktober 1997.

Index

A
Abdic 35, 187, 217, 235, 255, 270, 273
Aboe-Jamal 445
Afrika 37, 55, 85, 113, 114, 121, 130, 163-166, 291, 303, 304, 316, 355, 370, 371, 375, 377, 410, 412, 426, 442, 452
Albanië 68-72, 77, 122, 129, 141, 143-145, 152, 153, 163, 180, 240, 241, 244, 247, 283, 290, 308, 315, 316, 329, 332, 336, 339, 348, 352, 353, 358-360, 362, 365, 368, 370, 376, 431, 435, 438
Algerije 130, 160, 165, 166, 181, 275, 309, 325, 371, 377, 379, 410, 450
Allbright 7, 318, 326, 328, 330-332, 335, 336, 346, 355, 361, 371, 394, 400-404, 451
Amin 55, 97, 102, 268, 295
Amnesty International 40, 276, 307
Amoco 131, 256, 378, 384, 386
Angola 37, 182, 236, 377
Annemans 287, 289, 295
Anschluss 67, 88, 92, 94, 100
Anti-oorlogscentrum 254, 261, 263, 298, 299, 302
Arabisch 12, 101, 119, 124, 157, 163, 165, 180, 181, 268, 272, 273-276, 280, 293, 377, 386, 392, 400, 408, 448, 452
Arbour 431
Argentinië 83, 261, 448
Arkan 255, 283
Armenië 37, 55, 130, 132, 148, 295, 371, 379, 382
Artsen zonder Grenzen 298, 301, 304
Azerbeidzjan 130-133, 135, 136, 139, 148, 375, 377, 379, 380, 384, 386, 390-392

B
Baker 176, 177-182, 198, 236, 391, 394
bakkerij 26, 28, 29, 36, 78, 179
Bakoe 131-134, 368, 369, 377, 379, 380-382, 384, 386
balkanisering 54, 55, 148
Balladur 31, 301
Banja Luka 12, 35, 38, 39, 43, 78, 195, 271
Basajev 388-390, 392
Beauvois 444
Beieren 60, 87, 100, 101, 105, 106, 172, 312, 356
België 26, 31, 33-37, 48, 55, 59, 66, 67, 73, 81, 86, 90, 92, 97, 98, 102, 120-122, 139, 141, 144, 154, 157, 171, 184, 198, 210, 212, 225, 243, 248, 253, 260, 266, 271, 273, 282, 284-286, 289, 293, 294, 301-303, 306, 307-310, 340, 342-344, 357, 398, 406, 410-412, 426, 438, 442, 443, 452, 453
Ben Laden 391, 392
Berisha 153, 329, 352, 438
Berlijn 7, 8, 36, 61, 62, 70-73, 76, 82, 86, 88, 91, 94, 96, 101, 109, 120-123, 128, 136, 144-147, 150, 151, 156, 160, 169, 170-173, 196, 197, 276, 307, 329-333, 369, 374, 375, 388, 401, 406-408, 410, 442
bewapening 60, 105, 118, 131, 154-157, 160, 169, 170, 173, 188, 300, 354, 403-406, 410-412, 447
Bihac 35, 185, 187, 189, 194, 195, 255, 304
Bild 66, 67, 81, 86
Bildt 44, 60, 160, 192, 264, 265
Birma 377, 410
Bismarck 70, 91, 97, 104, 107
Blair 324, 332, 339, 344, 408, 409, 431
bloedrecht 97, 100, 101
BND 50, 51, 61, 62, 146, 352
Boban 15, 60, 179, 261, 270
Bossi 289
Boutros Ghali 29, 195, 266
Boyd 14, 23
Brazilië 442
Breznjev 233
Briquemont 16, 18, 24, 183, 194, 312
Brock 16, 18, 19, 26, 36, 40, 43
Bryce 342
Brzezinski 7, 149, 366, 371-375, 381, 384, 385, 388, 393, 402, 428, 439, 452
Budak 261, 263, 264
Bulgarije 68-74, 77, 80, 82, 107, 136-139, 141, 152, 201, 290, 365, 367, 371, 376, 428
Bundesbank 64, 91, 93, 97, 122
Burgas 136, 369, 382
Bush 64, 112, 119-122, 157, 176, 179, 180, 184, 233, 306, 327, 328, 343, 378, 392

C
Caritas 61, 355
Carrington 56, 58, 63, 64, 185
Castro 46
CDU 54, 60, 63, 64, 95, 101, 110, 312, 331
Ceku 338, 430
Challe 449
China 8, 84, 86, 125, 126, 135, 185, 300, 302, 372-376, 378-383, 385, 396, 397, 398-402, 404, 406, 413, 442, 447, 450, 451
Chirac 124, 172, 181, 190, 196, 198, 301, 410, 434
Chomsky 143, 445
Chossudovsky 233, 248, 256, 352, 353, 430
Christopher 14, 19, 58, 112, 132, 181-185, 190-193, 364, 395
Chroesjtsjov 150
Churchill 79, 202, 211, 283
CIA 22, 36, 45, 48-51, 83, 114, 119, 121, 126, 146, 151, 180, 187, 190, 191, 196, 236, 282, 298-300, 302, 303, 309, 310, 322
civiele maatschappij 284, 302, 303, 308, 316
Claes 33, 165, 167, 192, 195, 402
Clinton 19, 33, 112, 115, 120, 125, 132, 133, 136, 137, 145, 148, 150, 160, 170, 179, 181-186, 189, 193, 194, 197, 284, 312, 318, 324, 327, 330, 336, 344, 348, 355, 364, 377, 396, 397-400, 405-408, 413, 425, 430, 433-437, 451
CNN 16, 18, 121, 198, 345, 360, 432
Colombia 182, 377, 394, 410, 450
communistische partij 75-79, 145, 200-213, 218, 221, 225, 241, 263, 283, 290, 362, 388, 446, 448, 449
concentratiekampen 25, 34-39, 83, 200, 203, 338, 339
Contragate 322, 394
corridor 18, 99, 368, 369, 377
Corten 443
Cosic 271, 278, 279, 280, 284
Cuba 29, 46, 165, 236, 306, 310, 357, 404, 406, 447, 450

D
Dagestan 134, 382, 388, 391, 392
Dalmatië 52, 71, 74, 258
Dayton 22, 147, 153, 160, 197
de Charette 132, 171-173, 194
de La Gorce 75, 114-116, 121, 144, 149, 150, 170, 179, 181-185, 198
Dedijer 75, 79, 81, 212
deksel(theorie) 78, 286, 290-292
Delcourt 443
delokalisatie 125, 370, 411
Den Haag 37, 80, 281, 321, 325, 343, 402, 403
Derycke 144, 314, 356
Deutsche Bank 61, 63, 84, 85, 91-96, 132, 223
Dewinter 287, 289
Dietl 106
Dillen 78, 287
Dimitrov 72, 75, 76, 81
Djindjic 284, 426
Doboj 39, 189
Doedajev 388, 389, 390
Donau 19, 79, 80, 98, 129, 137, 333, 369, 405, 425, 426, 445
Dörner 50, 51
Draganovic 83
Drang nach Osten 70, 85, 130
Draskovic 235, 284, 426
drugs 60, 133, 138-141, 310, 313, 352, 367, 377, 394
Dubrovnik 18, 22, 24, 286
Duits leger (Bundeswehr) 60, 65, 90, 104-110, 170, 192, 354
Duitse minderheden 84-86, 96, 98, 146
Dumas 58
Dürres 369

E
EBWO (Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling) 162
eenheidsmunt 93
Egypte 34, 45, 71, 149, 153, 165-166, 181, 306, 361, 448
El Salvador 322, 331, 404, 438
embargo 7, 19, 25-29, 50, 54, 58-64, 69, 132, 137, 157, 169, 179-180, 184-188, 228, 241, 264, 275, 281-283, 304-305, 309, 318, 398, 405, 408, 411, 425, 450
etnie 12, 250, 252, 268, 278, 279
etnische zuivering 7, 12-15, 17, 22, 25, 34, 36-40, 43, 44, 58, 97, 193, 197, 266, 270-272, 278-279, 301, 318, 330, 335-340, 342-348, 356-359, 361, 423, 430-431, 434, 438, 448, 449
Eurazië 374, 375, 377, 378, 388, 393, 395
Euregio's 100
exodus 22, 60, 247, 339, 343, 438, 449
extreem-rechts 15, 37, 83-85, 96, 98, 100, 101, 105, 107, 187, 256, 272, 280-282, 310, 331, 405

F
federalisme 292, 293, 295
Finalis 112, 210
Fischer 315, 356
Ford 178, 364
fragmentatiebommen 340, 372, 403, 419
Front National 286, 289, 292

G
Galbraight 265
Galeano 405, 448
gas 24, 129, 130-132, 368, 369, 374, 382, 385-387, 390, 418
GATT 112, 114, 182, 365
geheime diensten 7, 36, 45-47, 51, 61, 83, 113, 126, 146, 180, 195, 202, 280, 300, 309, 320, 329, 352, 354, 396, 398, 439, 452
Gelbard 325, 328, 330, 331, 355, 436
General Motors (GM) 364, 434
genocide 37, 79, 82, 87, 113, 114, 189, 247, 258, 260, 282, 304, 318, 320, 338, 341, 346, 356, 398, 438, 443
Genscher 52, 53, 56, 58, 63, 64, 90, 95, 99
Georgië 130, 133-136, 145-148, 168, 298, 371, 380, 382, 384, 386, 389, 393
globalisatie 364, 365
Golfoorlog 14, 20, 24, 25, 45-48, 94, 113, 116, 119, 121, 122, 126, 130-132, 136, 153-157, 162, 165-168, 170, 184, 187, 191, 192, 228, 275, 282, 312, 326, 408, 442
Goli Otok 202, 203
Gorazde 33, 37, 41, 190, 194, 195
Gorbatsjov 88, 119, 120, 122, 142, 233, 242, 388, 392
Grass 101
Grenada 7, 310, 320, 404, 438

Griekenland 54, 62, 69-73, 80, 93, 102, 112, 130, 136, 153, 157, 182, 210, 213, 235, 236, 241, 247, 248, 318, 329, 340, 353, 362, 370, 379, 413, 442
Groot-Brittannië 46, 67, 68, 74, 82, 83, 93, 112, 119-124, 132, 135, 144, 155, 170-174, 184, 185, 190, 196, 207, 209-212, 251, 262, 289, 290, 307, 339-342, 344, 357, 378, 386, 406-412, 450
Guatemala 390, 394, 404, 438
Gutman 35

H
Handchar 57, 268, 272
Handke 44, 240, 449
HDZ 56, 63, 236, 253, 254, 260, 266
Helsinki 193, 327, 402, 403
Herteleer 403, 418, 422
Hill & Knowlton 36, 320
Hitler 31, 36, 50, 52, 56, 57, 63, 67-69, 74, 76-82, 85-87, 94, 98-100, 105-110, 258, 259, 262, 266-268, 278-281, 289, 304, 306, 316, 340, 341, 377, 378, 393
Holbrooke 188, 325, 331, 334
Hongarije 157, 168, 185, 186, 221, 250, 251, 283, 302, 307, 364-369, 376, 393, 428
HOS 61, 264, 287, 288
huurlingen 286-289, 392, 410
HVO 17, 20, 43

I
IFOR 90, 160-162, 169
IG Farben 76
IMF 5, 141-147, 150, 162, 176, 210, 231-237, 239-243, 245-247, 256, 303, 332, 377, 380, 397
India 295, 357, 381, 385, 399, 442, 447, 451
Indonesië 37, 125, 130, 269, 400-404
inmenging 54, 63, 73, 86, 133, 196, 210, 243, 246, 251
integrisme 180, 181, 291, 293, 391, 394
Internationaal gerechtshof 37, 281, 325
internationaal recht 58, 136, 443, 445
internationale gemeenschap 16, 23, 25, 168, 180, 193, 272, 278, 307, 308, 344, 402, 442, 443
Irak 24, 29, 34, 113-115, 119-122, 129, 132, 134, 152, 153, 160, 163, 165, 182, 228, 236, 247, 281, 282, 295, 304-306, 310, 318, 320, 322, 327-329, 336, 340, 343, 365, 371, 374-380, 386, 390, 395, 398-402, 404, 406, 408-411, 419, 425, 438, 443, 445, 448, 450-453
Iran 113, 119, 132-]36, 152, 178, 181, 223, 229, 236, 245, 272, 276, 282, 288, 352, 374-377, 380-384, 386, 406
islamisme 268, 384
Islamitische verklaring 57, 58
Israël 112, 113, 124, 132, 149, 153, 165, 180, 181, 246, 306, 310, 380, 398, 443
Italië 17, 50, 64, 68, 71-79, 92-95, 99, 101, 130, 143, 144-157, 210, 212, 240, 251, 256, 276, 288, 289, 315, 344, 369, 370, 406, 407, 442
Izetbegovic 14-18, 20, 22, 25, 28-33, 35-41, 46, 47, 54, 57, 58, 62, 123, 124, 176, 177-183, 185-187, 189, 191-195, 197, 220, 252-255, 268-276, 281-283, 291, 304-306, 310, 320, 404

J
Jackson 368, 377, 430
Japan 5, 55, 91, 92, 113-119, 121-126, 130, 132, 143, 151, 173, 174, 185, 197, 302, 374, 378, 383, 385, 397, 398-401, 406, 447
Jasenovac 78, 83, 189, 259, 260, 262, 304
Jeltsin 133, 136, 138, 142, 144, 147-151, 183, 188, 194, 196, 225, 371, 373, 388-392, 428, 429, 446
Joegoslavisch leger 18, 22, 43
Joegoslavisme 70, 71, 221, 247, 278
joods 36, 54, 56, 77, 78, 133, 258-260, 268, 360

K
Kabila 47, 48, 450
Kaliningrad 88, 94, 99, 151
kampen 30, 34, 35, 99, 119, 187, 189, 203, 240, 247, 253, 260, 275, 281, 288, 327, 328, 348, 352-355, 357, 390, 393, 435, 436, 447
Karadjeordjevic 68, 75, 77
Karadzic 15, 31, 122, 124, 178, 179, 194, 252, 268, 270-274, 278-284
Kardelj 205, 206-210, 214, 220, 248
Kaspische Zee 129-137, 152, 298, 333, 372, 377-379, 382-386, 390, 395
Kaukasus 55, 133, 136-139, 145, 160, 163, 165, 298, 330, 333, 366, 368, 369, 371-375, 377-381, 384, 386, 390-393, 395, 410, 429, 450
Kazachstan 383, 385, 386, 390, 391, 399
KFOR 335, 360, 368, 430-435
Kinkel 33, 50, 51, 60, 62, 67, 93, 95, 99, 104, 124, 132, 149, 150, 173, 193
Kissinger 48, 119, 151, 177, 189, 399, 400
Kitanovic 208, 209, 216, 362
Kitson 309
Knin 43, 193, 264, 265
Koerdistan 134, 136, 247, 382
Koeweit 7, 36, 37, 53, 116, 119, 129, 149, 153, 180, 268, 288, 320, 328, 385, 386, 391
Kohl 50-53, 57, 63, 64, 67, 74, 84, 90-92, 94-99, 104, 120, 122, 136, 150, 185, 189, 332
kolonies 70-73, 80, 84, 85, 168, 217, 225, 319
Kongo 47, 48, 73, 83, 113, 114, 172, 291, 310
Kouchner 18, 20, 34, 35, 301, 303, 307, 308, 320, 344, 346, 429, 432-435, 438
Krajina 14, 17, 38, 43, 44, 56, 60-63, 189, 190-194, 251, 256, 263-266, 281, 283, 288, 301, 329, 338, 430, 449
Kristofic 262
Kroatisch nationalisme 5, 220, 257-259, 261, 263, 265
Kucan 63, 176
Kusturica 271

L
Laos 404, 438
Latijns-Amerika 46, 55, 85, 94, 114, 118, 143, 322, 323, 385, 386, 394, 398, 405, 451, 452
Le Pen 246, 289
Le Soir 22, 24, 31, 48, 62, 64, 101, 102, 121-124, 130, 131, 142, 147, 157, 195, 198, 217, 252, 255, 275, 276, 281, 287, 295, 300, 306, 310, 321, 322, 323, 336, 338, 340, 346, 357, 406, 412, 413, 424, 427
Lenin 71-73, 81, 122, 204-210, 213, 214, 219, 225, 227, 229
Lévy 20, 270, 303-310
Libië 29, 72, 132, 160, 404, 406, 438
Ljubljana 43, 50, 63, 74, 176, 221, 234, 237-239, 247, 302, 369, 425
Lockheed 143-145, 155, 364, 372, 409

M
Maastricht 58, 64, 90-92, 149, 182, 198, 303, 305, 332
Macedonië 12, 54-57, 64, 68-77, 93, 122, 129, 130, 152, 153, 157, 183, 221-223, 234-236, 241, 247, 250, 302, 329, 352, 359, 368, 369, 376, 436, 442
MacKenzie 28
maffia 21, 138, 145, 253-255, 292, 332, 352, 353, 373, 388, 390, 397, 410, 438
Manjaca 35
Markale 36
Markovic 71, 83, 228, 233, 234, 237, 270, 283, 348, 432
Marx 35, 62, 204-206, 208, 210, 212, 214, 226, 227, 280, 292, 413
Maschadov 388, 392, 393
massagraf 37, 39, 339, 340, 341, 345, 443
medialeugen 7, 14, 20, 24, 33-36, 40, 45-48, 123, 180, 274, 275, 306, 307, 318, 320-323, 326, 339, 342, 453
Memorandum (van de Servische Academie) 224
mensenrechten 35, 39, 87, 150, 203, 263, 265, 284, 307, 325, 329, 334, 364, 395, 399, 403, 406, 445, 446
Mercep 261
Mesic 51, 63, 254
Middellandse Zee 52, 68, 70, 73, 74, 82, 93, 113, 121, 150, 162-166, 181, 328, 333, 370, 371, 377, 382, 386, 395, 410
Midden-Oosten 7, 52, 68, 70, 73, 93, 112, 113, 121, 129-132, 137, 152, 160, 162-166, 171, 181, 275, 293, 295, 303, 368, 370, 371, 377-379, 400, 410, 443
Mihajlovic 77
militaire basis 52, 119, 121, 129, 152, 154, 437, 438
militarisme 73, 110, 155, 319, 394, 410, 411, 412, 445
Milosevic 31, 58, 117, 177-179, 186, 194, 235, 236, 239, 240-246, 248, 252, 253, 278, 281-284, 307, 321, 328, 331, 336, 343-346, 348-352, 356, 359, 361, 364, 365, 395, 402, 403, 418, 421, 424-428, 431, 437-439, 443, 446, 448
misser 7, 341, 419, 422, 423, 442
Mitterrand 63, 64, 91, 119, 120, 122-124, 301-303, 332, 372
Mladic 195, 281
Mobutu 47, 48, 113, 114, 307, 310, 410
Mock 82
Montenegro 12, 16, 29, 54, 56, 58, 64, 68-72, 77, 169, 178, 186, 190, 221, 235, 241, 247, 329, 353, 371, 426, 427, 436
Morelli 319, 336, 338, 342
Morillon 17, 20, 183
Mostar 12, 18-22, 28, 60, 197, 218, 254, 266, 286
München 62, 64, 81, 87, 91, 99, 138, 157, 170-172, 194, 229, 402, 446
Muravchik 299, 300, 310
Mussolini 76, 78, 262

N
Nagorno-Karabach 133-135, 379, 380, 384
Nasser 306, 340, 364
National Endowment for Democracy 298-301, 310
nationale minderheden 54, 85, 186, 260, 381, 430
Naumann 104, 107-110, 169-171, 409
nazi 34-37, 44, 66, 67, 76, 79-85, 88, 92-94, 99-101, 104-108, 125, 202-208, 211, 251, 258-262, 265, 268, 279, 282, 286, 288, 290, 291, 301, 304, 306, 340, 344, 388, 426
Nicaragua 281, 287, 300, 310, 322, 331, 404, 438
Niermann 85, 86, 98
Nieuwe Wereldorde 25, 115, 121, 124-126, 157, 184, 310, 365, 375, 388, 393, 396, 399, 411, 418, 425, 451
Noord-Korea 29, 160, 165, 236, 306, 398-401, 406
nucleair 149, 168, 170, 172, 184, 315, 356, 398-400, 447

O
Oder-Neisse 95
Oekraïne 82, 88, 99, 115, 135, 138, 142, 143, 149, 150, 168, 288, 368-372, 380, 389, 393
Oestachi's 50, 51, 67, 76-79, 83, 202, 203, 221, 251, 258, 266, 280
Oezbekistan 130-133, 168, 180, 385, 390, 393
Omarska 35
Onderwijs 83, 101, 141-143, 239, 241, 245, 262, 269, 272, 273, 293, 294, 350, 362, 367, 371, 405, 451
ongelijke ruil 219, 222, 241, 244
Oostenrijk 12, 14, 31, 51-53, 62-67,

70-74, 79, 82-85, 88, 94-96, 99, 100, 143-144, 150, 198, 206, 221, 223, 237, 238-241, 250, 251, 263, 307, 344, 369, 427, 449
Opus Dei 286
Oslobodenje 16, 21, 273
Ossetië 135, 391, 392
Otto von Habsburg 66, 96
Ottomaanse Rijk 70, 71, 73, 133, 180, 240, 246, 263, 351, 377
OVSE 108, 167, 320-325, 330-334, 340, 357, 358, 380, 402, 434
Owen 14, 15, 31, 47, 48, 62, 147, 179, 182-185, 282

P
Pakistan 132, 133, 139, 180, 275, 282, 377, 383
Pakrac 261, 264
Pale 15, 41, 47, 73, 78, 82, 108, 136, 151-153, 191, 194, 207-209, 213, 217, 225, 246, 255, 275, 281, 284, 295, 298, 335-336, 341, 371, 386, 388, 399, 411, 432, 443-445, 447, 452
Panama 7, 304, 310, 320, 340, 404, 437, 438
Panic 177, 178, 283, 366
Paraga 220, 264, 286, 287, 288
Parijs 26, 30-33, 36, 44, 48, 50, 53-55, 58, 63, 68-78, 81-83, 93, 102, 107, 112-114, 120-124, 130, 134, 150, 155, 160, 167, 170-172, 184, 187, 188, 190-194, 197, 198, 203, 204, 226-229, 248, 250, 252, 256, 271, 275, 276, 295, 300-303, 309, 310, 327, 332, 338, 339, 374, 393, 406, 408, 410, 442
partizanen 69, 77, 79, 202, 203, 206, 281, 340, 393
Pavelic 69, 76-79, 83, 258, 260-262, 266, 287
Pentagon 115-117, 137, 155, 171, 184, 190, 196, 197, 330, 343, 393, 398, 405-406, 442
Perez de Cuellar 57, 64
Perzische Golf 73, 113, 374, 377, 382, 383
Pesic 299-301, 309
pijplijn 368-372, 377, 382-388, 390
Poetin 371, 390-393, 429
Polen 85, 91, 93-96, 99, 100, 107, 117, 129, 138, 141, 143-146, 179, 280, 283, 288, 291, 300, 302, 364, 365, 376
Pristina 324-327, 330-334, 349, 350, 358-361, 402, 417, 428-437, 446
public relations 7, 33, 36, 45, 340, 361

R
Racak 318-325, 334, 342
Rambouillet 7, 318, 332-337, 342, 361, 364, 402, 429, 443
Rand Corporation 108-110, 117, 149, 163, 393, 399
Reagan 91, 179, 242, 251, 291, 300, 309, 312, 322, 331, 400
Republikaner 105, 107
revisionisme 56, 79, 82, 259, 260, 290
Rocard 228, 251, 303
Roemenië 24, 25, 72, 73, 80, 82, 86, 96, 98, 129, 135, 137, 139, 141, 143, 316, 365, 368-370, 376, 428
Rome 42, 44, 71, 74-76, 83, 102, 117, 162, 164-166, 174, 274, 275, 300, 332, 333, 367, 369-372, 400, 410-413, 437, 442
Rose 42, 47, 187
Rotterdam 333, 378
Ruder Finn 22, 33, 36, 45, 260, 268, 276, 306
Rugova 329-331, 336, 433
Rühe 95, 104, 169-172, 192
Rwanda 344, 436

S
Saddam Hoessein 117, 306, 377
Sandjak 56, 70, 181, 186, 221
Saoedi-Arabië 113, 119, 129-133, 136, 149, 153, 180, 181, 272, 275, 328, 343, 385, 391-392, 399-400
Sarajevo 7, 12-18, 20-26, 28-43, 46, 47, 62, 73, 120, 123, 130, 161, 166, 174, 177-181, 185, 186, 189, 190, 194, 196, 198, 254, 255, 268-276, 303, 305, 310, 320, 321, 390
Schäuble 95, 101
Schengen 107
Schmidt-Eenboom 50, 51, 62
Schröder 318, 332, 410
SDA 58, 271-273, 281
Seattle 8, 425
Segers 17, 24, 30, 33, 35
separatisme 52, 88, 171, 224, 226, 233, 247, 286, 289, 292, 293, 391
Servisch nationalisme 71, 224, 243-247, 277-283, 356
Seselj 220, 283, 284, 288, 289, 310, 348
Siberië 94, 96, 130, 136, 145, 374, 385
Silajdzic 25, 41, 271, 275, 306
Silezië 88, 94, 95, 99, 100
Sjevarnadze 135, 148, 379, 380
slovakije 211, 302
Slovenië 12, 16, 43, 44, 50-69, 72-74, 77-79, 82, 90, 94, 96, 100, 146, 176, 208, 220-223, 228, 235-241, 243, 246, 247, 278, 280, 289, 312, 329, 369, 376
sociale zekerheid 141, 283, 286, 293, 294, 371
Soedan 181, 318, 365, 404, 438, 445, 448
Solana 7, 145, 160, 161, 171, 318, 336, 348, 371, 376-379, 384, 395, 402, 407, 410, 418, 420, 423, 443, 448, 451
Somalië 7, 18, 48, 103, 109-114, 163, 184, 303, 304, 320, 390, 395, 425
Somville 449
Soros 176, 198, 302, 367, 390, 393, 427, 436
SPD 52, 173, 192, 315, 379
split 7, 10, 15, 34, 51-54, 57-59, 72, 76-87, 90, 179, 183, 195, 196, 228, 275, 282, 289, 293, 294, 298, 312, 329, 388, 390, 443
Srebrenica 37, 191, 195, 197, 274
stakingen 76, 176, 235, 237, 243, 245, 332, 446
Stalin 202-206, 211, 214, 219, 229, 280
Stambolic 245
Stratfor 343, 346, 379
Strauss 51, 259, 312
Sudeten 86-88, 95, 99
Suy 402, 444

T
Tadjikistan 399
Taiwan 125, 385, 398, 447
terrorisme 132, 133, 165, 166, 281, 288, 320, 340, 377, 389, 391-394, 400, 420, 428, 442
Thatcher 90, 119, 120, 242, 284
Timisoara 25, 37, 45, 48, 321, 326, 339
Tirol 99, 100
Tito 5, 12, 33, 50, 51, 58, 75, 79-81, 177, 194, 195, 199-250, 253, 268, 270, 273, 282, 286, 290-292, 312, 316, 349
Tonkin, baai van 7, 320
Trnopolje 35
Tsjechië 107, 286, 376
Tsjechische Republiek 91, 96, 107, 129, 138, 141-143, 146, 152-157, 364, 365
Tsjecho-Slowakije 50, 54, 82, 86-88, 93-95, 99, 100, 130, 146, 286, 313
Tsjetniks 77, 79, 202, 206, 283
Tsjetsjenië 8, 130, 133-136, 298, 382, 387-393, 429
Tudjman 7, 14, 15, 44, 50-54, 56, 60-64, 123, 153, 178, 185, 188, 189, 192-194, 220, 236, 252-254, 258-566, 268, 279, 281-284, 286-289, 291, 301, 310, 394, 404, 449
Turkije 54, 57, 67, 70-72, 75, 80, 86, 92, 112, 129-134, 136, 149, 163, 180-182, 186, 187, 210, 222, 250, 269, 288, 307, 329, 362, 368-372, 378-382, 384, 386, 387-392, 399, 443
Turkmenistan 130-133, 136, 386
Tuzla 24, 33, 147, 153, 187, 188, 189, 194-196, 256, 272-274

U
UCK 7, 321-332, 334-341, 344, 346-348, 352-362, 389, 391, 427-429, 430-433, 436, 443
Unprofor 18-20, 22-26, 30-33, 42, 123, 186-191, 194, 265, 271, 430
USSR 45, 52-55, 77, 99, 131, 135, 138, 142, 144-146, 165, 168, 180, 205, 209, 212-214, 219, 224-227, 251, 292, 298, 307, 372, 380-3856, 388-390, 429, 443

V
Vance-Owen 15, 179, 182, 184, 282
Vaticaan 58, 61, 64, 83, 179
verkrachtingen 40, 326, 339, 343, 432
Versailles 75, 82, 100, 107, 137
Vietnam 7, 24, 37, 184, 236, 281, 309, 310, 320, 357, 404, 418, 425, 437, 438, 442, 450, 451
Vlaams Blok 78, 286-289, 291-295
volkerenmoord 25, 37-39, 48, 56, 81, 252, 258-260, 290, 341, 344-346, 394, 447, 451
vredesbeweging 299, 309, 312-316, 451
Vukovar 18, 19, 44, 75, 286

W
Wallonië 287-289, 293, 294
Wehrmacht 61, 87, 90, 106-108
Wenen 14, 18, 31, 54, 70-74, 77, 100, 112, 162, 172, 264, 292, 314, 336, 341-343, 402, 442, 443, 448
Wereldbank 5, 53, 147, 218, 231-237, 239-243, 245-248, 256, 332, 348, 364, 367, 380, 437
WEU 108, 114, 167-169, 188, 410
Wit-Rusland 115, 143, 168, 313, 372, 393
Wolfowitz 116, 386

Z
Zastava 420, 434
zelfbeheer 225
zelfbeschikking 15, 16, 49, 53-56, 63, 87, 88, 94, 189, 280, 291, 329, 392
Zentralverein 84
zigeuners 54-56, 63, 67, 77, 82, 87, 107, 250, 258, 259, 262, 338, 346, 351, 360, 361, 430-432
Zimmerman 64, 90, 210, 435
Zuid-Afrika 37, 130, 355, 442
Zuid-Korea 125, 385, 397, 398
zuivere staat 82, 101, 258, 279, 286
zwarte markt 18, 21-23, 250, 254, 305
Zwarte Zee 70, 80, 137, 148, 165, 166, 368-371, 388, 391

Ruza Despotović
Rodekruislaan 709
1111 NX DIEMEN-NL

'De ervaring die we in Bosnië opgedaan hebben, kan als model dienen voor onze toekomstige NAVO-operaties.'

Javier Solana,

secretaris-generaal van de NAVO, maart 1996

Na alle desinformatie vraagt u zich af: **kan men conflicten zoals het Joegoslavische begrijpen?** Zitten wij niet middenin een spelletje blufpoker, waar het de regel is te liegen, te bluffen en te veinzen?

Hier vindt u een denkschema om **de verborgen belangen van de grootmachten** (Verenigde Staten, Duitsland) en hun manoeuvres achter de schermen te ontcijferen. Joegoslavië was een laboratorium voor de NAVO om de volgende oorlogen voor te bereiden. Waar zullen die plaatsgrijpen? Zullen wij opnieuw geconfronteerd worden met colonnes vluchtelingen, kampen, slachtpartijen?

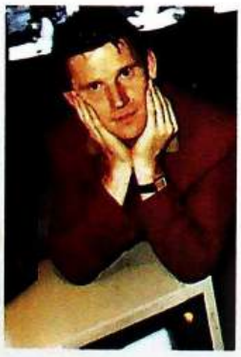

Maar eerst dit: wat is onze informatie waard? In dit boek geeft de auteur u de middelen om zelf de medialeugens te analyseren. En vooral ook **de komende oorlogen**. Want het is de moeite waard zich voor de verdediging van de vrede te engageren. Met kennis van zaken.

Michel Collon is de auteur van het boek *Attention médias!* waarover Gilles Perrault zei dat het op het programma zou moeten staan van elke journalistieke opleiding. Hij is redacteur van het Belgische weekblad *Solidair*.

ISBN 90-6445-119-2